

<http://rcin.org.pl>

BIP

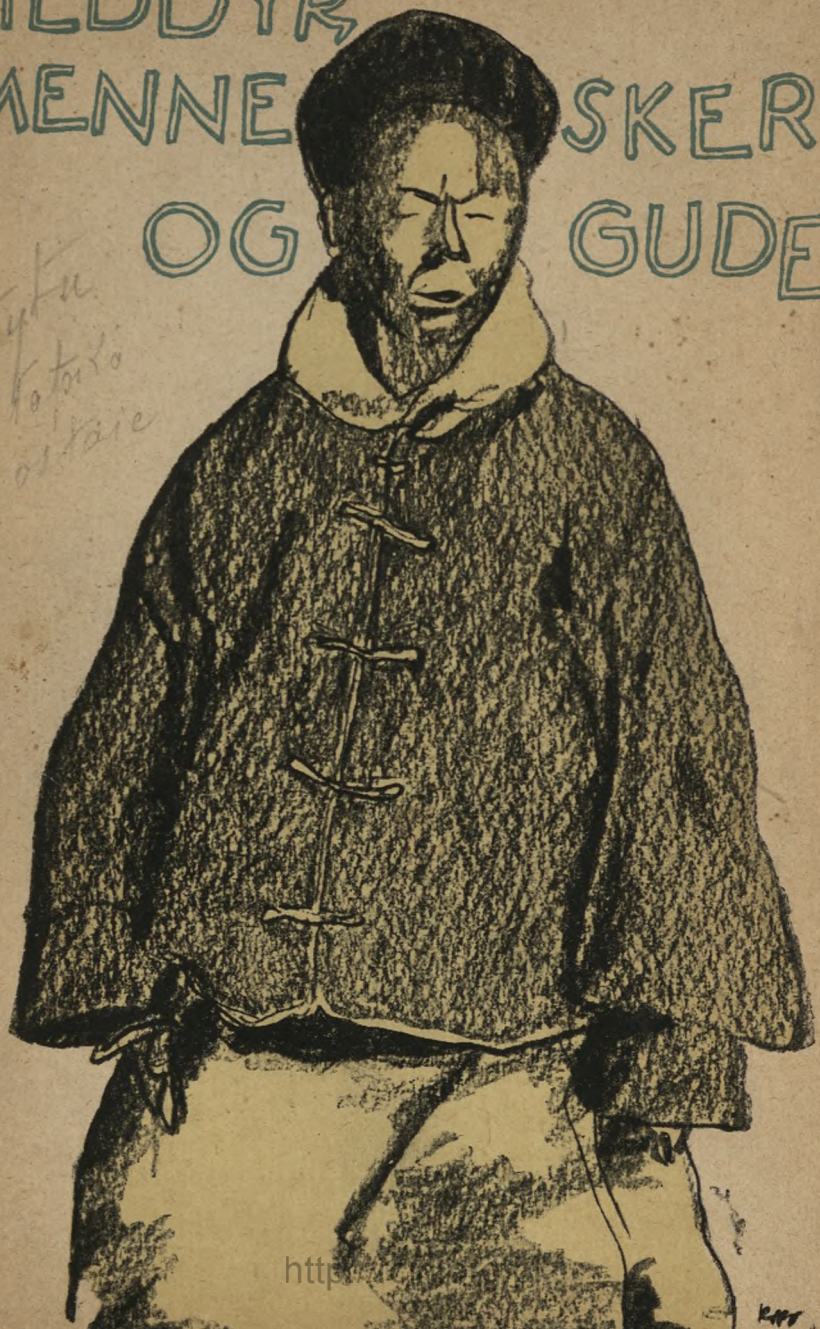
F. A. Ossendowski
Warszawa, Zgoda 8.

Ferdinand Ossendowski

VILDDYR
MENNE
OG SKER
GUDER

Handwritten notes:
Kufu
or Kofu
Kofu

<http://www.ferdinandossendowski.com>

Small handwritten mark or signature.

Ferd. A. Ossendorn

VILDDYR, MENNESKER
OG GUDER

AUTORISERET OVERSÆTTELSE
FOR DANMARK OG NORGE EFTER
„BEASTS, MEN AND GODS“
VED OTTO WADSTED

PRINTED IN DENMARK

<http://rcin.org.pl>

FERDINAND OSSENDOWSKI

VILDDYR, MENNESKER
OG GUDER

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Świat 72
Tel. 26-68-63

V. PIOS BOGHANDEL · POVL BRANNER
NØRREGADE · KØBENHAVN

1924

54

BIANCO LUNOS BOKTRYKKERI
KØBENHAVN

<http://rcin.org.pl>

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. DEL. SPIL MED DØDEN.

1. Ind i Skovene	11
2. Min Rejsekammerats Hemmelighed	15
3. Kampen for Livet	19
4. En Fisker	22
5. En farlig Nabo	23
6. En Flod i Virksomhed	26
7. Gennem Sovjet-Sibirien	29
8. Tre Dage paa Randen af en Afgrund	31
9. Til Sayanbjergene. I Sikkerhed.....	35
10. Slaget ved Seybi	40
11. De „Rødes“ Spærring	46
12. I den evige Freds Land	49
13. Mysterier, Mirakler og Kamp paany	55
14. Djævlens Flod	60
15. Spøgelsestoget	64
16. Det hemmelighedsfulde Thibet	67

2. DEL. DÆMONERNES LAND.

17. Det hemmelighedsfulde Mongoli	73
18. Den hemmelighedsfulde „Lama Hævneren“	81
19. De vilde Chaharer	87
20. Jagisstai's Dæmon	90
21. Dødens Rede	97
22. Blandt Mordere	99
23. Paa en Vulkan	104
24. En blodig Afstraffelse	109
25. Streng Dage	113
26. De hvide Hunghutzers Bande	122
27. Det lille Tempels Hemmelighed	124
28. Dødens Aande	128

3. DEL. HØJASIENS BANKENDE HJERTE.

29. Paa de store Erobreres Vej	135
30. Arresteret!	145
31. Rejse med „urga“	147
32. En gammel Spaamand	152
33. „Døden fra den hvide Mand vil staa bag Dig“	155
34. Krigens Rædsler!	158
35. I den „Levende Buddha“s Stad, 30.000 Buddha'er og 60.000 Munke	161
36. En Søn af Korsfarere og Kapere	166
37. Martyrernes Lejr	175
38. Ansigt til Ansigt med Buddha	178
39. „Manden med et Hoved som en Sadel“	186

4. DEL. DEN „LEVENDE BUDDHA“.

40. I Lyksalighedens Haver med de Tusind Glæder	189
41. Aarhundreders Støv	195
42. Miraklernes Bog	197
43. Den Levende Buddha's Fødsel	200
44. Et Blad af den nuværende „Levende Buddha's“ Historie.....	201
45. Den Levende Buddha's Vision af 17. Maj 1921	293

5. DEL. MYSTERIERNES MYSTERIUM. VERDENSKONGEN.

46. Det underjordiske Kongerige	205
47. Verdenskongen for Guds Aasyn	209
48. Virkelighed eller religiøs Fantasi?	211
49. Verdenskongens Profeti i 1890	213

FORORD

EN af de ypperste amerikanske Forfattere, Dr. Albert Shaw ved *Review of Reviews*, har, efterat have læst Manuskriptet til Iste Del af denne Bog, betegnet Forfatteren som »Det tyvende Aarhundredes Robinson Crusoe« og derved rørt ved en Ejendommelighed ved dette Arbejde, der paa den ene Side er højst tiltrækkende, og paa den anden Side indeholder en vis Fare, forsaavidt som den store Række af brydsomme og gribende Oplevelser paa sine Steder synes for kraftig farvede til at være virkelige eller, for enkeltes vedkommende, endog blot mulige i vore Dage og med vor Tids Mennesker. Jeg har derfor ønsket paa Forhaand at forsikre Læseren om, at Dr. Ossendowski besidder en aarelang og mangfoldig Erfaring som Videnskabsmand og Skribent, og at han ved lang Øvelse har skærpet sin Opfattelsesevne, hvorfor hans Beretning er præget af Nøjagtighed og Paalidelighed. Kun vor mærkelige Tidsalders usædvanlige Begivenheder kunde have kastet en saa alsidig Mand tilbage til »Huleboernes« Levevilkaar og derved skænket os hans ganske ualmindelige Beretning om sine personlige Oplevelser, om dybe menneskelige Mysterier og om de politiske og religiøse Kræfter, der for Tiden er oppe i »Hjertet af Asien«.

Det har sin store Interesse — ja er næsten nødvendigt til en retfærdig Bedømmelse af denne enestaaende Beretning at vide noget om den Mands Fortid, der har formaaet at gennemgaa de Oplevelser, om hvilke han fortæller os.

I Aarene 1899—1900 studerede Dr. Ossendowski ved Sorbonnen og gjorde samtidig praktiske Forsøg i D'Hrr. Trost og Bouty's Laboratorium, og under Pariser-Udstillingen 1900 havde han en Stilling som sagkyndig Kemiker i den øverste Styrelse.

Det vil gjøre det lettere at fatte den Aandssmidighed og Legemsstyrke, hvoraf denne man kunde næsten sige anakronistiske Rej-

sende er i Besiddelse, naar man faar at vide, at Dr. Ossendowski allerede forlængst var anerkendt som en af de førende Autoriteter med Hensyn til de Kullejer og kulførende Læg, som findes i Landene ved Stillehavet fra Beringsstrædet til Korea; *at* han har nøje Kendskab til en meget stor Del af hele Sibiriens Guldvaskeier og Kvartsguldminer; *at* han under den russisk-japanske Krig bestyrede de russiske Hæres Brændelsvæsen under General Kuropatkin; *at* han fremdeles under Verdenskrigen blev udsendt paa en særlig Undersøgelsesexpedition til Mongoliet, hvor han erhvervede sig sine første Kundskaber i Landets Sprog, *at* han i en Række Aar har været Raadgiver og Medhjælper i industrielle Sager hos Grev Witte, medens denne var Medlem af Statsraadet, *at* han allerede tidlig havde ydet fremragende Arbejder i teknisk Kemi, hvilke senere bragte ham et Professorat heri ved den Polytekniske Lærestalt i Petrograd, hvor han ogsaa havde en Lærerpøst i industriel Geografi; *at* hans Kendskab til Bjergværksdrift førte ham til Stillingen som en af de ledende Direktører for »Ruslands Guld- og Platin-Mineejerers Raad«, hvilket førte med sig, at han blev Redaktør af Bjergværks-Tidskriftet »Guld og Platin«, *at* han nyder almindelig Anseelse som en fremragende Journalist og Skribent baade paa Russisk og Polsk, idet han har udgivet henimod en Snes Bind af forskelligt Indhold foruden en Mængde videnskabelige Monogrier og Arbejder af mere formel Natur; *at* han ved Verdenskrigens Udbrud var teknisk Konsulent for Marineministeriet, og *at* han efter Bolschevik-Revolutionen dukker op som Professor ved den Polytekniske Lærestalt i Omsk, efter at Sibirien var bleven befriet fra Bolschevikernes Herredømme, og *at* han derfra af Kolttschak blev stillet til Tjeneste for hans Regering som Medlem af Finans- og Landbrugsministeriet. Saa var det, at denne Regering brød sammen, og dette blev Anledning til, at han maatte ty til Skovene ved Jenissei og at han derved kom til at skænke os den enestaaende Beretning »Vilddyr, Mennesker og Guder«.

Et enkelt Afsnit af hans Liv kunde ved første Øjekast synes at staa i Strid med hans vel kendte Handlemaade, men er i Virkeligheden i fuld Overensstemmelse med denne. Det er den Tid, da han (i den sidste Del af 1905) var Præsident i Regeringen for det revolutionære fjerne Østen, med Hovedkvarter i Charbin. Idet han sammen med talrige Russere følte sig bittert skuffet ved, at Czaren havde svigtet sit Manifest af 17. Oktober 1905, gik han ind paa at lede Bevægelsen i Østen, der gik ud paa at udsondre Østsibirien fra Egnen om Baikalsøen til Stillehavet fra det russiske Rige. Paa dette Maal

arbejdede han som Chef i knapt to Maaneder sammen med Udvalg i Wladivostock, Blagovjestschensk og Chita. Da Revolutionen af 1905 brød sammen, blev selvfølgelig denne yderste Forpost i Østen revet med, og Dr. Ossendowski og hans Fæller blev fængslede og satte under Tiltale.

Det var Natten mellem 15. og 16. Januar 1906, at Doktoren og Ingeniørerne S. Nowkowski, W. Leposchinsky, Maksimow Wlasenko og K. Dreyer samt Sagfører A. Kozlowsky blev arresterede sammen med syv og tredive andre. Skønt advaret og skønt alt var ordnet til hans Flugt vilde han helst dele Skæbne med sine Ulykkesfæller og lade det komme til Rettergang. Han blev dømt til Døden, men Dommen blev, ved Grev Wittes Indflydelse, forandret til to Aars Fængsel. Fra den Tid af, da han blev anholdt, sad han efterhaanden fængslet i Charbin, Chabarovsk, Nikolajevsk og Vladivostok og tilsidst i Peter-Pauls Fæstningen i Petrograd. Under Hensyn til, at han havde afsonet en Del af sin Straf i Østsibliens Fængsler, fik han de to Aar nedsat med omtrent fem Maaneder, saa at han blev løsladt fra Fæstningen ved Neva den 27. September 1907.

Af hans tre betydeligste Kammerater er Nowakowski nu i Byen Posen, Leposchinsky er død og K. Dreyer var under Krigen Direktør for Putiloff-Værkerne i Petrograd.

Efter det Koltschak'ske Styres Sammenbrud og Dr. Ossendowski's Flugt fra Bolschevikerne tilbage til Civilisationen, har han stadig fastholdt Interessen for sin Virksomhed, idet han har gjort Tjeneste ved Washington-Konferencen som Raadgiver for den polske Ambassade i Orientens Anliggender, og omtrent umiddelbart derefter, i Forbindelse med Genova-Konferencen, har forfattet paa Fransk den bekendte Brochure »L'Asie, L'Europe et les Sovjets«, der er udkommen i Paris.

For Tiden er han Professor ved to Institutioner i Warschaw, nemlig den Polske Generalstabs militære Højskole og Handelsskolen, hvor han, ved sin frugtbare og alsidige Produktion indtager en førende Stilling i polsk Litteratur.

Min Andel i dette Arbejde har bestaaet i at bevæge Dr. Ossendowski til at nedskrive sin Beretning paa en Tid, da han af politiske og personlige Grunde var lidet tilbøjelig til at udgive sit Arbejde i Trykken, og at hjælpe ham med at gengive sine Oplevelser paa Engelsk.

Lewis Stanton Palen.

FØRSTE DEL

SPIL MED DØDEN

I.

IND I SKOVENE

I Begyndelsen af Aaret 1920 boede jeg i den sibiriske By Krasnojarsk der ligger ved Floden Jenissei, den skønne Strøm, som har sit Udspring i Mongoliets solbadede Bjerge, hvorfra den fører Varme og Liv over Landene indtil dens Udløb i det Nordlige Ishav, til hvilket Nansen to Gange har aabnet den korteste Handelsvej fra Europa til Asiens Hjerte. Herinde, i den sibiriske Vinters tavse Vidder, blev jeg pludselig hvirvlet ind i den vanvittige Revolutions-Orkan, som hærgede hele Rusland og i dette fredelige og rige Land udsaaede Hævnlyst, Had, Blodsudgydelse og Forbrydelser, som Loven ikke ramte. Ingen kunde forud sige, naar han skulde møde sin Skæbne. Folk levede fra Dag til Dag og gik bort fra deres Hjem uden at vide, om de nogensinde skulde vende tilbage eller mulig blive slæbt i Fængsel under den Karrikatur af en Domstol, som førte Navnet »Revolutions-Udvalget«, og som vakte større Rædsel og udgød mere Blod end Inkquisitionens Domstole i Middelalderen. Selv vi Fremmede i dette sindssvage Land var ikke i Sikkerhed for denne Domstols Forfølgelser, og personlig har jeg været Genstand for dem — og har overlevet det!

En Morgen, da jeg var gaaet ud at besøge en Ven, fik jeg pludselig Meddelelse om, at tyve »røde« Soldater havde omringet mit Hus for at arrestere mig, og at jeg maatte tage Flugten. I al Hast iførte jeg mig en gammel Jagtdragt, som jeg fik af min Ven, tog lidt Penge med mig og skyndte mig afsted tilfods ad Byens Baggader, indtil jeg kom til Landevejen. Der fik jeg fat i en Bonde, som paa fire Timer kørte mig tredive Verst fra Byen og satte mig af midt i en uhyre Skov. Paa Vejen havde jeg købt mig en Riffel, tre hundrede Patroner, en Økse, en Kniv, en Faareskindspels, Te, Salt, tørt Brød og en Kedel. Jeg gik dybt ind i Skoven og saa dér en forladt halvt

nedbrændt Hytte. Fra den Dag blev jeg rigtig »Trapper« (Pelsjæger), men jeg drømte intet Øjeblik om, at jeg skulde komme til at optræde som saadan saa længe, som det virkelig blev Tilfældet. Næste Morgen gik jeg paa Jagt og var saa heldig at skyde to Ur-fugle. Jeg så en Mængde Spor af Hjorte og Raadyr og var derfor rolig for ikke at komme til at mangle Levnedsmidler. Mit Ophold der paa Stedet blev dog ikke af lang Varighed. Efter fem Dages Forløb saa jeg, da jeg kom tilbage fra Jagt, at det røg opaf min Skorsten. Jeg listede mig frem til Hytten og bemærkede to opsadledede Heste med Militærrifler hængende over Sadlerne. To Mænd uden Vaaben kunde ikke være farlige for mig, som var bevæbnet, og jeg gik derfor rask frem over den aabne Plads foran Hytten og ind i denne. Fra Bænken derinde for to Soldater op med alle Tegn paa Angst. Det var Bolscheviker, hvilket jeg kunde se af de røde Bolschevik-Stjerner paa deres høje Astrakans Huer og de smudsige røde Baand paa Bluserne. Vi hilste paa hverandre og satte os. Soldaterne havde allerede lavet Te og vi nød denne altid velkomne varme Drik og passiarede under mistænksom Skelen til hverandre. For at afvæbne *deres* Mistanke fortalte jeg dem, at jeg var Jæger langvejsfra, og at jeg opholdt mig her, fordi her var mange Zobler. Saa fortalte de mig, at de hørte til et Detachment Soldater, som var sendt ud fra en eller anden By for at opspore »mistænkelige« i Skovene.

»Er De med, Kammerat?« — sagde den ene af dem — »vi skal have fat i Kontra-Revolutionensmænd — og skyde dem!«

Det havde han ikke behøvet at fortælle mig. Alle mine Bestræbelser gik ud paa at lade, somom jeg var en ganske almindelig Bonde, der drev Jagt og intet havde med Kontra-Revolutionen at skaffe. Jeg sad ogsaa hele Tiden og tænkte paa, hvor jeg skulde gaa hen, naar mine uvelkomne Gæster havde fjernet sig. Efterhaanden blev det mørkt og Mørket gjorde ikke deres Ansigter mere tiltrækkende. De tog deres *Vodka*- (Brændevins) Flasker frem, og Alkoholen begyndte synligt at gøre sin Virkning. De talte højroset og afbrød stadig hinanden, idet de praledede af, hvor mange Storborgere de havde slaæet ihjel i Krasjonarsk og hvormange Kosakker de havde »listet« ind under Isen i Floden. Saa begyndte de at skændes, men det blev de snart trætte af og lagde sig til at sove. Pludselig og uden at der syntes at være nogen Grund dertil gik Døren til Hytten op paa vid Gab og Emmen fra det varme Rum væltede ud som en tæt Sky, ud af hvilken syntes at dukke noget, der lignede en Aand, men som da Emmen forsvandt, viste sig at være en høj, udtæret Bonde med

en vældig Astrakans Hue og en svær Faareskindspels, der gjorde hans Skikkelse yderligere imponerende. Han havde lagt sin Riffel an parat til at skyde. Under Bæltet bar han en skarp Økse, et Redskab, som enhver sibirisk Bonde anser som et uundværligt Tilbehør. Hans livlige og klare Øjne, der skinnede som et Vilddyrs, stirrede paa os vekselvis. Et Øjeblik efter tog han Huen af, gjorde Korsets Tegn over Brystet og spurgte:

»Hvem er Herre her?« Jeg svarede, at det var jeg.

»Kan jeg blive her inat?«

»Det kan De godt,« svarede jeg. »Her er Plads nok. Tag Dem en Kop Te. Den er varm endnu.«

Den fremmede, der stadig lod Blikket vandre over os og over alt hvad der var i Rummet, satte sin Riffel hen i en Krog og tog sin Skindpels af. Han bar en gammel Læderbluse og Benklæder af samme Stof stukket ned i lange Filtstøvler. Han saa ud til at være en ung Mand og hans Ansigt var smukt med et Udtryk af Sarkasme. Hans hvide, skarpe Tænder skinnede ligesom hans Øjne, der syntes at gennembore alt, hvad han saa paa. Et bittert Træk om hans Læber tydede paa, at hans Liv havde været bevæget og farefuldt. Han satte sig ved Siden af sin Riffel og lagde sin Økse ned paa Gulvet.

»Hvem er det? Er det Deres Kone?« — spurgte den ene af de berusede Soldater, idet han pegede paa Øksen.

Den høje Bonde saå rolig paa ham med fast Blik under de svære Øjenbryn og svarede ligesaa roligt:

»Man træffer saa mange Slags nu om Dage, og med en Økse er man mere rolig.«

Han gav sig nu til at drikke Teen med Begærlighed, medens han idelig saå forskende paa mig, og flere Gange gik han omkring i Hytten for at se, om han kunde faa Rede paa, om han var mellem Venner eller Fjender. Langsomt og idet han forsigtig trak paa hvert Ord, svarede han paa alle de Spørgsmaal, Soldaterne rettede til ham, medens han skyllede Teen i sig; derpaa vendte han Bunden i Vejret paa Glasset som et Tegn paa, at han havde drukket færdig, anbragte en lille Bid Sukker, han havde levnet, ovenpaa det, og sagde til Soldaterne:

»Jeg skal ud at se til min Hest, saa kan jeg med det samme tage Sadlerne af jeres Heste.«

»Ja, gør det« — svarede den yngste af Soldaterne halvt i Søvn — »og tag ligesaa godt vore Rifler med herind.«

Soldaterne laa paa Bænkene, saa vi havde ikke andet end Gulvet

at ligge paa. Den fremmede kom snart ind igen med Riflerne, som han satte hen i en mørk Krog, Sadelhynderne lagde han paa Gulvet, satte sig paa dem og trak Støvlerne af. Snart efter snorkede Soldaterne og min Gæst, men jeg kunde ikke sove, fordi jeg spekulerede paa, hvad der nu skulde gøres. Tilsidst, henimod Daggry, sov jeg ind og vaagnede først opad Dagen. — Da jeg ikke fik Øje paa den fremmede, gik jeg udenfor og saa ham staa og sadle en smuk fuksrød Hingst.

»Vil De afsted?« — spurgte jeg.

»Javel. Men jeg vil gerne følges med disse her — Kammerater« — sagde han hviskende — »siden kommer jeg igen.«

Jeg gjorde ham ikke yderligere Spørgsmaal, men sagde kun, at jeg skulde vente paa ham. Saa tog han Sækkene af, som han havde haft hængende ved Sadlen, lagde dem tilside, saa at de ikke kunde opdages, i det Hjørne af Hytten, der var ødelagt af Ilden, eftersaa Stigbøjler og Tøjle, og da han var bleven færdig med at sadle, sagde han med et Smil: »Saa, nu er jeg i Orden. Og nu gaar jeg ind og vækker mine 'Kammerater'.«

En halv Time efter havde mine tre Gæster faaet deres Morgenmad og begav sig derefter afsted. Jeg blev udenfor beskæftiget med at hugge Brænde til min Ovn. Pludselig hørte jeg Riffelskud noget borte, først ét, saa ét til, — hvorefter alt blev stille. En Flok Tjurer, der var bleven opskræmmet ved Skuddene, fløj frem fra Træerne over Hovedet paa mig. Oppe i et højt Grantræ sad en Skovskade og skreg. Jeg stod nogen Tid og lyttede, om der skulde komme nogen henimod min Hytte, men alt var stadig stille.

Ved den nedre Jenissei bliver det meget tidlig mørkt. Jeg gjorde Ild paa i min Kakkellovn og gav mig til at koge mig lidt Suppe, idet jeg hele Tiden lyttede efter enhver Støj udefra. Jeg var nemlig intet Øjeblik i Tvivl om, at Døden lurede paa mig til alle Sider og kunde tage mig naarsomhelst ved Mennesker, vilde Dyr, Kulde, Ulykkestilfælde eller Sygdom. Jeg var klar over, at der ikke var et Menneske i Nærheden, der kunde række mig en hjælpende Haand, men at jeg maatte sætte al min Lid til Gud, til mine Hænder og Fødder, mit sikre Øje og min Aandsnærværelse. Imidlertid førte min Lytten ikke til noget. — Lidt efter kom den fremmede tilbage, uden at jeg mærkede det. Ligesom den foregaaende Dag viste han sig pludselig paa Tærskelen. Gennem Emmen kunde jeg se hans smilende Blik og smukke Ansigt. Han gik nu ind i Hytten, hvor han — med ikke saa lidt Larm — anbragte tre Rifler i Krogen.

»To Heste, to Rifler, to Sadler, to Kasser med tørt Brød, en halv Plade Te, en lille Pose med Salt, halvtreds Patroner, to Pelse, og to Par Støvler« — ramsede han leende op — »Naa, det har jo været et meget ordentligt Jagtudbytte idag.«

Jeg såå forbavset paa ham.

»Hvad er De saa forbavset over?« — spurgte han smilende. »*Kamú nujny æti tovaristschi?* Hvad Gavn gør saadan et Par Fyre? Lad os nu faa noget Te og saa gaa til Ro. Imorgen skal jeg føre Dem til et Sted, hvor De er bedre i Sikkerhed, og saa maa jeg videre!«

II.

MIN REJSEKAMMERATS HEMMELIGHED

Ved Daggry begav vi os bort fra mit første Tilflugtssted. Vi havde pakket vore Sager ned i Sækkene, som vi gjorde fast ved den ene af Sadlerne.

»Vi skal en fire—fem Hundrede *Verst* frem,« sagde min Rejsekammerat roligt — hans Navn var Ivan, hvilket intetsomhelst sagde mig her, hvor hver andet Menneske hedder saadan.

»Saa har vi en lang Rejse for os« bemærkede jeg med Beklagelse.

»Aa, højst en Ugestid, maaske ikke engang saa meget« — svarede han.

Natten tilbragte vi i Skoven under Fyrretræernes skærmende Grene. Det var min første Nat i Skoven under aaben Himmel. Hvor mange saadanne Nætter skulde jeg ikke komme til at tilbringe i de halvandet Aar, jeg vandrede om! Om Dagen var det bidende koldt. Den frosne Sne knasede under Hestenes Hove, og de Sneklumper, som samlede sig under dem og blev sparket bort af Hestene, rullede over Sneskorpen med en Klang som klirrende Glas. Urfluglene fløj dorsk fra Træ til Træ, Harerne sprang langsomt ned ad de udtørrede Bækkes Lejer. Om Natten peb og sukkede Vinden og bøjede Trætoppene over vore Hoveder; men nede ved Jorden var alt tyst og stille. Vi gjorde Holdt i en dyb Kløft med store Træer omkring, og dér såå vi en Del omblæste Fyrretræer, som vi huggede ud til Brænde. Saa kogte vi Te og spiste til Middag.

Nu kom Ivan slæbende med to—tre Træstammer, som han huggede til paa den ene Side med sin Økse. Saa lagde han to Stammer

ovenpaa hinanden med de tilhuggede Sider sammen, og drev en svær Kile ind mellem dem i de stumpe Ender, hvorved de skiltes et Par Tommer fra hinanden. I Aabningen lagde vi Gløder og iagttog, hvorledes Ilden hurtig slikkede sig frem langs de tilhugne Sider af Stammerne.

»Se nu har vi Ild til imorgen« — sagde Ivan — »Det er, hvad vi gamle Guldsøgere kalder en *naida*«. Vi Guldsøgere, som vandrer om i Skovene, sover altid, Sommer og Vinter, ved Siden af saadan en *naida*. Den er god! Ikke sandt?»

Derpaa afhuggede han nogle Fyrregrene og lavede af dem et Skraatag, som han støttede paa to Opstandere ved *naida*'en. Ovenover vort Grenetag og vor *naida* skærmede Fyrrenes brede Grene os. Han tog flere Grene ned, som han spredte paa Sneen inde i »Huset«, ovenpaa Grenene lagde han Sattelhynderne og fik saaledes lavet sig et Sovested, hvor han lagde sig efter at have taget alt sit Ydertøj af ind til Blusen. Jeg bemærkede, at Sveden perlede paa hans Pande, og at han laa og tørrede Sveden af Pande og Hals i sine Ærmer.

»Nu er her dejligt varmt« — udbrød han.

Op kort efter maatte jeg ogsaa tage Overtøjet af, hvorefter jeg lagde mig til at sove uden nogetsomhelst over mig, skønt de kolde, klare Stjerner glimtede gennem Fyrrenes og vort Tags Grene og skønt der lige udenfor vor *naida* herskede en bidende Kulde, — men den laa vi nok saa hyggeligt i Læ for. Efter denne Nat nærede jeg aldrig nogen Frygt for Kulden. Selvom jeg om Dagen knagfrøs paa Hesten, blev jeg altid grundig gennemvarmet om Aftenen ved Hjælp af den snilde *naida* og kunde sidde uden mit svære Overtøj, kun med Bluse paa og drikke min kære Te under Fyrre- og Grangrenenes skærmende Tag.

Paa vore daglige Marcher fortalte Ivan mig om sine Vandringer efter Guld gennem Transbaikaliens Bjerge og Skove. Hans Beretninger var yderst livlige og fulde af interessante Oplevelser, Kampe og farlige Eventyr. Ivan var en af disse typiske Guldsøgere, der i Rusland — muligvis ogsaa i andre Lande — opdager de rigeste Guldminer, men selv bliver Tiggere til deres Dødsdag. Han holdt aabenbart ikke af at fortælle mig, hvorfor han var taget fra Transbaikalien og herhen til Jenissei. Af hans hele Væsen kunde jeg forstaa, at han holdt Tand for Tunge, og saa vilde jeg ikke trænge ind paa ham. Imidlertid blev det Hemmelighedens Slør, der hvilede over denne Del af hans gaadefulde Liv, en Dag løftet en lille Smule ved et Tilfælde. — Vi havde allerede naaet Maalet for vor Rejse.

Hele Dagen havde vi aset med at komme igennem en tæt Pileskov, der strakte sig henimod Bredden af Mana, den brede højre Arm af Jenissei. Overalt saå vi Vildtstier med talrige Spor af Harer, der levede i Skoven. Disse smaa, hvide Skovens Beboere løb frem og tilbage foran os. Vi saå ogsaa den røde Hale paa en Ræv, der skjult bag et Klippestykke holdt Øje med os og samtidig med de sorgløse Harer.

Ivan havde længe forholdt sig tavs. Pludselig tog han til Orde og fortalte, at ikke langt herfra vilde vi støde paa en lille Arm af Mana, og ved dennes Udløb laa der en Hytte.

»Og hvad mener De nu? Skal vi tage derhen eller skal vi tilbringe Natten ved *naida*'en?«

Jeg foreslog at ride til Hytten, da jeg gerne vilde vaske mig og da jeg syntes, det kunde være rart atter engang at sove under et rigtigt Tag. Ivan rynkede Panden, men gjorde ingen Indvendinger.

Det var i Skumringen. at vi kom til Hytten gennem den tætte Skov og Buskadser af vilde Hindbær. Huset bestod af ét lille Værelse med to mikroskopiske Vinduer og en kæmpemæssig russisk Ovn. Op til Bygningen fandtes Resterne af et Skur med Kælder under. Vi gjorde Ild paa og lavede vor beskedne Middagsmad. Ivan tog sig en Slurk af den Flaske, han havde »arvet« efter Soldaterne, og blev i Løbet af kort Tid meget veltalende, hans Øje blinkede og han for ofte og hurtigt med Haanden gennem sit lange Haar. Han gav sig saa til at berette om et af sine Eventyr, men holdt pludselig inde og skulede ængsteligt hen mod en mørk Krog i Hytten.

»Er det en Rotte?« — spurgte han.

»Jeg kan ingenting se« — svarede jeg.

Saa blev han atter tavs og sad og tænkte med rynket Pande. Det hændte saa tidt, at vi kunde være flere Timer sammen uden at sige et Ord, og derfor forbausede hans Taushed mig ikke. Men Ivan bøjede sig hen imod mig og begyndte hviskende følgende Fortælling:

»Jeg skal fortælle Dem en gammel Historie. Jeg havde en Ven i Transbaikalien. Han var landsforvist Forbryder. Hans Navn var Gavronsky. Vi rejste sammen gennem en Masse Skove og over en Masse Bjerge for at søge Guld, og vi var enige om at dele hele Udbyttet ligeligt. Men pludselig gik Gavronsky til 'Taiga' en (Skovdistriktet) ved Jenissei og forsvandt for mig. Fem Aar efter hørte vi, at han havde fundet en meget rig Guldmine og var bleven en rig Mand, og noget efter, at han og hans Kone var bleven myrdede . . .«

Ossendowski.

2

Ivan tav stille et Øjeblik. Saa fortsatte han:

»Dette er deres gamle Hytte. Her boede han med sin Kone og han fandt Guld et Sted her ved Floden. Men han sagde aldrig nogen, hvor det var. Alle Bønderne her paa Egnen véd, at han havde mange Penge staaende i Banken og at han havde solgt Guld til Regeringen. Det var her, de blev myrdede.«

Ivan gik hen til Kakkellovnen, tog en Brand ud af den og idet han bøjede sig mod Gulvet, belyste han et bestemt Sted paa dette.

»Kan De se disse Pletter paa Gulvet og Væggen? Det er deres, Gavronskys, Blod. De døde, men de fortalte ikke noget om Guld. Det havde de taget af et dybt Hul, som de havde gravet ind i Flodbredden, og skjult i Kælderen under Skuret. Men Gavronsky gav intet fra sig — — *Du gode Gud! hvor jeg pinte dem!* Jeg brændte dem med Ild, jeg brækkede deres Fingre over, jeg trykkede Øjnene ind paa dem; men Gavronsky døde uden at lukke Munden op.«

Han tænkte sig om et Øjeblik og sagde saa hurtig:

»Alt det har jeg hørt af Bønderne.« Han kastede Brændestykket tilbage i Kakkellovnen og sank ned paa Bænken.

»Det er Sengetid,« sagde han kort og saa sagde han ikke mere.

Jeg sad længe og hørte, hvorledes han trak Vejret dybt og hviskede noget til sig selv, medens han drejede sig fra den ene Side til den anden og dampede paa sin Pibe.

Næste Morgen forlod vi Skuepladsen for saa meget Elendighed og saa gruelig en Forbrydelse, og paa vor Rejses syvende Dag kom vi til den tætte Cederskov, der vokser ved Foden af en lang Bjergkæde.

»Herfra« — forklarede han mig — »er der firsindstyve Verst til den næste Bondeby. Folkene derfra kommer til disse Skove for at samle Cederfrø, men det er kun om Efteraaret. Her er ogsaa Masser af Fugle og vilde Dyr og rigeligt af Cederfrø, saa De kan sagtens opholde Livet her. Kan De se Floden derhenne? Naar De vil have fat i Bønderne, skal De bare følge Strømmen, den gaar lige til dem.«

Ivan hjalp mig med at bygge min Jordhytte. Men det var ikke nogen rigtig Jordhytte. Vi byggede den ved at vi rev nogle af Rødderne ud paa et højt Cedertræ, der sandsynligvis var blæst om i en Orkan; derved fremkom der et dybt Hul, der kunde gøre Tjeneste som Stue, hvis ene Side forsynedes med en Væg af Jord, der klinedes ind mellem de tilbage blevne Rødder. Andre af disse Rødder, der gik over vore Hoveder, dannede et naturligt Væv af Tagspær, mellem hvilke vi kunde anbringe Stænger og Grene, saaat der blev et ordent-

ligt Tag ud af det. Endelig lagde vi ovenpaa dette nogle Stene for at gøre det fastere og noget Sne for at holde paa Varmen. Den forreste Del af Hytten var altid aaben, men skærmedes bestandig af min herlige *naida*. I denne snedækkede Hule tilbragte jeg to Maaneder uden at se noget menneskeligt Væsen og uden nogen Berøring med Yderverdenen, i hvilken der forefaldt saa afgørende Begivenheder. I denne Grav under et omblæst Træs Rødder levede jeg Ansigt til Ansigt med Naturen, ene med mine Savn og min Bekymring for mine Kære, under stadig haard Kamp for Livet. — Et Par Dage efter tog Ivan afsted og jeg har aldrig siden set ham. — Han efterlod en Sæk tørt Brød og lidt Sukker.

III.

KAMPEN FOR LIVET

Nu var jeg altsaa alene. Omkring mig havde jeg kun Skoven af stedse grønne Cedre dækkede med Sne, nøgne Buske, den tilfrosne Flod og, saavidt jeg kunde se gennem Trærnes Grene og Stammer, kun et uendeligt Hav af Cedre og Sne. Det var den sibiriske *taiga!* Hvorlænge skulde jeg blive nødt til at bo i den? Vilde Bolschevikerne finde mig her? Anede mine Venner, hvor jeg var? Hvordan gik det min Familie? Alle disse Spørgsmaal glødede idelig i min Hjerne. Jeg blev snart klar over Grunden til, at Ivan havde ført mig saa lang en Vej. Paa Rejsen kom vi nemlig til mange afsides liggende Steder, fjernt fra alle Mennesker, hvor Ivan rolig kunde have ladet mig blive, men han sagde altid, at han vilde føre mig til et Sted, hvor det var behageligere at bo. Og dette var netop, hvad han havde gjort. Charmen ved mit enlige Tilflugtssted var Cederskoven og Bjergene, der var bedækkede med Skove, som strakte sig, saa langt Øjet rakte. Cederen er et prægtigt, kraftigt Træ med vidtspredte Grene, et stedsegrønt Telt der drager alle levende Væsner ind under sit Ly, og under Cedrene rørte der sig altid et kraftigt Liv. Egern var stadig paa Færde springende fra Træ til Træ; Spætmejerne udsendte deres skingre Skrig; en Flok Dompapper med rødt Bryst sværmede som Flammer gennem Trærnes Grene, eller en hel lille Hær af Stillidser brød gennem og opfyldte Trærnes Amfiteater med deres Fløjten; en Hare pilede afsted fra den ene

Stamme til den anden og bag den kom listende den neppe synlige Skygge af en hvid Hermelin, der krøb henover Sneen, paa hvilken jeg i lang Tid kunde se den sorte Plet, som jeg vidste betød dens Halespids; en ædel Hjort kom frem forsigtig trædende paa den haarde, skorpede Sne, og tilsidst fik jeg Besøg af den sibiriske Skovens Konge fra Toppen af Bjerget, — den brune Bjørn. Alt dette gav mine Tanker en anden Retning, fjernede al Melankoli og opmuntrede mig til at holde ud. Det gjorde mig ogsaa godt, skønt det var svært, at stige op til Toppen af mit Bjerg der ragede op over Skoven, og hvorfra jeg kunde se helt bort til en Kæde af rødt i Horizonen. Det var den røde Brink paa Jenisseis længstbortliggende Bred. Der laa det beboede Land, Byerne, der boede mine Fjender og mine Venner; der var endelig det Sted, hvor jeg mente, at min Familie boede. Dette var Grunden til, at Ivan havde ført mig hertil. Og efterhaanden som Dagene svandt i min Ensomhed, begyndte jeg smertelig at savne min Rejsefælle, som, skønt han havde myrdet Gavronsky, havde sørget for mig som en Fader, altid sadlet min Hest, altid hugget Brænde og gjort alt hvad han kunde for at gøre Livet behageligt for mig. Han havde levet mange Vintre alene med sine Tanker, Ansigt til Ansigt med Naturen — man kunde sige: med Gud. Han havde prøvet Ensomhedens Rædsler og havde efterhaanden vænnet sig til at taale dem. Undertiden blev jeg greben af den Tanke, at hvis jeg skulde ende mine Dage her, vilde jeg anvende mine sidste Kræfter til at slæbe mig op til Toppen af Bjerget for at dø deroppe med Blikket rettet udover det uendelige Hav af Bjerge og Skove henimod det Sted, hvor mine Kære opholdt sig.

Mit Liv gav mig imidlertid meget at tænke over og megen fysisk Beskæftigelse. Det var en stadig, haard og alvorlig Kamp for Tilværelsen. Det haardeste Arbejde bestod i Ordningen af de store Træstykker til *naida*'en. De omblæste Træstammer var nemlig til-dækkede med Sne og gennemfrosne. Jeg maatte derfor først grave dem ud og senere, ved Hjælp af en lang Stang, der tjente mig til Løftestang, rulle dem hjem. For at gøre dette Arbejde lettere for mig tog jeg mine Forraad oppe paa Bjerget, som det ganske vist var besværligt at komme op paa, men hvorfra det var let at lade Træstammerne rulle ned. Og snart gjorde jeg en brillant Opdagelse. Nær ved min Hule stødte jeg nemlig paa en stor Mængde Lærke-træer — disse skønne, men alvorlige Skovens Giganter — som var blæst om af Stormen. Stammerne var ganske vist dækkede af Sne, men de var endnu forbundne med Stubbene, der hvor de var

brækket over. Naar jeg nu huggede med Øksen i disse Stubbe, sank Bladet helt i og kunde kun med Vanskelighed trækkes ud igen, og ved at undersøge, hvad Grunden kunde være hertil, fandt jeg, at Stubbene var fyldte med Harpix. Der behøvedes kun en Gnist til at faa en Spaan af den Slags Træ til at brænde i Flamme, og siden havde jeg altid et større Oplag af saadanne Spaaner, som jeg brugte til at gøre hurtig Ild, naar jeg ved min Hjemkomst fra Jagten vilde varme Hænderne og koge min Te.

Størstedelen af Dagene optoges af Jagt. Jeg indsaar efterhaanden, at jeg hver Dag maatte inddele mit Arbejde, fordi jeg derved kom bort fra mine sørgelige og nedtrykkende Tanker. I Reglen gik jeg, naar jeg havde drukket min Morgente, ud i Skoven efter Urhøns og Tjurer. Naar jeg havde faaet nogle, gik jeg i Gang med at lave Middagsmad. Min *menu* var ikke meget righoldig. Jeg fik regelmæssig Vildtsuppe med en Haandfuld tørret Brød til og derefter en endeløs Mængde Kopper Te, den vigtigste Drik i Skovene. — Engang, da jeg var paa Fuglejagt, hørte jeg noget rasle i de tætte Buske og ved forsigtigt at kigge ud fik jeg Øje paa Spidserne af en Hjorts Takker. Jeg krøb henimod Stedet, hvor Hjorten stod, men det vagtsomme Dyr hørte, at jeg kom. Med voldsom Støj styrtede den frem fra Krattet, og jeg så ganske tydelig, at den efter at være løbet en tre Hundrede Skridt, stansede ved Bjergets Affald. Det var et prægtigt Dyr, mørkegraa med en stor Stribe nedad Ryggen, og paa Størrelse med en lille Ko. Jeg lagde min Riffel an paa en Gren og fyrede. Dyret gjorde et voldsomt Spring, løb flere Skridt fremad og faldt til Jorden. Jeg løb derhen, saa stærkt jeg kunde, men Hjorten kom igen paa Benene og halvt sprang, halvt slæbte sig opad Bjerget. Et nyt Skud fik det til at standse. Jeg erhvervede mig et varmt Tæppe til min Hule og en Masse Kød. Hornene satte jeg op mellem Væggens Grene, hvor de virkede som en fin Knagerække.

Jeg kan aldrig glemme et meget interessant, omend raat Optrin, som udspillede sig for mine Øjne nogle Kilometer fra min Hule. Der laa en lille sid Eng bevokset med Græs med Tranebær imellem. Engen besøgte stadig af Tjurer og Agerhøns, som holdt meget af Tranebær. Lydløst gik jeg frem dækket af Krattet og fik Øje paa en hel Flok Tjurer, som kradsede Sneen op for at komme til Bærrene. Medens jeg stod og betragtede denne Scene, var der pludselig en af Tjurerne, der sprang op, og Resten af Fuglene fløj forskrækkede bort. Til min Forbauselse fløj den omtalte ene Fugle lige op i Spirallinje, men faldt straks efter død til Jorden. Da jeg gik hen til det Sted,

hvor den døde Fugl laa, sprang der en Hermelin frem og løb hen og skjulte sig under en Vindfælde. Fuglens Hals var frygtelig ituflaaet, og jeg kunde da forstaa, at Hermelinen havde angrebet Fuglen og bidt sig fast i dens Hals; derpaa var den af Fuglen bleven ført op i Luften, medens den sugede Blodet ud af dens Hals, hvilket bevirkede, at Fuglen faldt tungt til Jorden. Jeg sparede saaledes en Patron ved, at Hermelinen viste sig som en dygtig Aviatiker.

Saaledes kæmpede jeg for den Dag imorgen, stedse mere og mere forpint af bitre og sørgelige Tanker. Dage og Uger gik, og snart følte jeg Pustet af varmere Vinde. Paa de aabne Steder begyndte Sneen at tømme. Paa enkelte Steder brød der smaa Vandløb frem. En Dag fik jeg Øje paa en Flue og en Edderkop, der var vaagnet efter den strenge Vinter. Det var Foraaret, der meldte sig. Jeg indsaa dog snart, at det var umuligt at komme ud af Skoven om Foraaret. Alle Floderne strømmede over deres Bredder; Moserne var ikke til at passere, alle Vildtstier blev til Lejer for rindende Vande. Det stod mig derfor klart, at indtil Sommeren kom, var jeg fordømt til fortsat Eneboerliv. Snart blev det rigtigt Foraar og mit Bjerg blev befriet for Sneen og var nu kun bedækket med Stene, Birke- og Aske-Stammer og Myretuernes høje Kegler; paa enkelte Steder brød Floderne deres Isdække og løb nu frit, skummende og boblende.

IV.

EN FISKER

En Dag, jeg var paa Jagt, kom jeg til Bredden af en Flod og saa, at der svømmede en Mængde meget store Fisk med rød Ryg, som om de var fyldte med Blod. De svømmede lige i Vandfladen frydende sig over Solens Straaler. Da Floden var ganske isfri, kom disse Fisk i uhyre Mængde. Jeg indsaa snart, at de arbejdede sig op mod Strømmen for at komme til deres Legepladser i de mindre Floder. Jeg fattede da den Beslutning at drive Rovfangst, — hvilket er forbudt i alle Lovgivninger; men enhver Jurist og enhver Lovgiver bør dømme mildt om en Mand, der bor i en Hule under Rødderne af en Vindfælde og drister sig til at krænke deres velbegrundede Love.

Af tynde Birke- og Asketræer, som jeg samlede, byggede jeg i

Flodsengen et Fiskegærde, som Fiskene ikke kunde komme igennem, og de forsøgte derfor at springe over. Inde ved Bredden lavede jeg nu et Hul i Gærdet omtrent atten Tommer under Vandfladen og fastgjorde paa den Side af Gærdet, der vendte mod Flodens Løb, en af bløde Vidier flettet, høj Kurv, som Fiskene maatte ind i, naar de var kommen gennem Hullet. Saa stillede jeg mig ved Siden af og slog dem som en anden Slagter i Hovedet med en svær Stok. Jeg fangede aldrig under tredive Pund, og undertiden over firs. De her omtalte Fisk hedder *taimen* og hører til Laxefamilien. Det er de bedste Fisk i Jenissei.

Efter fjorten Dages Forløb hørte Fisken op at vandre, og min Kurv skaffede mig ikke længere noget Udbytte. Jeg maatte altsaa paany slaa mig paa Jagten.

V.

EN FARLIG NABO

Efterhaanden som jeg kom længere hen paa Foraaret, blev Jagten fornøjeligere og gav større Udbytte. I den tidlige Morgen lød Skoven af Tusinde af sælsomme Stemmer, som alle vilde have lydt ens for en Stadbeoer. Urhanen skogrede og sang sin Elskovssang, medens den satte sig paa de højeste Grene af Cederen og beundrede den graa Urhøne, som paa Jorden gik og skrabede i det nedfaldne Løv. Det var meget let at komme nær hen til denne befjedrede Caruso og med et Skud bringe ham ned fra hans poetiske Sfære til et materielt nyttigere Felt. Hans Udgang af Livet var en »Euthanasia« (en let og rolig Død), thi han var forelsket og hørte intetsomhelst. Ude i Lysningen kæmpede Tjurhanerne med spættede Haler vifteformig spredte, medens Hønsene spankulerede i Nærheden, strækkende Hals og pludrende — sandsynligvis sladrede de om deres kæmpende Tilbedere, som de holdt stadig Øje med og som fyldte dem med Fryd. Fra det fjerne hørtes et alvorligt, dybt Brøl, der dog var præget af Æmhed og Elskov, det var Hjortens Parringsignal, medens Stenbukkens korte og afbrudte Stemme hørtes oppe fra Klipperne. I Krattet boltrede Harerne sig, og lige ved dem saas hyppig den røde Ræv ligge fladt ned paa Jorden og lure paa et gunstigt Øjeblik. Ulve saå jeg ikke noget til, og de findes forresten sjældent i Sibiriens Bjerg- og Skov-Egne.

Men jeg havde til Nabo et andet vildt Dyr, og en af os maatte fortrække. En Dag, da jeg kom hjem fra Jagt med en mægtig Urhane, saa jeg pludselig en sort Masse bevæge sig inde mellem Træerne. Jeg blev staaende og ved at se nøje til opdagede jeg, at det var en Bjørn, som gravede løs paa en Myretue. Da den fik Færten af mig, gav den sig voldsomt til at snøfte og sjokkede af med en Hurtighed, der forbausede mig i Betragtning af dens klodsede Gang. Næste Morgen, medens jeg endnu laa under min Pels, blev jeg opmærksom paa noget, der rørte sig bag min Hule. Jeg kiggede forsigtig ud og fik Øje paa Bjørnen. Den stod paa Bagbenene og snøftede stærkt, idet den sandsynligvis søgte at udforske, hvad det kunde være for et levende Væsen, der paa ægte Bjørnevis om Vinteren laa i Hi under Rødderne af Vindfælder. Jeg gav mig til at raabe og slaa med min Økse paa Kedlen, og min morgenduelige Besøgende absenterede sig af alle Kræfter; men alligevel var jeg slet ikke glad ved denne Visit. Det var meget tidlig paa Foraaret, at dette skete, og Bjørnen skulde egentlig ikke allerede have forladt sit Vinterkvarter. Men det var en af de saakaldte »Myrædere«, en abnorm Bjørnetype, der aldeles ikke iagttager den Etikette, som følges af de bedste Familier indenfor Bjørnenes Samfund.

Det var mig bekendt, at »Myrædere« er meget pirrelige og forvovne, og jeg traf derfor skyndsomst alle fornødne Forholdsregler baade til Forsvar og Angreb. De var meget simple. Jeg stødte Spidserne af paa fem Patroner, hvorved jeg fik dem forvandlede til dum-dum-Kugler, hvilket der næppe var noget at sige til overfor en saa lidet velkommen Gæst. Saa tog jeg min Frakke paa og gik hen til det Sted, hvor jeg først havde truffet Bjørnen og hvor der fandtes en Del Myretuer. Jeg gjorde en Omvej helt omkring Bjerget, kastede et Blik ind i alle Kløfter, men kunde ikke finde min Ven nogetsteds. Træt og skuffet var jeg ved at forlade min Post og gaa hjemad, da jeg pludselig saå Skovens Konge i egen høje Person komme ud af min ringe Bolig og snuse til alting ved Indgangen til den. Jeg skød. Kuglen ramte den i den ene Side, saaat den gav et Brøl af Smerte og Raseri og rejste sig paa Bagbenene. Da et nyt Skud knuste det ene Bagben, satte Bjørnen sig paa Bagdelen, men et Øjeblik efter søgte den atter at rejse sig paa Bagbenene og idet den trak paa det saarede Ben, gik den løs paa mig. Først en tredie Kugle, der ramte den i Brystet, gjorde Ende paa dens Angreb. Den vejede efter mit Skøn mellem to hundrede og to hundrede og halvtredsindstyve Pund, og dens Kød var overordentlig velsmagende; bedst var

det stegt som Koteletter, men omtrent ligesaa delikat i »Hamburger steaks«¹⁾, som jeg rullede sammen og stegte paa ophedede Sten, medens jeg passede paa, at de hævede sig til store kugleformige Boller, der var ligesaa lette som den fineste *omelette soufflée*, jeg i sin Tid fik serveret i »Medved« i Petrograd. Af denne velkomne Tilvækst til mit Spisekammer levede jeg, indtil Jorden var bleven tør og det rindende Vand havde tilstrækkeligt frit Løb til, at jeg kunde drage ned langs Floden til den Egn som Ivan havde anvist mig.

Under stadig Iagttagelse af den største Forsigtighed, rejste jeg da altsaa ned langs Floden tilfods, og medførte fra mit Vinterkvarter alle mine Sager indpakkede i en Hjorteskindssæk, som jeg havde lavet ved at binde Benene paa Skindet sammen i en grov Knude; med denne Last paa Ryggen vadede jeg over de Smaafloeder og gennem de Sumpe, der krydsede min Vej. Efter en March paa omtrent 80 Kilometer kom jeg til Egnen Sifkova, hvor jeg fandt en Hytte, der beboedes af en Bonde ved Navn Tropoff. Hytten laa lige ved en Skov, og Skoven var efterhaanden blevet mit naturlige Opholdssted. Jeg blev boende nogen Tid hos Tropoff.

Nu, da jeg atter er vendt tilbage til fredelige og rolige Omgivelser, kan jeg danne mig et samlet Overblik over de Erfaringer, jeg har gjort i den sibiriske *taiga* og har deraf draget følgende Slutninger: Hos ethvert aandelig normalt Nutidsmenneske vil, naar han kommer i Nødstilstand, det primitive Menneskes, Jægerens og Krigerens, karakteristiske Ejendommeligheder leve op igen og hjælpe ham i Kampen mod Naturen. Det er et Fortrin, som den, hvis Forstands- og Følelsesliv er kultiveret, har fremfor den, med hvem dette ikke er Tilfældet og som ikke besidder tilstrækkelig Viden og Energi til at komme igennem Vanskelighederne. Men den Pris, som den kultiverede Mand maa betale herfor, bestaar deri, at der for ham ikke findes noget forfærdeligere end den absolute Ensomhed og Bevidstheden om fuldstændig at være afspærret fra det menneskelige Samfund og Kulturen med dens moralske og æsthetiske Værdier. Der behøves kun et eneste Skridt, et eneste Øjeblik af Svaghed eller afmægtigt Raseri til at føre ud i uundgaelig Ødelæggelse. Jeg har tilbragt frygtelige Dage i Kamp med Kulde og Sult, men de Dage, paa hvilke jeg har anspændt al min Viljekraft paa at dræbe ethvert Udslag af Svaghed og Selvopgivelse, har været endnu frygte-

¹⁾ En Ret, der laves af hakket Kød, Brød, Løg etc. og som under Stegningen hæver sig stærkt. Den er meget yndet i Tyskland. O. A.

ligere. Mindet om hine Dage kan endnu faa mig til at skælve af Rædsel, og selv nu, da jeg genoplever disse Dage saa grant ved at nedskrive mine Oplevelser, føres jeg tilbage til en Tilstand af Angst og Bæven. Jeg maa hertil føje, at Menneskene i højt kultiverede Stater lægger altfor ringe Vægt paa at uddanne de Egenskaber, som er nødvendige under de primitive Livsforhold, som ytrer sig i Kampen mod Naturen for Existensen. Og det er dog den eneste normale Vej, ad hvilken en ny Slægt kan udvikles af stærke, sunde, staalsatte og dog samtidig fintfølede Mennesker.

Naturen ødelægger de svage, men hjælper de stærke, idet den i deres Sjæle vækker Rørelser tillive, som ligger i Dvale under det moderne Bylivs rolige Forhold.

VI.

EN FLOD I VIRKSOMHED

Jeg blev ikke længe i Sifkova-Eggen, men jeg benyttede Tiden i fuldt Maal. For det første sendte jeg en Mand, jeg kunde stole paa, til mine Venner i den By, jeg var rejst ud fra, og fra dem kom han tilbage med Linned, Fodtøj, Penge og en lille Kasse med forskellig Medicin og Sager, der benyttes til »første Lægehjælp«, samt, hvad der var det vigtigste, et Pas lydende paa en andens Navn, eftersom jeg jo for Bolschevikerne var en død Mand. Dernæst begyndte jeg nu, da jeg levede under bedre Vilkaar, at lægge Planer for Fremtiden. Efter kort Tids Forløb kom der til Sifkova Meddelelser om, at en Bolschevik-Kommissær vilde komme dertil for at rekvirere Kvæg til den røde Hær. Det kunde altsaa være farligt at blive der længere. Jeg ventede derfor blot, at Jenissei skulde blive befriet for det faste Isdække som holdt Floden lukket længe efter, at de smaa Floder var bleven aabne og Træerne havde iført sig deres Foraarsdragt. For et Tusind Rubler lejede jeg en Fisker til at føre mig opad Floden til en forladt Guldmine, saasnart som Floden, der endnu kun var aaben paa enkelte Steder, var fuldstændig isfri. Endelig hørte jeg en Morgen et øredøvende Knald som af et vældigt Kanonskud, jeg løb straks ned mod Floden, hvor jeg så, at Vandet havde løftet den uhyre Ismasse og derefter var veget bort under Isen, saa at denne bristede. Jeg ilede hen til Flodbredden og blev der Vidne til et betagende, men størslaet Skue. En uhyre Ismasse, som var kommet

løs Sydpaar, havde Strømmen taget med sig og ført den Nordpaar ind under det tykke Lag Is, der allerede dækkede Dele af Strømmen, indtil endelig Trykket havde sønderbrudt det Dække, der allerede laa her oppe mod Nord, og frigjort den hele vældige Ismasse, der nu begyndte sin sidste Fart mod Ishavet. Jenissei, »Fader Jenissei«, »Heroen Jenissei«, er en af Asiens største Floder, dyb og storslaaet, særlig i Mellemløbet, hvor den flyder mellem skyhøje Bjerge som i en *cañon*.¹⁾ Den umaadelige Strøm har ført med sig hele Kvadratmile af Ismarker, sønderbrudt disse i Strømfald og mod enligstaaende Klipper og væltet dem omkring i vilde Hvirvler; den har forstyrret hele Strækninger af de mørke Vinterveje og omstyrtet *tepee*'erne,²⁾ der var opført til Brug for de forbifarende Karavaner, der hele Vinteren gaar fra Minussinsk til Krasnojarsk paa den tilfrosne Flod. Undertiden gjorde Strømmen en Stansning i sin rivende Fart, saa begyndte Braget atter, og de mægtige Isflager blev presset sammen og stablet op over hverandre indtil en Højde af tredive Fod, idet de dæmmede op for det bagefter kommende Vand, der derved hastig steg og vældede ud over de lavere liggende Steder, som opfyldtes af svære Ismasser. Naar der saa var strømmet noget Vand til og Trykket derved var forøget, fik Vandet atter Magten over den taarnhøje Isdæmning, som brød sammen med en Lyd, som naar Glas knuses. Ved Flodens Krumninger og omkring de høje Klipper herskede der vildt Kaos. Kæmpemæssige Isblokke stødte mod hverandre og presede sig sammen, indtil nogle af dem kastedes ret op i Luften, hvor de stødte sammen med andre Blokke, eller slyngedes mod Flodens bugtede Skrænter og Bredder, fra hvilke de bortrev Rullesten, Jord og Træer højt op ad Siderne. Langs Bredderne, hvor disse er lave, slyngede denne Naturens Kæmpe med en Fart og Kraft, som faar Mennesket til at synes sig selv en Dværg i Styrke, hele Volde af Is paa femten til tyve Fods Højde, hvilke Bønderne kalder »*Zaberega*« og gennem hvilke de ikke kan komme til Floden uden ved at hugge en Vej i Isen. Jeg saå denne Kæmpeflod udføre, hvad jeg vilde have anset for utroligt, idet en flere Fod tyk Blok, der var adskillige Meter i Kvadrat, blev kastet op i Luften og ved sit Fald knuste Buske og mindre Træer, der voksede over et halvt Hundrede Fod fra Bredden.

Idet jeg iagttog dette vidunderlige Isbrud, fyldtes jeg med Rædsel

¹⁾ *cañon* (udt. *kánjon*) en dybt indskaaren Flodseng (ved Erosion) i den vestlige Del af de Forenede Stater.

²⁾ *tepee*, et sibirisk Telt, der ligner en indiansk Wigwam.

og Modbydelighed ved at betragte det grufulde Bytte som Jenissei førte med sig fra dette Foraarstog. Det var Ligene af de henrettede kontrarevolutionære Officerer, Soldater og Kosakker af den Armé, der havde staaet under Admiral Koltschak, øverste Leder af hele det antibolschevikiske Rusland. Det var Resultaterne af »Cheka«ens blodige Arbejde i Minnusinsk. Hundrede af disse Lig, med afhuggede Hoveder og Hænder, med lemlæstede Ansigter og halvforbrændte Kroppe, med knust Hjerneskal, svømmede mellem Isblokke, gik mod deres sidste Hvilested eller slyngedes rundt i de frygtelige Strømhvirvler, hvor de blev revet og slidt itu til uformelige Masser, som Floden, som om den følte Væmmelse ved sit Værk, atter kastede fra sig paa Smaaøerne og de fremskudte Sandbanker. Jeg gik langs med Floden paa dette Sted og bemærkede overalt disse rædselsfulde stinkende Minder om Bolschevikernes Færd. Paa et Sted, hvor Floden gør en Krumning, saå jeg en Mængde Heste, sikkert mindst tre Hundrede, som var kastet op paa Bredden af Isen og Strømmen. En *Verst* længere nede mødte mig et endnu frygteligere Syn, som jeg neppe kunde udholde at betragte: Langs Bredden voksede en Lund af Piletræer i hvis nedhængende Grene, der saa ud som mægtige Hænder, Menneskelig af ethvert Udseende var bleven hængende fra den besmittede Flod og blev holdte fast i alle mulige Stillinger med et Skær af Naturlighed, som gjorde et uudsletteligt Indtryk paa min forvirrede Sjæl. Jeg talte ialt halvfjerdsindstyve Lig i denne sørgelige, grufulde Samling.

Til sidst var den uhyre Ismasse kommet i Gang og derefter fulgte den mudrede Flom, som medførte Vindfælder, Træstammer og — Lig, Lig og atter Lig. Fiskeren og hans Søn tog mig ombord i deres Kano — et udhulet Asketræ — og stagede os opad Floden langs Bredden. At stage i stærk Strøm er et meget haardt Stykke Arbejde, og ved de skarpe Krumninger maatte vi ogsaa ro, idet vi kæmpede mod den rasende Strøm, og paa sine Steder maatte vi endda holde os fast ved Skrænterne og kunde kun komme videre ved med Hænderne at tage Tag i Klipperne og saaledes trække os langsomt frem. Undertiden kunde vi være en Evighed om at tilbagelægge blot en fem—seks Meter gennem disse hvirvlende Snevringer. Men paa to Dage naaede vi vor Rejses Maal. Jeg tilbragte flere Dage i Guldminen, hvor Opsynsmanden boede med sin Familie. Da de havde meget knapt med Levnedsmidler, havde de intet at undvære til mig, og jeg maatte atter ty til min Riffel for at skaffe mig selv noget at leve af og afgive noget til min Vært. En Dag fik vi Besøg af en

Landbrugs-Expert. Jeg fandt ingen Anledning til at skjule mig for ham, da jeg nemlig i Løbet af mit Vinterophold i Skovene havde lagt mig et vældigt Skæg til, som rimeligvis vilde have gjort mig ukendelig selv for min egen Moder. Vor Gæst var imidlertid en Mand, der forstod at bruge sine Øjne, — han opdagede mig lige straks. Men jeg var dog ikke bange for ham, da jeg hørte, at han ikke var Bolschevik, hvilket jeg senere fik bekræftet. Vi havde flere fælles Bekendte og samme Opfattelse af de samtidige Begivenheder. Han boede i Nærheden af Guldminen i en lille Landsby, hvor han tilsaa de offentlige Arbejder. Vi fattede da den Beslutning i Forening at flygte fra Rusland. I lang Tid havde jeg brudt min Hjerne med dette Spørgsmaal, nu havde jeg min Plan færdig. Da jeg kender Forholdene i Sibirien og Landets Geografi, mente jeg, at den rigtige Vej til at komme i Sikkerhed gik over Urianhai, den nordlige Del af Mongoliet ved Jenisseis Hovedkilder, og derefter gennem Mongoliet og ud til det fjerne Østen og Stillehavet. Forinden Kolttschak blev styrtet, havde jeg faaet det Hverv at undersøge Urianhai og Vest-Mongoliet og i den Anledning havde jeg meget nøje studeret alle de Kort og al den Litteratur om disse Egne, som jeg kunde faa Adgang til. En vægtig Bevæggrund til at sætte min dristige Plan iværk var Hensynet til min egen Sikkerhed.

VII.

GENNEM SOVJET-SIBIRIEN

Efter nogle Dages Forløb begyndte vi vor Rejse Syd paa gennem Skovene paa Jenissei's venstre Bred, idet vi saa meget som muligt undgik Landsbyerne af Frygt for at efterlade noget Spor, paa hvilket man kunde følge os. Men hver Gang vi kom til en Landsby, fik vi den bedste Modtagelse hos Bønderne, som aldrig gennemskuede vor Forklædning; og vi erfarede, at de hadede Bolschevikerne, som havde ødelagt mange af deres Landsbyer. Et Sted hørte vi, at der var sendt et Detachement røde Tropper ud fra Minnusinsk for at gøre Jagt paa de Hvide. Derved nødtes vi til at trække os tilbage langt fra Bredderne af Jenissei og skjule os i Skovene og Bjergene. Vi blev der i omtrent fjorten Dage, fordi de røde Soldater hele Tiden gennemstrefede Egnen og rundt om i Skovene fangede halvt paa-klædte vaabenløse Officerer, som havde holdt sig skjult for Bol-

schevikernes grufulde Hævn. Senere kom vi tilfældigvis over en Engstrækning, hvor vi saa Ligene af otteogtyve Officerer hængende i Træer med lemlæstede Ansigter og Kroppe. Ved dette Syn besluttede vi os til aldrig at lade os falde levende i Bolschevikernes Hænder. I dette Øjemed bar vi altid Vaaben og havde altid Cyankalium hos os.

Engang, da vi gik over en af Jenissei's Arme kom vi til et snævert, dyndet Pas, ved hvis Udgang laa spredte en Del Lig af Mennesker og Heste. Lidt derfra fandt vi en itubrukt Slæde, omkring hvilken Æsker og Papirer laa strøet paa Jorden, og nærved endvidere ituflaaede Klædningsstykker. Hvad havde det nu været for stakkels Mennesker? Hvad mon det var for en Tragedie, der var udspillet i denne vilde Skov? Vi forsøgte at løse denne Gaade og gav os til at undersøge Dokumenterne og Papirerne. Det viste sig at være Embedsskrivelser stiledede til General Pepelajeffs Stab. Sandsynligvis var nogle Medlemmer af denne Stab, dengang Koltshak's Hær trak sig tilbage, flygtet gennem denne Skov — for at skjule sig for Fjenderne, der rykkede frem fra alle Sider, og her maa de saa være bleven fanget og dræbt af de Røde. Ikke langt herfra fandt vi Liget af en ulykkelig Kvinde, hvis Tilstand tydelig viste, hvad der var foregaaet, indtil en befriende Kugle bragte hende Fred. Liget laa ved et interimistisk Telt af Grene, der var fyldt med tomme Flasker og Konserves-Daaser, som fortalte om den Fest, der var gaaet forud for Tilintetgørelsen af et Menneskeliv.

Jo længer vi kom mod Syd, desto mere udpræget blev Folkenes Gæstfrihed mod os og deres Had til Bolschevikerne. Til sidst vovede vi os ud af Skovene og betraadte de endeløse Stepper ved Minnusinsk, der gennemskæres af den høje Bjergkæde »Kizill-Kaiya« og hist og her har smaa Saltsøer. Det er et Gravenes Land med Tusinder af store og smaa »dolmens«,¹⁾ Gravsteder for de ældste Ejere af dette Land, og ti Fod høje Pyramider af Sten, rejste af Djengiskhan paa hans Erobrings Bane og senere af Tamerlan. Tusinder af disse dolmens og Stenpyramider strækker sig i uendelige Rækker mod Nord. Paa disse Sletter lever der nu Tatarer. De er bleven plyndrede af Bolschevikerne, som derfor er Genstand for deres glødende Had. Vi sagde dem rentud, at vi befandt os paa Flugt. De gav os Mad uden at forlange Betaling og skaffede os Førere, idet de tillige oplyste

¹⁾ *dolmen* en Art Stensætninger, som bl. a. Oldtidens Kelter rejste rimeligvis som Mindesmærker over deres Døde. De findes endnu i Mængde i Bretagne. O. A.

os om, hos hvem vi skulde gøre Holdt og hvor vi skulde skjule os i Tilfælde af Fare. —

Efter nogle Dages Forløb saå vi fra Jenissei's høje Bred ned paa den første Dampers »Oriol« fra Krasnojarsk til Minnusinsk med røde Soldater. Vi naaede snart Munden af Floden Tuba, hvis Løb vi maatte følge lige mod Øst til Sayan Bjergene, hvor Urianhai begynder. Efter vort Skøn var Strækningen langs Tuba og Amyl, en Arm af denne, den farligste Del af vor Vej, fordi de to Floders Dale har en meget tæt Befolkning, der har afleveret store Kontingenter Soldater til de kendte Kommunistførere Schetinkin og Krafcheno.

En Tatar færgede os og vore Heste over paa højre Bred af Jenissei og sendte os næste Morgen tidlig en Kosak, som førte os til Udløbet af Tuba, hvor vi hvilte os hele Dagen og nød en lille Festmiddag bestaaende af Solbær og Kirsebær.

VIII.

TRE DAGE PAA RANDEN AF EN AFGRUND

Udrustede med vore falske Pas rykkede vi op langs Tuba's Floddal. Paa hver tiende eller femtende Verst kom vi gennem store Landsbyer paa et til sex Hundrede Huse, hvor hele Styrelsen laa i Hænderne paa Sovjets og hvor Spioner lurede paa alle Vejfarende. Af to Grunde kunde vi ikke gaa udenom disse Landsbyer. For det første mødte vi stadig Bønder paa vor Vej, og hvis vi ganske havde villet undgaa Landsbyerne, vilde det have vakt Mistanke og været Grund nok for enhver Sovjet til at anholde os og sende os til »Cheka«en i Minnusinsk, hvor vi saa kunde have sunget vor Svanesang. For det andet havde min Kammerat i sine Papirer Tilladelse til at benytte Regeringens Postbefordringer paa sin Rejse. Vi var derfor nødte til at tage ind i Sovjet-Byerne for at skifte Hesté. Vore egne Dyr havde vi foræret Tataren og Kosakken, som havde hjulpet os til at naa Tubas Udløb, og Kosakken havde saa paa sin Vogn kørt os til den første Landsby, hvor vi fik Postheste. Paa faa Undtagelser nær var Bønderne *mod* Bolschevikerne og ydede os uopfordret al Hjælp. Jeg betalte dem med at tilse deres syge, og min Kammerat gav dem praktiske Raad angaaende deres Bedrift. De fleste af dem, der hjalp os, var gamle Dissentere og Kosakker.

Undertiden kom vi gennem helt kommunistiske Landsbyer, men vi lærte hurtigt at skelne mellem Byerne. Naar vi kom ind i en Landsby med klingende Hestebjælder og de Bønder, som netop sad foran deres Huse, straks for op med rynket Pande og gav ondt af sig over, at der nu kom »flere Djævl«, saa vidste vi straks, at denne By var imod Kommunisterne og at dér kunde vi rolig staa af. Hvis derimod Bønderne kom os imøde og glade hilste os som »Kammerater«, vidste vi, at vi var mellem Fjender, og saa tog vi os i Agt paa enhver Maade. Folkene i denne sidste Slags Byer var ikke sibiriske, frihedselskende Bønder, men indvandrede Folk fra Ukraine, dovne og drikkældige, og de boede i usle, snavsede Rønner, skønt Markerne omkring Byen bestod af Steppens frugtbare »Sorte Jord«. I den store Landsby Karatuz tilbragte vi nogle meget fornøjelige, men tillige meget farlige Timer. Det er forresten nærmest en By. I Aaret 1912 aabnedes der her to højere Skoler og Befolkningen kom op paa 15000. Byen er Hovedstaden for Syd-Jenissei-Kosakkerne. Men i Øjeblikket er det knapt nok muligt at se, at der har ligget en By. De indvandrede Bønder og den røde Hær myrdede hele Kosakbefolkningen og brændte eller paa anden Maade ødelagde de fleste af Husene, og nu er Byen Centrum for Bolshevismen og Kommunismen i den østlige Del af Minnusinsk-Distriktet. I Sovjet Bygningen, hvor vi skulde skifte Heste, holdt »Cheka« en netop Møde. Vi blev straks omringede og udsurgte om vore Papirer, og vi var just ikke overdrevent rolige for, at de vilde gøre et helt gunstigt Indtryk, og søgte derfor at undgaa Forhør. Senere sagde min Kammerat saa ofte til mig:

»Det er da en Himlens Lykke, at hos Bolshevikerne kan en Mand, der igaar var en usel Skomager, idag være Guvernør, medens Videnskabsmænd fejler Gader eller muger Stalde for det røde Kavalleri. Jeg kan udmærket snakke med Bolshevikerne, fordi de nemlig ikke véd, at der er Forskel mellem »Desinfection« og »Difteritis«, mellem »Anthracit« og »Appendicitis«,¹⁾ og jeg kan køre rundt med dem og faa dem til at tro, hvad det skal være, om det saa er, at de ikke bør jage mig en Kugle gennem Hovedet.«

Og saa snakkede vi væk med »Cheka« en og fik alt, hvad vi ønskede. Vi forelagde dem en glimrende Plan til deres Egns fremtidige Udvikling, efter hvilken vi skulde anlægge Veje og bygge Broer, ad hvilke de kunde udføre deres Tømmer fra Urianhai, Jern og Guld fra Sayan-Bjergene og Kvæg og Pelsværk fra Mongoliet. Hvilken Triumf vilde

¹⁾ Blindtarmsbetændelse.

et saadant Skaberværk ikke være for Sovjetregeringen! Denne vor Hymne til Fremskridtet tog omtrent en Time, og da den var gaaet, havde Medlemmerne af »Cheka«en rent glemte vore Papirer, de skiftede selv vore Heste, lagde vor Bagage paa Vognen og ønskede os Lykke paa Rejsen. Det var den sidste Skærsild, vi gennemgik indenfor Ruslands Grænser.

Da vi var kommen over Amyls Floddal, tilsmiledes vi af Lykken. Lige ved Færgen traf vi en Mand fra Militzen i Karatuz. Han var kørende og medførte en Del Rifler og Maskin-Pistoler (de fleste af dem af Mauser-Typen) til Udrustningen af en Ekspedition der skulde gennem Urianhai for at opsøge nogle Kosakofficerer, som havde gjort Bolschevikerne megen Skade. Vi var straks paa vor Post. Vi kunde meget let være stødt paa denne Ekspedition og vi var ikke helt sikre paa, at Soldaterne i denne vilde sætte ligesaa megen Pris paa vore højtklingende Fraser som Medlemmerne af »Cheka«en. Ved omhyggeligt at udsørge Militzmanden fik vi ud, hvad Vej Ekspeditionen skulde følge. I den nærmeste Landsby tog vi ind i samme Hus som han. Jeg maatte lukke op for min Bagage og bemærkede pludselig, at han betragtede min Sæk med beundrende Blikke.

»Hvad er det De synes saa godt om?« — spurgte jeg.

Han hviskede: »Benklæderne — Benklæderne.« —

Af mine Venner inde i Byen havde jeg faaet et Par ganske ny Ridebukser af svært sort Klæde. Det var dem, der hensatte Militzmanden i Henrykkelse.

»Ja, men jeg har ingen andre Benklæder« — svarede jeg, idet jeg lagde min Angrebsplan mod min nye Ven.

»Aa nej!« — sagde han med en vis Fortrydelse — »Sovjets giver jo ikke Bukser. Man siger forresten, at de gaar uden Bukser. — Og mine er helt slidt op. Se selv!«

Og med disse Ord løftede han det ene Skød af sin Pels og jeg forbausedes over, at han i det hele kunde blive i de Bukser, for der var saadanne Huller i dem, at de ikke saa meget lignede et Par Bukser som et Fiskenet, og det endda et, som en lille Haj kunde være smuttet igennem.

»Sælge« — hviskede han spørgende.

»Det kan jeg ikke, jeg skal selv bruge dem« — sagde jeg bestemt.

Han stod et Par Minuter og tænkte sig om. Saa kom han nærmere og sagde: »Lad os gaa udenfor og tale om Sagen. Her er det ikke saa godt.«

Vi gik altsaa ud. »Naa« — sagde han — »De vil til Urianhai. Dér er Sovjet-Sedler værdiløse, og De vil ikke kunne købe noget-somhelst, skønt der er fuldtop af Zobler, Ræveskind, Hermelin og Guldstøv, som man med Lethed kan bytte sig til for Rifler og Patroner. Nu har De hver en Riffel, og jeg vil give Dem en Riffel til og hundrede Patroner for Benklæderne.«

»Ja, men vi behøver ikke flere Vaaben. Vore Papirer er os tilstrækkeligt Værn« — sagde jeg, idet jeg lod, som jeg ikke forstod ham.

»Aa ja saamænd,« sagde han, »men De kan bytte den Riffel bort for Pelsdyr og Guld. Og De kan faa Riflen her med det samme.«

»Ja, det er jo meget godt. Men det er noget lidt for de Benklæder. De kan ingensteder i Rusland faa Bukser. Alle Russere gaar uden; for Deres Riffel kan jeg faa én Zobel, og hvad skal jeg med ét Skind?«

Det ene Ord tog det andet, og jeg naaede efterhaanden min Hensigt. Militsmanden fik Bukserne og jeg fik en Riffel med Hundrede Patroner og to Magasin-Pistoler med fyrretyve Patroner til hver. Nu var vi saa godt bevæbnede, at vi kunde forsvare os. Ydermere fik jeg den lykkelige Ejer af mine Bukser bevæget til at give os en skriftlig Tilladelse til at bære Vaaben, og saaledes havde vi baade Loven og Magten paa vor Side.

I en afsidesliggende Landsby købte vi tre Heste, to til at ride paa og én til Bagagen, tog os en Fører, indkøbte tørt Brød, Kød, Salt og Smør og tiltraadte efter et Døgns Hvil vor Rejse op ad Amyl til Sayan-Bjergene ved Urianhai's Grænse. Vi haabede at kunne undgaa at træffe Bolscheviker dér, baade de underfundige og de dumme. Tre Dage efter vor Afrejse fra Tuba's Udløb passerede vi den sidste russiske By ved Grænsen mellem Urianhai og Mongoliet, tre Dage, i hvilke vi var i stadig Berøring med en lovløs Befolkning og havde svævet i stadig Fare og hvert Øjeblik været udsatte for at omkomme. Kun Jernvilje, Aandsnærværelse og en Buldogs Stædighed førte os gennem alle Farer og frelste os fra at styrte ned i den Afgrund af Eventyr, hvis Svælg havde opslugt saa mange andre, der ikke havde formaaet, hvad der nu var lykkedes os, at naa frem til Frihed. Maaske har der manglet dem Udholdenhed og Aandsnærværelse, maaske har de ikke haft den digteriske Evne: at synge Hymner til »Veje, Broer eller Guldminer,« muligvis har de simpelthen ikke haft et Par Bukser tilovers.

IX.

TIL SAYANBJERGENE. I SIKKERHED

Vi befandt os midt inde i en tæt, jomfruelig Skov. I det høje Græs, der allerede var bleven gult, snoede Vejsporet, der neppe kunde skelnes, sig ind mellem Krat og Træer, hvis brogede Løv allerede var begyndt at falde. Det var den gamle, glemte Amyl-Vej. For fem og tyve Aar siden førtes der ad denne Vej Forsyninger, Maskiner og Arbejdere til de talrige, nu forladte Guldminer i Amyl-Dalen. Vejen snoede sig langs den brede og rivende Amyl, gik derefter dybt ind i Skoven og førte derpaa udenom det sumpede Terrain, der er opfyldt med det bekendte farlige, sibiriske Hængedynd, gennem tæt Krat, over Bjerger og vilde Sletter. Sandsynligvis anede vor Fører ikke, hvad vi virkelig havde for. Engang saå han forskrækket ned mod Jorden og sagde:

»Her er passeret tre Mand paa skoede Heste, maaske Soldater.«

Hans Forskrækkelse hørte imidlertid op, da han opdagede, at Hovsporene veg af til den ene Side og vendte tilbage til Vejsporet.

»De er ikke redet videre,« bemærkede han med et listigt Smil.

»Det var da kedeligt,« svarede vi. »Det havde været morsommere at have Rejseselskab.«

Men Bonden strøg blot Skægget og lo. Øjensynlig havde han forstaaet, at det skulde være en Vittighed.

Paa Vejen kom vi forbi en Guldmine, der tidligere var bleven baade planlagt og ypperlig indrettet, men som nu var opgivet og alle Bygningerne ødelagt. Bolschevikerne havde bortført alle Maskiner og Forsyninger, ja endog Dele af Bygningerne. I Nærheden fandtes en mørk, skummel Kirke med Vinduerne slaaet ind, Krucifikset revet ned og Taarnet brændt, et sørgeligt, men typisk Sindbillede paa vore Dages Rusland. Opsynsmandens udhungrede Kone og Børn boede ved Minen under stadige Farer og Savn. De fortalte os, at i dette Skovdistrikt flakkede en Bande Røde omkring og røvede alt, hvad der var tilovers paa Guldminens Grund, bearbejdede »pay-dirt«¹⁾ i den rigeste Del af Minen, og naar de havde udvasket lidt Guld, gik de hen for at drikke og spille i nogle Landsbyer, der laa noget borte, og hvor Bønderne i Strid med Loven brændte *vodka*

¹⁾ *pay-dirt* (egentlig: „Snavs, der kan betale sig“) kaldes i Minesproget det Grums i Miner, som indeholder saa meget Metal (f. Eks. Guld), at det kan betale sig at behandle det.

(Brændevin) af Bær og Kartofler og solgte den for dens Vægt i Guld. At møde denne Bande var den visse Død. Efter tre Dages Forløb gik vi over den nordlige Gren af Sayan-Kæden, passerede Grænsefloden Algiak og var nu udenfor Rusland paa Urianhai's Territorium.

Dette vidunderlige Land, der fra Naturens Haand strømmer over af Rigdom paa alt, bebos af en Gren af Mongolerne, der nu kun tæller tredsindstyve Tusind og som efterhaanden uddør. De taler et Sprog, der er helt forskelligt fra alle andre mongolske Dialekter, og deres Livsideal er Trossætningen om »den Evige Fred«. Urianhai har allerede for lang Tid siden været Genstand for Erobringsforsøg fra Rusland, Mongoliet og China, som alle har villet hævde Overhøjhedsretten over denne Egn, hvis ulykkelige Beboere, Soyot'erne, har maattet betale Tribut til alle disse tre Overherrer. Paa Grund heraf var dette Land ikke noget helt sikkert Tilflugtsted for os. Vi havde allerede hørt af vor Militmand om den Ekspedition, der skulde ind i Urianhai, og af Bønderne hørte vi nu, at Landsbyerne ved Lille Jenissei og længere Syd paa havde formeret røde Detachementer, som plyndrede og dræbte alle, der faldt i deres Hænder. Lige for nylig havde de dræbt to og tredsindstyve Officerer, som over Urianhai vilde ind i Mongoliet, de havde plyndret en kinesisk Karavane og dræbt Købmændene, og de havde dræbt nogle tyske Krigsfanger, som var flygtet fra Sovjet's Paradis. Den fjerde Dag kom vi til en sumpig Dal med et enkelt russisk Hus mellem aabne Skove. Her afskedigede vi vor Fører, som skyndte sig med at vende hjem, forinden Sneen havde blokeret Vejen over Sayan-Bjergene. Ejeren af »Etablissementet« lovede at føre os til Floden Seybi for ti Tusind Rubler i Sovjet-Sedler. Men vore Heste var trætte og vi var nødt til at unde dem nogen Hvile, og derfor bestemte vi os til at blive her endnu fire og tyve Timer.

Vi sad netop og drak Te, da Husets Datter kom løbende ind og raabte: »Soyot'erne er der!« og med det samme kom fire Mand ind i Stuen væbnede med Rifler og med spidse Hatte paa Hovedet.

»Mendé!« (Goddag) gryntede de og begyndte uden videre at undersøge os kritisk. Ikke en Knap eller en Søm i hele vor Ekvipering undgik deres gennemtrængende Blik. Derpaa var der en af dem, der saa ud til at være Stedets »Merin« eller »Guvernør«, som gav sig til at udsørge os om vore politiske Anskuelser. Det faldt øjensynlig i hans Smag at høre os tale nedsættende om Bolschevikerne og han begyndte at tale mere frit.

»I er skikkelige Folk,« sagde han. »I kan ikke lide Bolschevikerne. Vi skal nok hjælpe jer.«

Jeg takkede ham og forærede ham en tyk Silkesnor, som jeg havde brugt til Bælte. Før Aften tog de bort, idet de sagde, at de vilde komme igen næste Morgen. Det var efterhaanden bleven mørkt, og vi gik ud paa Engen for at se til vore udasede Heste, som gik der og græssede, og saa gik vi atter ind i Huset. Her fik vi os en fornøjelig Passiar med vor gæstfri Vært, men pludselig hørte vi i Gaarden Lyden af Hestehove og hæse Stemmer, og straks efter kom fem røde Soldater ind i Stuen væbnede med Rifler og Sabler. Jeg følte en ubehagelig rallende Fornemmelse i Halsen, og mit Hjerte bankede voldsomt. Thi vi vidste, at de Røde var Fjender. Disse Soldater bar røde Stjerner paa deres Astrakans Huer og røde Trekanter paa Frakkeærmerne. De hørte til et Detachment, der var paa Jagt efter Kosakofficerer. De skulede til os, mens de tog Kapperne af, og satte sig ned. Det var os, der begyndte Konversationen med at fortælle dem, at vor Rejse havde til Formaal at undersøge Broer, Veje og Guldminer. De fortalte os saa, at deres Befalingsmand snart vilde komme med syv Mand til, og at de straks vilde tage vor Vært med sig som Fører til Seybi-Floden, hvor Kosakofficererne efter deres Mening holdt sig skjult. Jeg bemærkede straks hertil, at det passede os udmærket, for saa kunde vi rejse sammen. Hertil svarede en af Soldaterne, at det kom an paa »Kammerat-Officeren«.¹)

Medens vi sad og talte sammen, kom Soyot-»Guvernøren« ind. Han betragtede opmærksomt de sidst ankomne og sagde: »Hvorfor har I taget Soyot'ernes gode Heste fra dem og ladet nogle daarlige blive tilbage.«

Soldaterne lo ad ham. Men han vedblev med truende Stemme: »Husk vel paa, at I er i et fremmed Land!«

»Saa skulde da ogsaa —« raabte en af Soldaterne. Men Soyoten satte sig ganske rolig ved Bordet og sagde Tak til en Kop Te, som Værtinden netop var ifærd med at lave. — Der blev en Pause i Samtalen. — Men da Soyot'en havde drukket sin Te, tændte han sin Pibe og, idet han rejste sig, sagde han:

»Hvis Hestene ikke imorgen tidlig er tilbage hos deres Ejere, kommer vi og tager dem.« Og dermed gjorde han kort omkring og gik.

¹) Bolschevikerne kalder alle, ogsaa Overordnede, »Kammerat« med Tilføjelse af den paagældende charge. Jfr. fra den franske Revolution, Soldatens Tiltale til sine Overordnede: »Borger-General«, »Borger-Deputeret«
O. A.

Jeg lagde Mærke til, at Soldaterne begyndte at se lidt ængstelige ud, og lidt efter blev en af dem sendt ud som Parlamentær, medens de andre blev siddende tavse med bøjet Hoved. Sent om Aftenen kom Officeren med sine andre syv Mand, og da han hørte Beretningen om Soyot'en, rynkede han Panden og sagde:

»Der sidder vi kønt i det! Vi er nødt til at passere Mosen, og dér ligger der en Soyot og lurur paa os bag ved hver eneste Jordhøj!«

Han saa virkelig ud til at være meget bange, og hans Angst gjorde heldigvis, at han lagde meget lidt Mærke til os. Jeg søgte da at berolige ham og lovede, at jeg næste Dag skulde ordne Sagen med Soyot'erne. Officeren var en plump, raa og enfoldig Person, der var ivrig efter at fange Kosakofficererne for selv at blive forfremmet, og han var nu bange for, at Soyot'erne skulde hindre ham i at naa frem til Seybi.

Ved Daggry tog vi afsted sammen med det røde Detachment. Da vi havde tilbagelagt henved femten Kilometer, opdagede vi to Ryttere bag Buskene. Det var Soyot'er. Paa Ryggen bar de Flintbøsser.

»Vent paa mig!« sagde jeg til Officeren, »jeg vil ride hen at underhandle med dem.«

Jeg red frem saa stærkt, min Hest kunde løbe. En af Rytterne var Soyot-»Guvernøren«, som sagde til mig:

»Hold Dem bag ved Detachmentet og hjælp os.«

»Det skal jeg,« svarede jeg, »men lad os snakke lidt sammen, saa at de kan tro, at vi underhandler.«

Lidt efter trykkede vi hinandens Hænder og jeg red tilbage til Soldaterne.

»Alt i Orden!« raabte jeg »vi kan rolig gaa videre. Soyot'erne vil ikke lægge os nogen Hindring i Vejen.«

Vi rykkede altsaa frem, og idet vi skraaede over en bred Eng, fik vi langt borte Øje paa to Soyot'er, der i fuld Galop red op ad Siden af et Bjerg. Skridt for Skridt udførte jeg min Manøvre, der gik ud paa at føre mig og min Rejsefælle noget bagud for Detachmentet. Der var nu kun én Soldat bag os; han havde et særdeles raat Ydre og var øjensynlig i høj Grad fjendtlig stemt mod os. Jeg fik lige netop Tid til at hviske det ene Ord »Mauser« til min Kammerat, og denne knappede derpaa med stor Forsigtighed sin Saddelpose op og trak Skæftet af sin Pistol lidt ud af den.

Snart blev det mig klart, hvorfor disse Soldater, som saa ypperlig forstod at færdes i Skovene, ikke turde forsøge at gaa til Seybi uden

Fører. Hele Egnen mellem Algiak og Seybi bestaar af høje og smalle Bjergkæder, der adskilles af dybe, sumpige Dale. Det er en modbydelig og farlig Egn. Til at begynde med sank vore Heste i indtil Knæhaserne, sprællede i Mudderet og fik Fødderne ind mellem Rødderne paa Buskene i Hængedyndet, saa faldt de om og trykkede os mod Jorden under deres Flanker, idet de sprængte Sadler og Tømmer istykker. Saa sank vi i indtil Knæene. Engang gik min Hest med hele Bringen og Hovedet ned under det røde, flydende Dynd, og vi havde al vor Møje med at redde den. Noget efter styrtede Officerens Hest med ham, saa at han kvæstede Hovedet. Ogsaa nogle af Folkene styrtede og led Overlast. — Hestene pustede og stønnede. Et Sted udstøte en Krage et svagt og uhyggeligt Skrig.

Længere hen blev Vejen endnu slettere. Vejsporet gik stadig gennem det samme sølede Morads, men allevegne spærredes Vejen af omfaldne Træer, og naar Hestene sprang over dem, landede de gerne i et dybt skjult Hul, hvor de saa laa og væltede sig. Vi og alle Soldaterne var besudlede af Blod og Mudder og meget bange for, at vi skulde have faaet vore Heste ødelagte. Vi maatte da ogsaa staa af og et langt Stykke føre dem ved Tøjlen. Endelig naaede vi en vidstrakt Eng, der var fuld af Krat og omringet af Klipper. Og her sank baade Hest og Rytter i lige til Livet i et tilsyneladende bundløst Hængedynd. Hele Engens Overflade bestod kun af et tyndt Lag Grønsvær, der skjulte en hel Sø af sort, stinkende Vand. Endelig indsa vi, at det var bedst at ride i »spredt Fægtning« med lange Mellemlum, og saa holdt Overfladen; men den bølgede som Gynges-Is og bevægede Buskene op og ned. Paa sine Steder krøllede Jorden sig sammen og brast.

Pludselig hørte vi tre Skud. De lød neppe højere end Knaldet af en Flobert-Riffel, men det har alligevel været regulære Skud, for Officeren og to Soldater faldt til Jorden. De andre Soldater snappede deres Rifler og saå ængstelige efter, hvor Fjenden var. Andre fire Soldater blev kastede af Sadlen, og nu saå jeg pludselig vort Asen af »Arriéregarde« lægge Riflen an og sigte lige paa mig. Men min Mauser var bedre end hans Riffel, og — jeg kunde fortsætte.

»Skyd!« raabte jeg til min Ven, og vi tog nu Del i Skydningen. Snart vrimlede det paa Engen med Soyot'er, der trak Klæderne af de faldne, delte Byttet og tog deres Heste igen. I visse Arter af Krigsførelse er det aldrig sikkert at lade blot en eneste af Fjenderne blive tilbage — han vil senere kunne forny Fjendtlighederne med overlegne Kræfter.

Efter en Times Ridt paa meget tung Vej red vi opad en Bjergsti og naaede snart et højtliggende, skovklædt Plateau.

»Egentlig talt kan man jo ikke kalde Soyot'erne for et fredeligt Folk,« bemærkede jeg, idet jeg red hen til »Guvernøren«.

Han saa skarpt paa mig og svarede:

»Det var ikke Soyot'er, som slog dem ihjel!«

Og det var ganske rigtigt. De Folk, der dræbte Bolschevikerne, var Abakan-Tatarer, som havde forklædt sig som Soyot'er. Disse Tatarer var ved at drive deres Hjorde af Heste og Kvæg ud fra Rusland gennem Urianhai til Mongoliet. Til Fører og Underhandler havde de en lamaitisk Kalmyk. Næste Morgen rykkede vi frem til en lille Nybygd af russiske Kolonister og fik Øje paa nogle Ryttere, der laa paa Lur inde i en Skov. En af vore unge, raske Tatarer red i strakt Galop hen imod dem, men drejede kort efter Hesten kort om og kom tilbage med et roligt Smil paa Ansigtet.

»Der er ingenting ivejen!« raabte han og lo. »Rid blot frem!«

Derpaa rejste vi videre paa en god, bred Vej langs et højt Træ-Plankeværk, der omgav en Eng, hvorpaa der græssede en Hjord af smukke Wapitihjorte¹⁾ (paa Mongolsk: *izubr*), som de russiske Kolonister opdrætter for Hornenes Skyld, hvis Bast er¹⁾ meget efterspurgt af tibetanske og kinesiske Medicinalhandlere. Hornene koges og tørres (de kaldes da: *panti*) og sælges til Kineserne til meget høje Priser.

Kolonisterne modtog os fulde af Frygt.

»Gud være lovet,« udbrød vor Værtinde, »vi troede — —,« og hun afbrød sig selv med et Blik paa sin Mand.

X.

SLAGET VED SEYBI

Menneskets Aarvaagenhed og Evne til at opfatte skarpt udvikles ved stadig at være i Fare. Saa trætte som vi var, tog vi ikke vore Klæder af eller Sadlerne af vore Heste. Jeg stak min Mauser ind under Frakken og gav mig til at se mig lidt om og undersøge, hvad det var

¹⁾ En meget stor Hjorteart, der lever i Sibirien og Nordamerika (hvor den underligt nok kaldes Elsdyr. Se: Ordfortegnelsen bagi Bogen). Hjortehorn, særlig deres bløde Dele [Basten] spillede ogsaa i Europa i Renæssancetiden en stor Rolle i Medicinen.

for Folk, vi var imellem. Det første, jeg fik Øje paa, var Kolben af en Riffel under den Dynge af Puder, der altid findes i de brede Bøndersenge. Derefter bemærkede jeg, at vor Værts Folk blev ved at komme ind i Stuen for at faa Ordre af ham. De lignede imidlertid ikke simple Bønder, skønt de bar langt Skæg og deres Klæder var meget smudsige. De holdt skarpt Øje med mig og lod ikke min Ven og mig noget Øjeblik alene med vor Vært. Vi kunde dog ikke faa Klarhed paa, hvad de var. Men nu kom Soyot-»Guvernøren« ind, og da han saa, at Stemningen var noget trykket, gav han, paa Soyot-Sproget, Værten alle Oplysninger om os.

»Ja, saa beder jeg Dem om Forladelse,« sagde Kolonisten, »men De véd selv, at for Tiden er der kun én hæderlig Mand for hver ti tusind Mordere og Røvere.«

Herefter gik Samtalen mere frit. Det viste sig, at vor Vært havde erfaret, at en Bande Bolscheviker vilde angribe ham paa deres Eftersøgning efter nogle Kosakofficerer, der af og til opholdt sig i hans Hus. Han havde ogsaa hørt, at et Detachment var »gaaet helt tabt.«

Imidlertid følte den gamle Mand sig ikke helt beroliget ved de Nyheder, vi bragte ham, idet han havde hørt tale om det store Detachment af Røde, som rykkede frem fra Usinsky-Distriktets Grænse efter Tatarerne, der med deres Kvæg flygtede sydpaa til Mongoliet.

»Vi er bange for, at vi kan have dem her, hvad Øjeblik det skal være,« sagde vor Vært til mig. »Min Soyot var nylig herinde og meldte, at de Røde allerede er ifærd at gaa over Seybi og at Tatarerne er færdige til at tage imod dem.«

Straks gik vi ud for at efterse vore Sadler og Bagage, og skjulte Hestene i Krattet i Nærheden. Vi gjorde vore Rifler og Pistoler i Orden, og tog Stilling i Indhegningen, hvor vi ventede paa vor fælles Fjende. Vi havde staaet en hel Time og ventede i pinlig Utaalmodighed, da en af Folkene kom løbende ind til os fra Skoven og sagde hviskende:

»Nu gaar de over Mosen — Fægtningen er i fuld Gang.«

Og som det kunde være for at bekræfte hans Ord, hørte vi et enkelt Riffelskud ude fra Skoven og straks efter lige ved os en bestandig stærkere Knalden af forskellige Skydevaaben. Lidt efter lidt kom Skuddene nærmere til Huset, og snart hørte vi Lyden af Hestehove og Soldaternes Skrig. Et Øjeblik efter styrtede tre af Fjenderne under frygtelige Eder ind i Huset fra den anden Side af Vejen, hvor de var bleven beskudt af Tatarerne fra begge Sider. En af

dem skød efter vor Vært, som faldt til Jorden, hvor han blev liggende paa sine Knæ, medens han rakte Haanden ud efter sin Riffel, der laa under Puderne.

»Hvem er I?« brølede en af Soldaterne, idet han vendte sig mod os og lagde Riflen an. Vi svarede ham med vore Mausere og med saa god Virkning, at det kun lykkedes én Soldat, der havde staaet længst tilbage ved Døren, at undslippe, men kun for at falde i Hænderne paa en af Arbejderne ude i Gaarden, som kvalte ham. Kampen var begyndt! Soldaterne kaldte deres Kammerater til Hjælp. De laa i Rad i Vejgrøften, tre hundrede Skridt fra Huset, hvorfra de besvarede Tatarernes Ild, der kom fra alle Sider. En Del Soldater løb henimod Huset for at hjælpe deres Kammerater; men nu hørte vi en regelmæssig Salve fra vor Værts Arbejdere, som fyrede med en Ro og Sikkerhed, som om de var paa Manøvre. Fem røde Soldater laa paa Vejen, medens Resten blev liggende i Vejgrøften. Lidt efter så vi dem sætte sig paa Hug og krybe ud mod den Ende af Grøften, der laa nærmest ved Skoven, hvor de havde ladet deres Heste blive staaende. Lyden af Skuddene trak sig nu længere og længere bort, og snart så vi et halvt Hundrede Tatarer forfølge de Røde over Engen.

Vi blev to Dage her ved Seybi. Det viste sig, at vor Værts — otte — Arbejdere var Officerer, som skjulte sig for Bolschevikerne.

De bad, om de maatte rejse med os, det havde vi intet imod, og min Ven og jeg havde nu paa vor videre Rejse en »Garde« med os af otte bevæbnede Officerer og tre Heste med Oppakning. Vi kom gennem en yndig Dal mellem Floderne Seybi og Ut. Overalt stødte vi paa herlige Græsmarker med store Hjørde, derimod fandt vi i et Par Huse ved Vejen ikke en levende Sjæl. Alle Mennesker havde nemlig skjult sig af Frygt, da de hørte Knaldene fra Kampen med de Røde. Næste Dag gik vi over den høje *Daban*-Kæde, og idet vi passerede en lang Strækning, paa hvilken vort Vejspor, der gik imellem omblæste Træer, var opfyldt af Rester af brændte Stammer, steg vi ned mod en Dal, der havde været skjult for os af mellemliggende Højdedrag. Bag ved disse Høje flød Lille Jenissei, den sidste betydelige Flod, vi stødte paa, inden vi kom til det egentlige Mongoli. Omtrent 10 Kilometer fra Floden fik vi Øje paa en Røgsøjle, der kom op fra Skoven, og to af Officererne gik afsted for at undersøge, hvad det var. Da de blev temmelig længe borte, blev vi bange for, at der var tilstødt dem noget, og vi gik derfor forsigtig frem i Retning af Røgen med alt i Orden til Kamp, hvis det skulde blive nød-

vendigt. Endelig kom vi saa langt frem, at vi kunde høre en Del Stemmer, derimellem af en af vore Spejdere, som lo højt. Midt paa Engen saå vi et stort Telt og to »tepee'er«, og omkring dem sad der godt et halvt hundrede Mænd, og da vi kom ud af Skoven, ilede de alle mod os med glade Velkomsthilsener. Det viste sig at være en stor Lejr af russiske Officerer og Soldater, som var flygtet fra Sibirien og nu boede hos de russiske Kolonister og de velhavende Bønder i Urianhai.

»Hvad bestiller De dog her?« spurgte vi forbausede.

»Aah! Véd De ikke, hvad der er sket?« spurgte en ældre Mand, der forestillede sig selv som Oberst Ostrovsky. »I Urianhai har Militærkommissæren givet Ordre til at mobilisere alle Mænd over tredive Aar og allevegne rykker der Detachementer af disse Guerrillas frem mod Belotzarsk. De plyndrer Kolonisterne og Bønderne og dræber alle, der falder i deres Hænder. Det er for dem, vi skjuler os her.«

Hele Lejren talte kun sexten Rifler og to Bomber, hvilke sidste tilhørte en Tatar, der sammen med sin kalmykkiske Fører var paa Vej til sine Hjorde i Vest-Mongoliet. Vi fortalte, hvorfor vi rejste, og at vi agtede os gennem Mongoliet til nærmeste Havn ved Stillehavet. Officererne bad mig om at tage dem med paa Rejsen, hvilket jeg gik ind paa. En Rekognosering gav til Resultat, at der ingen Guerillasoldater fandtes i Nærheden af den Bondes Bolig, der skulde fæрге os over Lille Jenissei. — Vi tog altsaa straks afsted for saa hurtig som muligt at komme igennem den farlige Jenissei-Zone og forsvinde i Skovene længere borte. Det sneede, men Sneen tæede straks. Forinden Aften begyndte det at blæse koldt fra Nord, og snart rejste der sig en Snestorm. Sent paa Aftenen naede vort Selskab Floden. Kolonisten, der boede dér, bød os Velkommen og tilbød straks at fæрге os og svømme Hestene over, skønt der endnu var fuldt af Is, der kom fra Flodens Udspring. Vor Samtale overværedes af en af Bondens Arbejdere, en rødhaaret, skeløjet Mand. Han vandrede hele Tiden urolig omkring og fjernede sig pludselig. Vor Vært lagde Mærke hertil og sagde med Angst i Stemmen: »Han er løbet hen til Landsbyen for at føre Guerillaerne herhen. Vi maa se at komme over straks.«

Og nu begyndte den rædselsfuldeste Nat paa hele Rejsen. Vi foreslog Kolonisten kun at tage Fødemidlerne og Ammunitionen med i Baaden, saa kunde vi svømme Hestene over for at spare den Tid, de mange Overfarer vilde tage. Paa dette Sted er Jenissei

henved tre Hundrede Meter bred. Strømmen er rivende, og Bredden falder stejlt af mod Floden, der altsaa straks naar sin fulde Dybde. Det var bælmørk Nat, ikke en eneste Stjerne saas paa Himlen, og den hvirvlende Vind kastede os Sne og Slud i Ansigtet. Foran os strømmede Flodens mørke, rivende Bølger, medførende tynde, forhakkede Isflager, der væltedes rundt og tørnede mod hinanden i Hvirvler og Snævringer. Min Hest vilde først ikke styrte sig ned ad den stejle Brink, men blev staaende og prustede med Benene stemte mod Jorden. Jeg gav den da et voldsomt Slag over Halsen med Ridepiskan, hvorpaa den med en ynkelig Stønnen kastede sig i den kolde Strøm. Vi gik begge ned under Vandet, og jeg havde Møje med at holde mig i Sadelen. Snart var jeg nogle Meter fra Bredden, medens Hesten strakte Halsen frem under sit voldsomme Arbejde og prustede og stønnede uophørlig. Jeg kunde hele Tiden mærke, hvorledes den arbejdede med Benene i Vandet og hvorledes dens hele Krop rystede af Anspændelse under mig. Endelig kom vi til Midten af Floden, hvor Strømmen blev ganske overordentlig voldsom og var ved at føre os med sig. Ud fra det ildevarslende Mørke hørte jeg mine Kammeraters Raab og de forskrækkede og udasede Hestes dæmpede Skrig. Det iskolde Vand gik mig til Brystet, undertiden blev jeg ramt af de flydende Isflager, undertiden brød Bølgerne over Hovedet paa mig. Men jeg havde hverken Tid til at se mig om eller til at føle Kulden. Den dyriske Selvopholdelsesdrift fik Magten over mig; jeg havde kun Tanke for ét: at jeg maatte omkomme, hvis min Hests Kræfter svigtede. Hele min Opmærksomhed var rettet mod min Hest, der sled i det og rystede af Angst. Pludselig stønnede den dybt og jeg mærkede, at den var ved at gaa tilbunds. Vandet maatte sikkert være naaet op over dens Næse, hvilket jeg sluttede af, at dens Angstsuk hørtes med større Mellemrum. Men saa blev den ramt i Hovedet af en stor Isblok, der drejede den ud af Kursen, saa at den svømmede lige ned ad Floden. Med største Vanskelighed fik jeg den drejet om mod den anden Bred, men mærkede, at dens Kræfter var ved at svigte. Flere Gange gik Hovedet ned under den hvirvlende Vandflade. Herefter havde jeg intet Valg. Jeg lod mig glide ned fra Sadelen og idet jeg holdt fast ved Hesten med venstre Haand, svømmede jeg med højre Haand ved Siden af den, medens jeg opmuntrede den med Raab. Nogen Tid lod den sig flyde med Læberne fra hinanden og sammenbidte Tænder, medens en Rædsel der ikke lader sig beskrive, lyste ud af dens stirrende Øjne. Saasart jeg var gaet af Hesten, laa den straks højere

i Vandet og svømmede roligere og hurtigere, og endelig hørte jeg min stakkels udslidte Hest berøre Bunden. Efterhaanden kom alle mine Kammerater op paa den anden Bred. De udmærkede skolede Heste var kommet over med hele Bagagen. Uden at spille et Øjeblik pakkede vi vore Sager paa vore egne Heste og drog videre. Ved Daggry blev Kulden overordentlig stærk. Vore gennemblødte Klæder frøs og blev haarde som Læder; Tænderne klaprede i Munden paa os, og Feberens Glød lyste i vore Øjne; men vi skyndte os blot afsted for at lægge saa lang Vej som mulig mellem os og Guerillaerne. Da vi havde redet henved femten Kilometer gennem Skov, kom vi ud i en aaben Dal, fra hvilken vi kunde se Jenissei's modsatte Bred. Klokkeren var da henved otte. Paa Vejen langs denne anden Bred snoede der sig som en Slange en mørk Linie af Ryttere og Vogne, der, efter hvad vi forstod, var en Kolonne røde Soldater med deres Tros. Vi stod af Hestene og skjulte os i Krattet, forat de ikke skulde faa Øje paa os.

Saa rejste vi videre, medens Termometeret stadig stod paa Nul eller endnu lavere, og først om Aftenen naaede vi Bjergene, der var dækkede af Lærkeskove. Her tændte vi Baal, tørrede vore Klæder og fik os selv ordentlig gennemvarmede. Vore sultne Heste gik ikke bort fra Baalene, men blev staaende lige bag ved os og sov med luddende Hoved. Næste Morgen ganske tidlig kom der saa nogle Soyot'er til vor Lejr.

»Ulan? (Er I røde?)« spurgte en af dem.

»Nej, nej!« udbrød hele vort Selskab.

»Tsagan? (Hvide?)« spurgte han videre.

»Ja, vist saa!« sagde vor Tatar, »allesammen hvide!«

»Mendé, Mendé« brummede Soyot'erne og efter at have faaet Tekopperne frem, fortalte de os meget interessante og vigtige Nyheder. Vi fik at vide, at de røde Guerillaer med Udgangspunkt fra Tannu Ola-Bjergene holdt den mongolske Grænse besat med deres Forposter for at stanse og anholde Bønder og Soyot'er, der vilde bort med deres Kvæg. Nu at passere Tannu Ola vilde altsaa være ganske umuligt. Efter min Mening stod der kun én Vej aaben — at gaa lige mod Sydøst, passere Buret Hei's sumpede Dal og søge frem til Kosogol-Søens Sydbred, saa vilde vi allerede være naaet ind i det egentlige Mongoli. — Det var da altsaa meget ubehagelige Nyheder. Til den første Mongol-Station i Samgaltai var der kun et Hundrede Kilometer, medens der var mindst halvfemte hundrede til Kosogol, endda ad den allerkorteste Vej. Vore Heste, som havde tilbagelagt

over et Tusinde Kilometer ad tunge Veje og uden at faaet ordentlig Foder eller Hvile, kunde neppe gøre denne nye Rejse. Men ved at overtænke vor Stilling og overveje, hvad vore Rejsefæller var for Folk, besluttede jeg mig til ikke at forsøge at passere Tannu Ola. De var nemlig nervøse, sjælelig opslidte, slet klædte og slet bevæbnede, ja de fleste af dem havde slet ingen Vaaben, og det er en Kendsgerning, at under en Kamp er der intet farligere end at have ubevæbnede Folk med, fordi de let bliver slagne af panisk Skræk, og saa taber de Besindelsen og smitter de andre. Jeg besluttede derfor efter Raadførsel med mine Venner at gaa til Kosogol. Heri var hele Selskabet enigt. Efter vor Frokost, der bestod af Suppe med store Stykker Kød i, tørt Brød og Te, rykkede vi ud. Omtrent ved Kl. to saa vi Bjergene noget forude. Det var de nordligste Udløbere af Tannu Ola, og bag dem laa Buret Hei-Dalen.

XI.

DE »RØDES« SPÆRRING

I en Dal mellem to Højdedrag fik vi Øje paa en Hjord af Yak-Oxer og almindeligt Kvæg, der hurtig dreves mod Nord af ti beredne Soyot'er, som med en vis Forsigtighed kom hen til os, men tilsidst betroede os, at Noyon'en (c: Fyrsten) af Todji havde befalet dem at drive Hjordene gennem Buret Hei til Mongoliet, da han var bange for, at de røde Guerilla'er skulde komme og plyndre. De var ogsaa taget afsted, men havde af nogle Soyot-Jægere faaet at vide, at denne Del af Tannu Ola var besat af Guerillasoldater fra Landsbyen Vladimirovka, og var altsaa nødt til at vende om. Vi udspurgte dem om, hvor disse Forposter befandt sig og hvor mange Soldater der var i det besatte Pas, der førte ind til Mongoliet. Derpaa sendte vi Tatoren og Kalmykken ud paa Rekognoscering, medens alle vi andre traf Forberedelser til vor videre Rejse ved at vikle vore Skjorter om Hestenes Hove og binde dem for Munden med Remme og Rebstumper, for at de ikke skulde vrinske. Det var mørkt, da vore Spejdere kom tilbage med den Melding, at tredive Guerillasoldater havde slaaet sig ned omtrent 10 Kilometer fra os, hvor de boede i Soyot'ernes *yurtas* (Filttelte). Der var sat to Vagtposter ud ved Passet, den ene paa to, den anden paa tre Soldater. Fra Vagtposterne til Lejren var der en halvanden Kilometer; den Vej, ad hvilken vi skulde,

laa mellem de to Vagtposter, og oppe fra Bjerget kunde man tydelig se de to Poster og skyde dem ned. Da vi var kommet næsten helt op paa Bjerget, gik jeg fra de andre og sammen med min Ven, Tattaren, Kalmykken og to af de yngre Officerer nærmere frem mod Posterne. Fra Bjerget kunde jeg se to Baal godt fire hundrede Meter forude. Ved hvert Baal sad der en Soldat med sin Riffel, de andre laa og sov. Jeg havde ikke isinde at slaas med Soldaterne, men Vagtposterne maatte vi have tilside, vel at mærke uden at fyre paa dem, — ellers kom vi aldrig gennem Passet. Senere, tænkte jeg mig, vilde Soldaterne ikke kunne finde os, eftersom Vejen var helt fuld af Spor af Heste og Kvæg.

»Jeg skal tage de to dér paa min Samvittighed,« hviskede min Ven og pegede paa Posten til venstre.

Vi andre skulde saa tage os af den anden Vagtpost. Jeg krøb altsaa gennem Krattet bagefter min Ven for, om fornødent, at hjælpe ham; men jeg maa tilstaa, at jeg ikke var ængstelig for ham. Han var noget nær syv Fod høj og saa stærk, at naar en Gang imellem en af Hestene ikke vilde tage Biddet, slyngede han Armen om Halsen paa den, sparkede dens Forben fremad under den og fik derved dens Hoved saa meget ned, at han med Lethed kunde staa paa Jorden og faa lagt Bidslet paa den. Da vi var kommet Posterne nær paa et Hundrede Skridt, blev jeg staaende stille bag nogle Buske og holdt Udkig. Jeg kunde ganske tydelig se Baalet og Skildvagten, der sad og blundede med Riflen mellem Knæene. Hans Kammerat laa ganske stille og sov ved Siden af ham. Jeg kunde tydelig se deres hvide Filtstøvler. Det varede lidt, inden jeg hørte noget til min Ven. Ved Baalet var alt roligt. Pludselig hørte jeg nogle svage Raab fra den anden Post, og saa hørte jeg ikke mere. Nu løftede vor Skildvagt langsomt Hovedet; men i samme Øjeblik viste min Vens imponerende Skikkelse sig mellem mig og Baalet, og i et Nu laa Skildvagten med Benene i Luften, idet min Kammerat havde taget ham i Struben og kastet ham ind i Krattet, hvor de begge forsvandt for mig. Et Øjeblik efter viste han sig atter og svingede Soldatens Riffel over Hovedet, hvorefter jeg hørte et dumpet Slag — og saa blev alt stille. Derpaa kom han tilbage til mig og sagde med et besynderligt Smil:

»Saa! nu er det forbi! Fanden til Historie! Da jeg var Dreng, vilde min Moder have mig gjort til Præst. Da jeg blev voksen, blev jeg faglært Agronom for at — — — kunne kvæle Folk og slaa Hjærneskallen ind paa dem. Revolution er dog noget fjollet noget.«

Og han spyttede med et Udtryk af Harme og Modbydelighed og gav sig til at ryge.

Ogsaa ved den anden Vagtpost var alt snart besørget. — I Løbet af Natten naaede vi Toppen af Tannu Ola og gik derfra ned i en anden Dal, der var bevokset med tæt Krat og omgivet af et fuldstændigt Net af smaa Floder og Bække. Det var Buret Hei's Kilder. Om-trent Klokken ét gjorde vi Holdt og fodrede Hestene, da der var nok af fortrinligt Græs. Vi mente nu, at vi var i Sikkerhed, og til denne Antagelse havde vi flere Grunde. Paa Bjergene saå vi Hjørde af Rensdyr og Yak-Okser græsse fredeligt, og nogle Soyot'er, som vi mødte, bestyrkede os i vor Tro. Her paa den anden Side af Tannu Ola havde Soyot'erne ikke set røde Soldater. Vi forærede dem en Plade Te, og de drog bort lykkelige og overbeviste om, at vi var »Tsagan« (skikkelige Folk).

Medens vore Heste hvilede sig og frydede sig ved det saftige Græs, satte vi os om Ilden og talte om, hvad vi nu skulde gøre. Vort Selskab delte sig imidlertid i to Partier med meget afvigende Meninger; det ene Parti, hvis Ordfører var en Oberst og hvoriblandt der var fire Officerer, var saa stærkt optagne af, at der ingen røde Soldater var Syd for Tannu Ola, at de stemte for at gaa mod Vest til Kobdo og derfra videre til Lejren ved Emil-Floden, hvor de kinesiske Myndigheder havde interneret sex tusind Mand af General Bakitsch's Tropper, der var gaaet over paa mongolsk Gebet. Min Ven og jeg og med os sexten Officerer holdt paa vor gamle Plan, hvorefter vi skulde gaa frem til Kosogol-Søen og derfra ud til det fjerne Østen. Da intet af Partierne kunde formaa det andet til at opgive sin Plan, skiltes vort Selskab, og næste Dags Middag tog vi Afsked med hinanden. Resultatet blev, at vor Afdeling paa atten Mand maatte udstaa en Række Kampe og Bryderier paa Vejen, som kostede seks af Kammeraterne Livet, men Resten af os naaede Maalet for vor Rejse saa nøje forbundne ved det Hengivenhedens Baand, som Kampe og Strabadser for at redde Livet havde knyttet, at vi bestandig bevarede den varmeste Følelse af Venskab for hverandre. Den anden Afdeling under Oberst Jukoff omkom. Den stødte paa et stærkt Detachment rødt Kavalleri, og blev tilintetgjort i to Kampe. Kun to Officerer undkom og fortalte mig den sørgelige Nyhed og alle Enkelthederne om Kampene, da vi fire Maaneder efter traf hverandre i Urga.

Vor Trup af atten Ryttere med fem Pakheste gik videre op ad Buret Hei-Dalen. Vi sank i Moserne, gik over utallige mudrede

Bække, léd Kulde i den skarpe Blæst og gennemblødtes af Sne og Slud, men vi gik uden at trættes fremad mod Sydbredden af Kosogol. Som Fører ledede vor Tatar os trygt over Vejene, der var godt afmærkede ved Fodsporene af de talrige Kvæghjorde, som ad dem førtes fra Urianhai til Mongoliet.

XII.

I DEN EVIGE FREDS LAND

Indbyggerne i Urianhai, Soyot'erne, er stolte af at være de ægte, uforfalskede Buddhister og at have holdt fast ved den hellige Rama's rene Lære og Çakyamuni's¹⁾ dybe Visdom. De er uforsonlige Fjender af Krig og Blodsudgydelse. Allerede i det trettende Aarhundrede udvandrede de fra deres Fædreland og søgte nordpaa, fordi de ikke vilde blive en Del af den blodbestænkte Erobrer Djengiskhan's Verdensrige og kæmpe for ham, der ivrig attraaede at faa disse beundringsværdige Ryttere og ypperlige Bueskytter optaget i sin Hær. — Tre Gange, melder deres Historie, har de saaledes vandret mod Nord for at undgaa Krig, og selv i Nutiden kan ingen med Sandhed beskyldte nogen Soyot for, at hans Hænder nogensinde har været plettet med Menneskeblod. Med deres Kærlighed til Freden har de kæmpet mod Krigens Ulykker. Selv de strenge kinesiske Embedsmænd har i dette Fredens Land ikke formaaet at bringe deres uforsonlige Love til Anvendelse i fuldt Omfang. Og paa selvsamme Maade er Soyot'erne optraadt, da det russiske Folk, afsindigt af Blodsudgydelse og Misgerninger bragte Smitten ind i deres Land. De skyede haardnakket ethvert Møde og navnlig ethvert Sammenstød med røde regulære Tropper eller Guerillaer, idet de vandrede sydpaa med deres Familier og Kvæg til de fjerne Fyrstendømmer Kemschik og Soldjak. Den østlige Gren af denne Strøm af Udvandrere gik gennem Buret Hei-Dalen, i hvilken vi bestandig kom forbi deres Kvæg og Hjorde.

¹⁾ *Çakyamuni* (☉: Çakja-Eneboeren af den fyrstelige Slægt Çakja) f. 623 f. Chr. stiftede den buddhistiske Religion. Hans egentlige Navn var Lidohakarta. I Indien fik han Tilnavnet „Buddha“ (den Oplyste). I Kina benævnes han gerne *Fo*, i Siam *Goutama*; Mongolerne kalder ham ved det i Teksten indeholdte Navn *Çakyamuni*. *Rama* er en Legemliggørelse af den hinduiske Gud Vishnu. Hans Skæbne er besunget i det berømte indiske Dig *Rámájana* (R's Skæbne).

Ossendowski.

Vi gik hurtig frem ad Dalens bugtede Vej og i Løbet af to Dage begyndte vi Opstigningen til Bjergpasset mellem Buret Hei's og Kharga's Dale. Vejen opad var ikke meget stejl, men generet af omfaldne Lærketræer og — saa utroligt det maatte synes — ofte afbrudt af sumpige Steder, hvor Hestene sank dybt i. Saa kom vi atter ind paa en farefuld Vej fuld af større og mindre Sten, som rullede bort under Hestenes Hove og styrtede ned over Brinken. Vore Heste blev hurtig trætte ved at skulle over denne Moræne, som svundne Tidens Isbræer havde ført ned langs Bjergets Sider. Undertiden gik Vejen paa Randen af Afgrunde, hvor Hestene satte hele Skred af Stene og Sand i Bevægelse. Jeg husker saaledes et enkelt Bjerg, som var fuldstændig bedækket af disse udskredne Sandmasser. Vi maatte staa af Hestene og med Tøjlen i Haanden ase lange Strækninger over disse glidende Lag, hvor vi undertiden sank i til Knæene og gled ned med Sandet ad Bjergets Side henimod de dybe Afgrunde. Paa sine Steder vilde en eneste uforsigtig Bevægelse have sendt os udover Brinken. Denne Skæbne fik en af vore Heste. Den sank i til Bugen i denne bevægelige Fælde og sad saa fast, at den ikke kunde skifte Retning, hvorfor den sammen med et stort Skred gled videre og tilsidst styrtede ned over Skrænten, uden at den var til at redde. Vi hørte kun Lyden af Træer, der brødes istykker paa dens Vej til Døden. Det var kun med største Besvær, at vi kunde komme ned og redde Sadlen og Poserne. Lidt længere hen paa Vejen maatte vi efterlade en af vore Pakheste, som havde gjort hele Turen med os lige fra Urianhai's Nordgrænse. Først tog vi dens Oppakning af den, men det hjalp ingenting, ligesaa lidt som Raab og Trusler. Den stod og ludede med Hovedet og saa saa udaset ud, at vi forstod, at den var naaet til Ende med sit Slid og Slæb. Nogle Soyot'er, der var med os, undersøgte Hesten, befalte Musklene paa For- og Bagbenene, tog dens Hoved mellem Hænderne og bevægede det til begge Sider, undersøgte det derefter omhyggeligt og sagde endelig:

»Den Hest kan ikke gaa længere. Hjernen er tørret ud.« Vi maatte altsaa lade Hesten blive tilbage.

Om Aftenen kom vi op paa en høj Bakke og befandt os nu paa en bred, med Lærketræer bevokset Højslette. Det var til en Forandring et meget smukt Landskab, hvor vi bemærkede nogle Soyot-Jægeres *yartas*, der var beklædte med Bark istedenfor med Filt. Ud fra disse Telte kom ti med Rifler bevæbnede Mænd styrtende mod os og meddelte os, at Fyrsten af Soldjak ikke tillod nogen at passere denne Vej,

da han var bange for, at der skulde komme Mordere og Røvere ind paa hans Omraade.

»I maa gaa tilbage, hvor I er kommet fra,« sagde de med et Blik, der røbede, at de var bange.

Jeg sagde intet, men fik standset en Ordstrid, der var begyndt mellem en gammel Soyot og en af Officererne. Jeg pegede paa den lille Flod i Dalen foran os og spurgte, hvad den hed.

»Oyna,« svarede Soyoten, »det er Fyrstendømmets Grænse, og det er forbudt at passere den.«

»Ja, ja!« sagde jeg, »men vi maa vel nok hvile os og faa lidt Varme i Kroppen.«

»Ja, det kan I gerne!« udbrød de gæstfri Soyoter og førte os ind i deres *tepee*'er.

Paa Vejen derhen fik jeg Lejlighed til at give den gamle Soyot en Cigaret og en anden af dem en Æske Tændstikker. Vi gik alle i samlet Trop med Undtagelse af én Soyot, som kom langsomt hinkende bag efter og holdt sig for Næsen.

»Er han syg?« spurgte jeg.

»Ja,« svarede den gamle Soyot bedrøvet. »Det er min Søn. Han har nu haft Næseblod i to Dage, og han er helt afkræftet.«

Jeg blev staaende og kaldte paa den unge Mand.

»Knap Deres Yderfrakke op,« sagde jeg, »blot Halsen og Brystet og vend Ansigtet op saa meget som muligt.« Det gjorde han, og jeg trykkede nu et Par Minuter kraftigt paa begge de store Halsaarer, og sagde: »Saa! Nu faar De ikke mere Næseblod. Gaa blot ind og bliv liggende nogen Tid derinde.«

Denne »hemmelighedsfulde« Finger-Aktion gjorde et uhyre Indtryk paa Soyoterne. Den gamle Soyot hviskede med et Udtryk af Frygt og Ærbødighed:

»Ta Lama, Ta Lama! (stor Doktor).«

I *yurta*'en fik vi Te, medens den gamle Soyot sad og grublede dybt over noget. Derefter raadslog han med de andre og udtalte endelig følgende:

»Vor Fyrstes Hustru har daarlige Øjne og jeg tror, at Fyrsten gerne vilde have, at jeg fører den »store Doktor« til ham. Jeg vil ikke faa nogen Straf for det, for han har kun befalet, at ingen »onde Mennesker' maa faa Lov at passere; men det skulde jo ikke forhindre, »gode Mennesker' fra at komme til os.«

»Gør, hvad De selv synes er rigtigst,« svarede jeg i en temmelig ligegyldig Tone. »Naturligvis forstaar jeg mig paa at behandle

Øjensygdomme, men hvis De siger, at jeg skal vende om, skal jeg selvfølgelig gøre det.»

»Nej, nej,« raabte den gamle Mand ængstelig. »Jeg vil selv gaa med Dem til Fyrsten.«

Derpaa satte han sig ved Baalet, slog Ild til sin Pibe, aftørrede Mundspidsen paa Ærmet og rakte som Tegn paa ægte, mongolsk Gæstfrihed Piben til mig. Jeg fulgte »Lands Skik« og røg af den. Senere rakte han Piben til de andre af Selskabet, som til Gengæld forærede ham enten en Cigaret, eller lidt Tobak eller et Par Tændstikker. Dermed var vort Venskab beseglet. Snart blev *yurta*'en stuvende fuld af Mænd, Kvinder, Børn og Hunde. Man kunde bogstavelig ikke røre sig. Ud af denne Mængde opdukkede en Lama med glatraget Ansigt og tætklippet Haar, iført sin Kastes flagrende røde Gevandt. I Klæder og Fremtræden var han iøvrig ikke meget forskellig fra alle de øvrige snavsede Soyoter med deres Nakkepiske og Filthuer med Egernhaler. Lama'en var yderst venlig imod os, men kastede begærlige Blikke paa vore Guldringe og Ure. Jeg besluttede mig til lidt nærmere at undersøge, hvor vidt denne Buddhas Tjener gik i sin Begærlighed. Jeg gav ham Te og tørt Brød og meddelte ham samtidig, at jeg havde Brug for nogle Heste.

»Ja, men jeg har én,« sagde han. »Vil De købe den? Men jeg vil ikke vide noget af russiske Banksedler. Lad os hellere bytte.«

Jeg købslog længe med ham, men tilsidst fik jeg da for min Guldielsesring, en Regnkappe og en Saddelpose af Læder en smuk Soyot-Hest — der skulde erstatte det ene af de Pakdyr, vi havde mistet — og en ung Ged. Vi tilbragte Aftenen her og blev beværtede med fedt Bedekød. Næste Morgen tog vi afsted, med den gamle Soyot som Fører, ad Vejen, der fulgte Oyna's Dal, uden at være besværede af Bjerger eller Moradser. Men vi vidste, at min og min Vens Heste, foruden tre andre, var altfor udslidte til at kunne naa til Kosogol, og vi søgte derfor at faa nogle andre tilkøbs i Soldjak. Snart stødte vi paa mindre Grupper af Soyoter med deres Kvæg og Heste, og endelig naaede vi Fyrstens bevægelige Hovedstad. Vor Fører havde allerede forsikret os, at Fyrsten vilde være glad ved at kunne byde den »store Doktor« Velkommen, men jeg lagde dog, medens han sagde dette, Mærke til en tydelig Frygt og Ængstelse i hans Ansigt. Han red lidt i Forvejen for at konferere med Fyrsten, og vi kom snart efter ud paa en vidtstrakt Eng med Smaakrat. Nede ved Flodbredden kunde vi se nogle *yurta*'er prydede med vajende gule og blaa Flag, hvoraf vi med Lethed sluttede, at dér var »Regeringens Sæde«.

Vor Fører kom straks efter tilbage og straalende over hele Ansigtet viftede han med Haanden og raabte til os:

»Noyon (Fyrsten) beder Dem komme til ham! Det vil glæde ham meget!«

Nu skulde jeg altsaa fra Kriger blive Diplomat. Da vi kom hen i Nærheden af Fyrstens *yurta*, mødte vi to »Kammerherrer« med spidse mongolske Huer med Paafuglefjer. Under dybe Buk bad de den fremmede »Noyon« træde ind i *yurta*'en. Min Ven, Tataren og jeg selv traadte ind. I den smukke *yurta*, der var drapperet med kostbare Silkestoffer saa vi en svagelig, indtørret lille gammel Mand, glatbarberet og tæt klippet; ogsaa han bar en høj spids Hue, men den var af Bæverskind og havde rød Silkepuld, som øverst oppe var prydet med mørkerød Knap. Bagpaa var Huen udstyret med et Væld af Paafuglefjer. Han bar store kinesiske Brillen. Han sad paa en lav Divan og bevægede nervøst Perlerne i sin Rosenkrands. Det var Ta Lama, Fyrsten af Soldjak og Ypperstepræst ved Buddha's Tempel. Han bød os yderst hjertelig velkommen og bad os tage Plads ved Ilden, der flammede i et Kobberbækken. Hans overraskende skønne Gemalinde lod servere Te, kinesisk Syltetøj og Kage. Vi røg vore Piber, skønt Fyrsten ikke selv røg, idet han dog opfyldte en Værts Pligter ved at berøre vore Piber, som vi rakte ham, med Læberne og gengælde vor Høflighed ved at præsentere os sin Snustobaksdaase af grøn Nefrit. Hermed var Etikettens Fordringer fyldestgjorte og vi ventede nu paa, at Fyrsten skulde tage Ordet. Han spurgte os, om vi havde haft en god Rejse, og hvad vi nu tænkte at foretage os. Jeg svarede ham ganske aabent og anmodede om hans gæstfri Beskyttelse for vore Rejsefæller og Heste. Han lovede straks at ville hjælpe os og gav Befaling til at opsætte fire-*yurta*'er til os.

»Jeg hører,« sagde Fyrsten, »at den fremmede Noyon er en dygtig Læge.«

»Aa ja!« svarede jeg, »jeg kender en Del Sygdomme og har forskellige Slags Medicin med, men Læge er jeg ikke. Jeg er derimod Videnskabsmand paa andre Felter.«

Men dette var ganske ubegribeligt for Fyrsten. Efter hans primitive Begreber var enhver, som forstod sig paa at behandle Sygdomme, dermed Doktor.

»Min Hustru har nu i to Maaneder haft ondt i Øjnene,« sagde han. »Hjælp hende!«

Jeg bad Fyrstinden, om jeg maatte undersøge hendes Øjne, og

saå straks, at hun led af typisk Conjunctivitis, der hidrørte fra, den bestandige Røg i *yurta*'en og fra gennemgaaende Mangel paa Renlighed. Tataren bragte mig min Medicinkasse; hvorpaa jeg skyllede hendes Øjne ud med Borvand og dryppede dem med lidt Kokain og en let Opløsning af Zinksulfat (svovlsur Zinkilte).

»De maa endelig helbrede mig,« bad Fyrstinden, »De maa ikke tage bort, førend jeg er bleven rask. De skal faa Faar, Mælk og Mel til hele Deres Rejseselskab. Jeg sidder saa ofte hen og græder, fordi jeg har haft meget kønne Øjne, og Fyrsten har altid sagt, at de skinnede som Stjerner. Men nu er de røde, og jeg kan ikke holde det ud. Det kan kan jeg ikke,« og som et lunefuldt Barn stampe hun med sin lille Fod og spurgte med et koket Smil:

»De vil jo nok kurere mig? Ikke sandt?«

Indtagende Kvinder er ens og opfører sig ens overalt i Verden, paa den lyse Broadway, ved den stolte Thems, paa det muntre Paris' levende Boulevarder og i en Soyot-Fyrstindes silkeklædte *yurta* bag det skovkransede Tannu Ola.

»Jeg skal gøre mit bedste, det skal jeg!« svarede den nybagte Øjenspecialist i en sikker Tone.

Vi tilbragte ti Dage her, i hvilke vi hele Tiden mødte den største Venlighed og Forekommenhed hos hele den fyrstelige Familie. Fyrstindens Øjne, der for otte Aar siden havde stukket den gamle Fyrst-Lama's Hjerter i Brand, var nu helt kommet sig. Hun var ude af sig selv af Glæde og veg saa at sige aldrig fra sit Spejl. —

Fyrsten forærede mig fem rigtig gode Heste, ti Faar og en Sæk Mel, der øjeblikkelig blev lavet til tørt Brød. Min Ven forærede han en Seddel paa femhundrede Romanow-Rubler med Peter den Stores' Billede, medens jeg gav ham en lille Klump Guld, som jeg havde fundet i en Flodseng. Fyrsten befalede en af Soyoterne at ledsage os til Kosogol, og hele den fyrstelige Familie ledsagede os til Klostret, der ligger ti Kilometer fra »Hovedstaden«. Klostret kom vi ikke til at besøge, idet vi gjorde Holdt ved »*Dugun*«en, et kinesisk Handelsetablisement. De kinesiske Købmænd saå meget unaadig til os, skønt de samtidig tilbød os alle Slags Varer, idet de særlig mente at kunne fange os med deres runde Flasker (*lanhon*) med *maygolo* d. v. s. sødt Brændevin, der var lavet af Anisfrø. Da vi hverken var i Besiddelse af umøntet Sølv eller af kinesiske Penge, maatte vi indskrænke os til at kaste længselsfulde Blikke paa disse tiltrækkende Flasker, indtil Fyrsten kom os til Undsætning og befalede Kineserne at lægge fem af dem i vore Sadelposer.

XIII.

MYSTERIER, MIRAKLER OG KAMP PAANY

Samme Aften kom vi til den hellige Sø Teri Noor, en otte Kilometer bred, gul, dyndet Vandflade med lave utiltalende Bredder fulde af store Huller. Ude i Søen laa Resterne af en »forsvindende« Ø, hvorpaa der saas nogle faa Træer og nogle gamle Ruiner. Vor Fører forklarede os, at for to hundrede Aar siden existerede denne Sø slet ikke, og at der paa det Sted, hvor Søen nu laa, havde staaet en stærk kinesisk Fæstning. En af de kinesiske Kommandanter havde fornærmet en gammel Lama, som i den Anledning havde udtalt sin Forbandelse over Stedet og forudsagt, at det vilde gaa helt tilgrunde. Og straks næste Dag begyndte Vandet at styrte op fra Jorden, ødelagde Fæstningen og opslugte samtlige kinesiske Soldater. Endnu den Dag idag, naar Uvejr raser over Søen, kaster Bølgerne Knogler af druknede Mennesker og Heste op paa Bredden. Søen bliver Aar for Aar større og rykker nærmere og nærmere mod Bjergene. — Vi gik langs med Søens Østbred og gav os ifærd med at klatre op ad en sneklædt Højde. I Førstningen var Vejen let nok, men Føreren underrettede os om, at det værste Stykke Vej havde vi foran os. Dette Stykke Vej naaede vi to Dage senere, hvor Bjergets Side var stejl og tæt skovbevokset og snedækt. Ovenover laa den evige Snes Region — Højdedrag, der var oversaaede med mørke Klipper indfattede i store Banker af det hvide Dække, som glimrede pragtfuldt i det klare Solskin. Vi befandt os nu paa de østligste — og højeste Grene af Tannu Ola-Bjergsystemet. Vi tilbragte Natten nedenfor Skoven og begav os næste Morgen paa March gennem den. Ved Middagstid begyndte Føreren at lede os frem i Zigzaglinier, men allevegne hindredes Vejen af dybe Kløfter, mægtige Samlinger af omblæste Træer og hele Volde af Klippestykker, som var bleven stoppede i deres vanvittige Rutschen fra Bjergets Top. Vi arbejdede os frem i flere Timer, vore Heste blev fuldstændig udasede og pludselig kom vi til et Sted, hvor vi havde været før. Det var altsaa tydeligt, at vor Soyot var gaaet fejl, og jeg kunde ogsaa se paa ham, at han var bange.

»De gamle Djævle i denne forbandede Skov«, hviskede han med skælvende Læber »vil ikke lade os komme videre. Det er et uheldigt Varsel. Vi maa tilbage til Noyon'en i Kharga.«

Men jeg truede ham med Allandsens Ulykker, og han overtog atter Førerposten, men havde øjensynlig intet Haab om at finde Vej og gjorde sig heller ingen videre Anstrengelser for det. Heldigvis havde vi med os en Urianhai-Jæger, som opdagede nogle Mærker paa Træerne, der netop angav den Vej, vor Fører var gaaet fejl af. Ved at følge disse Mærker kom vi gennem Skoven, kom derpaa ind i et Terræn med fortørret Lærkeskov og steg derefter ned i en lille frisk Skov, langs Foden af de evig sneklædte Bjerge. Det blev mørkt, og vi maatte slaa Lejr for Natten. Blæsten tog nu til og førte med sig vældige hvide Snemasser, som forhindrede os i at se Horizonten til alle Sider og begravede vor Lejr dybt i deres Favntag. Vore Heste stod om os som hvide Spøgelser uden at æde og uden at ville forlade Kredsen om vort Baal, medens Vinden kartede deres Manker og Haler. Det brølede og tudede gennem Bjergenes skjulte Afkroge. Noget borte hørte man en svag Hysten fra en Flok Ulve, afbrudt med Mellemlum af et enkelt Dyrs skarpe Gøen, som af Vindstødene blev sat op til et højt Staccato.

Medens vi laa ved Baalet, kom Soyoten over til mig og sagde: »Noyon! kom med hen til *Obo*'en. Der er noget jeg vil vise Dem.«

Vi gik derhen og gav os til at stige op ad Bjerget. Ved Foden af en meget stejl Skraaning var der rejst en høj Stabel af Sten og Træstammer, der dannede en omtrent tre Meter høj Kegle. Disse *Obo*'er er hellige lamaitiske Tegn, der er opstillede paa farefulde Steder, Altere for de onde Aander, der hersker over disse. Soyoter og Mongoler, der kommer forbi dem, betaler Tribut til Aanderne ved paa Træernes Grene ved *obo*'en at hænge de saakaldte »*hatyk*« d. v. s. lange Vimpler af blaat Silketøj, Stumper af Foret i deres Kapper eller simpelthen Haartotter fra deres Hestes Manker, eller endelig ved at lægge Kødstumper eller Kopper med Te eller Salt i paa Stenene.

»Vil De se her!« sagde Soyoten, »*hatyk*'erne er revet ned. De onde Aander er vrede, de lader os ikke komme igennem, Noyon!«

Han greb min Haand og hviskede bønfoldende: »Lad os dog gaa tilbage, Noyon, aah lad os! Aanderne vil ikke, at vi skal komme gennem deres Bjerge. I de sidste tyve Aar er der ingen, der har vovet at gaa over dem, og alle de tapre Mænd, der har forsøgt det, er komne af Dage her. — Aanderne overfaldt dem med Snestorm og Kulde. — Vil De se! Det begynder allerede — — — Vend tilbage til vor Noyon, vent, til det bliver varmere, saa —!«

Jeg gad ikke høre længere paa Soyoten, men gik tilbage til Baalet, som jeg næppe nok kunde se for den blændende Sne. Da jeg var

bange for, at vor Fører skulde tage Rejsepas, stillede jeg en Skildvagt ud for at passe paa ham Natten igennem. Lidt ud paa Natten blev jeg vækket af Skildvagten, som sagde: »Det er muligt, at jeg tager fejl, men jeg tror, jeg har hørt Skuddet af en Riffel.«

Hvad skulde jeg sige dertil? Kanske var det nogle Landstrygere ligesom vi, der gav nogle Kammerater, som var bleven borte for dem, et Signal om, hvor de var, eller maaske Skildvagten havde forvekslet Lyden af et Klippestykke eller frossen Is eller Sne, der styrtede ned, med Skuddet af en Riffel. Jeg faldt snart igen isøvn og havde pludselig i Drømme en meget tydelig Vision: Ude paa Sletten, der var dækket af et tykt Snetæppe rykkede en Række Ryttere frem. Det var vore Pakheste, vor Kalmyk og den pudsige blakkede, ramskoppe Hest. Jeg saa, hvorledes vi steg ned fra det sneklædte Højfjæld til en Indskæring i Bjergene. Her voksede der nogle Lærke-træer og nær ved rislede en lille, isfri Bæk. Derefter saå jeg et Baal mellem Træerne — og saa vaagnede jeg.

Det blev Dag. Jeg ruskede de andre op og bad dem om hurtigst muligt at gøre alt istand og ikke spille et Øjeblik med at komme afsted. Det blæste en rasende Storm. Sneen blændede os og udslettede fuldstændig alle vore Spor paa Vejen. Ogsaa Kulden blev stærkere. Endelig kom vi i Sadlen. Soyoten red i Forvejen og søgte at finde Vejen. Efterhaanden som vi kom højere op, blev Føreren mere sikker. Ofte faldt vi ned i dybe Huller, som laa skjulte af Sneen; og vi kravlede frem over glatte Klipper. Tilsidst drejede Soyoten sin Hest helt om og idet han red hen til mig, sagde han meget bestemt: »Jeg har ikke Lyst til at dø sammen med jer, og nu gaar jeg ikke et Skridt længere!«

Mit første Svar herpaa var at svinge min Ridepisk over Hovedet. Nu var jeg kommet saa nær til det forføjttede Land — Mongoliet, at denne Soyot, der stillede sig i Vejen for Opfyldelsen af mine Ønsker, forekom mig at være min bitreste Fjende. Men jeg lod min løftede Haand falde ned igen, idet en næsten vild Tanke fløj mig gennem Hovedet.

»Hør nu her!« sagde jeg. »Dersom Du gør et Skridt for at komme bort med Hestene, saa faar Du en Kugle i Ryggen, og saa dør Du ikke oppe paa Bjerget, men ved dets Fod. Og nu skal jeg sige Dig, hvad der vil ske med os. Naar vi er naaet op paa disse Klipper her ovenfor, stiller Vinden af og vi vil ikke faa mere Snestorm. Vi vil faa Solskin, naar vi skal over den sneklædte Slette deroppe, og derefter gaar vi ned i en lille Dal, hvor der vokser Lærke-træer og hvor der

er en Bæk med aabent rindende Vand. Saa tænder vi et Baal og tilbringer Natten der.«

Soyoten rystede af Angst.

»Har Noyon'en tidligere passeret Darkhat Ola-Bjergene?« spurgte han forbauset.

»Nej jeg har ej,« svarede jeg, »men inat havde jeg en Drøm, og efter den véd jeg, at vi kommer lykkelig over denne Kæde.«

»Saa skal jeg føre Dem!« udraabte Soyoten, og idet han gav sin Hest et Rap, red han i Forvejen op ad den stejle Skraaning til Aasen paa Bjerget med evig Sne.

Da vi passerede den smalle Rand af en Afgrund, standsede Soyoten og undersøgte Vejen meget skarpt.

»Idag har her været en Mængde skoede Heste,« raabte han gennem den brølende Storm. »Se ned paa Sneen, der er Spor af en Piske-snert, som har slæbt. Og det har ikke været Soyoter.«

Løsningen paa denne Gaade fik vi straks. Lyden af en Salve naaede vore Ører. En af vort Selskab, gav et Skrig fra sig, medens han tog sig til den højre Skulder; en af Pakhestene faldt død til Jorden ramt af en Kugle bag Øret. Vi tumlede i en Fart ud af Sadlerne, lagde os ned bag Klipperne og gav os til at undersøge vor Stilling. Vi var skilte fra en parallel Udløber af Bjerget ved en lille omtrent et Tusind Skridt bred Dal. Der kunde vi tydelig se en tredive Ryttere, som allerede var staaet af og fyrede paa os. Jeg vilde aldrig have tilladt, at vi indlod os i en Kamp, medmindre det andet Parti gjorde Begyndelsen. Men her var vore Fjender uforvarende kommet over os, og jeg gav da mit Selskab Befaling til at svare.

»Sigt paa Hestene,« raabte Oberst Ostrovsky, og samtidig befalede han Tataren og Soyoten at lade vore egne Heste lægge sig. Vi dræbte seks af Fjendens Heste og har rimeligvis saaret nogle, da de nemlig viste sig ikke at ville lade sig styre. Ogsaa vore Rifler krævede Afgift af enhver, der dristede sig til at stikke Hovedet frem fra, hvor han laa bag Klipperne, og vi hørte de røde Soldater bande og tordne. —

Pludselig saå jeg vor Soyot sparke tre af Hestene op og springe i Sadlen paa den ene af dem med de andre koblede bagefter. Og bag ham sprang Tataren og Kalmykken tilhest. Jeg havde allerede lagt min Riffel an paa Soyoten, men saa snart jeg saa Tataren og Kalmyken paa deres brillante Heste bag ham, sænkede jeg min Riffel, idet jeg forstod, at der ikke var noget i Vejen. De Røde sendte

vore tre Mænd en Salve, men de slap lykkelig om bag Klipperne, hvor jeg tabte dem afsyne. Skydningen fortsattes og blev stadig livligere, og jeg vidste ikke, hvad jeg skulde gøre. Paa vor Side blev der ikke skudt meget, da vi vilde spare paa vore Patroner. Medens jeg stadig holdt et vaagent Øje med Fjenden, bemærkede jeg to sorte Punkter paa den hvide Sne ovenover de Røde. De bevægede sig langsomt frem mod vore Modstandere, og efter nogen Tids Forløb forsvandt de bag nogle spidse Klippestykker. Da de atter viste sig, stod de helt ude paa Randen af nogle Klipper, der ragede ud over det Sted, hvor de Røde laa saaledes, at vi ikke kunde se dem. Nu stod det mig helt klart, at de to Punkter var Menneskehoveder. Pludselig rejste disse to Mennesker sig op og jeg så dem nu svinge med Armene og kaste noget fra sig, hvilket efterfulgtes af to øredøvende Knald, der gav Genlyd henover Bjergdalen. Straks efter hørtes en tredie Eksplosion og derpaa vilde Skrig og uregelmæssig Skydning fra de Røde. Nogle af deres Heste rullede ned ad Skrænten i Sneen og Soldaterne, der ikke kunde staa for Skydningen, styrtede afsted det bedste, de havde lært, ned i Dalen, som vi var komne fra.

Bagefter fortalte Tataren mig, at Soyoten havde sagt til Føreren, at han skulde vise dem en Vej bag om de Røde, som de vilde falde i Ryggen med Haandgranaterne.

Da jeg havde forbundet den saarede Officers Skulder og vi havde læsset Oppakningen af det dræbte Pakdyr, fortsatte vi vor Rejse. Vor Stilling var noget indviklet. Vi nærrede ingen Tvivl om, at det røde Detachment var kommet fra Mongoliet. Var der da røde Tropper i Mongoliet? Hvor stor en Styrke? Hvor vilde vi træffe dem? Var Mongoliet da ikke længere det »forjættede Land«? Alt dette opfyldte os med sørgmodige Tanker.

Men Naturen var os gunstig. Vinden lagde sig efterhaanden. Stormen holdt fuldstændig op, Solen brød bestandig hyppigere frem af de jagende Skyer. Vi gik frem over et højt, snedækt Plateau, hvor Vinden paa nogle Steder havde blæst Jorden ren og paa andre Steder hobet Sneen op i høje Driver, i hvilke Hestene blev siddende saa fast, at de undertiden næsten ikke kunde komme op igen. Saa maatte vi staa af og vade gennem de hvide Snedriver, hvor Sneen gik os helt op til Beltestedet, ja undertiden forsvandt baade Hest og Mand, saa at de andre maatte hjælpe dem op. Endelig gik Turen nedefter, og ved Solnedgang gjorde vi holdt i en lille Lund af Lærke-trær, tilbragte Aftenen om vort Baal og drak vor Te, som var lavet

paa Vand fra den aabne Bjærgbæk. Flere Steder saa vi Sporene af de Soldater, med hvilke vi nylig havde kæmpet.

Alt, endogsaa Naturen og Darkhat Ola's fortørnede Aander, havde hjulpet os; men vi var alligevel ikke rigtig glade, fordi vi atter saa frem mod den frygtelige Uvished, der truede os med nye, maaske ødelæggende Farer.

XIV.

DJÆVLENS FLOD

Ulan Taiga og Darkhat Ola laa nu bag os. Vi drog meget hurtig fremad, thi her begyndte den mongolske Slette, hvor vi ikke hindredes af noget eneste Bjerg. Landet var én stor herlig Græsgang, enkelte Steder med smaa Skove af Lærketræer. Vi gik over en Del meget stride Strømme, men de var aldrig dybe og Bunden i dem var fast. Efter to Dages Ridt over Darkhat-Sletten stødte vi paa Soyoter, som drev deres Kvæg mod Nordvest til Orgarkha Ola. De Efterretninger, vi fik af dem, var ikke opmuntrende.

Bolschevikerne fra Irkutsk-Distriktet var gaaet over den mongolske Grænse, havde taget den russiske Koloni ved Kathyl paa Kosogol-Søens sydlige Bred og havde derefter vendt sig mod Syd og var gaaet mod Muren Kure, en russisk Nybygd et hundrede Kilometer Syd for Kosogol. Mongolerne fortalte, at mellem Khathyl og Kuren Mure var der ingen russiske Soldater, og vi besluttede derfor at lægge Vejen mellem disse to Punkter for at naa frem til Van Kure, der laa længer mod Vest. Vi afskedigede vor Soyot-Fører, og efter at have sendt tre Spejdere forud, fortsatte vi Rejsen. Fra de Bjerge, der omgiver Kosogol, nød vi med Beundring den skønne Udsigt over denne store Alpese, der lignede en Safir indfattet i de omgivende Bjerge, der skinnede som gammelt Guld og hist og her prydedes af yndige Træer med rigt, mørkt Løv. Her paa Aftenen gik vi med stor Forsigtighed frem mod Khathyl og gjorde Holdt ved Bredden af Floden Yaga (eller Egingol), der er Kosogols Afløb. Her traf vi en Mongol, som lovede at føre os over til den anden Bred af den tillagte Flod og derfra videre ad en sikker Vej mellem Khathyl og Muren Kure. Overalt langs Flodbredden saa vi store *obo*'er og smaa Altere til Ære for Flodens onde Aander.

»Hvorfor er her saa mange *obo*'er?« spurgte vi Mongolen.

»Fordi det er Djævlens Flod, og han er farlig og saare listig,« svarede Mongolen. »For et Par Dage siden gik et helt Vogntog gennem Isen, og tre af Vognene og fem Soldater blev dernede.«

Vi gik altsaa i Lag med Overgangen. Flodens Overflade lignede et tykt Spejl, da det var ganske blankt og frit for Sne. Vore Heste gik frem med største Forsigtighed, men nogle af dem snublede og laa og tumlede paa Isen, indtil de atter kunde faa Fodfæste. Saa maatte vi lede dem ved Tøjlen. Med ludende Hoveder og rystende over alle Lemmer gik de og stirrede med bange Øjne paa Isen under deres Fødder. Jeg selv saå ogsaa paa Isen og forstod godt, hvad de var bange for. Under det en Fod tykke Dække af gennemsigtig Is kunde man nemlig tydelig se Flodbunden. Ved Maanens klare Skin var enhver Sten, ethvert Hul, ja endog tildels Vandplanterne ganske tydelige, skønt Floden var over ti Meter dyb, og under Isen styrtede Yaga'en frem med rasende Hastighed, hvirvlende og betegnende sit Løb med fraadende Skum og sydende Bobler. Pludselig gav det et Sæt i mig og jeg blev staaende som naglet til Stedet. For over Floden hørtes ligesom et Kanonskud, derpaa et til og saa et tredie.

»Hurtigere, hurtigere!« raabte vor Mongol, idet han viftede med Haanden som Tegn paa, at vi maatte skynde os.

Endnu et Kanonskud, og Isen slog en Revne lige ved os. Hestene satte sig paa Bagbenene, stejlede og faldt om, og flere af dem slog Hovedet slemt mod Isen. I et Øjeblik var der bleven en Aabning paa to Fods Bredde, hvis takkede Brud jeg kunde følge langs Kanterne, og i samme Øjeblik styrtede Vandet op og væltede frem over Isfladen i rivende Fart.

»Hurtig, hurtig!« brølede Føreren.

Det var med største Vanskelighed, at vi tvang Hestene over den brede Kløft og fik dem til at gaa frem. De rystede over hele Kroppen og strittede imod, og først et velrettet Slag af Ridepiskan overvandt deres paniske Skræk og fik dem til at gaa videre.

Da vi i god Behold havde naaet den anden Bred og var kommet et Stykke ind i Skoven, meddelte vor mongolske Fører os, at Floden undertiden aabner sig paa denne hemmelighedsfulde Maade og efterlader store Strækninger dækkede af klart Vand. Alt, hvad der da er paa Floden af Mennesker og Dyr, maa omkomme, idet den rivende Strøm af koldt Vand altid fører dem ind under Isen.

Der har ogsaa foreligget Tilfælde, i hvilke Isen har slaet Revne lige under en Hest og at denne er falden i med Forbenene, og naar

den saa har villet se at komme løs for at komme over, har Revnen lukket sig og flænset Foden eller Benet af.

Kosogol-Dalen er Krateret af en udslukket Vulkan. Man kan følge dens Omrids fra Søens høje, vestlige Bred. Imidlertid er de platoniske Kræfter bestandig i Virksomhed og tvinger Mongolerne der heri sér et Udtryk for Djævlens Vælde, til at bygge *obo*'er og bringe Ofre paa hans Altre. Hele Natten og hele næste Dag skyndte vi os frem østpaa for ikke at støde paa de Røde og for at finde god Græsning til Hestene. Ved Nitiden om Aftenen saa vi et Baal lyse i det fjerne. Min Ven og jeg satte Retningen mod det, i den sikre Tro, at det var en mongolsk *yurta*, ved hvilken vi kunde lejre os i Sikkerhed. Først efter at have redet et Par Kilometer kunde vi tydelig skelne Omridsene af en Del *yurta*'er. Men ingen kom os imøde fra Teltene, og, hvad der forbausede os mere, var, at vi ikke blev omringede af en Flok bidske sorte mongolske Hunde med flammende Øjne. Men vi havde set noget lyse langt borte fra, saa der maatte jo være nogen derinde. Vi stod da af Hestene og gik hen imod Teltene. Ud fra et af disse kom to russiske Soldater styrtende, og en af dem skød efter mig med sin Pistol, men fejlede, hvorimod min Hest fik et Skudskaar i Ryggen gennem Sadlen. Jeg strakte ham til Jorden med min Mauser, og den anden blev dræbt af min Ven ved et Kolbeslag. Vi undersøgte deres Lig og saå af de Papirer, vi fandt i Lommerne paa dem, at de hørte til Anden Eskadron af »Kommunisternes Indre Forsvar.«

Paa dette Sted blev vi Natten over. Det stod os klart, at Ejerne af *yurta*'erne var flygtet, eftersom de røde Soldater havde samlet deres Ejendele sammen og pakket dem i Sække. Sandsynligvis havde de været lige paa Springet til at tage afsted, da de havde alt deres Tøj paa. Vort Bytte var: to Heste, som vi fandt i Krattet, to Rifler og to Magasin-Pistoler med tilhørende Patroner. I deres Saddelposer var der tillige Te, Tobak, Tændstikker og Patroner — altsammen gode Sager til at opholde Livet med paa vor videre Tur.

To Dage senere nærmede vi os Floden Uri, hvor vi traf to russiske Ryttere; det var Kosakker, som stod under en Hetman ved Navn Sutunin, der opererede mod Bolschevikerne i Selengas Floddal. De skulde bringe en Melding fra Sutunin til Kaigorodoff, Chefen for Anti-Bolschevikerne i Altai-Regionen. De fortalte os, at der laa spredt bolschevikiske Tropper langs hele den russisk-mongolske Grænse, og at kommunistiske Agitatorer var trængt frem til Kiachta, Ulankom og Kobdo og havde faaet de kinesiske Myndigheder til

at udlevere alle Flygtninge fra Rusland til Bolschevikerne. Vi erfarede endvidere, at i Omegnen af Urga og Van Kure laa kinesiske Tropper i Kamp med den antibolschevikkiske russiske General Baron Ugern Sternbergs og Oberst Kazagrandis Detachementer, der kæmpede for de mongolske Grænseprovinsers Uafhængighed. Baron Ugern havde lidt Nederlag to Gange, og Kineserne optraadte som Følge heraf i høj Grad anmassende i Urga, hvor de mistænkte alle Udlændinge for at staa i Forbindelse med den russiske General.

Vi blev herved klare paa, at hele Situationen i høj Grad havde forværret sig. Vejen til Stillehavet var lukket. Ved nøje at gennemtænke Sagen kom jeg til det Resultat, at der kun stod os en eneste Udvej tilbage. Vi maatte undgaa alle mongolske Byer med kinesisk Styrelse, passere Mongoliet fra Nord til Syd, gaa over Ørkenen i den sydlige Del af Jassaktu Khan's Fyrstendømme, gaa ind i Gobi i den vestlige Del af det Indre Mongoli, saa hurtig som muligt tilbagelægge de hundrede Kilometer paa kinesisk Territorium (Provinsen Kansu) og derfra søge ind i Tibet, hvor jeg haabede at kunne træffe en af de britiske Konsuler og ved hans Hjælp naa en engelsk Havn i Indien. Jeg indsaa fuldtud alle de Vanskeligheder, der var forbundne med et saadant Foretagende, men jeg havde intet Valg. Jeg havde kun den ene Udvej: at gøre dette sidste taabelige Forsøg, hvis jeg ikke vilde være sikker paa enten at finde Døden for Bolschevikernes Haand eller henslæbe Livet i et kinesisk Fængsel. Jeg gjorde mine Kammerater bekendt med min Plan uden i mindste Maade at lægge Skjul paa, at den var farlig, ja fuldstændig fantastisk; men de svarede alle kort og godt: »Vil De blot være vor Leder, saa skal vi nok følge Dem.«

Der var dog én Ting, som ubetinget var i vor Favør. Vi behøvede ikke at være bange for at komme til at sulte, da vi havde ikke saa lidt Te, Tobak, Tændstikker og et Overskud af Heste, Sadler, Rifler Kapper og Støvler, der altsammen udmærket kunde byttes bort. Vi gav os da til nærmere at udforme Planen for vor nye Ekspedition. Vi vilde begynde med at gaa mod Syd, mod Byen Uljassutai til højre for os og med Retning mod Zaganluk, derefter passere det vidtstrakte Balir, der beherskedes af Jessaktu Khan, derpaa vandre gennem Naron Khuhu Gobi og sætte Kursen efter Boro-Bjergene. Her vilde vi kunne tage os et ordentligt Hvil, hvorved baade vi og Hestene atter kunde komme til Kræfter. Det andet Afsnit af vor Rejse vilde komme til at bestaa i at passere den vestlige Del af det Indre Mongoli, Lille Gobi, Torgut'ernes Land, Khara-Bjergene og Kansu, hvor

vi maatte lægge Vejen Vest for den kinesiske By Su-Tschow. Derefter skulde vi saa ind i Egnen om Kuku-Noor og derfra sydpaa til Jangtsekiangs Kilder. Hvad der saa skulde komme, derom havde jeg kun en taaget Forestilling, som jeg dog var i Stand til at gøre tydeligere ved Hjælp af et Kort over Asien, som en af Officererne havde taget med, og hvoraf det fremgik, at Bjergkæderne Vest for Jangtsekiangs Kilder adskilte denne Flods Gebet fra Bramaputra-Bækkenet i det egentlige Tibet, hvor jeg haabede at faa Hjælp af Englænderne.

XV.

SPØGELSESTOGET

Spøgelsestoget! Ja paa anden Maade kan jeg ikke betegne Rejsen fra Ero-Floden til Grænsen af Tibet. Næsten to tusinde Kilometer over snedækte Stepper, Bjerge og Ørkener tilbagelagde vi i otte og fyrretyve Dage. Vi skjulte os for Befolkningen, hvor vi rejste, gjorde korte Hvil paa de mest øde Steder, levede Uger igennem udelukkende af raat, frossent Kød, forat ikke Røgen fra et Baal skulde henlede Opmærksomheden paa os. Naar vi saå os nødsagede til at købe os et Faar eller et ungt Kreatur til vort Spisekammer, udsendte vi højst to Mand uden Vaaben, som fortalte de indfødte, at de arbejdede for russiske Kolonister. Vi var endogsaa bange for at skyde, skønt vi engang stødte paa en Antilopeflok paa henved fem tusind Stykker. Paa den anden Side af Balir i de Egne, der beherskedes af Lama Jassaktu Khan, som var kommet paa Tronen ved at forgive sin Broder i Urga paa Befaling af den Levende Buddha, traf vi paa nomadiserende russiske Tatarer, der havde drevet deres Hjorde hele Vejen fra Altai og Abakan. De bød os venligt Velkommen og forærede os nogle Okser og seks og tredive Plader Te. De frelste os endelig fra den visse Undergang, forsaavidt som de gjorde os opmærksomme paa, at det paa denne Tid af Aaret var fuldstændig umuligt at rejse tilhest gennem Gobi, eftersom der ikke fandtes mindste Spor af Græs. Vi skulde derfor se at faa Kameler i Bytte for Heste, og hvad vi ellers havde at bytte bort. Næste Dag førte en af Tatarerne en rig Mongol til deres Lejr, og med ham fik han en Byttehandel istand, idet Mongolen solgte os nitten Kameler, som vi betalte med vore Heste, en Riffel, en Pistol og vor bedste

Kosaksaddel. Han gav os det Raad for enhver Pris at besøge det hellige Kloster i Narabanchi, det sidste lamaitiske Kloster paa Vejen fra Mongoliet til Tibet, idet han mente, at den Hellige Hutuktu »den inkarnerede Buddha« vilde føle sig højlig fornærmet, hvis vi ikke aflagde et Besøg i Klostret og ved hans berømte »Velsignelsernes Alter«, ved hvilket enhver, der rejste til Tibet, forrettede sin Andagt. Og vor Kalmyk var af samme Mening som Mongolen. Jeg bestemte mig da til at drage derhen med Kalmyken, Tatarerne forærede mig nogle store Silke-*hatyk* og laante os fire prægtige Heste, og skønt Klosteret laa henved Hundrede Kilometer borte, betraadte jeg dog om Aftenen ved Nitiden den Hellige Hutuktu's *yurta*.

Det var en mager, glatraget lille Mand i Fyrrerne, hvis fulde Navn var ikke mindre end Jelyb Djamsrap Hutuktu. Han tog meget venligt imod os og var henrykt over de *hatyk*, jeg forærede ham, og over min Fortrolighed med den mongolske Etikette, i hvilken min Tatar med stor Udholdenhed havde manuduceret mig. Han hørte min Beretning med megen Opmærksomhed og gav mig gode Raad om Vejen, jeg skulde følge, idet han forærede mig en Ring, der siden aabnede Dørene for mig til alle lamaitiske Klostre. Denne Hutuktus Navn var højt anset ikke blot i hele Mongoliet, men ogsaa i Tibet og i lamaitiske Kredse i Kina. Vi tilbragte Aftenen i hans pragtfulde *yurta*, og gik den næste Morgen til Klostrets Altere, under Akkompagnement af Pavker, Trommer og Fløjter. Lama'erne istemte deres dybttonende Bønner, medens de lavere Præster svarede med Antifonier¹⁾ De hellige Ord: *Om! Mani padme Hung* (Hil Dig, o Store Lama i Lotusblomsten!) gentoges i én Uendelighed.

Hutuktu'en ønskede os derpaa Lykke paa Rejsen, forærede os en stor gul *hatyk* og fulgte os til Klostrets Port. Da vi var kommet i Sadlen, sagde han:

»Husk, at De altid skal være velkomne her. Livet er meget sammensat, og man véd aldrig, hvad der kan ske. Maaske De engang i Fremtiden vil komme til endnu en Gang at besøge det fjerne Mongoli, og gaa saa ikke Narabanchi Kure forbi.«

Om Aftenen vendte vi tilbage til Tatarerne, og næste Dag tog vi atter afsted. Da jeg var en Del træt, fandt jeg en behagelig Hvile under min Kamels langsomme, jævne Bevægelse. Hele Dagen sad

¹⁾ Korets Svar i kirkelig Vekselsang. I vor Gudstjeneste findes der, saavidt vides, ingen anden Rest af den katolske Ritus i saa Henseende, end den, at naar Præsten har messet: „Herren være med Eder“, svarer Koret (Menigheden) „Og med din Aand“.

jeg og blundede paa Kamelen, naar jeg da ikke faldt rigtig i Søvn. Men dette havde meget ubehagelige Følger; thi da min Kamel en Gang skulde op ad en stejl Flodbred, faldt jeg, som netop fik mig en lille Lur, af og stødte Hovedet paa en Sten, gik fra Bevidstheden og såå, da jeg atter kom til mig selv, at min Kappe var fuld af Blod. Mine Venner flokkedes om mig med Angsten malet i Ansigterne. Først længe efter lod jeg mig undersøge af en Læge, som sagde mig, at jeg havde betalt min Siesta med et Brud paa Hjerneskillen.

Vi gik over de østlige Grene af Altai og Karlik Tag, de yderste Udløbere, som Thianschan Alperne sender ud i Ørkenen Gobi og kom derefter fra Nord til Syd gennem hele den vidtstrakte Khuhu Gobi. Det var hele Tiden bitterlig koldt, men heldigvis frøs Sandet og vi kom derved hurtigere afsted. Forinden vi gik over Khara-Bjergene byttede vi vore Gyngheste-Gangere for Heste, ved hvilken Lejlighed vi blev grundig flaaede af Torgut'erne, der er kendte som fuldblods »Sjækkerjoder«.

Vi omgik disse Bjerge og ankom til Kansu. Det var et farligt Skridt, eftersom Kineserne anholdt alle Flygtninge, og jeg var ængstelig for mine russiske Rejsefæller. Om Dagen skjulte vi os i Fjeldkløfter, Skove og Krat og rejste om Natten med forceret Hastighed. Vi brugte fire Dage til at komme gennem Kansu. De faa kinesiske Bønder, vi mødte, såå meget fredelige ud og modtog os med stor Gæstfrihed. Særlig følte de sig interesserede og sympatisk stemte for Kalmyken, der kunde tale lidt kinesisk, og for min Medicinkasse. Overalt traf vi mange syge, de fleste angrebne af Øjensygdomme, Rheumatisme og Hudsygdomme.

Da vi naaede frem i Nærheden af Nanshan, den nordøstlige Gren af Altyn Tag, (der atter er den østlige Gren af Pamir- eller Karakorum-Systemet), indhentede vi en stor Karavane af kinesiske Købmænd, der skulde til Tibet, og sluttede os til dem. Tre Dage gik vi ad bugtede Veje gennem disse Bjerges Dale, eller rettere Kløfter og gennem deres højtliggende Bjerpasser. Men vi lagde Mærke til, at Kineserne i alle disse vanskelige Egne altid forstod at finde den Vej, ad hvilken Karavanen lettest kunde komme frem. Uden at være kommet helt til Bevidsthed gjorde jeg hele Rejsen gennem den store Mængde Sumpsøer, der sender deres Vande til Kuku Noor og et helt Net af store Floder. Paa Grund af Træthed og Nerveanspændelse, som Slaget i mit Hoved næppe har gjort bedre, ied jeg efterhaanden meget af stærke Kuldegysninger og Feber, idet jeg afvekslende var brændende hed og frøs, saa Tænderne klap-

rede i Munden paa mig, hvorover min Hest blev saa nervøs, at den ofte kastede mig af. Jeg talte vildt, raabte og skreg, ja stundom brast jeg i Graad. Jeg kaldte paa mine kære og raabte, at de skulde komme til mig. Jeg husker endnu som en Drøm, at mine Kammerater tog mig af Hesten, lagde mig paa Jorden, gav mig lidt kinesisk Brændevin, og, da jeg var kommet lidt til Hæfterne, sagde:

»De kinesiske Købmænd vil Vestpaa, men vi maa jo gaa mod Syd.«

»Nej,« svarede jeg skarpt, »mod Nord!«

»Nej vist ikke nej!« forsikrede mine Kammerater.

»Hvad for noget Sludder,« raabte jeg rasende, »vi er jo lige svømmet over Lille Jenissei, og Algnak ligger da mod Nord.«

»Nej,« svarede mine Venner, »vi er i Tibet, og vi maa se at naa Bramaputra.«

Bramaputra — Bramaputra — dette ene Ord løb rundt i min glødende Hjerne, hvor det fremkaldte den voldsomste Bevægelse. Pludselig erindrede jeg alt og lukkede Øjnene op. Jeg kunde dog næppe bevæge Læberne og mistede atter Bevidstheden. Mine Venner førte mig til Klostret Sharkhe, hvor Lama-Doktoren hurtig fik mig frisk ved en Mikstur med *fatil* (kinesisk Ginseng). Da vi drøftede vore Planer med ham, udtalte han, at han meget tvivlede paa, at vi vilde komme igennem Tibet, men Grundene til hans Tvivl syntes han ikke tilbøjelig til at meddele os.

XVI.

DET HEMMELIGHEDSFULDE TIBET

Fra Sharkhe gik vi ad en ret god Vej over Bjergene, og paa Femtedagen af vor Fjortendages-March mod Syd fra Klostret kom vi til den store »Kedel«, i hvis Midte den mægtige Sø Kuku Noor er beliggende. Hvis Finland fortjener sit kendte Tilnavn »de tusinde Søers Land«, vil Egnen om Kuku Noor med Rette kunne kaldes »Landet med en Million Søer«. Vi gik langs Søens Vestside mellem den og Doulan Kitt, idet vi bevægede os i Zigzaglinie mellem de talrige Sumpe, Søer og smaa dybe, mudrede Floder. Ingen Steder var der lagt til, og kun oppe i Bjergene mærkede vi den kolde Blæst i nævneværdig Grad. Vi mødte kun sjældent indfødte, og det var

kun med største Vanskelighed, at vor Kalmyk kunde faa at vide, hvor Vejen gik, hos en eller anden Faarehyrde, som vi tilfældigvis kom forbi. Fra Tassoun-Søens østlige Bred arbejdede vi os frem til et Kloster paa Søens modsatte Bred, hvor vi holdt et kort Hvil. Foruden os var der ogsaa et andet Selskab, der besøgte dette hellige Sted. Det var Tibetanere, som opførte sig højst overlegent og ikke vilde tale med os. De var vel bevæbnede, de fleste med russiske Militærrifler, og bar Krydsbandolér med Patroner og to—tre Pistoler stukket i Bæltet, fra hvilket endnu flere Patroner stak frem. De saå nysgerrigt paa os, og vi kunde tydelig forstaa, at de regnede vor Kampstyrke efter. Da de var taget bort samme Dag, sagde jeg til vor Kalmyk, at han skulde se at faa at vide af Ypperstepræsten, hvad det havde været for Folk. Men Munken gav længe lutter undvigende Svar, og først da jeg viste ham Hutuktu Narabanchi's Ring og forærede ham en stor, gul *hatyk*, blev han mere meddelsom.

»Det er onde Mennesker,« sagde han. »Pas godt paa dem!«

Men han var ikke at formaa til at sige, hvad de hed, og han begrundede sin Vægning ved en Henvisning til de buddhistiske Landes Love, hvorefter det er forbudt at udtale Navnene paa ens Fader, Lærer eller Overordnede. Jeg har senere erfaret, at denne nordkinesiske Skik ogsaa følges i Nord-Tibet. Begge Steder findes der omflakkende *hunghutz'er* (Røvere). De viser sig ved de store Handelspladser og ved Klostrene, forlanger Tribut og, naar de har inkasreret denne, optræder de som Egnens Beskyttere. Sandsynligvis »beskyttedes« dette tibetanske Kloster netop af den Bande, vi havde mødt.

Paa vor videre Rejse fremad bemærkede vi ofte enlige Ryttere langt borte, ja endog helt i Horizonten, der saa ud til meget nøje at holde Øje med vore Bevægelser. Alle vore Forsøg paa at komme i Forbindelse med disse Ryttere og faa dem i Tale strandede fuldstændig. De forsvandt som Skygger paa deres smaa, hurtige Heste. Da vi kom til det stejle og vanskelige Pas ved Hamshan og indrettede os paa at tilbringe Natten dér, viste der sig pludselig oppe paa en Højde over os en fyrretyve Ryttere paa hvide Heste, som uden Varsel eller anden Introduktion dængede os til med et Haglvejr af Kugler. To af vore Officerer styrtede om med et Skrig. Den ene var død med det samme, den anden levede endnu et Par Minuter. Jeg forbød mine Mænd at skyde og viste isteden et hvidt Flag og gik frem med Kalmyken for at parlamentere med Rytterne. Først af-fyrede de to Skud mod os, men holdt saa inde med Skydningen og

sendte nogle Ryttere ned fra Højderne til os. Saa begyndte Underhandlingerne. Tibetanerne forklarede os, at Hamshan er et helligt Bjerg, hvor ingen maa tilbringe en Nat, hvorfor de raadede os til at rejse videre til et Sted, hvor vi kunde være i Sikkerhed. De spurgte os, hvor vi kom fra og hvor vi vilde hen, og da vi havde meddelt dem, hvorfor vi var paa Rejse, svarede de, at de kendte Bolschevikerne godt og betragtede dem som de asiatiske Folks Befriere fra den hvide Races Aag. Da jeg ikke havde synderlig Lyst til at indlade mig i en politisk Diskussion med dem, vendte jeg tilbage til mine Rejsefæller. Medens jeg red ned ad Bjergskraaningen henimod vor Lejr, ventede jeg hvert Øjeblik at faa et Skud i Ryggen, men de tibetanske Røvere skød dog ikke.

Vi drog videre, efterladende vore to Kammeraters Lig mellem Klipperne som en sørgelig Tribut til vor Rejses Farer og Vanskeligheder.

Vi red hele Natten, men vore udmattede Heste stod hvert Øjeblik stille eller lagde sig med os, saa at vi med Vold maatte tvinge dem til at gaa videre. Endelig, da Solen stod i Zenith, gjorde vi Holdt, og uden at tage Sadlerne af lod vi Hestene lægge sig lidt og hvile. Foran os strakte sig en vid, moradsig Slette, paa hvilken Kilderne fandtes til Floden Ma-chu. Ikke langt derfra laa Søen Arung Noor. Vi tændte et Baal af Gødning og kogte Vand til vor Te. Saa begyndte igen uden Varsel Kuglerne at regne over os fra alle Sider. Straks søgte vi Dækning, som vi kunde bedst, bag Klippestykker, hvor vi laa og afventede Begivenhedernes Gang. Skydningen blev nu livligere og rykkede os nærmere, Røverne kom frem i hele Kredsen om os og flere og flere. Kuglerne smældede mod os. Vi var gaet i en Fælde og havde ingen anden Udsigt end Døden. Det stod os fuldkommen klart. Jeg forsøgte atter at indlede Underhandling, men da jeg stillede mig op med mit hvide Flag, fik jeg intet andet Svar end en endnu tættere Kuglereg, og uheldigvis ramte en af Kuglerne, som ricochetterede fra et Klippestykke, mit højre Ben, hvor den blev siddende. I samme Øjeblik blev en af vort Selskab dræbt, og vi havde nu intet Valg, men maatte indlade os i Kamp. Vi sloges hened to Timer. Foruden jeg selv blev tre andre let saarede. Vi gjorde Modstand, saalænge vi formaaede. Men nu rykkede Røverne nærmere, og vor Stilling var fortvivlet.

»Vi har intet Valg,« sagde en af mine Lidelsesfæller, en gammel, erfaren Oberst, »vi maa tilhest og afsted — hvorhen det saa skal være!«

Det lød jo ikke opmuntrende! Vi holdt Raad, men blot et Øjeblik. Det var nemlig aabenbart, at med denne Samling Banditter bag os vilde vi have mindre Chance for at frelse Livet, jo længere vi kom ind i Tibet.

Vi besluttede altsaa at vende tilbage til Mongoliet. Men hvorledes? Ja det var der ingen af os, der vidste. Og under saadanne Vilkaar begyndte vi da vort Tilbagetog. Under stadig Skydning lod vi vore Heste strække ud nordpaa, alt hvad de kunde. Tre af mine Kammerater faldt. Der laa min Tatar med en Kugle gennem Halsen. Efter ham blev to unge, prægtige, tapre Officerer taget døende af Hestene, medens de forskræmte Dyr styrtede afsted over Sletten i vild Rædsel som et tro Billede paa os selv i al vor grænseløse Forvirring. Herved steg Modet hos Tibetanerne, som blev mere og mere paagaende. En Kugle ramte Spændet paa min højre Sko og drev det tilligemed lidt Læder og Tøj ind i Benet over Anklen. Min gamle, haardt prøvede Ven, Agronomen, gav et Skrig fra sig, idet han tog sig til Skulderen og jeg bemærkede, at han, saa godt han kunde, tørrede Blodet af Panden og lagde en Smule Bind paa. Et Øjeblik efter blev vor Kalmyk to Gange saaret i samme Haand, som derved var fuldstændig skudt sønder, og med det samme gjorde femten af Røverne et Chock mod os. »Giv dem en Generalsalve!« kommanderede vor Oberst, og den fik de.

Ligene af seks Røvere laa paa Grønsværet, medens to andre faldt af Hesten og flygtede over Hals og Hoved efter deres retirerende Kammerater. Nogle Minuter efter holdt vore Fjender op at skyde og viste det hvide Flag. To Ryttere kom frem og red hen til os. Under Forhandlingerne viste det sig, at deres Anfører havde faaet et Saar i Brystet, og de vilde nu bede os om at »yde ham den første Hjælp.« Straks øjnede jeg et Glimt af Haab. Jeg tog min Medicinkasse og anmodede min saarede Kalmyk, der afvekslende stønnede og bandede, om at være Tolk for mig.

»Giv den Satan noget Cyankalium,« sagde mine Kammerater.

Men jeg havde fattet en helt anden Plan.

Vi blev førte hen til den saarede Anfører. Han laa ned paa nogle af Saddelsækkene inde mellem Klipperne; han sagde os, at han var Tibetaner, men jeg kunde straks se af hans Ansigtstræk, at han var »Sart« eller »Turkomanner«, sandsynligvis fra den sydlige Del af Turkestan. Han saå paa mig bønfoldende og frygtsomt. Ved at undersøge ham, fandt jeg, at Kuglen var gaaet gennem Brystkassen fra venstre til højre, at han havde mistet meget Blod, og at han var

meget afkræftet. Jeg gjorde med største Samvittighedsfuldhed alt, hvad jeg kunde for ham. Først og fremmest tog jeg lidt af den Medicin, jeg vilde bruge til ham, om det saa var Jodoformen, paa min egen Tunge for at vise ham, at der ikke var Gift i den. Jeg toucherede Saaret med Jod, vædede det med Jodoform og lagde Bind paa. Jeg gav Ordre til, at den Saarede ikke maatte røres eller flyttes, men at han skulde blive roligt liggende, hvor han laa. Jeg forklarede derpaa en af Tibetanerne, hvorledes Forbindingen skulde skiftes, og gav ham noget steriliseret Vat, Forbindstoffer og lidt Jodoform. Patienten, der allerede havde ret høj Feber, fik en ordentlig Dosis Aspirin og jeg lod en Del Kinintabletter blive tilbage til ham. Derefter vendte jeg mig mod de andre Tibetanere, og med Kalmyken som Tolk holdt jeg følgende højtidelige Tale:

»Saaret er meget farligt, men jeg har givet jeres Anfører noget meget kraftig Medicin og haaber, at han kommer sig. Men én Ting er absolut nødvendig: de onde Aander, der har besat ham til Straf for hans uretfærdige Angreb paa os uskyldige Rejsende, vil øjeblikkelig dræbe ham, hvis der løsnes ét eneste Skud til mod os. I maa ikke engang have Skud i en eneste Riffel.«

Med disse Ord befalede jeg Kalmyken at tage Skuddet ud af sin Riffel, og samtidig tog jeg alle Patronerne ud af min Mauser. Straks fulgte Tibetanerne mit Eksempel med slavisk Lydighed.

»Husk nu vel paa, hvad jeg siger jer: ,I elleve Døgn maa I ikke vige fra denne Plet og ikke lade jeres Rifler'. Gør I det alligevel, vil Dødens Aand bortrive jeres Anfører og true jer selv,« og med disse Ord fremtog jeg højtidelig Huhuktu Narabanchis Ring og holdt den hen over deres Hoveder.

Derefter gik jeg tilbage og sagde mine Venner, at de nu kunde være rolige, da vi nu kunde være sikre paa ikke at blive angrebne af Røverne, og at vi blot skulde se at finde Vej tilbage til Mongoliet. Vore Heste var saa slunkne og udmattede, at vi kunde have hængt vore Kapper paa deres fremstaaende Knogler. Vi blev her i to Dage, i hvilke jeg hyppig tilsaâ min Patient. Samtidig kunde vi faa vore egne, heldigvis lette, Saar forbundne og unde os lidt Hvile. Desværre havde jeg ikke andet end en svær Foldekniv til at tage Kuglen ud af mit venstre Ben og de forskellige Skotøjsartikler ud af min højre Ankel. Ved at udspørge Røverne om Karavanvejene, lykkedes det os snart at slippe ud til en af Hovedvejene, hvor vi var saa heldige at møde den unge Mongol-Fyrste Pounzig, der med sin Karavane var paa Vejen til Dalai Lama i Lhassa, hvem han skulde

bringe en »hellig« Meddelelse fra den »Levende Buddha« i Urga. Han hjalp os med at købe Heste, Kameler og Levnedsmidler.

Da vi i Løbet af vor Rejse havde byttet alle vore Vaaben og Beholdninger bort for Transport og Levnedsmidler, vendte vi, blottede for alt og nedbrudte paa Sjælen, tilbage til Narabanchi-Klostret, hvor vi blev venligt modtagne af Hutuktu'en.

»Jeg vidste jo nok, at De vilde komme tilbage,« sagde han. »Varslerne har sagt mig det.«

Vi havde maattet lade seks af vor lille Trup blive tilbage i Tibet. De havde med deres Liv betalt vort Fremstød mod Syd, og vi var altsaa kun tolv, der vendte tilbage til Klostret. Der blev vi en fjorten Dages Tid.

Officererne tog Tjeneste i et Detachement, der var under Oprettelse i Mongoliet, for at kæmpe mod deres Fædrelands Ødelæggere, Bolschevikerne. Min første Rejsefælle og jeg traf alle Foranstaltninger til at rejse videre over Mongoliets Sletter og møde alle de Farer og Oplevelser, som maatte blive os beskaaret i vor Kamp for at naa et Sted, hvor vi kunde være i Sikkerhed.

Og nu, da jeg saa levende genkalder i min Erindring de mange Begivenheder paa hin brydsomme Rejse, vil jeg dedicere de foregaaende Kapitler til min gamle, haardt prøvede, kæmpesterke Ven, Agronomen, til mine russiske Rejsefæller og særlig til det hellige Minde om de Kammerater, der sover den evige Søvn mellem Tibets Bjerge: Oberst Ostrovsky, Kaptajnerne Zuboff og Turoff, Lieutenant Pisårjevsky, Kosak Vernigora og Tataren Mahomed Spirin. Og her vil jeg ogsaa udtale min Tak for god Hjælp og venlig Modtagelse til Fyrsten af Soldjak, Arveprins og Ta Lama, og til den højærværdige Jelyb Djamsrap Hutuktu, Kampo Gelong ved Narabanchi Klostret.

ANDEN DEL

DÆMONERNES LAND

XVII.

DET HEMMELIGHEDSFULDE MONGOLI

I Asiens Hjerter ligger det uhyre, hemmelighedsfulde, rige Land: Mongoliet. Fra Thianschans snedækte Affald og Vest-Dsungariets ophedede Landsletter til de Sayanske Alpers skovklædte Kæder og den store kinesiske Mur strækker dette Land sig over en betydelig Del af Centralasien. Folkenes, Historiens og Sagnenes Vugge, de blodstænkte Erobreres Fødeland, hvis Hovedstæder nu ligger herinde dækkede af Gobi's Sand, og som har efterladt deres hemmelighedsfulde Ringe og deres ældgamle Nomade-Love, Munkenes og onde Dæmoners Land, de vandrende Stammers Land, hvor Efterkommere af Djengiskhan og Koblai Khan¹⁾, Khaner og Fyrster af yngre Linier, endnu hersker — det er Mongoliet.

Dette hemmelighedsfulde Land med de gamle Gudsdyrkelser, der er indstiftede af Rama, Cakyamuni, Djonkapa og Pasma og beskyttes af selve den »levende Buddha« — Buddha inkarneret i den tredie Dignitar indenfor den lamaitiske Religion-Bogdo Gheghen i Ta Kurc eller Urga — Landet med de hemmelighedsfulde Loger, Profeter, Troldmænd, Spaamænd og Hekse, Landet under Hagekorsets²⁾ Tegn, Landet, der aldrig har opgivet Mindet om de vældige Herskere over Asien og det halve Europa: det er Mongoliet.

Landet med de nøgne Bjerge, med Sletterne, der svides af Solen og hærges af Kulden, hvor Kvæget og Folket er sygt, hvor Pesten, Byldepesten og Kopperne har deres Hjem, hvor de hede Kilder syder

¹⁾ Djengiskhans Sønnesøn, erobrede Kina 1260. Til ham kom den berømte venetianske Rejsende *Marco Polo*, tilligemed sin Fader og Onkel i Aaret 1271. *Marco Polo's* Beskrivelse af denne Rejse er det første europæiske Skrift om det indre Asiens Geografi m. m.

²⁾ Et Kors, hvis Arme er bøjet i ret Vinkel O. A.

og hvor Bjergpasserne beboes af Djævlé, hvor der findes hellige Søer myldrende med Fisk, Landet med Ulve, sjældne Hjorteformer, og Stenbukke, Murmeldyr i Millionvis, vilde Heste, Æsler og Kameler, der aldrig har haft en Tøjle paa sig, vilde Hunde og graadige Rovfulge, der fortærer de døde Kroppe, som kastes ud til dem paa Sletten: det er Mongoliet.

Dette Land, hvis hendøende primitive Befolkning betragter Forfædrenes Ben, der bleges i Sletternes Land og Støv, hvor de sidste Rester findes af det Folk, der fordum erobrede Kina, Siam, Hindostan og Rusland og løb Panden mod de polske Ridderes Staalansler, der dengang¹⁾ forsvarede den hele Kristenhed mod Asiens vilde Nomader: det er Mongoliet.

Dette Land, der strømmer over af naturlige Rigdomme, men intet producerer, som trænger til alt, og som i Fattigdom lider under Følgerne af Verdens-Syndfloden: det er Mongoliet.

I dette Land tilbragte jeg, efter Skæbnens Tilskikkelse, og efter mit uheldige Forsøg paa at naa det indiske Ocean gennem Tibet, et halvt Aar kæmpende for Livet og Flugten til Frihed. Min gamle, trofaste Ven og jeg kom, nolens volens, til at tage Del i de betydningfulde og skæbnesvangre Begivenheder, der tildrog sig i Mongoliet i det Herrens Aar 1921. Men jeg kan takke denne Omstændighed for, at jeg lærte de rolige, brave og retskafne Mongoler at kende, jeg læste i deres Sjæle, jeg såå deres Lidelser og Haab, jeg blev Vidne til deres rædselsfulde Undertrykkelse og deres Frygt, og stod Ansigt til Ansigt med Mysteriet, der i dette Land gennemsyrrer hele Livet. Jeg har set Floderne i Vinterens Kulde bryde deres Islænker med drønende Brag; jeg har set Søerne kaste Ben af menneskelige Væsener op paa Bredderne, jeg har hørt ukendte, vilde Stemmer i Bjergkløfterne, set Lygtmændenes flakkende Lys paa de dyndede Sumpe, jeg har set brændende Søer, ladet Blikket løbe op ad Bjerge, hvis Tinder aldrig kunde bestiges, jeg har set hele Kolonier af Slinger vridende sig i Grøfter om Vinteren, jeg har været ved evig tilfrosne Strømme og ved Klipper, der lignede forstenede Karavaner af Kameler, Ryttere og Vogne; og overalt har jeg set de gølge Bjerge,

¹⁾ Der sigtes til Slaget ved Wahlstadt (ogsaa kaldet: Slaget ved Liegnitz) 1241 mellem Djengiskhans Sønesøn Batu Khan og Hertug Henrik den Fromme af Schlesien (der dengang var polsk). Mongolerne beholdt Valpladsen, men havde lidt saa svære Tab, at de ikke kunde forfølge Sejren, men trak sig tilbage til Rusland, som de allerede for Størstedelen havde erobret.

hvis Folder lignede en Djævlens Kappe, der i den glødende Aften-sol saa ud, som om den var mættet med Blod.

»Se derop,« raabte en gammel Faarehyrde, idet han pegede paa det »forbandede« Bjerg Zagastai's Skraaning. »Det er ikke noget Bjerg. Det er *ham*, der ligger i sin røde Kappe og venter paa den Dag, da han atter staar op og begynder Kampen med de gode Aander.«

Og medens han talte, kom jeg til at tænke paa den berømte Maler Vroubel's Maleri: de samme nøgne Bjerge med Satan i violet og purpurfarvet Gevandt og Ansigtet halvt dækket af en sig nærmende graa Sky. Mongoliet er Mysteriets og Dæmonernes frygtelige Land. Det er derfor intet Under, at enhver Krænkelse af den gamle Tingenes Orden hos disse vandrende Stammer giver sig Udslag i Strømme af Blod og uendelige Rædsler som et Offer til Satan, der fryder sig derover hvilende paa de nøgne Bjerge iført Sorgens og Fortvivlelsens graa Kaabe eller Krigens og Hævnens Purpurkappe.

Efter at være vendt tilbage fra Egnen om Kuku Noor til Mongoliet og have opholdt os et Par Dage i Narabanchi-Klosteret, tog vi Ophold i Uliassutai, Vestmongoliets Hovedstad. Det er den sidste rent mongolske By mod Vest. I hele Mongoliet er der kun tre rent mongolske Byer: Urga, Uliassutai og Ulankom. Den fjerde By, Kobdo, er væsentlig kinesisk; den er Midtpunktet for kinesisk Administration i dette Distrikt, som bebos af de vandrende Stammer, der kun af Navn anerkender — enten Peking eller Urga. I Uliassutai og Ulankom residerede der, ved Siden af de kinesiske Kommissærer og Tropper (der ingen Ret havde til at være der), mongolske Guvernører (»Saits«), som var udnævnte ved et Dekret af den »levende Buddha«.

Da vi kom til den nævnte By, befandt vi os straks ude paa et af politiske Lidenskaber oprørt Hav. Mongolerne protesterede harmfyldte mod Kinas Fremfærd i deres Land; Kineserne rasede og forlangte, at Mongolerne skulde betale Skatter for hele Tiden, efterat Kineserne med Vold havde berøvet dem deres Autonomi; russiske Kolonister, som for mange Aar siden havde bosat sig i Nærheden af Byen og i Omegnen af de store Klostre eller blandt de omvandrende Stammer, havde skilt sig i forskellige Partier, som bekæmpede hverandre; fra Urga kom der Efterretninger om, at der under den russiske General, Baron Ungern v. Sternberg's Ledelse kæmpedes for de ydre mongolske Provinsers Uafhængighed; russiske Officerer og Flygtninge flokkedes i Detachementer, mod hvilke

de kinesiske Myndigheder protesterede, men som Mongolerne modtog med aabne Arme; Bolschevikerne, som ærgrede sig over Opretelsen af hvide Detachementer i Mongoliet, sendte deres Tropper til Mongoliets Grænser; fra Irkutsk og Chita til Uliassutai og Urga gik Afsendinge fra Bolschevikerne til de kinesiske Kommissærer med Forslag af forskelligt Indhold; de kinesiske Myndigheder i Mongoliet traadte lidt efter lidt i hemmelig Forbindelse med Bolschevikerne og overleverede i Kiakhta og Ulankom russiske Flygtninge til dem, skønt de derved krænkede Folkerettens anerkendte Regler; i Urga indsatte Bolschevikerne et russisk kommunistisk Byraad; de russiske Konsuler sad med Hænderne i Skødet; røde Tropper i Omegnen af Kossogol og Selenga-Dalen havde Sammenkomster med anti-bolschevikiske Officerer; de kinesiske Myndigheder lagde Garnison i de mongolske Stæder og sendte Straffexpeditioner om i Landet; og for at gøre Forvirringen fuldstændig, foretog de kinesiske Tropper i stort Maal Husundersøgelser, under hvilke de stjal og plyndrede.

Det var den Atmosfære, vi var kommen ind i efter vor svære og farlige Rejse ad Jenissei, gennem Urianhai, Mongoliet, Turguternes Land, Kansu og Kuku Noor.

»Véd De hvad,« sagde min gamle Ven til mig. »Jeg vil hellere strangulere Guerillasoldater og slaas med *hunghutzer* end sidde her og høre paa mer og mer foruroligende Efterretninger.«

Og heri havde han Ret, for det værste ved det hele var, at under al denne forvirrede Blanding af Kendsgerninger, Rygter og Folkesnak kunde de røde Tropper ganske rolig rykke frem mod Uliassutai og tage hvert eneste Menneske med deres bare Hænder. Vi skulde med største Glæde have forladt denne Uvishedens By, men vi havde ikke et Sted, hvor vi kunde gaa hen. Mod Nord stod de os fjendtlige Guerillaer og røde Tropper; mod Syd havde vi allerede mistet Kammerater og var selv ikke gaet Ram forbi; mod Vest huserede de kinesiske Embedsmænd og Soldater, og mod Øst var der udbrudt en Krig, om hvilken flere Efterretninger, tiltrods for de kinesiske Myndigheders Forsøg paa Hemmelighedsholdelse, var sivet ud og klarlig viste, hvor alvorlig Stillingen var i denne Del af det Ydre Mongoli. Der var følgelig intet andet for end at blive i Uliassutai. Her befandt sig ogsaa en Del polske Soldater, som var flygtet fra Fangeleje i Rusland, to polske Familier og to amerikanske Handelselskaber, alle i samme vanskelige Stilling som vi selv. Vi sluttede os sammen og oprettede vort private Oplysningsdepartement, hvor-

fra vi holdt skarpt Udkig med Begivenhedernes Udvikling. Det lykkedes os at komme til at staa paa en god Fod med den kinesiske Kommissær og den mongolske Sait, hvilket i høj Grad hjalp os til at orientere os.

Hvad laa der nu bagved alle disse Begivenheder i Mongoliet? Herom gav den udmærket dygtige Mongol-Sait i Uliassutai mig følgende Oplysninger:

»Ved Traktaterne mellem Mongoliet, Kina og Rusland af 21. Oktober 1912, 23. Oktober 1913 og 7. Juni 1915 var der indrømmet Mongoliet Uafhængighed og det gejstlige Overhoved for vor 'Gule Tro', Hs. Hellighed den Levende Buddha blev verdslig Hersker over Khalkas-Mongolerne og det ydre Mongoli med Titlen 'Bogdo Djebsung Damba Hutuktu Khan'. Saa længe Rusland endnu var stærkt og holdt et vaagent Øje med de politiske Begivenheder i Asien, overholdt Regeringen i Peking Traktaterne; men da Rusland, dengang Krigen med Tyskland udbrød, saa sig nødsaget til at trække sine Tropper fra Sibirien, gjorde Kina Fordring paa atter at erhverve de Rettigheder, som det havde mistet i Mongoliet. Dette var Grunden til, at Tillægstraktaten af 1915 til de to Traktater af 1912 og 1913 blev afsluttet. Men i 1916, da alle Ruslands Tropper var fuldtud optagne af den uheldige Krig, og sidenefter, da den første russiske Revolution brød ud i Februar 1917 og styrtede Dynastiet Romanow, tog den kinesiske Regering aabenlyst Mongoliet tilbage. Man afskedigede alle de mongolske Ministre og Guvernører, og istedenfor dem indsattes Folk, der holdt med Kina; talrige Tilhængere af Mongoliets Autonomi anholdtes og førtes til Fængslerne i Peking; kinesisk Administration indførtes i Urga og andre mongolske Byer, Hs. Hellighed Bogdo Khan holdtes faktisk ude fra alle Sager vedrørende Administrationen, idet han fra nu af kun skulde være en Maskine, der underskrev kinesiske Dekreter; og endelig førte Kineserne Tropper ind i Mongoliet. Fra dette Øjeblik strømmede kinesiske Købmænd og Kulier ind over Landet. Kineserne krævede straks alle Skatter og Afgifter betalte for Tiden fra 1912, og den mongolske Befolkning blev hurtig fuldstændig udsuget, og i Øjeblikket kan man se hele Kolonier af Mongoler, der er bragt til Betlerstaven og bor i Jordhytter. Alle Arsenaler og Pengebeholdninger beslaglagdes. Klostrene blev tvungne til at betale Skat, alle Mongoler, der virkede for deres Lands Frihed, forfulgtes; ved Bestiknelser med kinesiske Penge, Ordner og Titler sikrede Kineserne sig en Støtte hos de ringere mongolske Fyrster. Det er let at forstaa, at den

herskende Klasse, Hs. Hellighed, Khan'erne, Fyrsterne og de øverste Lama'er saavel som ogsaa selve det økonomisk ødelagte og undertrykte Folk, der mindedes, at mongolske Herskere engang havde hersket over Peking og Kina og under deres Regering havde hævet Kina til Asiens mægtigste Stat, blev afgjort fjendtlig stemte mod de kinesiske Embedsmænd, der opførte sig som jeg har fortalt. Imidlertid var det os umuligt at gøre Oprør, da vi ikke havde Vaaben. Alle vore ledende Mænd var under Opsigt, og ethvert Skridt fra deres Side i Retning af væbnet Modstand vilde have ført dem til de Fængsler i Peking, i hvilke vore fornemste Mænd, Fyrster og Lamaer var ved at dø af Sult og Pinsler efter at have kæmpet for Mongoliets Frihed. Der maatte ske et eller andet overordentligt Overgreb for at drive Folket til Handling, og dette foretoges af de kinesiske Guvernører, General Cheng Yi og General Chu-Chi-hsiang. De bekendtgjorde nemlig, at Hs. Hellighed Bogdo Khan var Fange i sit eget Palads, og henledede hans Opmærksomhed paa et tidligere Dekret fra Regeringen i Peking — som Mongolerne rigtignok ansaa for uhjemlet og ulovligt — i hvilket det hed, at Hans Hellighed var den sidste »Levende Buddha«. Hermed var Maalet fuldt. Øjeblikkelig oprettedes der hemmelige Forbindelser mellem Folket og dets 'Levende Gud', og der udkastedes straks Planer til at befri Hs. Hellighed og begynde Kampen for vort Folks Uafhængighed og dets Borgeres Frihed. Heri understøttedes vi af Djam Bolon, Burjæternes store Fyrste, som indledede Underhandlinger med General Ungern, engagerede Bolschevikerne i Kampe i Transbaikalien og indbød Generalen til at rykke ind i Mongoliet og hjælpe os i Krigen mod Kineserne. Og saa begyndte vor Kamp for Friheden.»

Saaledes forklarede Saiten i Uliassutai Stillingen for mig. Senere hørte jeg, at Baron Ungern, der havde erklæret sig villig til at kæmpe for Mongoliets Frihed, havde befaleet, at Mobiliseringen af Mongolerne i de nordlige Distrikter skulde finde Sted med det samme, og lovede at rykke ind i Mongoliet med sit lille Detachement langs Kerulen-Floden. Senere havde han sat sig i Forbindelse med det andet russiske Detachement under Oberst Kazagrandski, og sammen med det mobiliserede mongolske Rytteri rettet et Angreb mod Urga. To Gange var han bleven slaaet, men den 3die Februar 1921 lykkedes det ham at erobre Byen og genindsætte den »Levende Buddha« paa Khanernes Trone.

I Urga vidste man imidlertid intet om disse Begivenheder endnu i

Slutningen af Marts Maaned. Jeg vidste intet om at Urga var falden, eller om, at den kinesiske Hær, paa næsten 15000 Mand, var bleven ødelagt i Slagene ved Maimatschin ved Tolas Bred og paa Vejene mellem Urga og Ude. Kineserne skjulte omhyggeligt Sandheden ved at forhindre al Forbindelse mellem Urga og Vestlandet. Imidlertid rygtedes det alligevel, hvad der var sket, og alt kom i Forvirring. Atmosfæren blev mer og mer trykkende, medens Forholdet mellem Kineserne paa den ene Side og Mongolerne og Russerne paa den anden blev mer og mer spændt. Paa dette Tidspunkt var Wang-Tsao-tsun Kinas Kommissær i Uliassutai, og baade han og hans Sekretær, Fu-Hsiang, var unge og uerfarne. De kinesiske Myndigheder havde afsat Guvernøren i Uliassutai, den fremragende mongolske Patriot, Prins Chultun Beyle, og i hans Sted udnævnt en Kineser-venlig Lama-Fyrste, tidligere Vice-Krigsminister i Urga. Befolkningen blev nu stadig voldsommere undertrykt. Ransagninger i de russiske Officereres og Kolonisters Huse og Kvarterer begyndte, derpaa traadte Myndighederne i aabenlys Forbindelse med Bolschevikerne, og Anholdelse og Pryglestraf hørte til Dagens Orden. De russiske Officerer dannede da et hemmeligt Detachment paa tredsindstyve Mand for i paakommende Tilfælde at kunne forsvare sig. Desværre opstod der i dette Detachment Uenighed mellem Oberstlieutenant Michailoff og nogle af hans Officerer, og det viste sig, at Detachmentet i det afgørende Øjeblik ikke vilde kunne handle som en samlet Enhed.

Vi fremmede vedtog den »Resolution« at anstille en grundig Bekognoscering for at faa at vide, om der var nogen Fare for, at der vilde komme røde Tropper til Egnen. Min trofaste Ven og jeg blev enige om, at vi vilde udføre denne Spejdertjeneste. Prins Chultun Beyle medgav os en udmærket Fører — en gammel Mongol ved Navn Tzeren, der talte og læste Russisk til Fuldkommenhed. Det var en højst interessant Mand, der optraadte som Tolk for de mongolske Myndigheder og stundom ogsaa for den kinesiske Kommissær. Kort forinden var han bleven sendt i særlig Mission til Peking med meget vigtige Depescher, og han viste sig som en saa vidunderlig Rytter, at han, saa utroligt det end lyder, tilbagelagde Vejen mellem Uliassutai og Peking, det vil sige 3000 Kilometer, i ni Dage. Han gjorde sig istand til denne Rejse paa den Maade, at han for ikke at blive udslidt og ødelagt ved at sidde saa længe i Sadlen spændte stærke Vat-Bandager om Underlivet, Brystet, Arme, Ben og Hals. Paa sin Hue bar han tre Ørnefjer, der betegnede, at han skulde flyve

afsted som en Fugl. Udrustet med et særligt Dokument, et saakaldt *tzara*, der berettigede ham til at faa de bedste Heste paa alle Stationer, én til at ride paa og én fuldt opsadlet til at skifte med, og ledsaget af to *oulatchen*, der skulde eskortere ham og bringe Hestene tilbage til den nærmeste Station eller *ourton*, tilbagelagde han de 40—50 Kilometer mellem Stationerne i fuld Galop, idet han kun gjorde Holdt saa lang Tid som det behøvedes for at skifte Heste og Eskorte, og saa afsted igen. Foran ham red den ene *oulatchen* med de bedste Heste, for at melde hans Ankomst til næste Station, saa at denne kunde have alt i Orden til at forsyne ham med friske Heste. Hver *oulatchen* havde ialt tre Heste, og han kunde saaledes, naar en af Hestene ikke kunde mere, slippe denne, som saa blev paa Stedet og græssede, indtil han kom tilbage og kunde tage den med hjem. Paa hver tredie Station fik Kureren, uden at staa af Hesten, en Kop varm grøn Te og red saa videre mod Syd. Naar han havde redet en sytten—åttentimer, blev han om Natten eller Resten af Natten i en *ourton*, hvor han nød en Ret Bedekød og fik sig lidt Søvn. Han spiste altsaa kun én Gang om Dagen, men saa fik han rigtignok fem Gange Te! Og saaledes rejste han i ni samfulde Døgn!

Sammen med denne Mand begav vi os en kold Vintermorgen ud i Retningen af Kobdo, der laa over fem hundrede Kilometer borte, fordi vi derfra havde hørt et foruroligende Rygte om, at de røde Tropper havde holdt deres Indtog i Ulankom, og at de kinesiske Myndigheder havde udleveret til dem alle Europæere, der opholdt sig i Byen. Vi gik over den tilfrosne Dzaphin-Flod, en frygtelig Flod! Dens Leje er opfyldt af Flyvesand, der om Sommeren opsluger Kameler, Heste og Mennesker i stort Antal. Efter Overgangen kom vi ind i en lang, bugtet Dal mellem Bjerge, der dækkedes af dyb Sne og paa hvilke der voksede spredte Grupper af mørke Lærke-træer. Omtrent halvvejs til Kobdo kom vi til en *yurta*, som tilhørte en Faarehyrde, paa Bredden af den lille Sø Baga Noor, hvor vi gjorde Holdt, dels fordi det var blevet Aften, dels fordi en skarp Blæst hvirvlede Sneen mod vore Ansigter. Ved *yurta*'en stod en herlig Fukshest, hvis Sadel var rigt prydet med Sølv og Koraller. Lige som vi drejede ind til Hytten fra Vejen, kom to Mongoler med hurtige Skridt ud af *yurta*'en; den ene sprang i Sadlen og kom snart ud af Syne paa Sletten bag de snedækte Høje. Vi kunde tydelig se Folderne af hans gule Klædning under hans vide Kappe og en svær Kniv i grøn Læderskede med Haandtag af Horn og Elfenben. Den anden af Mændene var Ejeren af *yurta*'en, han tjente en Fyrste

der paa Stedet, Novontziran, som Faarehyrde. Han blev meget glad ved at se os og førte os ind i sin *yurta*.

»Hvem var den Rytter paa den fuksrøde Hest?« spurgte vi. Han så ned i Jorden, men svarede ikke.

»Sig os, hvem det var,« vedblev vi. »Hvis Du ikke vil sige os hans Navn, saa betyder det, at der er noget muggent ved ham.«

»Nej, nej!« protesterede han, idet han gestikulerede ivrig med Hænderne. »Det er en god Mand og en stor Mand. Men Loven forbyder mig at nævne hans Navn.«

Vi kunde heraf straks forstaa, at Manden enten var Hyrdens Foresatte eller en højtstaaende Lama. Følgelig trængte vi ikke videre ind paa ham, men gjorde os istand for Natten. Vor Vært satte tre Bedekøller over Ilden efter meget behændig at have skilt Benene fra med sin svære Kniv. Saa gav vi os i Snak med ham og fik at vide, at ingen havde set røde Tropper der paa Egnen, men i Kobdo og i Ulankom var der kinesiske Soldater, som undertrykkede Befolkningen og pidskede Mongoler tildøde, naar de vilde forsvare deres Kvinder mod Soldaternes Udskejelser. Nogle af Mongolerne havde taget deres Tilflugt til Bjergene, hvor de stødte til de Detachementer, der stod under Kaigordoff, en Officer af Altai-Tatarerne, som forsynede dem med Vaaben.

XVIII.

DEN HEMMELIGHEDSFULDE »LAMA HÆVNER«

Vi sov blidelig i *yurta*'en efter to Dages Rejse, i hvilke vi var naaet halvtredje hundrede Kilometer frem gennem Sne og iskolde Egne. Medens vi om Aftenen nød vort saftige Bedekød, talte vi utvungent og sorgløst sammen, da vi pludselig hørte en hæs Stemme sige »God Aften« (*Sayn!*)

Vi vendte os fra Kulbækkenet mod Døren og så en middelhøj stærktbygget Mongol i Dyreskind Frakke og Hue med Ørelapper og Baand af samme Slags Skind. Under hans Bælte hang den samme store Kniv i grøn Skede, som vi havde lagt Mærke til hos den Rytter, vi så ride bort.

»*Amoursayn*,« svarede vi.

Han løste hurtig sit Bælte og lagde Overtøjet, hvorefter han viste sig for os i en pragtfuld guldgul Silketalar med smukt, blaat

Skærf. Hans glat barberede Ansigt, hans kortklippede Haar, hans røde Koral-Rosenkrans, som han bar i venstre Haand, og hans gule Klædning viste tydelig, at den Mand, der stod for os, var en højt-staaende Lamapræst — skønt han bar en svær Colt-Revolver i sit blaa Skærf.

Jeg såå paa min Vært og Tzeren og læste Frygt og Ærbødighed i deres Ansigter. Den fremmede gik hen til Kulbækkenet og satte sig ned.

»Lad os tale Russisk,« sagde han, idet han tog et Stykke Kød.

Samtalen begyndte, og den Fremmede udtalte sig kritisk om den »Levende Buddha«s Regering i Urga.

»Dér gaar de hen og frigør Mongoliet, indtager Urga og slaar den kinesiske Hær, uden at vi her i Vesten faar det mindste at vide om det. Vi gaar her uden at foretage os noget, medens Kineserne myrder og røver. Efter min Mening kunde Bogdo Khan gerne sende Kurierer hertil. Hvorledes kan det gaa til, at Kineserne kan sende deres Kurierer fra Urga og Kiachta til Kobdo, for at forlange Undsætning, medens den mongolske Regering ikke kan? Kan De forstaa det?«

»Vil Kineserne sende Undsætning til Urga?« spurgte jeg.

Vor Gæst lo hæst og svarede: »Jeg har opsnappet otte af Kuriererne, taget deres Breve fra dem og sendt dem tilbage — til Jordan.«

Han lo atter og såå sig omkring med et besynderligt Blik i de flammende Øjne. Først nu lagde jeg Mærke til, at hans Kindben og Øjne var forskellige fra Centralasiens Mongolers. Han lignede mere en Tatar eller en Kirgiser. — Vi sagde intet, men dampede rolig videre paa vore Piber.

»Hvor længe vil det vare, inden Chahar'ernes Detachment forlader Uliassutai?« spurgte han.

Vi svarede, at vi havde intet hørt om dem, og vor Gæst meddelte da, at de kinesiske Myndigheder fra det indre Mongoli havde sendt et stærkt Detachment, der var udskrevet fra den mest krigerske Stamme blandt Chaharerne, der vandrer om i disse Egne lige udenfor den Store Mur. Deres Kommandant var en notorisk Røverhøvding, som af den kinesiske Regering havde faaet Kaptajns Rang mod, at han havde lovet at lægge alle Stammer i Provinserne Kobdo og Uliassutai under kinesisk Herredømme. Da han hørte, hvor vi agtede os hen og hvad Hensigten var med vor Rejse, sagde han, at han kunde give os de paalideligste Efterretninger og derved fri os fra at drage videre.

»Det er desuden en meget farlig Rejse,« sagde han, »fordi Kobdo vil blive afbrændt og Folkene myrdede. Det véd jeg nemlig aldeles bestemt.«

Da han hørte om vort uheldige Forsøg paa at komme gennem Tibet, blev han meget opmærksom og venlig i sin Opførsel mod os, og han bemærkede i en bestemt Tone, der tillige tydelig viste, at det gjorde ham ondt:

»Kun jeg kunde have hjulpet Dem i denne Sag, Narabanchi Hutuktu kunde det ikke. Med et *laissez-passer* fra mig kunde De være kommet frem overalt i Tibet. Jeg er — Tushegoun Lama!«

Tushegoun Lama! Hvor havde jeg ikke hørt meget forunderligt om ham! Han er russisk Kalmyk, gjorde paa Grund af sin Agitation for Kalmykfolkets Uafhængighed Bekendtskab med flere russiske Fængsler under Czarismen og blev senere — af samme Grund — sat paa den sorte Liste af Bolschevikerne. Han flygtede til Mongoliet og vandt snart stor Indflydelse blandt Befolkningen. Og det var intet Under, eftersom han var Discipel og fortrolig Ven af Dalai Lama i Potala¹⁾ og den lærdeste af alle Lamaïter, bl. a. berømt som Læge og Mirakelmager. I sit Forhold til den »Levende Buddha« indtog han en næsten uafhængig Stilling og naaede at blive øverste Leder af alle Nomadestammerne i Vestmongoliet og Dsungariet, ja udstrakte endog sit politiske Herredømme over de mongolske Stammer i Turkestan. Hans Indflydelse var uimodstaelig, idet den hvilede paa hans dybe Kendskab til den »himmelige Videnskab«, som han selv betegnede det. Men jeg har ogsaa hørt sige, at hans Magt for en stor Del beroede paa den paniske Rædsel, han forstod at indgyde Mongolerne. Enhver, som ikke adlød hans Bud, var vis paa Døden. Ingen kendte Dag eller Time, da Dalai Lama's sælsomme og mægtige Ven vilde komme til hans *yurta* eller vise sig ved hans Side, medens han fór over Sletten paa sin hurtige Hest. Et Knivstik, en Kugle eller kraftige Fingre om Halsen som en Skruestik haandhævede Efterlevelsen af denne Mirakelmagers Bud.

Udenfor *yurta*'ens Vægge peb og larmede Blæsten og kastede med Voldsomhed den frosne Sne mod Hyttens udspændte Filt. Gennem Blæstens Larm hørtes Lyden af talrige Stemmer, raabende, hylende, leende. Jeg indsaa, at med saadanne Omgivelser var det ikke vanskeligt at dupere en stakkels Nomade ved Mirakler, til hvilket selve Naturen dannede en saa ypperlig Ramme. Neppe var denne Tanke

¹⁾ Et Kloster ved Lhassa, Tibets Hovedstad. I dette Kloster bor Dalai-Lama om Sommeren.

faret gennem mig, førend Tushegoun Lama med ét løftede Hovedet, saå vist paa mig og sagde:

»Der er mange skjulte Ting i Naturen; og Evnen til at benytte det skjulte skaber Miraklet; men denne Eyne er kun faa givet. Jeg skal nu vise Dem noget; saa kan de bagefter sige mig, om De har set noget saadant før.«

Med disse Ord rejste han sig, smøgede Ærmerne paa sin gule Talar op, trak sin Kniv og stødte den gennem Faarehyrden.

»Michik, rejs dig!« befalede han derpaa.

Da Faarehyrden havde rejst sig, knappede Lama'en hurtig hans Frakke op, saaat Brystet blottedes. Jeg forstod endnu ikke, hvad han vilde gøre, men pludselig stødte Tushegoun'en med al sin Kraft Kniven i Brystet paa Hyrden. Mongolen faldt om badet i Blod, og jeg bemærkede, at noget af Blodet sprøjtede op paa Lama'ens gule Silkeklædning.

»Hvad er det dog, De har gjort?« udrød jeg.

»Hys! vær rolig,« svarede han, idet han vendte sit Ansigt, der nu var ligblegt, mod mig.

Med et Snit aabnede han Mandens Brystkasse og jeg saå Lungerne aande ganske rolig, ligesom jeg tydelig kunde se Hjertet banke. Lama'en berørte disse Organer, men Blødningen syntes nu at være stanset, og Hyrden laa fuldkommen rolig. Hans Øjne var lukkede, og det saa ud, som om han sov en dyb og rolig Søvn. Men nu gav Lama'en sig til at aabne hans Underliv, og saa lukkede jeg rædselsslagen Øjnene. Men da jeg lidt efter lukkede dem op igen, blev jeg endnu mere forbauset ved at se Faarehyrden, hvis Brystkasse jeg, da Frakken stadig stod aaben, kunde se var ganske normal, ligge paa Siden og sove roligt, medens Lama'en sad, som om intet var passeret, og røg sin Pibe ved Kulbækkenet, medens han i dybe Tanker stirrede ind i Ilden.

»Vidunderligt!« udrød jeg. »Aldrig har jeg set noget lignende.«

»Hvad er det, De taler om?« spurgte Kalmyken.

»Om Deres Demonstration eller 'Mirakel', som De jo kalder det,« svarede jeg.

»Jeg har aldrig talt et Ord om sligt,« protesterede Kalmyken køligt.

»Saå De det?« spurgte jeg min Kammerat.

»Hvilket?« spurgte han med søvnlignende Stemme.

Nu forstod jeg, at jeg havde været et Offer for Tushegoun Lama's hypnotiske Kunster; men det vilde jeg alligevel hellere end at se

en uskyldig Mongol dø, jeg havde nemlig ikke troet, at Tushegoun Lama, naar han havde skaaret sine Ofres Lig op, kunde reparere dem saa let.

Næste Dag tog vi Afsked med vore Værter. Vi bestemte os til at vende om, forsaavidt som vor Mission jo egentlig havde opfyldt sin Bestemmelse, og Tushegoun Lama sagde os, at nu vilde han »bevæge sig gennem Rummet.« — Han strejfede hele Mongoliet igennem, boede baade i Faarehyrdens og Jægerens enkle, tarvelige *yurta* og i Fyrsters og Stammehøvdingers prægtige Telte, overalt omgivet af Ærbødighed og panisk Skræk, og lokkende Rig og Fattig til sig som sine tro Tilhængere ved sine Mirakler og Profetier. Da den kalmykiske Troldmand bød os Farvel, smilede han listigt og sagde:

»Fortæl ikke de kinesiske Myndigheder nogetsomhelst om mig,« og han tilføjede: »Det, De fik at se igaar Aftes, var en ganske intetsigende Opvisning. I Europæere vil ikke tro, at vi uvidende Nomader behersker den hemmelige Videnskab. Kunde I blot se den Højhellige Tashi Lama's Mirakler og Magt, naar Lamper og Lys foran den gamle Buddha-Statue paa hans Bud tænder sig selv og naar Gudebilleder begynder at tale og profetere. Men der findes en endnu mægtigere og endnu mere højhellig Mand.«

»Er det Verdens Konge i Agharti?« afbrød jeg ham.

Han saå forbauset paa mig.

»Har De hørt tale om ham?« spurgte han og rynkede Panden eftertænksomt.

Efter nogle Øjeblikkes Forløb saå han op med sine smaa Øjne og sagde: »Der er kun ét Menneske, som kender hans hellige Navn. Kun én eneste nulevende Mand har nogensinde været i Agharti — og det er mig. Og dette er Grunden til, at den højhellige Dalai Lama har hædret mig og at den Levende Buddha i Urga er bange for mig, det sidste rigtignok uden Grund, thi jeg vil aldrig komme til at sidde paa Lhassa-Ypperstepræstens Hellige Trone, og heller ikke vil jeg naa den Magt, som fra Djengiskhans Tid er gaaet i Arv til Overhovedet for vor gule Tro. Jeg er ikke Munk. Jeg er Kriger og Hævner.«

Hermed sprang han rask i Sadlen, gav sin Hest et Slag med Ridepisen og red hurtig bort med den sædvanlige mongolske Afsked »*Sayn! Sayn bayna!*«

Paa Vejen tilbage fortalte Tzeren os Legender i hundredevis, der berettedes om Tushegoun Lama. Der er en af disse, der særlig

har fæstnet sig i min Erindring. Det var i 1911 eller 1912 da Mongolerne forsøgte ved Vaabenmagt at opnaa Friheden gennem aaben Kamp med Kineserne. Det kinesiske Hovedkvarter i Vestmongoliet var i Kobdo, hvor der laa henved ti Tusind Soldater under Kommando af de dygtigste Officerer. En Ordre om at tage Kobdo blev afsendt til Hun Baldon, en simpel Faarehyrde, som havde udmærket sig i Kampe med Kineserne og som af den Levende Buddha havde faaet sig tillagt Titel af Prins (Hun). Vild af Sind, uforfærdet og kæmpestærk som han var, havde Baldon flere Gange ført sine usselt bevæbnede Mongoler til Angreb, men hver Gang var han bleven tvunget til at trække sig tilbage, efter at mange af hans Folk var faldne for Maskingeværernes Ild. Saa kom Tushegoun Lama uventet. Han lod alle Soldaterne træde an og talte saaledes til dem:

»I maa ikke frygte Døden og I maa ikke vige. I skal kæmpe og falde for Mongoliet, hvem Guderne har forbeholdt en stolt Fremtid. Se her Mongoliets 'fremtidige Skæbne.«

Og med disse Ord svingede han sin Haand, og alle Soldaterne saå det omliggende Land opfyldt med prægtige *yurtas* og Græsgange med store Hjorde af Heste og Kvæg. Paa Sletterne saas talrige Ryttere paa rigt udstyrede Sadler. Kvinderne vare iførte Dragter af det fineste Silke og bar svære Sølvringe i Ørene og kostbare Prydelser paa deres kunstnerisk udstyrede Hovedtøj. Kinesiske Købmænd førte en uendelig Karavane med alleslags Varer frem for fornemme mongolske *Sait'er* som omgaves af Soldater (tzirik) i livlige Dragter og med stolte Miner købslog med Købmændene.

Kort efter forsvandt Synet, og Tushegoun tog til Orde.

»Frygt ikke Døden! Den vil fri Eder ud fra Jordens Trængsler og føre Eder til de evige Velsignelsers Land. Se mod Øst! Kan I se Eders Brødre og Venner, som er faldne i Kampen?«

»Ja, vi sér dem, vi sér dem,« udbød de mongolske Krigere slagne af Forbavselse, medens de betragtede en lang Række af Boliger, der saå ud som *yurtas* eller hvælvede Templer, beskinne af et varmt og mildt Lys. Rød og gul Silke var vævet sammen til brede Baand, som dækkede Vægge og Gulv, og overalt straaede Forgylldningen paa Piller og Vægge. Paa det store rødmaalede Alter brændte de slanke Offerlys i Guldkandelabrer ved Siden af tunge Sølvkar, der var fyldte med Mælk og Nødder, paa bløde Puder paa Gulvet sad de Mongoler, der var faldne i det sidste Angreb paa Kobdo, og foran dem var opstillet lave, lakerede Borde belæssede med Fade med dampende, saftigt Lamme- og Gedekød, høje Kander med Vin

og Te, Bakker med *borsuk* (en Slags søde, fine Kager), duftende *zatouran* med Faare-Ister, Blokke af tørret Ost og Dadler, Druer og Nødder. De faldne Krigere røg af gyldne Piber og snakkede fornøjet sammen.

Ogsaa dette Syn forsvandt og foran de stirrende Mongoler stod alene den hemmelighedsfulde Kalmyk, som løftede Haanden og sagde:

»Og saa til Kamp! og kom ikke tilbage uden Sejr! Jeg er med Eder i Kampen!«

Angrebet begyndte. Mongolerne sloges som rasende, faldt i hundredevis, men hvilede ikke, før de var trængt ind i Hjertet af Kobdo. Her opførtes nu det længst forglemte Skuespil: Tatariske Horder, der ødelægger europæiske Byer. Hun Baldon gav Befaling til, at en Trekant af Lanser med straalende røde Vimpler skulde bæres over hans Hoved, hvilket var et Tegn paa, at han overlod Byen til Soldaterne i tre Dage. Og saa begyndte Myrderiet og Plynderingerne. Alle Kinesere i Byen bleve dræbte, Husene brændt og Fæstningsvoldene sløjfede. Derefter gik Hun Baldon til Uliassutai, hvor han ligeledes sløjfede den kinesiske Fæstning. Endnu ser man Ruinerne af de nedbrudte Brystværn og Taarne, af Portene, som der nu ingen Brug er for, og af de nedbrændte Embedsbygninger og Kaserner.

XIX.

DE VILDE CHAHARER

Da vi var kommen tilbage til Uliassutai, hørte vi, at der var kommet et Brev med foruroligende Efterretninger til den mongolske *Sait* fra Muren Kure. I Brevet stod der, at røde Tropper trængte Oberst Kazagranti haardt i Egnen ved Kosogol-Søen, og *Sait*'en var nu bange for, at de Røde skulde rykke Syd paa mod Uliassutai. De amerikanske Handelsselskaber likviderede deres Forretninger, og alle vore Venner traf Forberedelser til at kunne komme hurtigt bort, skønt de vaklede i deres Beslutning om at forlade Byen, idet de var bange for at møde det Detachment Chaharer, der var sendt ud Østfra. Vi blev da enige om at vente paa Detachmentet, hvis Ankomst kunde medføre en fuldstændig Forandring i Begivenhedernes Gang. Chaharerne kom et Par Dage efter. To hundrede

kampdygtige Banditter under Anførsel af en forhenværende kinesisk *hunghutze*. Det var en høj, skindmager Mand, hans Hænder naaede næsten til Knæene, hans Ansigt var vejrbitd og næsten sort af Solens Brand; han vansiredes af to store Ar, der strakte sig over Panden og den ene Kind, og af hvilke det ene tillige havde lukket det ene af hans høgeagtige Øjne, og paa Hovedet bar han en grov Vaskebjørnshue — saaledes saa Chaharernes Anfører ud, en skummel og alvorlig Herre, hvem ingen, selv med den stærkeste Fantasi, kunde tænke sig at det var rart at møde en Aftenstund paa en ensom Vej.

Detachmentet lejrede sig inde i den sløjfede Fæstning, i Nærheden af den eneste kinesiske Bygning, der ikke var bleven raseret og som nu tjente til Hovedkvarter for den kinesiske Kommissær. Straks samme Dag, som de ankom, havde Chaharerne plyndret et kinesisk *dugun* (Handelsdepot), der laa et Par Kilometer fra Fæstningen, og fornærmet den kinesiske Kommissærs »Kone« ved at skælde hende ud for »Forræder«. Forresten havde Chaharerne — og Mongolerne for den Sags Skyld ogsaa — forsaavidt Ret, som den kinesiske Kommissær Wang-Tsao-tun, da han kom til Uliassutai, straks, efter god gammel kinesisk Skik, havde forlangt en mongolsk »Kone«. Den nye *Sait* havde saa af Servilitet for ham givet Ordre til, at finde en smuk og elskværdig Mongolpige til ham. Dette skete, og en ung Pige blev sendt til hans *yumen* (Kvartèr) sammen med hendes Broder, en kæmpestærk Mongol, som egentlig skulde være en Slags Garde for Kommissæren, men som i Virkeligheden blev sat til at passe en lille hvid Peking-Moppe, som denne Dignitar forærede sin nye »Kone«.

Derefter forlystede Chaharerne sig med voldelige Indbrud, Æde- og Drikkegilder, hvilket havde til Følge, at Wang-Tsao-tun gjorde sig de yderste Anstrengelser for at faa Detachmentet afsted vestpaa til Kobdo og derfra til Urianhai.

En kold Morgen vaagnede Indbyggerne i Uliassutai forat blive Vidne til et i høj Grad raat Optrin. Chaharerne red gennem Byens Hovedgade. De red paa smaa, laadne Heste tre Mand høj; de bar varme blaa Frakker med Faareskindspelse og paa Hovedet de reglementerede Vaskebjørnshuer; de var bevæbnede til Tænderne. De for afsted med vilde Skrig og Hurraraab, medens de kastede begærlige Blikke paa de kinesiske Butikker og de russiske Kolonisters Huse. I Spidsen for dem red deres enøjede Røver-Anfører med tre Ryttere efter sig, der bar vajende Bannere og blæste noget, der

skulde agere Musik, paa store Konkylier. Hos en af Chaharerne gik Naturen over Optugtelsen, han sprang af Hesten og løb hen til en kinesisk Butik i Gaden. Straks hørte man Rædselsskrig af de kinesiske Købmænd inde fra Butikken. Anføreren vendte sin Hest, opdagede Rytterens Hest, der var løbet hen til Butiksdøren, og forstod, hvad der gik for sig. Straks gav han sin Hest Tøjlen og red hen til Stedet. Med hæs Røst kaldte han Chaharen ud. Og saasnart denne kom frem, slog han ham af fuld Kraft med sin Ridepisk lige over Ansigtet. Blodet strømmede fra Chahar'ens flænsede Kind. Men uden at kny var denne i næste Sekund i Sadlen og galloperede ind paa sin Plads i Geledet. Medens Chaharerne red ud af Byen, havde Indbyggerne skjult sig i Husene, hvorfra de ængstelig kiggede ud gennem Sprækker og over Vindueskarme. Men Chaharerne red meget fredeligt ud af Byen, og først da de en halv Snes Kilometer fra denne stødte paa en Karavane med kinesisk Vin gjorde deres Nationaltilbøjelighed sig gældende, og de stjal adskillige Beholdere og drak deres Indhold. I Nærheden af Hangara faldt de i et Baghold, som Tushegoun Lama havde lagt, og fik en saadan Behandling, at Chahars Sletter aldrig vil faa Lejlighed til at byde sine krigerske Sønner Velkommen hjem, efterat de var sendte ud for at undertvinge den ældgamle Tuba's Soyot-Efterkommere.

Paa den Dag, da Chaharerne forlod Uliassutai, faldt Sneen saa tæt, at Vejene var ganske ufarbare. Hestene sank i til Knæene, blev hurtig trætte og vilde ikke videre. Nogle mongolske Ryttere naaede dog næste Dag frem til Uliassutai efter uhyre Strabadser; de havde været to Døgn om fyrretyve Kilometer. Karavanerne maatte gøre Holdt midt ude paa Vejene. Vi kunde derfor ikke bevæge Mongolerne til at indlade sig paa en Rejse med Okser eller Yak'er, fordi de paa den Maade kun kunde tilbagelægge højst tyve Kilometer om Dagen. Det eneste, der kunde være Tale om, var Kameler, men dem var der for faa af, og Driverne mente ikke, at de vilde kunne vinde frem til Kuku-Hoto, den første Jernbanestation, der laa over to tusind Kilometer derfra. Saa maatte vi da atter vente — og paa hvad? Paa Død eller Frelse? Vor Redning beroede udelukkende paa vor egen Kraft og Viljestyrke. Følgelig begav min Ven og jeg os, forsynede med et Telt, en Ovn og Levnedsmidler, ud paa en ny Rekognoscering langs Bredden af Kosogol-Søen, hvorfra den mongolske *Sait* ventede en ny Invasion af røde Tropper.

XX.

JAGISSTAI'S DÆMON

Vor lille Trup, bestaaende af fire Ride-Kameler og én Pak-Kamel gik nordpaa gennem Boyagol's Floddal i Retning af Tarbagatai-Bjergene. — Vejen var stenet og belagt med dyb Sne. Vore Kameler gik frem med stor Forsigtighed og vejrede Sporet, medens vor Fører tilraabte dem det sædvanlige Kameldriver-Raab: »Ok! Ok!« for at faa dem til at gaa hurtigere. Vi lagde Fæstningen og den kinesiske *dugun* bag os drejede om en Bjergkædes Affald, og efter flere Gange at være vadet over en aaben Flod, begyndte vi Opstigningen. Det var en besværlig og farlig Tur. Vore Kameler følte sig varsomt frem, idet de stadig bevægede Ørerne, som disse Dyr plejer, naar de befinder sig under vanskelige Forhold. — Vejsporet gik i Zigzag ind i Bjergkløfter, dernæst over Bjergtoppe og atter ned i lavere Dale, idet vi dog bestandig kom højere til Vejrs. Et Sted under de graa Skyer, der hang ned over Højderne, bemærkede vi langt borte oppe paa den vidtstrakte Snemark nogle mørke Punkter.

»Det er *obo*'erne, de hellige Tegn og Altre for de onde Aander, som bevogter dette Pas,« forklarede Føreren. »Dette Pas hedder Jagisstai. Der lever endnu mange gamle Sagn herom, gamle som selve Bjergene.«

Vi bad ham fortælle os nogle af dem.

Mongolen sad lidt og rokkede paa sin Kamel, saå sig eftertænksomt om til alle Sider og fortalte:

»Det er længe, meget længe siden — — Den store Djengis Khan's Sønnesøn sad paa Kinas Trone og herskede over det ganske Asien. Kineserne dræbte deres Khan og tænkte paa at udrydde hele hans Familie, men en hellig gammel Lama fik ved List Khanens Enke og lille Søn ud af Paladset og førte dem paa hurtige Kameler bort hinsides den Store Mur, hvorefter de begav sig langt ind i vort Lands Sletter. Kineserne eftersporede længe de Flygtende og fandt tilsidst ud, hvad Vej de var taget bort. De afsendte saa en stærk Afdeling med hurtige Heste for at fange dem. Engang var Kineserne lige i Hælene paa vor Khans flygtende Arving, men Lama'en nedkaldte fra Himlen en vældig Snestorm, og medens Kamelerne kunde komme frem gennem den dybe Sne, sad Kinesernes Heste uhjælpelig fast. Lama'en hørte til et Kloster, der laa langt borte. Vi kommer forbi

hans Hospitium: Jahantsi Kure, og for at komme dertil maa vi passere Jagisstai. Og netop paa dette Sted blev den gamle Lama pludselig syg, vaklede i Sadlen og faldt død til Jorden. Ta Sin Lo, den store Khans Enke, brast i Graad; men da hun saå de kinesiske Ryttere galoppere over Dalen nedenunder, ilede hun henimod Passet. Men Kamelerne var udmattede og stod hvert Øjeblik stille, og den stakkels Kvinde vidste ikke, hvorledes hun skulde muntre dem op og faa dem videre. De kinesiske Ryttere kom nærmere og nærmere. Allerede hørte hun dem raabe af Glæde, idet de nemlig syntes, at de allerede havde den Pris ihænde, som Mandarinerne havde sat paa Morderen paa Storkhanens Arving. Moderens og Sønnens Hoveder skulde føres til Peking og stilles op paa Ch'ien Mên til Spot og Spe for Pøblen. Den rædselsslagne Moder løftede sin lille Søn op mod Himlen og udraabte: ,O Du, Mongoliets Jord og I, Mongoliets Guder, betragt Afkommet efter den Mand, som har kastet Glans over Mongolernes Navn til Verdens Ende! Lad ikke Djengiskhans Kød omkomme!'

I samme Øjeblik bemærkede hun en hvid Mus, som sad paa en Klippe lige ved hende. Musen sprang op paa hendes Skød og sagde:

,'Jeg er udsendt for at hjælpe Dig. Drag rolig fremad og frygt ikke. De Mænd, der forfølger Dig og Din Søn, hvis Liv vil blive opfyldt af Hæder, er naaet til deres Livs Grænse.'

Ta Sin Lo kunde ikke forstaa, hvorledes en lille Mus skulde kunne holde tre hundrede Mand i Skak. Musen hoppede nu ned paa Jorden og sagde:

,'Jeg er Tartabagai's, Jagisstai's Aand. Jeg er mægtig og elsket af Guderne; men, fordi Du ikke har troet paa Musen, der forkyndte Dig et Mirakel, skal Jagisstai fra denne Dag være farlig for gode og onde uden Forskel.'

Khanens Enke og Søn blev frelste, men Jagisstai har altid siden været uden Barmhertighed. Naar man rejser gennem dette Pas, maa man være paa sin Post. Dæmonen paa Bjerget er altid rede til at føre de Rejsende i Ødelæggelse.«

Alle Bjergaasene paa Tarbagatai-Bjergene er tæt besatte med *obo*'er opbyggede af Sten og Grene. Et Sted havde man endog bygget et Taarn af Sten. Det skulde være et Alter for at forsone Guderne i deres Vrede over Ta Sin Lo's Vantro. Det var øjensynligt, at Dæmonen ventede os. Da vi begyndte Opstigningen ad Hovedkæden, sendte han os en Storm i Ansigtet, en skarp isnende Blæst

peb og larmede og dængede os til med hele Blokke af Sne, som reveb løs af Driverne. Vi kunde ikke skelne nogetsomhelst om os, idet man næppe nok kunde skimte den Kamel, der gik lige foran. Pludselig fik jeg et Stød. Jeg saå mig om, men kunde intet usædvanligt opdage. Jeg sad helt behageligt mellem to Lædersaddelposer, der var pakket fulde af Kød og Brød — men Hovedet paa min Kamel kunde jeg ikke faa Øje paa. Dyret var forsvundet. Sandsynligvis var det gledet og var faldet ned i en lav Kløft, medens Poserne, der var lagt løst uden Remme over dens Ryg, havde stødt mod et Klippestykke og var blevet liggende sammen med mig nede i Sneen. Se, det var nu kun en behagelig Spøg, som Dæmonen tillod sig med mig, men det var ham ikke nok. For nu begyndte han at blive vred, og det for Alvor. Ved rasende Vindstød slæbte han, saa at sige, os og vore Poser af Kamelerne, var lige ved at vælte vore Kameler overende, blændede vort Syn med frossen Sne og var ved at tage Vejret fra os. Timer lange slæbte vi os frem i den dybe Sne, hvor vi hvert Øjeblik snublede over Kanterne af skjulte Klipper. Endelig kom vi ned i en lille Dal, hvor Vinden peb og brølte med tusinde Stemmers Larm. — Det var efterhaanden blevet mørkt. Mongolen vandrede omkring for at finde Vejsporet, og endelig kom han tilbage, svingede med Armene og sagde:

»Vi er gaaet vild. Vi maa blive her inat. Det er meget slemt, for vi har ikke Brænde at putte i Ovnen, og det bliver koldere endnu.«

Med største Besvær lykkedes det os med vore forfrosne Hænder at faa rejst vort Telt mod den skarpe Blæst, og vi opstillede vor Ovn, skønt den ikke var os til nogen Nytte. Vi dækkede Teltet med Sne, skar dybe og lange Grøfter i Driverne og tvang Kamelerne ned i disse ved Raabet: »Dzuk! Dzuk!« der betyder, at Dyret skal lægge sig paa Knæ. Derpaa bar vi vore Sager ind i Teltet.

Min Ven protesterede mod den Tanke, at vi skulde tilbringe Natten i Iskulde, skønt vi havde en Ovn med os.

»Nu gaar jeg ud og ser at faa fat i noget Brænde,« sagde han afgørende, og tog med det samme sin Økse og gik. En Timestid efter kom han tilbage med et vældigt Stykke af en Telegrafstang, som han havde hugget af.

»Hør nu her, I Djengiskhaner!« sagde han og gned sig i de forfrosne Hænder, »kan I tage jeres Økser og gaa op derhenne til venstre paa Bjerget, der ligger en Masse Telegrafstænger omhugget. Jeg har stiftet Bekendtskab med Jagisstai, og den gamle Herre har vist mig Stængerne.«

Et lille Stykke fra os laa virkelig den russiske Telegraflinie, der havde sat Irkutsk i Forbindelse med Uliassutai indtil Bolschevikernes Dage, men Kineserne havde befalet Mongolerne at hugge Stængerne om og tage Traaden af. Disse Stænger er nu til Frelse for de Rejsende, der passerer Passet. Paa den Maade kom vi til at tilbringe Natten i et varmt Telt, fik en brilliant Aftensmad bestaaende af skoldende hed Kødsuppe med Nudler, altsammen i selve Midtpunktet af den fortørnede Jagisstais Enemærker. Tidlig næste Morgen fandt vi Vejsporet ikke mere end tre hundrede Skridt fra vort Telt og fortsatte vor besværlige Rejse over Tarbagatai's Højder. Ved Indgangen til Adair's Floddal saa vi en Flok mongolske Krager med højrøde Næb sværme over Klipperne. Vi gik nærmere og fik Øje paa Ligene af en Hest med dens Rytter, der nylig var omkomne. Hvad der var hændet dem, var vanskeligt at afgøre. De laa tæt op ad hinanden, Tømmen var snoet om Mandens højre Haandled; vi kunde hverken finde Spor af Kniv eller Kugler. Mandens Ansigtstræk var det ikke muligt at skelne. Hans Pels var mongolsk, men Benklæderne og Trøjen havde ikke mongolsk Snit. — Vi spurgte hverandre, hvad der var hændet ham.

Vor Mongol bøjede Hovedet og hviskede: »Det er Jagisstai's Hævn. Rytteren har ikke lagt et Offer paa den sydlige *obo*, og saa har Dæmonen kvalt ham og hans Hest.«

Endelig havde vi Tarbagatai bag os, og foran os laa Adair-Dalen. Det var en smal Slette, der i brudte Linjer fulgte Flodens Løb mellem Bjergene og var rigt bevokset med Græs. Den var delt i to Dele af den Vej, langs hvilken de omhuggede Telegrafstænger nu laa, medens Stumperne af forskellig Højde, som var bleven staaende, og lange Stykker Telegraftraad gjorde Ødelæggelsen fuldstændig. Denne Tilintetgørelse af Telegraflinjen mellem Irkutsk og Uliassutai var nødvendig som et Led i Kinas Angrebspolitik i Mongoliet.

Snart stødte vi paa store Hjorde af Faar, som gravede sig gennem Sneen ned til det tørre, men meget nærende Græs. Paa sine Steder saa vi Yak'er og Okser paa Bjergenes høje Skraaninger. Men en Hyrde saâ vi kun én eneste Gang, fordi hver Gang en saadan fik Øje paa os, flygtede han op i Bjergene eller skjulte sig i Bjergkløfterne. Vi bemærkede ikke engang nogen *yurta* ved Vejen, idet Mongolerne ogsaa havde skjult deres transportable Boliger i Bjergenes Afkroge, hvor ingen kunde opdage dem, og hvor de laa i Læ for den skarpe Blæst. Nomader er udmærket dygtige til at vælge den rette Plads at bo paa om Vinteren. Jeg havde ofte før besøgt mongolske

yurtas, der var anbragte paa saa godt skjulte Steder, at jeg, naar jeg var kommen vel fra de stormfulde Stepper, befandt mig, som om jeg var i en Vinterhave. Engang fik vi Øje paa en stor Faarehjord. Men efterhaanden som vi kom den nærmere, trak de fleste af Dyrene sig tilbage, medens nogle af Ræsten blev staaende uden at røre sig og de andre løb bort over Sletterne. Af disse sidste kom snart efter en Flok paa en 30—40 Stykker frem og løb i hastige Spring lige op ad Bjergets Side. Jeg tog min Kikkert og gav mig til at iagttage dem. Den Del af Hjorden, der var bleven tilbage, var almindelige Faar, den store Flok, der var løbet bort over Sletten, var mongolske Antiloper (*gazella gutturosa*), medens de enkelte, der var løbet op ad Bjerget, var Argalifaar (*ovis argali*). De havde gaaet og græsset sammen med Tamfaarene paa Sletterne ved Adair, som havde lokket dem hid med det fine Græs og det klare Vand. Mange Steder var Floden ikke tillagt, og enkelte Steder saa jeg store Skyer af Vanddamp over det aabne Vands Flade. Imidlertid begyndte Antiloperne og Argalifaarene at betragte os.

»Nu skal de snart til at vandre over Vejsporet,« sagde Mongolen med et Smil, »det er nogle grinagtige Dyr! Undertiden kan Antiloperne løbe flere Mil for at have den Fornøjelse at indhente vore Heste og løbe frem foran dem, og naar de har gjort det, stikker de ganske rolig af igen.«

Jeg havde før set Antiloperne udføre denne besynderlige Manøvre og besluttede at benytte mig af denne Vane hos Dyrene til at gøre Jagt paa dem. Denne Jagt ordnedes paa følgende Maade: Vi lod en af Mongolerne ride frem paa en Pak-Kamel i den Retning, vi rejste, medens vi tre andre spredte os vifteformig med Front mod Hjorden til højre for Vejretningen. Hjorden standsede og saa sig forvirret omkring; thi deres Etikette fordrede, at de paa en Gang skulde gaa over Vejen foran *alle fire* Ryttere. Der begyndte at blive Forvirring i Flokken, der talte en tre tusinde Dyr, som alle gav sig til at løbe fra den ene Side til den anden uden at dele sig i bestemte Grupper. Hele »Eskadroner« af dem løb foran os, og naar de saa saå en ny Rytter, galopperede de tilbage og foretog atter den samme Manøvre. En Flok paa et halvt hundrede Stykker styrtede i to Rækker forbi det Sted, hvor jeg stod, og da de var en halvandethundrede Skridt fra mig, udstødte jeg et Raab og gav Ild. Straks gjorde Dyrene Holdt og løb rundt paa Stedet, idet de rendte paa hinanden, ja undertiden sprang over hinanden. Denne Panik kom dem dyrt til at staa, for jeg fik Tid at skyde fire Gange og fik to smukke Dyr. Min Ven var

endnu heldigere end jeg, for han skød kun én Gang ind i Hjorden, medens den i parallele Linjer styrtede forbi ham, men han »slog to Fluere i et Smæk«.

Imidlertid var Argali'erne steget højere op ad Bjerget, hvor de havde stillet sig op i Geled som Soldater og gav sig til at betragte os. Selv paa den ret lange Afstand kunde jeg tydelig se deres muskuløse Bygning med det majestætiske Hoved og de drabelige Horn. Vi samlede vort Jagtudbytte, indhentede Mongolerne, der var redet i Forvejen, og fortsatte Turen. Flere Steder stødte vi paa døde Faar, hvis Hals var revet op og af hvis Sider Kødet var for-tæret.

»Det er Ulvenes Værk!« sagde Mongolen. »Her i Egnen vrimler der af dem.«

Vi kom forbi mange flere Hjorde af Antiloper, der løb fredelig afsted, indtil de var kommen en passende Afstand foran os, hvorpaa de i uhyre Hop og Spring løb over vor Vej. Efter at være løbet et Par hundrede Skridt med denne Hastighed standsede de og begyndte ganske rolig at græsse. En Gang vendte jeg min Kamel og alle Dyrene tog mod »Udfordringen«, løb parallelt med min forandrede Kurs, indtil de var komne saa langt bort, at de mente at være i Sikkerhed, hvorefter de paany styrtede over Vejen foran mig med en Hastighed, som om Vejen havde været brolagt med glohede Sten, og saa faldt de atter til Ro og gav sig til at græsse paa den Kant, hvorfra vort Tog oprindeligt var kommet. Ved en anden Lejlighed gjorde jeg dette Forsøg tre Gange med en anden Hjord af de samme Dyr og fik mig en hjertelig Latter over deres tossede Vaner.

I denne Dal tilbragte vi en meget ubehagelig Nat. Vi gjorde Holdt ved Bredden af den tilfrosne Flod paa et Sted, hvor en høj Brink skærmede os mod Blæsten. Vi havde fyret i Ovnene, og Vandet kogte i vor Keddeler. Vort Telt var varmt og hyggeligt, og vi sad stille og roligt og hvilede os i glad Forventning om Aftensmaden at trøste os med, da vi pludselig hørte Hylen og djævelsk Latter lige udenfor Teltet, medens andre lange og melankolske Hyl svarede fra den anden Side af Dalen.

»Det er Ulve,« forklarede vor Mongol roligt, hvorpaa han tog min Revolver og gik udenfor. Han blev nogen Tid borte, men saa hørte vi et Skud, og kort efter kom han ind i Teltet.

»Jeg gjorde dem lidt forskrækkede!« sagde han. »De havde samlet sig nede ved Adair om Liget af en Kamel.«

»Men de har ikke rørt vore Kameler?« spurgte vi.

»Nej. Nu tænder vi et Blus ved Siden af Teltet; saa gør de ingenting.«

Efter Aftensmaden gik vi tilkøjs; men jeg blev længe liggende vaagen og hørte Ildens Knitren, Kamelernes dybe Aandedrag og Ulveflokkens fjerne Hyl. Men endelig faldt jeg isøvn trods alle disse Lyde. Hvor længe jeg sov, véd jeg ikke, men pludselig blev jeg vækket ved et stærkt Stød i Siden. Jeg laa helt ude ved Teltets yderste Væg, og der var noget udenfor, som, uden videre, havde givet mig et voldsomt Stød. Jeg troede først, at det var en af Kamelerne, der delikaterede sig med Teltets Filt. Jeg greb min Mauser og stødte den mod Væggen og hørte et højt Skrig og Lyden af noget, der hurtig løb hen over Stenene. Om Morgenen saå vi Spor af Ulve, der vendte mod Teltet modsat Ilden og fulgte dem til det Sted, hvor de havde begyndt at grave sig ind under Teltvæggen, og det har rimeligvis været en af disse Røver-Aspiranter, som maatte trække sig tilbage efter at have faaet Hovedet kvæstet af min Mauser Pistols Kolbe.

»Ulve og Ørne er Jagisstai's Tjenere,« fortalte Mongolen os i dybeste Alvor, hvilket dog ikke forhindrer Mongolerne i at jage dem (c: Ulvene). Engang blev jeg Vidne til en saadan Jagt i Fyrst Baysei's Lejr. Mongolske Ryttere paa Fyrstens bedste Heste indhentede Ulvene paa den aabne Slette og slog dem ihjel med *tashur* (svære Bambusstokke). En russisk Dyrlæge gav Mongolerne det Raad at sætte Stryknin for Ulvene, men det holdt de snart op med, fordi det var farligt for Hundene, Nomadernes tro Venner og Forbundsfæller. Ørne og Høge rører de derimod ikke, ja de giver dem endog Føde. Naar Mongolerne slagter deres Dyr, kaster de Kødstumper op i Luften, og Ørne og Høge griber dem da, ligesom naar vi kaster en Bid Kød til en Hund. Ørne og Høge bekæmper og forjager Skader og Krager, der er meget farlige for Heste og Kvæg. Naar nemlig en Hest eller et Kreatur har et nok saa lille Saar eller en Afskrabning paa Ryggen, sætter disse Fugle sig paa dem og hakker og skraber i Saarene, indtil de bliver til store aabne Steder, der næsten ikke er til at helbrede, fordi Fuglene bliver ved med deres Angreb.

XXI.

DØDENS REDE

Vore Kameler traskede langsomt, men sikkert, afsted med os mod Nord. Vi tilbagelagde 40—50 Kilometer om Dagen og kom til et lille Kloster, der laa til venstre for Vejen. Det var en Firkant af store Bygninger omgivne af et højt Palisadeværk af svære Stænger. Midt paa hver af dettes Sider var der en Aabning, som førte til de fire Indgange paa Templet, der laa lige midt i Firkanten. Templet var opført med rødakerede Søjler og kinesiske Tagkonstruktioner og ragede højt op over de omliggende Huse, i hvilke Lama'erne boede. Paa den anden Side laa noget, der lignede en kinesisk Fæstning, men som i Virkeligheden var et af de Oplagshuse (*duguns*), som Kineserne altid opfører som Fæstninger med dobbelte Volde et Par Fod fra hinanden og med Plads indenfor disse til Huse og Butikker, der beskyttes af en tyve—tredive Mand, som for alle Tilfældes Skyld altid er fuldt bevæbnede. I Nødsfald kan saadanne *duguns* benyttes som Blokhuse, da de er istand til at modstaa en lang Belejring. Mellem *dugun*'en og Templet, nærmere ved Vejen, bemærkede jeg en Nomadelejr. Det viste sig, at Mongolerne havde gjort et Ophold her og ladet deres Kvæg blive i Bjergene. Over flere *yurtas* vejede der brogede, trekantede Flag, hvilket betød, at der var Syge indenfor. Ved nogle af *yurta*'erne var der stukket høje Pæle i Jorden med mongolske Huer paa, og det betød, at Teltets Ejer var død. Flokke af Hunde som drev om paa Sletten, viste, at Ligene laa et eller andet Sted i Nærheden, enten i Bjergkløfterne eller langs Flodbredden.

Da vi kom hen i Nærheden af Lejren, hørte vi en afsindig Larm af Trommer, Fløjter, melankolske Toner og skingre, vanvittige Hyl. Vor Mongol gik nærmere for at se, hvad der var paafærde, og kom tilbage med den Besked, at en Del Mongoler var draget herved til Klostret for at søge Hjælp hos Hutuktu'en Jahantsi, der var berømt for sine Mirakelkure. Der var udbrudt Spedalskhed og sorte Kopper blandt dem, og de kom langvejsfra hertil, men desværre for dem var Hutuktu'en ikke i Klostret, da han var rejst til den Levende Buddha i Urga. Følgelig var de henviste til Heksedoktorerne. De døde som Fluere, og netop Dagen før havde de kastet det syvogtyvende Lig ud paa Sletten.

Medens vi stod og talte om Sagen, kom Heksedoktoren ud fra en af *yurta*'erne. Det var en gammel Mand med Stær paa det ene Øje og med Ansigtet frygtelig vansiret af Kopar. Han var klædt i Laser med forskelligfarvede Tøjstumper hængende ned fra Bæltetstedet og havde en Tromme og en Fløjte med sig. Vi kunde se Fraaden paa hans blaa Læber og Vanviddet i hans Øjne. Pludselig begyndte han at hvirvle sig rundt og danse, idet han udførte utallige Kabrioler med sine lange Ben og Vridninger med Skuldrene og Armene og samtidig hamrede løs paa Trommen og tudede i Fløjten eller af og til skreg og hylede. Hans Bevægelser tiltog stadig i Voldsomhed, indtil han endelig ligbleg i Ansigtet og med blodskudte Øjne styrtede om i Sneen, hvor han blev ved med at vride Legemet og udstøde uarticulerede Hyl. Det var den Kur, Doktoren anvendte paa sine Patienter: han gjorde ved sine afsindige Anfald de onde Sygdombringende Aander bange. En anden Heksedoktor gav sine Patienter noget smudsigt, grumset Vand, der, som jeg senere hørte, havde været brugt til selveste den Levende Buddhas Bad, i hvilket han havde toet sit »guddommelige« af Lotusplantens hellige Blomst fødte Legeme.

»Om! Om!« brølede begge Troldmændene i én Uendelighed.

Medens Doktorerne kæmpede med Djævlene, var de stakkels Mennesker overladte til sig selv. De laa med høj Feber under hele Dynger af Faareskind og Kapper, talte vildt og kastede sig paa deres Leje. Ved Fyrbækkenerne sad Gamle og Unge, som endnu ikke var syge, og krøb sammen, snakkede om løst og fast, drak Te og røg Tobak. I alle *yurta*'erne saa jeg Syge og Døde og en Elendighed og Rædsel, som ikke lader sig beskrive.

Og jeg tænkte: »O, store Djengiskhan! Du, som saa klart forstod hele Tilstanden i Asien og Europa, Du, som helligede Dit hele Liv til at kaste Glans over Mongolernes Navn, hvorfor skænkede Du ikke Dit Folk, som værner om sin gamle Sædelighed og sine hæderlige og fredelige Skikke, Oplysningen, som vilde have frelst dem fra at dø saaledes? Dine Ben i Mausolæet i Karakorum, der i de Aarhundreder, som rinder over dem, vil blive splittede for alle Vinde, vil raabe mod den bratte Undergang, der er beredt Dit engang mægtige Folk, den halve civiliserede Verdens Rædsel!«

Disse Tanker opfyldte mig, ved at se denne dødindviende Lejr og høre døende Mænds, Kvinders og Børns stønnende Suk, Skrig og Feberfantasier. Langt borte hylede Hundene sørgmodigt samtidig med, at Heksedoktoren slog sin evindelige Tromme.

Fremad! Jeg kunde ikke udholde længer at være Vidne til denne Vankundighedens Rædsel, som jeg hverken havde Midler eller Magt til at raade Bod paa, og vi fjernede os hurtig fra dette ildevarslende Sted. Vi kunde heller ikke frigøre os for den Tanke, at en eller anden skrækkelig, usynlig Aand fulgte os fra dette ulykkesvangre Sted. Var det Sygdommens Dæmon? Eller Billeder af Rædsel og Elenighed? Eller de Mænds Sjæle, som var bragte som Offer paa Alteret for Mongoliets Vankundighed? En uforklarlig Angst trængte sig ind i vor Bevidsthed med uimodstaaelig Kraft. Først da vi var bøjet af fra Hovedvejen og over en Træbro var kommet ind i en Bjerg-Keddel, hvorfra vi hverken kunde se Jahantsi Kure, *dugun'*en eller Mongolernes skrækkelige Dødskamp, kunde vi aande lettere.

Vi fik straks en stor Sø i Sigte. Det var Tisingol. Ved dens Bred laa et stort russisk Hus, det var Telegrafstationen mellem Kosogol og Uliassutai.

XXII.

BLANDT MORDERE

Paa vor Vej henimod Telegrafstationen traf vi en ung lyshaaret Mand ved Navn Kanine, som var ansat paa Kontoret. Han tilbød os, omend lidt nølende, Plads i sit Hus for Natten. Da vi kom derind, rejste en høj, slunken Mand sig fra et Bord og gik os imøde. Han havde en vis Usikkerhed i sit Væsen og betragtede os opmærksomt.

»Det er Gæster,« forklarede Kanine. »De skal til Khathyl. Det er Privatpersoner — Fremmede — Udlændinge.«

»Naa er det det?« drøvede den anden kløgtigt.

Medens vi løste vore Bælter og med noget Besvær fik vore tykke mongolske Kapper af, hviskede den høje Mand noget, der aabenbart var af Vigtighed, til vort Vært, og da vi gik hen til Bordet for at tage Plads, kom jeg til at høre ham sige: »Det maa vi vente med,« hvilket Kanine besvarede med et simpelt Nik.

Der sad flere ved Bordet, blandt andre Kanine's Assistent, en høj, lyshaaret, bleg Mand, der talte om alt mellem Himmel og Jord med en Røst som en Gatling-Kanons. Han var lidt forstyrret i Hovedet, og hans Tilstand viste sig, naar nogen talte højt eller raabte

eller der pludselig hørtes en eller anden gennemtrængende Lyd, idet han da gentog dens Ord, med hvem han talte, eller gav sig til, i rivende Hast og rent mekanisk, at fortælle Historier om alt, hvad der var hændet omkring ham netop paa dette Tidspunkt. Kanine's Hustru, en bleg, ung Kvinde med et udtæret Ydre, frygtsomme Øjne og et Ansigt, der var fordrejet af Angst, var ogsaa tilstede og ved Siden af hende sad en ung Pige med tætklippet Haar og klædt i Mandsdragt, samt Kanine's to smaa Sønner. Vi stiftede Bekendtskab med dem alle. Den høje Mand kaldte sig Gorokoff og sagde, at han var russisk Kolonist fra Samgaltai; den kortklippede unge Pige forestillede han som sin Søster. Kanine's Kone betragtede os med synlig Ængstelse, hun sagde intet, men kunde aabenbart ikke lide, at vi var der. Vi havde imidlertid intet Valg, og følgelig gav vi os til at drikke Te og spise vort Brød og kolde Kød.

Kanine fortalte os, at lige siden Telegraflinien var bleven ødelagt, havde hans Familie og Paarørende lidt meget af Fattigdom og alle de Besværligheder, som var fulgt derpaa. Bolschevikerne sendte ham ikke nogen Lønning fra Irkutsk, og han havde derfor været nødt til at klare sig, som han bedst kunde. De havde bjerget Hø, som de havde nedsaltet og solgt til russiske Kolonister, de havde besørget Privatkorrespondance og Varer fra Khathyl til Uliassutai og Samgaltai, købt og solgt Kreaturer og gaaet paa Jagt, og derved havde de lige netop opholdt Livet. Gorokoff berettede endvidere, at hans Forretninger nødsagede ham til at rejse til Khathyl, og at han og hans Søster vilde være glade, hvis de maatte rejse sammen med vor Karavane. Hans Ansigt var yderst utiltalende og vredladent, og hans Øjne, der ikke havde nogen bestemt Farve, kunde ikke se lige i Øjnene paa den, han talte med. Under vor Samtale spurgte vi Kanine, om der var russiske Kolonister der i Nærheden, og med rynket Pande og et Udtryk af Mishag svarede han:

»Jo, her er en gammel, rig Mand, — Bobroff hedder han — han bor en Verst her fra Stationen; men jeg vil ikke raade Dem til at besøge ham. Han er en gerrig, menneskesky gammel Fyr, som ikke kan lide, at der kommer Gæster til ham.«

Medens Kanine sagde dette, sad Fru Kanine med nedslaaede Øjne, og hendes Skuldre trak sig sammen, som om en Gysen gennemfor hende. Men Gorokoff og hans Søster dampede videre med største Ligegyldighed. Der var intet af alt dette, der undgik min Opmærksomhed: Kanine's fjendtlige Tone, hans Kones Forvirring og Gorokoff's kunstlede Ligegyldighed, og jeg besluttede at besøge den gamle

Kolonist, som havde faaet saa daarlig en Omtale af Kanine. Jeg kendte to Mænd i Uliassutai, der hed Bobroff og sagde til Kanine, at jeg var bleven anmodet om at aflevere et Brev til Bobroff personlig. Da vi havde drukket Te, tog jeg altsaa min Pels paa og gik.

Bobroffs Hus laa i en dyb Indsænkning i Bjergene omgivet af et højt Plankeværk, over hvilket man kunde se Husenes lave Tage. Et Lys skinnede gennem et af Vinduerne. Jeg bankede paa Porten. Som Svar gav en Hund sig til at gø voldsomt, og gennem Sprækker i Plankeværket kunde jeg skelne fire mægtig store, sorte mongolske Hunde, som styrtede frem mod Porten knurrende og visende Tænder. Inde i Gaarden blev en Dør aabnet og jeg hørte nogen raabe: »Hvem er det?»

Jeg svarede, at jeg var paa Rejse fra Uliassutai, og derpaa blev Hundene fanget ind og bundne, og jeg blev lukket ind af en Mand, som omhyggelig mønstrede mig fra Top til Taa. Ud af hans Lomme stak Skæftet af en Revolver. Da hans Mønstring sandsynligvis havde givet et tilfredsstillende Resultat, og da han hørte, at jeg kendte hans Slægtninge, bød han mig hjertelig velkommen og forestillede mig for sin Hustru, en værdig gammel Dame, og for sin yndige Adoptivdatter, en lille Pige paa fem Aar. Han havde fundet hende ude paa Sletten ved Siden af hendes Moder, der var død af Anstrengelse paa sin Flugt fra Bolschevikerne i Sibirien.

Bobroff fortalte mig, at det var lykkedes Kazagrandi med sit russiske Detachment at fordrive de Røde fra Kosogol, og at vi altsaa uden Fare kunde rejse videre til Khathyl. »Hvorfor er De ikke taget ind til mig istedenfor til de Røvere?» spurgte den gamle Herre.

Jeg gav mig nu til at udspørge ham og fik en hel Mængde vigtige Ting at vide. Det saå ud til, at Kanine var Bolschevik, Agent for Sovjet'en i Irkutsk og anbragt paa denne Station for at spionere. Imidlertid var han i Øjeblikket gjort uskadelig, da Forbindelsen mellem ham og Irkutsk var afbrudt. Ikke destomindre var der kommet en meget indflydelsesrig Kommissær hertil fra Biisk i Altai.

»Hedder han Gorokoff?» spurgte jeg.

»Ja, det kalder han sig jo,« svarede den gamle Herre, »men jeg er selv fra Biisk og kender alle Mennesker derfra. Hans virkelige Navn er Pouzikoff, og den kortklippede Pige, der er med ham, er hans Elskerinde. Han er Kommissær i »Cheka«en og hun er dennes Agent. I sidste August Maaned skød de to med Revolver halvfjerd-sindstyre bagbundne Officerer fra Koltshaks Hær. De usle, fejge

Mordere! Og nu er de kommet herhen for at snuse. De vilde gerne bo hos mig, men jeg kendte dem for godt og nægtede at tage imod dem.»

»Men er De ikke bange for ham?« spurgte jeg, idet jeg kom til at tænke paa de forskellige Ytringer og Øjekast, der var vekslede mellem dem paa Stationen, mens vi sad tilbords.

»Nej!« svarede den gamle Mand. »Jeg skal nok vide at forsvare mig og min Familie, og jeg har én Beskytter til — det er min Søn; hans Mage i Skydning, Ridning og Fægtning finder De ikke i hele Mongoliet. Desværre vil De ikke komme til at stifte Bekendtskab med min kære Dreng. Han er borte ved Hjordene og kommer først hjem imorgen Aften.«

Vi tog hjertelig Afsked med hinanden, og jeg lovede at tage ind til ham paa Tilbagevejen.

»Naa!« spurgte Kanine og Gorokoff mig, saasart jeg var kommet tilbage til Stationen, »hvad har saa Bobroff fortalt Dem af Krøniker om os?«

»Om Dem?« svarede jeg, »slet ingen. Han vilde slet ikke tale med mig, da han hørte, at jeg boede hos Dem. Hvad er der i Vejen mellem Dem og ham?« spurgte jeg med den dybeste Forbauselse mærket i mit Ansigt.

»Aah, det er en meget gammel Historie!« brummede Gorokoff.

»Det er en rigtig gammel krakilsk Tølper,« tilføjede Kanine bifaldende medens hans Hustrus forskræmte, lidende Øjne atter udtrykte den frygteligste Rædsel, som om hun hvert Øjeblik ventede at blive ramt af et dødbringende Slag. Gorokoff gav sig nu til at pakke sin Bagage for at være i Orden til at rejse med os næste Morgen. Vi redte vore simple Nattetejer i Værelset ved Siden af og gik til Ro, men jeg hviskede til min Ven, at han skulde holde sin Revolver parat, man vidste aldrig, hvad der kunde ske i Løbet af Natten, men han pegede kun med et Smil paa sin Revolver og sin Økse, som han havde gemt paa sig under Frakken og som han nu lagde ned under Hovedpuden.

»Disse Folk har fra første Færd forekommet mig i høj Grad mistænkelige,« hviskede han. »De skal se, de gaar og brygger noget sammen. Men imorgen rider jeg bagved denne Hr. Gorokoff, og jeg skal lave en paalidelig lille Kugle, en dum-dum, til Ære for ham.«

Mongolerne tilbragte Natten i deres Telt i den aabne Gaard ved deres Kameler, fordi de helst vilde være nær ved dem for at kunne give dem Foder. Henved Kl. 7 rejste vi. Min Ven indtog

sin Plads som Karavanens Arriéregarde, idet han hele Tiden holdt sig bag ved Gorokoff, baade han og Søsteren var bevæbnet indtil Tænderne og red to prægtige Dyr.

»Hvor er det dog muligt, at De har kunnet holde Deres Heste i saa god Stand; De er jo kommet helt fra Samgaltai?« spurgte jeg med et Blik paa de smukke Heste.

Han svarede, at de tilhørte hans Vært, og jeg sluttede heraf, at Kanine ikke var saa fattig, som han vilde give det Udseende af; en hvilkensomhelst rig Mongol vilde nemlig i Bytte for et af disse herlige Dyr have givet ham saa mange Faar, at han ikke vilde have manglet Kød i sin Husholdning et helt Aar.

Vi naaede snart til en stor Mose omgivet af tæt Krat, hvor jeg blev i høj Grad forbauset ved at se hvide *kuropatka* (Agerhøns) bogstavelig talt i hundredvis, og tilmed rejste der sig en Flok Vildænder i vild Flugt, da vi kom indenfor deres Synsvidde. Det var mærkeligt: Vildænder midt i en Vinter med kold, drivende Blæst og Sne! Men Mongolerne gav mig følgende Forklaring:

»Denne Mose er altid varm og fryser aldrig til. Vildænderne lever her hele Aaret, og det gør Agerhønsene ogsaa, for der er rigelig frisk Føde til dem i den bløde, varme Jord.

Medens jeg talte med Mongolen, lagde jeg Mærke til en rødgul Flammetunge, der gled henover Mosen. Den blussede op, men forsvandt straks efter, men lidt efter saå vi to saadanne Flammer, der ligesom løb opad over paa den anden Side af Mosen. Jeg forstod da, at dette var de ægte, uforfalskede Lygtemænd, om hvilke der gaar saa mange tusinde Sagn og som ved Hjælp af Kemien forklares simpelthen som brændende Methan eller Sumpgas, der udvikles af forraadnende Plantestoffer i varm, fugtig Jord.

»Her bor Adair's Aander. De ligger i stadig Kamp med Aanderne i Muren,« forklarede Mongolen.

»Aa ja saamænd,« tænkte jeg. »Naar Folk i vort prosaiske Europa i vore Dage tror, at Lygtemænd er et eller andet Trolderi eller Djævelskab, saa maa de da i dette Mysteriernes Land i det mindste betyde Krig mellem to Nabofloders Aander.«

Efter at have passeret Mosen, fik vi i det fjerne Øje paa et stort Kloster. Skønt det laa omtrent en Kilometer borte fra Vejen, sagde Gorokoff's, at de vilde ride derover for at gøre nogle Indkøb i de kinesiske Butiker, der fandtes der. De red altsaa deres Vej, men lovede at indhente os om kort Tid, men den Gang saå vi ikke mere til dem. De absenterede sig uden at efterlade mindste Spor, men

senere traf vi dem under uventede Forhold, som imidlertid ikke varslede noget godt for dem. Vi for vort Vedkommende var glade over at være sluppet af med dem saa snart, og da de var redet, meddelte jeg min Ven de Oplysninger, jeg havde faaet af Bobroff Aftenen i Forvejen.

XXIII.

PAA EN VULKAN

Næste Aften kom vi til Khathyl, en lille russisk Koloni, der bestod af ti Huse, som laa spredt i Egnol- eller Yaga-Dalen, der faar sit Vand fra Kosogol en Kilometer ovenfor Landsbyen. Kosogol er en mægtig Alpese, dyb og kold, et Hundrede og fyrretyve Kilometer lang og fra femten til fem og fyre Kilometer bred. Paa dens venstre Bred bor Darkhat-Soyoterne, som kalder Søen Hubrugul, medens Kosogol er dens mongolske Navn. Baade Soyoterne og Mongolerne betragter den som en hellig, men rædselsfuld Sø, og det er meget let at forstaa deres Dom over den, da den ligger i en Egn, hvor vulkanske Kræfter stadig er i Virksomhed, idet Søen om Sommeren paa fuldkommen rolige, solvarme Dage undertiden pisker sig op til mægtige Bølger, der er farlige ikke blot for de Indfødtes Fiskerbaade, men ogsaa for de store russiske Passagerdampere, der løber paa Søen. Ogsaa om Vinteren bryder den undertiden sit Isdække fuldstændig sønder og udsender mægtige Skyer af Damp. Efter al Rimelighed bliver Søens Bund paa sine Steder gennemboret af varme Kilder, der udlader sig, eller maaske af Lavastrømme. Et Bevis paa, at en saadan underjordisk Forstyrrelse maa finde Sted, er den store Mængde døde Fisk, der til Tider stemmer helt op for Vandet i Søens Afløb, hvor dette kun staar lavt. Søen er nemlig meget rig paa Fisk — forskellige Arter Laks og Ørreder, og er berømt for sine ypperlige »hvide Fisk«, der tidligere forsendtes over hele Sibirien, ja endog helt ind i Mantschuriet lige til Mukden. Den er overordentlig velsmagende og giver den fineste Kaviar. En anden Fisk i denne Sø er den hvide *Khayrus*, en Art Forel, som i Legetiden i Modsætning til de fleste andre Fisk, gaar *med* Strømmen ud i Yaga, som den undertiden fylder fra Bred til Bred med Fiskerygge, der bryder Vandets Overflade. Denne Fisk fanges dog ikke, fordi den er fuld af Orm og ganske uspiselig; selv Hunde og Katte rører den

ikke. Dette er et meget interessant Fænomen, som Professor Dorogostaisky ved Universitetet i Irkutsk havde begyndt at undersøge og studere, da han blev forstyrret i sit Arbejde ved Bolschevikernes Ankomst.

I Khathyl var alt grebet af panisk Skræk. Det russiske Detachment under Oberst Kazagranti havde slaaet Bolschevikerne to Gange og var godt paa Vej til Irkutsk, men saa udbrod der Uenighed mellem Officererne, og intet videre udrettedes. Heraf benyttede Bolschevikerne sig, de fik deres Styrke op paa et tusind Mand og foretog et Fremstød for at genoprette deres Tab, medens Resterne af Kazagranti's Detachment trak sig tilbage til Khathyl, hvor Obersten besluttede at gøre et sidste Forsøg paa at holde Stand mod de Røde. Indbyggerne anbragte deres rørlige Ejendom og Familier paa Vogne og jog afsted fra Byen, hvor de efterlod Kvæg og Heste som et Bytte for enhver, der havde Magt til at tage dem og hævde sig i Besiddelsen af dem. Nogle af Indbyggerne vilde skjule sig i den tætte Lærkeskov og i Bjergkløfterne, medens andre drog sydpaa til Muren Kure og Uliassutai. Morgenen efter vor Ankomst fik den mongolske »Borgmester« Meddelelse om, at de Røde havde omgaaet Oberst Kazagranti og rykkede frem mod Khathyl, og straks tog han sine Embedspapirer og sine Tjenestefolk med sig paa elleve Kameler og forlod sit *yamen* (»Raadhuset«). Uden at sige et Ord om det listede vore mongolske Førere bort sammen med ham og lod os blive tilbage uden Kameler. Vor Stilling var ganske fortvivlet. Vi skyndte os hen til de Kolonister, der endnu ikke var kommet afsted, for at købe nogle Kameler af dem, men dem, de ejede, havde de allerede for noget siden, idet de forudsaa, at der vilde blive Uroligheder, sendt bort til nogle Mongoler langt derfra og kunde saaledes ikke hjælpe os. Saa tyede vi i vor Nød til en Dyr læge, Dr. V. G. Gay, der boede der i Byen og havde vundet stort Ry over hele Mongoliet ved sin Kamp mod Kvægpesten. Han boede her med sin Familie, og efterat han var bleven nødsaget til at opgive sit Arbejde for Regeringen, var han begyndt at handle med Kvæg. Det var en meget interessant Mand, dygtig og foretagsom, og han var den eneste, som under Czarismens Herredømme var bleven ansat til at opkøbe alt, hvad der var af Kød i Mongoliet til den russiske Hær ved den tyske Front. Han satte en mægtig Organisation i Gang i Mongoliet, men da Bolschevikerne kom til Magten i 1917, svor han de nye Magthavere »Huldskab og Troskab« og arbejdede sammen med dem. Da derpaa Koltschak i Maj 1918 drev Bolschevikerne ud af Sibirien,

blev han fængslet og en Undersøgelse indledet mod ham. Han slap imidlertid for videre Tiltale, fordi man ansaa ham for det eneste Menneske, der kunde organisere Forholdene i Mongoliet, og saa udleverede han til Admiral Koltshak alle de Beholdninger af Kød og Sølv, som han tidligere havde modtaget af Sovjet-Kommissærerne. Paa den Tid havde Gay gjort Tjeneste som øverste Organisator af Forplejningsvæsenet under Kazagranti.

Vi gik da til ham, og han foreslog os straks at købe det eneste, han havde tilbage at tilbyde os, nemlig nogle stakkels udslidte Heste, som vilde kunne føre os frem de 100 Kilometer til Muren Kure, hvor vi kunde faa Kameler at rejse tilbage med til Uliassutai. Men disse Heste befandt sig noget fra Byen, og vi maatte derfor tilbringe Natten dér, den Nat, i hvilken man ventede de røde Tropper. Det forbausede os ogsaa i høj Grad, at Gay vilde blive der med sin Familie, uagtet de Røde hvert Øjeblik kunde komme. De eneste, der foruden ham blev tilbage, var et Par Kosakker, som havde faaet Befaling til at blive og passe paa de røde Troppers Bevægelser. Min Ven og jeg havde beløvet os paa at kæmpe eller, som sidste Udvej, begaa Selvmord. Vi opholdt os i et lille Hus nær ved Yaga, hvor der boede nogle Arbejdere, som enten ikke kunde komme bort eller ikke mente, at der var nogen Grund dertil. De gik op paa en Høj, hvorfra de kunde overse hele Egnen lige op til det Højdedrag, hvorfra vi ventede at se de Røde komme. Fra denne fortræffelige Udkigspost i Skoven kom nu en af Arbejderne løbende ind og raabte:

»Aah! Aah! De Røde er kommen! En Rytter kommer galopperende paa Skovvejen. Jeg raabte til ham, men han svarede ikke. Det var mørkt, men jeg kunde se, at Hesten ikke var herfra.«

»Aah la' vær' med det Sludder,« sagde en anden af Arbejderne. »Det er naturligvis en Mongol, der er redet forbi, og saa tror Du straks, at det var en Rød.«

»Nej,« svarede han, »det var ingen Mongol. Hesten var skoet. Jeg hørte Jernskoen klapre paa Vejen. Hvad skal der dog blive af os!«

»Ja, hvad skal der blive af os?« sagde min Ven. »Det er lige ved at se galt ud, og det er jo dog en meningsløs Slutning paa vor Rejse!«

Ja heri havde han saa vist Ret. Saa hørte vi nogen banke paa Døren, men det var Mongolen, som kom med tre Heste til vor Flugt. Straks sadlede vi de to, lagde Teltet og vore Levnedsmidler paa den tredie Hest og red med det samme bort for at sige Farvel til Gay.

I hans Hus fandt vi hele »Krigsraadet« samlet. Et Par Kolonister og nogle Kosakker var kommet i Galop fra Bjergene og meldte, at den røde Afdeling rykkede frem mod Khathyl, men vilde blive i Skoven om Natten og nu var ved at lave Lejrbaal. Og nu saa vi ogsaa gennem Vinduerne Ilden skinne derovre. Det forekom os meget besynderligt, at Fjenden ventede inde i Skoven til næste Morgen, naar han laa lige udenfor den Landsby, som han havde isinde at tage.

En bevæbnet Kosak traadte ind og meldte, at to bevæbnede Mænd fra Afdelingen kom hen imod os. Alle spidsede Øren. Udenfor hørte vi Lyden af Hestehove og derefter Mandsstemmer, hvorpaa nogen bankede paa Døren.

»Kom ind!« raabte Gay.

To unge Mænd kom ind, deres Over- og Hageskæg var frossent og Kinderne blussede røde af Kulde. De bar de sædvanlige sibiriske Pelse og høje Astrakans Huer, men ingen Vaaben. Vi gav os til at udspørge dem, og det viste sig, at Detachmentet bestod af »hvide« Bønder fra Egnene om Irkutsk og Jakutsk, som havde kæmpet med Bolschevikerne. De havde lidt et Nederlag et Sted i Nærheden af Irkutsk og søgte nu at komme i Forbindelse med Kazagranti. Føreren for dem var en Kaptain Vassilieff; han var Socialist og havde maattet døje meget ondt under Czarismen paa Grund af sine Anskuelser.

Vor Sorg var dermed slukket, men vi bestemte os alligevel til straks at tage til Muren Kure, da vi havde faaet at vide, hvad vi ønskede og gerne vilde afgive vor Beretning hurtigst muligt. Vi tog altsaa afsted. Paa Vejen indhentede vi tre Kosakker, som var draget ud for at bringe de Kolonister hjem igen, der var paa Flugt mod Syd. Vi slog os sammen med dem. Ved Yaga stod vi af og førte Hestene ved Tøjlen over Isen. Floden var i vildt Oprør. Nede under Isen formede de underjordiske Kræfter vældige, svulmende Bølger, der med drønende Skvulp løsrev store Flader af Isen som kastedes op paa hverandre, sønderbrødes og derefter sugedes ned i Vandets Understrøm. Store Revner strakte sig som Slinger hen over Overfladen i alle Retninger. En af Kosakkerne faldt ned i en af disse, og vi kom netop tidsnok til at redde ham, men paa Grund af det iskolde Bad, han havde faaet, maatte han vende tilbage til Khathyl. Vore Heste gled allevegne og faldt flere Gange. Mennesker og Dyr havde en Følelse af, at Døden svævede over deres Hoveder og truede dem med Undergang hvert Øjeblik. Endelig kom vi

over paa den modsatte Bred, og fortsatte vor Vej sydpaa gennem Dalen, glade over, at Vulkanerne — og det ikke blot de rigtige fysiske — nu laa bag os. Femten Kilometer længere fremme mødte vi den første Flok af Flygtninge. De havde rejst et stort Telt og tændt et Baal derinde, saa at Teltet var varmt, men fuldt af Røg. Deres Lejr laa ved Siden af et stort kinesisk Oplagshus, hvis Ejere ikke vilde tillade Kolonisterne at komme ind, skønt der var rigelig Plads, og skønt Flygtningene havde Kvinder, Børn og Syge med sig. Her blev vi kun en halv Times Tid. Vejen var herefter god, naar undtages de Steder, hvor Sneen laa højt. Vi gik over det temmelig højtliggende Vandskel mellem Enginol og Muren. Her oplevede vi noget ganske uventet: Vi gik over Indgangen til en ret bred Dal, hvis anden Ende var bedækket med tæt Skov, i hvis Nærhed vi bemærkede to Ryttere, der øjensynlig holdt Udkig med os. Den Maade, hvorpaa de sad i Sadlen, og deres Hestes hele Udseende gjorde os det klart, at det ikke var Mongoler. Vi raabte og viftede til dem; men de svarede intet. Ud af Skoven kom der nu en tredje Rytter, som stansede og så paa os. Vi besluttede at ride hen til dem, hvilket vi ogsaa gjorde. Da vi var kommen dem nær paa en lille Kilometer, lod de sig glide ned af Hestene og gav os en Salve. Heldigvis red vi noget fra hinanden og afgav derfor ikke noget sikkert Maal for dem. Vi sprang af Hestene, lagde os plat ned paa Jorden og belavede os paa at komme til at slaas. Men vi fyrede ikke, fordi vi tænkte os, at det mulig kunde bero paa en Misforstaaelse fra deres Side, idet de troede, at vi var røde. Straks efter red de imidlertid bort. De havde skudt med europæiske Rifler, hvilket yderligere bestyrkede os i vor Antagelse af, at det ikke var Mongoler. Vi ventede, indtil de var forsvundne i Skoven, og red derpaa frem for at undersøge deres Spor, og disse viste os, at deres Heste havde været skoede, et yderligere Bevis paa, at det ikke havde været Mongoler. Men hvad var det da for Folk? Ja, det kunde vi ikke regne ud. Og dog: Hvis de havde skudt bedre, hvor havde vi saa nu været?

Efter at være kommen over det omtalte Vandskel, traf vi den russiske Kolonist D. A. Teternikoff fra Muren Kure, som indbød os til at tage Ophold i hans Hus og lovede at skaffe os Kameler hos Præsterne. Kulden var haard og følte stærkere i den bidende Blæst. Om Dagen frøs vi til Marv og Ben, men om Aftenen tøde vi op og blev helt varme ved vor Teltovn. Efter to Dages Forløb kom vi ind i Muren-Dalen og kunde i det Fjerne se Kure's Firkant med de kinesiske Tage og de store, røde Templer. Lige ved laa en

anden Firkant, det var den kinesiske og russiske Nybygd. To Timer efter kom vi til vor gæstfri Rejsefælles og hans indtagende unge Hustrus Hus, hvor vi blev beværtede med en udsøgt Frokost, bestaaende af de mest velsmagende Retter. Vi blev fem Dage i Muren og ventede paa at faa Kameler. I disse Dage kom der en Mængde Flygtninge fra Khathyl, de var taget bort, fordi Oberst Kazagrandi efterhaanden faldt tilbage paa Byen, og blandt dem var der to Oberster, Plavako og Maklakoff, der havde foranlediget den omtalte Splittelse i Kazagrandis Afdeling. Men ikke saa snart var Flygtningene kommen til Muren Kure, førend de mongolske Embedsmænd meddelte dem, at de kinesiske Myndigheder havde givet Befaling til, at alle russiske Flygtninge skulde udvises.

»Men hvor skal vi gaa hen nu midt om Vinteren med Kvinder og Børn? Vi har jo intet Hjem,« sagde de arme Flygtninge.

»Det angaar ikke os,« svarede de mongolske Embedsmænd. »De kinesiske Myndigheder er rasende og har befaleet os at vise jer bort. Der er intet derved at gøre.«

Altsaa maatte Flygtningene forlade Muren Kure og rejse deres Telte paa fri Mark lidt derfra. Plavako og Maklakoff købte sig et Par Heste og red afsted ad Van Kure til. Lang Tid efter hørte jeg, at de paa Vejen var bleven dræbt af Kineserne.

Vi fik tre Kameler og tog afsted sammen med flere kinesiske Købmænd og russiske Flygtninge for at naa Uliassutai, opfyldte af varm Taknemmelighed mod vore elskværdige Værter, T. V. og D. A. Teternikoff.

XXIV.

EN BLODIG AFSTRAFFELSE

Det varede ikke længe, inden vi naaede den Vej, ad hvilken vi var rejst, da vi gik mod Nord, og vi saa atter vore Venner: de omhuggede Telegrafpæle, der en Gang havde ydet os deres »varme« Beskyttelse. Vi kom over de skovklædte Højder Nord for Tisingoldalen lige da det var ved at blive mørkt. Vi besluttede at staa af hos Bobroff, og vore Rejsefæller vilde benytte sig af Kanine's Gæstfrihed paa Telegrafstationen. Paa denne traf vi en Soldat væbnet med Riffel, som spurgte os, hvem vi var og hvorfra vi kom, og da han følte sig tilfredsstillet over vore Svar, fløjtede han et Signal, og en ung Officer kom ud af Huset.

»Lieutenant Ivanoff,« forestillede han sig selv. »Jeg ligger her med min Afdeling hvide Guerillasoldater.«

Han var kommet fra Omegnen af Irkutsk ledsaget af ti Mand og havde etableret en Forbindelse med Oberstlieutenant Michailoff i Uliassutai, som havde befalet ham at sætte sig i Besiddelse af Blokhuset (Telegrafstationen).

»Vær saa god at træde nærmere!« sagde han venligt.

Jeg forklarede ham, at jeg vilde bo hos Bobroff, men han svarede med en Haandbevægelse, der udtrykte det haabløse heri:

»Ak nej, det er umuligt! Bobroff'erne er dræbte og deres Hus brændt ned.«

Jeg kunde ikke tilbageholde et Rædselsudraab.

Lieutenanten vedblev: »Kanine og Pouzikoffs har dræbt dem, plyndret Stedet og derefter brændt Huset ned, hvori Ligene laa. Vil De se det?«

Min Ven og jeg gik sammen med Lieutenanten hen for at betragte den skrækkelige Skueplads. Røgsværtede Opstandere stod mellem forkullede Bjælker og Planker, medens Stentøj og Jern, Gryder og Pander laa spredte om allevegne. Lidt til en Side under noget Filt laa de fire ulykkeliges afsjælede Legemer. Lieutenanten var den første, der sagde noget.

»Jeg har indberettet Sagen til Uliassutai og faaet det Svar, at de afdødes Slægtninge kommer hertil med to Officerer, som vil undersøge Sagen. Det er Grunden til, at jeg ikke kan begrave Ligene.«

»Men hvorledes gik det dog til?« spurgte jeg overvældet af det sørgelige Syn.

»Det skal jeg fortælle Dem,« sagde han. »Jeg var om Natten paa Fremrykning mod Tisingol med mine ti Soldater. Da jeg var bange for, at der kunde være Røde her, listede vi os hen til Stationen og kiggede ind ad Vinduerne. Der sad Pouzikoff, Kanine og den korthaarede unge Pige og gennemgik og delte Klædningsstykker og andre Ting og vejede Klumper af Sølv. Straks forstod jeg ikke, hvad alt dette skulde betyde, men da jeg indsaa, at det var nødvendigt at være forsigtig, befalede jeg en af mine Soldater at klatre over Plankeværket og aabne Porten. Derpaa skyndte vi os ind i Gaarden. Den første, der kom ud af Huset, var Kanine's Kone, som løftede Hænderne og rædselsslågen skreg: »Jeg vidste jo, at der ikke vilde komme andet end Ulykker ud af det!« hvorpaa hun faldt besvimet om. En af Mændene løb ud af en Sidedør til et Skur i Gaarden, hvorfra han forsøgte at komme over Plankeværket. Jeg selv havde

ikke passet paa ham, men en af Soldaterne fangede ham. I Døren stødte vi paa Kanine, som var ligbleg og rystede over hele Legemet. Jeg forstod, at der var foregaaet et eller andet af Vigtighed og anholdt dem derfor allesammen, lod Mændene bagbinde og satte dem under skarp Bevogtning. Alle mine Spørgsmaal mødte de med Tavshed, undtagen Fru Kanine, der tiggede og bad. »Hav Medlidenhed med Børnene, skaan dem. De har intet gjort!« og saa faldt hun paa Knæ og rakte Hænderne bønfoldende imod os. Den korthaarede unge Pige lo med sine frække Øjne og blæste mig en Mundfuld Tobaksrøg lige i Ansigtet. Jeg var altsaa nødsaget til at anvende Trusler og sagde:

„Jeg véd, at I har begaaet en Forbrydelse, men I vil ikke gaa til Bekendelse. Men hvis I ikke bekender, lader jeg Mændene skyde og fører Kvinderne til Uliassutai, hvor de vil blive stillet for Retten’.

Jeg havde udtrykt mig fast og bestemt, for de havde gjort mig rasende forbitret. Men jeg blev meget overrasket, da den unge Pige var den første, som sagde noget:

„Jeg skal fortælle Dem det hele’, sagde hun.

Jeg gav Ordre til at bringe Skrivematerialier, og mine Soldater var Vidner. Derefter optog jeg en Protokol over den af Fru Pouzikkoff afgivne Tilstaaelse. Hendes uhyggelige bloddryppende Forklaring lød saaledes:

„Min Mand og jeg er Bolschevik-Kommissærer, og vi er udsendte for at udfinde, hvor mange hvide Officerer der skjuler sig i Mongoliet. Men den gamle Fyr Bobroff kendte os. Vi vilde derfor herfra, men Kanine holdt os tilbage, idet han fortalte os, at Bobroff var rig og at han i lang Tid havde haft Lyst til at slaa ham ihjel og plyndre hans Ejendom, og vi gik ind paa at hjælpe ham hermed. Vi lokkede den unge Bobroff til at besøge os og spille Kort med os. Da han skulde hjem, listede min Mand sig om bag ham og skød ham. Derpaa gik vi alle hen til Bobroff's Ejendom. Jeg klatrede op paa Plankeværket og kastede noget forgiftet Kød for Hundene, der aad det og faldt døde om i Løbet af et Par Minuter. Derefter krøb vi alle over. Den første, der kom ud af Huset, var Bobroff's Kone, som Pouzikkoff, der laa skjult bag Døren, dræbte med et Øksehug. Ogsaa den gamle Fyr besørgede vi med Øksen, mens han sov. Den lille Pige kom løbende ind i Stuen, da hun hørte al denne Støj, og Kanine gav hende et Skud Dyrehagl i Hovedet. Derpaa plyndrede vi Huset og brændte det af, selv Heste og Kvæg indebrændtes. Bagefter vilde vi have brændt det hele saaledes, at der ikke var blevet meget Spor tilbage,

men saa kom De pludselig, og straks blev vi forraadte af disse fjolde Fyre'.

»Ja det var en ussel Affære!« vedblev Lieutenanten, da vi gik tilbage til Stationen. »Haaret rejste sig paa mit Hoved, da jeg hørte denne unge Kvinde, der knapt nok var kommet ud over Barnealderen, afgive sin Forklaring med største Sindsro. Først da indsaa jeg, hvor stor Fordærvelse Bolschevikerne havde bragt over Verden, hvorledes de havde presset alt godt: Tro, Guds frygt og Ansvarsfølelse ud af Menneskeheden. Først da forstod jeg, at alle rettænkende Mennesker maa kæmpe mod denne Menneskeslægtens farligste Fjende uden at gaa paa Akkord, saalænge der er Liv og saalænge der er Kræfter til denne Kamp.«

Medens vi gik hjemad, saå jeg noget sort paa Vejen, som jeg betragtede opmærksomt.

»Hvad er det?« spurgte jeg, idet jeg pegede paa Stedet.

»Det er Morderen Pouzikoff, som jeg har ladet skyde,« svarede Lieutenanten. »Jeg vilde egentlig have skudt baade Kanine og Fru Pouzikoff, men det gjorde mig ondt for Kanine's Kone og Børn, og jeg har ikke taget Timer i at skyde Kvinder. Nu sender jeg dem afsted sammen med Dem, under Opsigt af mine Soldater til Uliassutai, saa Resultatet bliver det samme, eftersom Mongolerne, der vil lade dem anklage for Mord, ganske sikkert lader dem henrette.«

Jeg har nu berettet, hvad der hændte i Tisingol, ved hvis Bredder Lygtemanden svæver over Sumpsøerne og i hvis Nærhed der løber en Jordspalte paa 300 Kilometer, som fremkom ved det sidste Jordskælv. Muligvis er Pouzikoff, Kanine og de andre fra Helvede kommen op gennem denne Spalte for at fylde den hele Verden med Rædsel og Forbrydelse. En af Ivanoff's Soldater, som med ligblegt Ansigt bad og bad i én Uendelighed, kaldte dem »Satans Tjenere.«

Det var meget ubehageligt at rejse i Selskab med disse Forbrydere fra Tisingol til Uliassutai, og min Ven og jeg syntes ganske at have mistet vort sunde og frejdige Syn paa Livet. Kanine sad stille hen og grublede, medens den unge Kvinde lo, røg Tobak og fjasede med Soldaterne og andre i Selskabet. Endelig gik vi over Jagisstai, og i Løbet af et Par Timer, kunde vi skelne store Grupper af Adobe¹⁾-Huse spredte over Sletten — saa vidste vi, at vi var kommet frem til Uliassutai.

¹⁾ *adobe*: en amerikansk Betegnelse for en Slags raa eller ubrændte Teglsten, et meget benyttet Bygningsæmne bl. a. paa Stillehavskysten.

XXV.

STRENGE DAGE

Vi var nu atter midt i Begivenhedernes Hvirvel. I de fjorten Dage, vi havde været borte, var nemlig meget sket. Den kinesiske Kommissær, Wang-Tsao-tsun havde afsendt elleve Kurerer til Urga, men ingen af dem var kommen tilbage. Tilstanden i Mongoliet var alt andet end klar. Den russiske Hærafdeling var blevet udvidet ved, at flere Kolonister havde sluttet sig til den, og fortsatte i Hemmelighed sin ulovlige Tilværelse, skønt Kineserne gennem deres allestedsnærværende Spioner vidste god Besked om den. I Byen forlod ingen Russer eller anden Udlænding sit Hus, alle holdt sig hjemme bevæbnet og færdig til at gaa over til Handling. Om Natten stod deres bevæbnede Skildvagter i alle deres Gaarde. Det var Kineserne, som fremkaldte disse Forsigtighedsregler. Paa Befaling af deres Kommissær forsynede alle de kinesiske Købmænd, som havde Skydevaaben paa Lager, deres Personal med Rifler og hvad de derefter havde tilovers, udleverede de til Embedsmændene, som sammen med dem oprettede og udrustede to Hundrede Kulier som en særlig irregulær Garnison.¹⁾ (Gamin'er) Derpaa satte de sig i Besiddelse af det mongolske Arsenal og uddelte de Skydevaaben, de derved fik at raade over, til de kinesiske Køkkengartnere i *nagan hushun*, hvor der altid fandtes en vekslende Befolkning af tilfældige kinesiske Arbejdere af den allerlaveste Art. Men disse Arbejdere, der tilhørte Kinas Bærme, følte nu deres Styrke, de holdt stormende Møder og forberedte sig øjensynlig til i en eller anden Form at bryde løs. Ved Nattetid førte Kulierne en Mængde Kasser med Patroner fra de kinesiske Butikker til *nagon hushun*, og fra nu af gik Kinesernes Paagaahed over alle Grænser. Disse Kulier og Gamin'er havde den Frækhed uden videre at standse og ransage Folk paa aaben Gade og søgte at yppe Strid, for at de kunde faa Lejlighed til at røve, hvad de havde Lyst til. Hemmelige Budskaber, som vi fik fra enkelte kinesiske Kvarterer, sagde os, at Kineserne forberedte en *pogrom* mod alle Russere og Mongoler i Uliassutai. Det stod os fuldstændig klart, at der kun behøvedes at sætte Ild paa den rigtige

¹⁾ Forfatteren betegner denne Garnisons „Irregularitet“ ved at kalde dem „gamins“ (Gadedrenge). Paa Russisk hedder saadanne Tropper „bandi“, paa Tyrkisk „baschi-bozuku“.

Ossendowski.

Side af Byen (hvor Vinden kom fra), saa vilde alle Koloniens Træbygninger gaa op i Luer. Hele Befolkningen indrettede sig paa at forsvare sig, forstærkede Vagtposterne om Husene, udvalgte overordnede Ledere for de forskellige Afdelinger af Byen, organiserede et særligt Brandvæsen og gjorde Heste, Vogne og Proviant i Orden til hastig Flugt. Forholdene blev endnu værre, da det fra Kobdo meddeltes, at dér havde Kineserne foranstaltet en *pogrom*, dræbt nogle af Indbyggerne og brændt hele Byen efter den grusomste Plyndring. De fleste af Indbyggerne slap bort til Bjergskovene, men Flugten skete om Natten, og følgelig havde de hverken varme Klæder eller Levnedsmidler med sig. De følgende Dage genlød Bjergene omkring Kobdo af de ulykkeligens Skrig og Veklager. Den strenge Kulde og Sulten gjorde en rig Høst blandt de arme Kvinder og Børn, der maatte opholde sig her under aaben Himmel i den mongolske Vinter. Alt dette fik Kineserne snart at vide. Men de lo blot spottende af det og indkaldte snart et stort Møde i *nagon hushun*, hvor det skulde drøftes, om det ikke nu maatte være det passende Tidspunkt til at slippe Pøbelen og Gamin'erne løs paa Byen.

Disse Planer blev aabenbarede for os af en ung Kineser, der var Søn af en Kok hos en af Kolonisterne. Straks bestemte vi at foretage en Undersøgelse. En russisk Officer og min Ven samt jeg selv gav os da — sammen med den unge Kineser som Fører — paa Vej til Udkanten af Byen. Vi lod, som om vi simpelthen var ude at gaa en Tur, men den kinesiske Skildvagt paa den Side af Byen, der vendte ud mod *nagon hushun*, standsede os og ytrede i en ufor-skammet, overlegen Tone, at ingen maatte gaa ud af Byen. Medens vi forhandlede med ham, lagde jeg Mærke til, at der var opstillet kinesiske Vagter langs hele Vejen mellem Byen og *nagon hushun*, og at Kinesere i store Masser gik ud i denne Retning. Vi indsaa straks, at vi umuligt ad denne Vej kunde naa hen til Mødet, og vi valgte derfor en anden Vej. Vi gik ud af Byen paa dennes Østside og gik langs med den Lejr, der beboedes af de Mongoler, der var bragte til Betlerstaven ved Kinesernes Udpresninger. Ogsaa de afventede øjensynlig med bange Anelser Begivenhedernes Udvikling; thi, skønt det var sent paa Dagen, var ingen af dem gaet til Ro. Vi listede os ud paa Isen og arbejdede os frem ad Floden til *nagon hushun*. Da vi havde klaret Byen, sneg vi os forsigtig frem, idet vi benyttede os af alt, bag hvilket vi kunde søge Dækning. Vi var bevæbnede med Revolvere og Haandgranater og vi vidste, at der

i Byen var oprettet en lille Afdeling, der skulde komme os til Hjælp, hvis vi stedtes i Fare. Først listede den unge Kineser sig frem, fulgt i Hælene af min Ven, der stadig erindrede ham om, at han vilde blive kvalt i samme Sekund, han gjorde en eneste Bevægelse for at forraade os. Jeg er bange for, at den unge Fører ikke fandt synderligt Behag i denne Udflugt sammen med min kæmpestærke Ven, der pustede altfor lydeligt af den uvante Anstrengelse. Tilsidst fik vi Plankeværkerne om *nagon hushun* i Sigte, og der laa nu intet mellem dem og os andet end den aabne Slette, hvor vi let kunde være bleven opdagede. Derfor besluttede vi én efter én at krybe fremad, kun Kineseren blev tilbage i Selskab med min trofaste Ven. Heldigvis laa der en Mængde Dynger af frossen Gødning paa Sletten, og ved at benytte disse til Dækning kom vi snart til vor Maal, Plankeværket. I Skyggen af dette listede vi os langs Gaarden, hvorfra Mængdens ophidsede Stemmer lød os imøde. Vi befandt os nu paa Punkter, hvorfra vi i Mørket kunde se og høre alting, og opdagede to ganske besynderlige Ting i vor umiddelbare Nærhed.

Det første, vi opdagede, var at der foruden os var en anden usynlig Tilskuere til den kinesiske Forsamling. Han laa paa Jorden med Hovedet nede i et Hul, som Hundene havde gravet ind under Plankeværket. Han rørte sig ikke og havde ganske sikkert ikke hørt os komme. Nær ved ham i Grøften laa en hvid Hest med sammenbundet Mund, og lidt længer borte stod en anden — opsadlet — Hest bunden til Plankeværket.

Inde i Gaarden var der et frygteligt Spektakel. Henved to tusinde Mennesker brølede, disputerede og svang Armene i vilde Gestus. Næsten alle bar Rifler, Revolvere, Sværd eller Økser. Omsider traadte en svær, bredskuldret Kineser op paa Karmen af en Brønd, svingede sin Riffel over Hovedet og holdt med høj, skarp Stemme en længere Tale.

»Han fortalte,« sagde vor Tolk, »at de skal gøre det samme, som Kineserne har gjort i Kobdo og at de maa sikre sig et Tilsagn fra Kommissæren om, at han skal befale sine Gardere ikke at lægge Hindringer i Vejen for Fuldførelsen af deres Planer. Og saa siger han, at den kinesiske Kommissær maa affordre Russerne alle deres Vaaben. ‚Saa‘, siger han, ‚skal vi tage Hævn over Russerne for Blagovjestschensk, hvor de i 1900 druknede tre tusinde Kinesere. Nu kan I blive her, medens jeg gaar hen og snakker med Kommissæren‘,«

Og med disse Ord sprang Taleren ned fra Brøndkarmen og skyndte

sig ud af Porten ad Byen til. Men i det samme bemærkede vi, at Manden, der laa paa Jorden med Hovedet nede i Hullet under Plankeværket, kom ud fra Hullet, trak sin hvide Hest frem fra Grøften og løb hen og løste den anden Hest og førte den tilbage til den Side, hvor vi laa, længst borte fra Byen. Han lod den ene Hest blive, og listede sig om Hjørnet af *hushun*'en. Nu kom den Kineser, der havde holdt Tale, ud af Porten, og da han saâ sin Hest paa den anden Side af Indhegningen, kastede han sin Riffel over Skulderen og gik hen imod Hesten. Han var omtrent kommet halvvejs frem mod Hesten, da den Fremmede bag Hjørnet af Plankeværket pludselig galopperede frem og som et Lyn bogstavelig svingede Manden fra Jorden op paa sin Sadelknap, hvor han kneblede den halvkvalte Kineser og jog afsted med ham vestpaa i Retning bort fra Byen.

»Hvem tror De, *det* var?« spurgte jeg min Ven, og denne svarede straks: »Det maa have været Tushegoun Lama.«

Og i Virkeligheden mindede hans hele Fremtræden mig om den hemmelighedsfulde Lama-Hævner, og den Maade, paa hvilken han behandlede sin Fjende, lignede fuldstændig Tushegoun'en. Sent paa Aftenen hørte vi at noget efter, at deres »Taler« var gaaet bort for at faa Kommissæren til at være med paa deres Forehavende, var hans Hoved blevet kastet over Plankeværket midt ind i den ventende Forsamling, og at otte Gamin'er, som var gaaet fra *hushun*'en til Byen, var forsvundne uden at efterlade mindste Spor. Disse Begivenheder satte Skræk i den kinesiske Pøbel og slog lidt koldt Vand i Blodet.

Næste Dag fik vi en Hjælp, vi ikke havde ventet. En ung Mongoler var kommet galopperende ind i Byen, hans Kappe var flaaet itu, Haaret hang i Tjavser ned paa Skuldrene og en Revolver stak frem under hans Bælte. Han red lige hen paa Torvet, hvor Mongolerne altid forsamler sig, og raabte uden at staa af Hesten:

»Urga er indtaget af vore Mongoler og *Chiang Chün* Baron Ungern! Bogdo Hutuktu er atter vor Khan! Mongoler! Dræb Kineserne og tag alt, hvad der er i deres Boder! Vor Taalmodighed er udtømt!«

Et Ophidselsens Raab rejste sig fra Mængden. Rytteren omringedes af en Sværm, der overvældede ham med Spørgsmaal. Den gamle mongolske »Sait«, Chultun Beyli, som var bleven fjernet af Kineserne, blev straks sat i Kundskab om disse Nyheder og anmodede om, at Overbringeren af dem maatte blive ført til ham, hvilket skete. Efter at have udspurgt Manden lod han ham fængsle, fordi han havde ophidset Befolkningen til at gøre Tumulter, men afslog

at udlevere ham til de kinesiske Myndigheder. Jeg var dengang personlig hos Sait'en og hørte paa, at han traf sin Afgørelse i denne Sag. Da nu den kinesiske Kommissær, Wang Tsao-tsun, fremkom med Trusler mod Sait'en for hans Ulydighed mod Kommissærens Autoritet, svarede den gamle Mand, idet han rolig bevægede Perlerne i sin Rosenkrans:

»Jeg tror paa denne Mongols Beretning i alle dens Ord og Punkter, og jeg har en Følelse af, at De og jeg snart vil komme til at bytte Roller.«

Det forekom mig forresten, at ogsaa Wang-Tsao-tsun troede paa, hvad Mongolen havde meddelt, eftersom han ikke kom med yderligere Bemærkninger mod Sait'en. Fra dette Øjeblik forsvandt Kineserne fra Uliassutai's Gader, som om de aldrig havde været der, og samtidig indtog de russiske Officerers og vor Fremmedkolonis Patruljer deres tidligere Pladser. Paniken hos Kineserne voksede ved, at der ankom et Brev, hvori det berettedes, at Altai-Tatarerne og Mongolerne under Anførsel af Tata-Officeren Kajgorodoff, havde forfulgt Kineserne, som vilde bort med deres Bytte fra Kobdo's Plyndring, og indhentet og tilintetgjort dem ved Liankiang's Bredder. I Brevet stod der endvidere, at General Bakitsch og de seks tusind Mand, der havde været interneret sammen med ham af de kinesiske Myndigheder ved Amyl-Floden, var bleven forsynet med Vaaben og rykkede frem for at støde til Hetman'en Annenkoff, som havde været interneret i Kuldja, og, som sidste Maal, forene sig med Baron Ungern. Det viste sig imidlertid, at dette Rygte var falsk, for det første fordi hverken Bakitsch eller Annenkoff havde sligt til Hensigt, og dernæst, fordi Annenkoff af Kineserne var bleven ført helt ind i det indre af Turkestan. Men foreløbig blev Kineserne fuldstændig lammede ved disse Efterretninger.

Netop ved den Tid ankom der fra Irkutsk til den bolschevikiske, russiske Kolonists Bourdakoff's Hus tre Bolschevik-Agenter ved Navn Saltikoff, Freimann og Novak, som rejste en Agitation blandt de kinesiske Myndigheder, der gik ud paa at faa dem til at afvæbne de russiske Officerer og udlevere dem til de Røde. De bevægede det kinesiske Handelskammer til at anmode Irkutsk-Sovjet'en om at sende en Afdeling Røde til Uliassutai for at beskytte Kineserne mod de hvide Afdelinger. Freimann førte med sig kommunistiske Flyveskrifter paa Mongolsk og Instruktioner om at genoprette Telegrafforbindelsen med Irkutsk. Ogsaa Bourdakoff havde faaet Budskab fra Bolschevikerne. Dette hæderlige Firkløver drev nu deres

Spil med afgjort Held og fik hurtig Wang-Tsao-tsun til at gaa med dem. Atter viste der sig truende Udsigter til en *pogrom* i Uliassutai, og de russiske Officerer var forberedte paa, at man vilde forsøge paa at arrestere dem. Repræsentanten for et af de amerikanske Firmaer gik derfor sammen med mig til Kommissæren for at forhandle med ham. Vi fremhævede for ham, at hans Handlinger var ulovlige, forsaavidt han ingen Bemyndigelse havde fra sin Regering til at forhandle med Bolschevikerne, saalænge Sovjet-Regeringen ikke var anerkendt i Peking. Wang-Tsao-tsun og hans Raadgiver Fu-Hsiang blev synlig forvirrede ved at høre, at vi vidste Besked med hans hemmelige Møder med Bolschevik Agenterne. Han forsikrede os, at hans Garde var tilstrækkelig til at forhindre enhver Tanke om en *pogrom*. Ganske vist kunde der nu udrettes en Del med denne Garde, som bestod af veløvede og disciplinerede Soldater og kommanderedes af en forstandig og højt dannet Officer; men hvad kunde firsindstyve Soldater udrette mod en Hob af tre tusinde Kulier, et tusind bevæbnede Købmænd og to hundrede Gamin'er? Vi pointerede med Styrke, hvad der efter vor Mening kunde befrygtes, og bad ham indtrængende undgaa Blodsudgydelse, idet vi fremhævede, at den russiske Befolkning og de andre Udlændinge havde besluttet at forsvare sig til det yderste. — Wang gav derefter Befaling til at fordele stærke Vagthold omkring i Gaderne, og herved fremkom det højst interessante Skuespil, at alle Patruljerne — russiske, andre fremmede og kinesiske — spadserede frem og tilbage gennem hele Byen. Dengang vidste vi ikke, at der var tre hundrede Mand extra paa Vagt, — det var Tushegoun Lama's Mænd, der laa skjult i de nærliggende Bjerge.

Atter skiftede Scenen voldsomt og hurtig. Den mongolske Sait fik nemlig gennem Lama'erne i det nærmeste Kloster at vide, at Oberst Kazagrandi efter en Kamp med kinesiske irregulære Tropper havde indtaget Van Kure og dér oprettet russisk-mongolske Rytterbrigader, idet han mobiliserede Mongolerne efter Ordre fra den »Levende Buddha« og Russerne efter Ordre fra Baron Ungern. Et Par Dage efter udsprede den Nyhed sig, at kinesiske Soldater i det store Kloster i Dzain havde dræbt den russiske Kaptajn Barsky, og som Følge heraf havde nogle af Kazagrandi's Soldater angrebet Kineserne og jaget dem bort fra Klostret. Ved Indtagelsen af Van Kure arresterede Russerne en koreansk Kommunist, som kom fra Moskva forsynet med Penge og Agitationsskrifter og skulde videre for at arbejde i Korea og Amerika. Denne Koreaner med alt hans

Guld blev af Oberst Kazagranti sendt til Baron Ungern. — Da Chefen for den russiske Afdeling i Uliassutai havde modtaget de nævnte Efterretninger, lod han alle Bolschevikagenterne arrestere og lod dem og Bobroffs Mordere domfælde. Kanine, Pousikoff's Kone og Freimann blev skudt, for Saltikoff's og Novak's Vedkommende var der nogen Tvivl tilstede, og Saltikoff undslap og holdt sig skjult, medens Novak efter Oberstlieutenant Michailoffs Raad begav sig vestpaa. Chefen for det russiske Detachement udstedte derefter Ordre til Mobilisering af de russiske Kolonister og stillede aabenlyst Uliassutai under sin Beskyttelse med de mongolske Myndigheders stiltiende Sanktion. Den mongolske Sait, Chultun Beyli, sammenkaldte et Raad af de omboende mongolske Prinser hvis vigtigste Mand var den bekendte mongolske Patriot Hun Jap Lama. Det tog ikke Prinserne lang Tid at formulere deres Krav mod Kineserne paa fuldstændig Rømning af det under Sait Chutun Beyli staaende Territorium, og dette gav Anledning til Forhandlinger, Trusler og Rivninger mellem de forskellige kinesiske og mongolske Elementer. Wang-Tsao-tsun fremsatte et Forslag til Sagens Ordning, som akcepteredes af nogle af de mongolske Prinser; men i det afgørende Øjeblik kastede Jap Lama det af Kineserne affattede Dokument paa Gulvet, trak sin Kniv og svor, at han hellere vilde dø for sin egen Haand end sætte sit Segl under denne forræderske Overenskomst. Resultatet var, at de kinesiske Forslag forkastedes og at man fra begge Sider gjorde sig rede til Kamp. Alle bevæbnede Mongoler blev indkaldte fra Jassaktu Khan, Sain-Norion Khan og Jahantsi Lamas Distrikt. De kinesiske Myndigheder bragte deres fire Maskingeværer i Position og traf Foranstaltninger til at forsvare Fæstningen. Baade Kineserne og Mongolerne holdt stadig Raadslagninger. Endelig kom vor gamle Bekendt, Tzeren, til mig, der som Fremmed stod udenfor de stridende Parter, og leverede mig en Anmodning baade fra Wang-Tsao-tsun og Chultun Beyli om at søge at forsone de stridende Elementer og arbejde paa en fornuftig Ordning af Sagen. Lignende Anmodninger stilledes til Repræsentanten for det ene af de amerikanske Firmaer. Næste Aften holdtes det første Møde mellem »Underhandlerne« og de kinesiske og mongolske Repræsentanter. Mødet forløb i høj Grad stormende, og vi Fremmede opgav ethvert Haab om et heldigt Udfald af vort Hvery. Men da Talerne omsider henimod Midnat blev trætte, opnaaede vi dog Enighed paa to Punkter: Mongolerne udtalte, at de ikke vilde have Krig, men ønskede at se Sagen saaledes ordnet, at deres

Venskab med det store kinesiske Folk vedblev at bestaa; medens den kinesiske Kommissær erkendte, at Kina havde krænket de Traktater, ved hvilke fuldstændig Uafhængighed paa lovlig Vis var tilsikret Mongoliet.

De nævnte to Punkter udgjorde Grúndlaget for vor Optræden paa næste Møde og forsynede os med Udgangspunkter for vort Arbejde for hurtig Forsoning mellem de stridende. Forhandlingerne fortsattes i tre Dage og udviklede sig efterhaanden saaledes, at vi Fremmede endelig kunde fremsætte vort Forligsforslag. De vigtigste Punkter i dette gik ud paa, at de kinesiske Myndigheder skulde nedlægge den udøvende Magt, tilbagegive Mongolerne deres Vaaben, afvæbne de to hundrede Gamin'er og forlade Landet; til Gengæld skulde Mongolerne indrømme Kommissæren og hans bevæbnede Garde paa firsindstyve Mand fri Afmarch med fuld Honnør. Denne kinesisk-mongolske Traktat blev i Uliassutai undertegnet og forsynet med Segl af de kinesiske Kommissærer Wang-Tsao-tsun og Fu-Hsiang, af begge de mongolske Sait'er, af Hun Jap Lama og andre Prinsere, af Præsidenterne for russiske og kinesiske Handelskamre og endelig af os, de fremmede Underhandlere. De kinesiske Købmænd blev i Uliassutai, da Sait-Chultun Beyli, som nu fuldtud var genindsat i sin Magt og Myndighed, indestod for deres Sikkerhed. — Saa kom den Dag, da Wang-Tsao-tsun's Ekspedition skulde drage bort. Alle rede var Kommissærens Gaardsplads opfyldt af fuldpakkede Kameler, og Soldaterne ventede kun paa deres Heste, der hentedes ude fra Sletten. Men pludselig fortæltes det, at alle Hestene var bleven stjaalet om Natten og ført Syd paa, og af to Soldater, der blev sendt ud for at følge Hestenes Spor, kom kun den ene tilbage med det Budskab, at den anden var bleven dræbt. Hele Byen grebes af Forbavselse, som hos Kineserne slog over i aabenbar Panik, der blev endnu større, da nogle Mongoler fra en fjern *ourton* mod Øst kom til Byen og berettede, at de langs Postvejen til Urga havde set Ligene af sexten af de Soldater, som Wang-Tsao-tsun havde afsendt med Breve til Urga. Hvorledes disse hemmelighedsfulde Begivenheder i Virkeligheden hang sammen, skal i det følgende blive forklaret.

Chefen for det russiske Detachment modtog fra en Kosakoberst V. N. Domojiroff, et Brev med Ordre til straks at afvæbne den kinesiske Garnison, at fængsle alle kinesiske Embedsmænd og sende dem til Baron Ungern i Urga, at etablere sig som Herre i Uliassutai — om fornødent ved Magt og støde til ham med sin Styrke. Samtidig hermed kom en Kurér fra Narabanchi Hutuktu galopperende

med et Brev, hvor der stod, at en russisk Afdeling under Hun Boldon og Oberst Domojiroff fra Urga havde plyndret nogle kinesiske Handelsoplag og dræbt deres Ejere og derefter var kommet til Klostret, hvor de havde forlangt Heste, Levnedsmidler og Husly. Hutuktu'en bad om Hjælp, fordi det let kunde falde Kobdo's vilde Erobrer, Hun Boldon, ind at plyndre det forsvarsløse, afsides liggende Kloster. Vi bad indstændig Oberst Michailoff ikke at krænke den højtidelig indgaaede Traktat og derved modarbejde alle de Fremmede, som havde Del i dens Tilblivelse, da dette vilde være at handle ligesom Bolschevikerne, der har gjort Svig til den ledende Grundsætning i alle politiske Spørgsmaal, og vore Ord syntes at overbevise Obersten, som svarede Domojiroff, at Uliassutai allerede var i hans Magt, uden at nogen Kamp havde været nødvendig, at det russiske trefarvede Flag i Øjeblikket vajede over det tidligere russiske Konsulats Hus; at Gamin'erne var afvæbnede, men at de øvrige Befalinger ikke kunde bringes til Udførelse, fordi man derved vilde komme i aabenbar Strid med den umiddelbart forinden i Uliassutai under tegnede kinesisk-mongolske Traktat.

Hver Dag blev adskillige Kurerer afsendte fra Narabanchi Hutuktu til Uliassutai. Efterretningerne blev mere og mere foruroligende. Hutuktu'en meldte, at Hun Boldon mobiliserede mongolske Tiggere og Hestetyve, som han forsynede med Vaaben og lod indøve; at Soldaterne røvede Klosters Faar; at »Noyon« Domojiroff altid drak sig fuld, og at Hutuktu'ens Protester kun besvaredes med Spot og Haanlatter. Sendebudene kunde kun give meget ubestemte Oplysninger om Afdelingens Styrke, idet nogle sagde, at der var tredive Mand, medens andre fortalte, at Domojiroff, efter hvad han selv sagde, havde otte hundrede Mand ialt. Vi vidste altsaa hverken ud eller ind, og snart kom der ikke flere Kurerer. Alle Sait'ens Breve kom der aldrig Svar paa, og hans Kurerer kom ikke tilbage. Uden al Tvivl var de dræbt eller tagen til Fange.

Saa besluttede Prins Chultun Beyli selv at tage derhen ledsaget af Formændene for det russiske og det kinesiske Handelskammer og to mongolske Officerer. Der gik tre Dage, inden vi hørte det mindste fra ham, og Mongolerne begyndte at blive bekymrede for ham. Den kinesiske Kommissær og Hun Jap Lama rettede derfor en Opfordring til vor Sammenslutning (de Fremmedes) om at sende en Mand til Narabanchi, for at denne Mand kunde arbejde paa at faa Konflikten løst og faa Domojiroff bevæget til at anerkende Traktaten og ikke tillade den Udæskning, som vilde ligge i Krænkelsen

af en Aftale mellem de to store Nationer. Vor Sammenslutning anmodede ogsaa denne Gang mig om at paatage mig denne Mission *pro bono publico*. Som Tolk tog jeg med mig en russisk Kolonist, Nevø af den myrdede Bobroff, en brillant ung Mnad, glimrende Rytter og modig og koldblodig som faa, og Oberstlieutenant Michailoff lod en af sine Officerer ledsage mig. Forsynet med en *tzara*, der satte mig istand til at rekvirere Postheste og Førere, begav vi os rask afsted ad den Vej, som jeg nu var helt kendt med, til min gamle Ven, Jelib Djamsrap Hutuktu af Narabanchi. Skønt der af og til laa dyb Sne, kom vi dog hver Dag 150—200 Kilometer frem.

XXVI.

DE HVIDE HUNGHUTZERS BANDE

Efter tre Dages Rejse kom vi sent paa Aftenen til Narabanchi. Paa det sidste Stykke Vej bemærkede vi en Del Ryttere, som kom imod os, men galopperede tilbage til Klostret, saasnart de fik Øje paa os. Vi saå efter det russiske Detachements Lejr, men kunde ikke finde den. Mongolerne viste os ind i Klostret, hvor Hutuktu'en straks modtog mig. Inde i hans *yurta* sad Chultun Beyli. Hutuktu'en forærede mig nogle *hatyks* og sagde: »Det er Gud selv, som har sendt Dem til os i dette farlige Øjeblik.«

Jeg forstod, at Domojiroff havde ladet Formændene for begge Handelskamrene arrestere og truet med at lade Prins Chultun skyde. Hverken Domojiroff eller Hun Boldon havde mindste skriftligt til at legitimere deres Handlinger. Nu traf Chultun Beyli Forberedelser til at slaas med dem.

Jeg anmodede dem om at føre mig til Domojiroff. Gennem Mørket kunde jeg se fire store *yurta*'s og to mongolske Skildvagter med russiske Rifler. Vi gik ind i den russiske »Noyon«s Telt, hvor et besynderligt Skue viste sig for vore Øjne. Midt i *yurta*'en brændte det sædvænlig Fyrbækken. Der, hvor Alteret ellers plejer at være, stod der en Trone, og paa den sad Oberst Domojiroff, en høj, mager, graahaaret Mand. Han var iført Undertøj og Strømper — ellers ingenting, var øjensynlig meget anløben og sad og fortalte Historier. Omkring Fyrbækkenet laa tolv unge Mennesker i forskellige maleriske Stillinger. Den Officer, der ledsagede mig paa Turen,

afgav Beretning til Obersten om Begivenhederne i Uliassutai, og under den derpaa følgende Samtale spurgte jeg Domojiroff, hvor hans Detachment laa i Lejr. Han gav sig til at le og sagde med en omfattende Haandbevægelse: »Mit Detachment? Det sér De her?« Jeg bemærkede, at vi efter den Maade, paa hvilken han havde formuleret sin Ordre til os i Uliassutai, maatte gaa ud fra, at han raadede over en stor Styrke. Jeg underrettede ham endvidere om, at Oberstlieutenant Michailoff traf Foranstaltninger til at optage Kampen med Bolschevikerne, der rykkede frem med Uliassutai.

»Hvad for noget?« udrød han forbavset, »de Røde?«

Vi tilbragte Natten i hans *yurta*. Da vi skulde til Ro, hviskede min Ledsager, Officeren, til mig:

»Sørg endelig for at have Deres Revolver parat.« Jeg svarede med et Smil: »Vi er jo hos et hvidt Detachment og altsaa fuldkommen i Sikkerhed.«

»Ja det er vi jo,« svarede han, idet han lukkede det ene Øje.

Næste Dag opfordrede jeg Domojiroff til at gaa en Tur med mig over Sletten, og jeg kunde nu tale mere frit med ham om, hvad der var gaaet for sig. Hun Boldon og han havde faaet en kategorisk Ordre fra Baron Ungern om at sætte sig i Føling med General Bakitsch, men istedenfor at efterkomme denne havde de givet sig til at plyndre de kinesiske Vareoplæg langs Vejen, og han havde besluttet, at nu vilde han være Erobrer i stor Stil. Paa Vejen var han stødt paa nogle af de Officerer, der var deserteret fra Oberst Kazagrands og nu havde gjort fælles Sag med ham. Det lykkedes mig at faa Domojiroff til at gaa ind paa at søge en fredelig Ordning med Chultun Beyli og ikke krænke Traktaten, og dermed gik han lige til Klostret og jeg hjemefter. Paa Vejen mødte jeg en Mongol, en høj Mand i blaa Silkekappe — det var Hun Boldon. Han forestillede sig selv, og vi talte Russisk sammen. Da jeg kom tilbage til Domojiroffs Telt, fik jeg neppe Tid til at tage mit Overtøj af, før en Mongol kom løbende for at indbyde mig til et Besøg i Hun Boldon's *yurta*. Prinsen boede netop lige ved Siden af i en pragtfuld blaa *yurta*. Da jeg var nøje kendt med mongolsk Etikette, sprang jeg i Sadlen og red de ti Skridt til hans Dør. Jeg blev modtaget af Hun Boldon med kølig Overlegenhed.

»Hvem er han?« spurgte han Tolken, idet han pegede paa mig.

Jeg forstod, at han forsætlig vilde fornærme mig, og jeg betalte ham med samme Mønt ved at pege paa ham og henvende det samme Spørgsmaal til Tolken i en endnu lidt ubehageligere Tone:

»Hvem er han? Er han Prins og Kriger, eller er han en Tølper af en Faarehyrde?«

Boldon blev noget forvirret herved og med rystende Stemme og stærkt ophidset busede han løs paa mig og sagde, at han ikke vilde finde sig i, at jeg blandede mig i hans Sager, og at han vilde lade hver den skyde, som gik mod hans Ordre. Han slog i Bordet med knyttet Næve, og rejste sig derefter og trak sin Revolver. Men jeg havde jo rejst nok mellem Nomader og kendte dem tilbunds — baade Fyrster, Lama'er, Hyrder og Landevejsrøvere. Derfor løftede jeg min Ridepisk og smældede den med fuld Kraft i Bordet. Saa sagde jeg til Tolken:

»Vil De sige ham, at den Mand, han har den Ære at tale med, er hverken Mongol eller Russer, men Udlænding og Borger i en stor og fri Nation. Sig ham, at han først maa lære at optræde som en Mand; saa kan han komme til mig, og saa kan vi tale sammen om Tingene.«

Saa gjorde jeg kort omkring og gik. Ti Minuter efter kom Hun Boldon til min *Yurta* og gjorde mange Undskyldninger. Jeg fik ham da til at love, at han vilde forhandle med Chultun Beyli og ikke krænke det frie mongolske Folk i sin Virksomhed. Samme Aften var alt i Orden. Hun Boldon sendte sine Mongoler hjem og tog til Kobdo, medens Domojiroff med sin Bande tog afsted til Jassaktu Khan for der at ordne Mobiliseringen af Mongolerne. Med Chultun Beyli's Samtykke skrev han til Wang-Tsao-tsun med Anmodning om at opløse hans Garde, da alle de kinesiske Tropeafdelinger i Urga havde haft samme Skæbne; men Brevet kom først frem, efterat Wang havde købt Kameler til Erstatning for de stjaalne Heste og var paa Vej til Grænsen. Senere sendte Oberstlieutenant Michailoff en Afdeling paa halvtredsindstyve Mand under Lieutenant Strigine ud for at indhente Wang og faa Vaabnene udleverede.

XXVII.

DET LILLE TEMPELS HEMMELIGHED

Prins Chultun Beyli og jeg havde alt i Orden til at rejse fra Nara-banchi Kure. Medens Hutuktu'en holdt Gudstjeneste for Sait'en i »Velsignelsens Tempel«, spadserede jeg omkring gennem de snevre Gyder mellem de Huse, hvor Lama'erne af forskellige Grader boede,

Skolerne, hvor de lærde »*Doctores theologiæ*« (eller *Maramba*) og »*Doctores medicinæ*« (eller *Ta Lama*) holder Forelæsninger, Husene, hvor Studenterne, *Bandi* boede, Oplagshusene, Arkiverne og Bibliotekerne. Da jeg kom tilbage til Hutuktu's *yurta*, var han kommen hjem. Han forærede mig en stor *hatyk* og foreslog en Tur omkring i Klostret. Hans Ansigtstudtryk var præget af Tankefuldhed, hvoraf jeg sluttede, at der var noget, han ønskede at tale med mig om. Da vi kom ud af *yurta*'en, mødte vi den nylig løsladte Formand for det russiske Handelskammer og en russisk Officer. Hutuktu'en og jeg gik derpaa hen til en lille Bygning, der laa lige bagved en lysegul Stenmur.

»I denne Bygning har engang Dalai Lama og Bogdo Khan opholdt sig, og vi maler altid de Huse gule, hvor disse hellige Personer har levet. De kan godt gaa ind.«

Det indre af Bygningen var prægtigt udstyret. I nederste Stokværk fandtes Spisesalen med rigt udskaarne svære kinesiske Borde af Ibenholt og Vægskabe med Porcellæns- og Broncesager. Ovenover var der to Værelser, det første af dem et Soveværelse betrukket med svære, gule Silkestoffer; en stor, kinesisk Lampe rigt besat med Ædelstene i alle Farver hang i en fin Broncekæde ned fra den udskaarne Loftsbjælke. I dette Værelse stod der en stor, firkantet Seng med Silkepuder, Madrasser og Uldtæpper. Selve Sengen var af Ibenholt og, navnlig paa Støtterne, der bar den tagdannede Himmel, forsynet med fint udskaaet Arbejde, der næsten udelukkende fremstillede den bekendte Drage, der opluger Solen. Ved Siden af Sengen stod en Slags Kommode, hvis hele Overflade var én stor Udskaering, som forestillede forskellige religiøse Optrin. Fire magelige Lænestole udgjorde Resten af Udstyret, naar undtages den lave, orientalske Trone, som stod paa en Forhøjning længst borte fra Indgangen.

»Kan De se Tronen derhenne?« sagde Hutuktu'en. »En Vinternat kom nogle Ryttere her til Klostret og forlangte, at alle *Gelong'*erne og *Getul'*erne tilligemed Hutuktu'en og *Kanpo* i Spidsen skulde samles her i dette Værelse. En af de Fremmede satte sig paa Tronen, hvor han tog sin *baschlyk*¹⁾ af. Alle Lama'erne faldt paa Knæ, da de i denne Fremmede genkendte den Person, af hvilken de længe i Forvejen havde set en Beskrivelse i Dalai Lama's, Tashi Lama's

¹⁾ en Slags russisk Hovedbedækning, som ogsaa her i Landet var meget i Mode hos vore Damer i Halvfjerds'erne. De var just ikke klædelige, og Folkevittigheden døbte dem „Basilisker“.

og Bogdo Khan's hellige Buller. Det var den Mand, hvem hele Verden tilhører og som har gennemtrængt alle Naturens Hemmeligheder. Han bad en kort tibetansk Bøn, gav alle Tilstedeværende sin Velsignelse og forudsagde derpaa, hvad der vilde ske i de nærmeste halvt hundrede Aar. Dette ligger nu tredive Aar tilbage, og alle hans Forudsigelser er gaaet i Opfyldelse. Medens han bad foran det lille Alter i Værelset ved Siden af, gik Døren herindtil op af sig selv, Lamper og Lys foran Alteret tændtes ligeledes af sig selv, og de hellige Kar udsendte, uagtet der intet brændbart var i dem, stærke Strømme af Røgelsesduft over hele Rummet. Derpaa forsvandt Verdens Konge og hans Ledsagere uden at sige noget, og uden at efterlade andet Spor end Folderne i Tronens Silkebetræk. Men de glattede sig ud af sig selv, og Tronen saå ud, som om ingen havde siddet paa den.«

Hutuktu'en gik hen til Alteret, knælede, holdt Hænderne for Øjnene og bad. Jeg betragtede den gyldne Buddha's rolige, uforstyrrelige Ansigt, over hvilket de flakkende Lamper kastede vekslende Skygger, og kastede derpaa Blikket paa Rummet ved Siden af Tronen. Hvad jeg saå, var vidunderligt og neppe til at fatte: men sikkert er det, at jeg saå en svær, muskelstærk Mand med mørkladent Ansigt og et strengt og alvorligt Udtryk om Munden, som yderligere fremhævedes af hans straalende Øjne. Hans Legeme var drapperet i et hvidt Klædebon, det var gennemsigtigt, og bag det saa jeg de tibetanske Indskrifter paa Rygstykket af Tronen. Jeg lukkede Øjnene, men aabnede dem atter. Men da var Skikkelsen forsvunden, kun Silkebetrækket syntes at bevæge sig.

»Nervøsitet,« tænkte jeg, »ikke andet end stærkt fremtrædende, abnorm Irritabilitet hidrørende fra de usædvanlige Omgivelser og Overanstrengelse.«

Hutuktu'en vendte sig mod mig og sagde: »Giv mig Deres *hatyk*. Jeg føler, at De er ængstelig for Deres Kære, og jeg vil bede for dem. Og De maa ogsaa bede, anraabe Gud, og rette al Deres Tanke mod Verdens Konge, som har været her og har helliggjort dette Sted.«

Hutuktu'en lagde *hatyk*'en paa Buddha-Statuens Skulder, og idet han kastede sig ned paa Gulvet, fremsagde han hviskende sine Bønner. Derpaa hævdede han Hovedet og vinkede mig hen til sig med en let Haandbevægelse.

»Betragt det mørke Sted bagved Buddha's Statue, han vil vise Dem Deres Kære.«

Hans Befaling, som udtaltes med dyb Stemme, adlød jeg villig.

Jeg kastede Blikket ind i den mørke Nische bagved Statuen. Snart udgik der Strømme af Røg eller gennemsigtige Traade fra Mørket. Traadene svævede i Luften og blev stadig tættere og talrigere, indtil de tilsidst antog Form af Mennesker og forskelligt andet. Jeg så et Værelse, som jeg ikke før havde set, og i Værelset sad min Familie sammen med nogle af mine Bekendte og nogle andre Personer, som jeg ikke kendte. Jeg kunde endogsaa kende den Kjole, min Hustru havde paa, og ethvert af hendes kære Ansigtstræk saas ganske tydelig. Efterhaanden blev Synet utydeligere, spredte sig i Strømme af Røg og gennemsigtige Traade og forsvandt endelig. Og bag Buddha-Statuen var der kun et mørkt Rum. Hutuktu'en rejste sig, tog min *hatyk* fra Buddha's Skulder, og gav mig den tilbage med følgende Ord:

»Lykken vil stedse være Dem og Deres god. Guds Miskundhed vil ikke forlade Dem.«

Vi gik ud af denne ubekendte Verdenskonges Hus, hvor han havde bedt for hele Menneskeheden og havde forudsagt Nationers og Rigers Skæbne. Jeg blev i højeste Grad forundret ved at høre, at ogsaa mine Ledsagere havde set Synet, idet de beskrev for mig indtil de mindste Enkeltheder, hvorledes de enkelte Personer havde set ud og hvad de havde haft paa.¹⁾

Den mongolske Officer fortalte mig, at Chultun Beyli Dagen i Forvejen havde bedt Hutuktu'en om at afsløre ham *hans* Skæbne, nu da han befandt sig paa et afgørende Stadium af sit Liv og hans Fædreland gennemgik en saa alvorlig Krise; men Hutuktu'en havde svaret med en afværgende Haandbevægelse og nægtet at gøre det. Da jeg spurgte Hutuktu'en, hvorfor han ikke havde villet, idet jeg udtalte som min Mening, at det vilde have været en Beroligelse for Chultun Beyli, ligesom Synet af mine Kære havde givet mig Mod og Styrke, rynkede Hutuktu'en Panden og sagde:

»Nej, det Syn, Prinsen vilde have faaet at se, havde ikke gjort ham glad. Hans Skæbne er mørk. Igaar læste jeg tre Gange hans Skæbne i Faarets Indvolde og paa dets forkullede Skulderblade, og hver Gang kom jeg til det samme, det samme sørgelige — — —.«

Han talte ikke ud, men holdt, som om han frygtede for noget,

¹⁾ Jeg har ønsket at have andre til Vidne paa dette vidunderlige, betagende Syn. Jeg bad derfor mine Ledsagere nedskrive en Forklaring om, hvad de havde set. Det gjorde de, og jeg har endnu deres Vidnesbyrd i min Besiddelse.

Forf. Anm.

Haanden for Ansigtet. Han var aabenbart fuldt forvisset om, at Chultun Beyli's Skæbne var mørk som Natten.

I Løbet af en Time havde vi lagt de lave Høje bag os, som skjulte Narabanchi Kure for vort Blik.

XXVIII.

DØDENS AANDE

Vi ankom til Uliassutai samme Dag, da det Detachement kom tilbage, som var sendt ud for at afvæbne Wang-Tsao-tsun's Eskorte. Detachementet var stødt paa Oberst Domojiroff, som havde befalet Lieutenant Strigine ikke blot at afvæbne, men ogsaa at plyndre Eskorten, og uheldigvis adlød han denne fuldstændig ulovlige og ugrundede Befaling. Det var et kompromitterende og vanærende Syn at se russiske Officerer og Soldater med kinesiske Kapper, Støvler og Armbaandsure, som var røvet fra de kinesiske Embedsmænd og deres Eskorte. Alle Soldaterne havde ogsaa kinesiske Sølv- og Guldsager, som de ved samme Lejlighed havde ranet. Wang-Tsao-tsun's mongolske Kone og hendes Broder kom tilbage sammen med Detachementet og indgav en Klage over, at de var bleven plyndrede af Russerne. De kinesiske Embedsmænd og deres Eskorte, som saaledes havde mistet alt, hvad de førte med sig, naaede endelig den kinesiske Grænse efter at have udstaaet meget af Sult og Kulde. Det forbausede os Fremmede, at Oberstlieutenant Michailoff modtog Strigine med militær Hønnør, men senere fik vi Grunden hertil at vide, idet nemlig Michailoff havde faaet sin Part af det kinesiske Guld og Sølv og hans Hustru Fu-Hsiangs smukt dekorerede Sadel. Chultun Beyli forlangte alle de fra Kineserne tagne Vaaben og stjaalne Genstande udleveret til sig, forat det senere kunde gives tilbage til de kinesiske Myndigheder; men det vilde Michailoff ikke gaa ind paa. Senere afbrød vi Fremmede enhver Forbindelse med det russiske Detachement. Nu blev efterhaanden Forholdet meget spændt mellem Russerne og Mongolerne. Flere af de russiske Officerer nedlagde Indsigelse mod Michailoffs og Strigines Adfærd, og de indbyrdes Rivninger blev stadig alvorligere.

Ved denne Tid, en Aprilmorgen, ankom en mærkelig Kavalkade af væbnede Ryttere til Uliassutai. De gjorde Holdt ved Bolscheviken Bourdukoffs Hus, og denne skal have givet dem en Mængde Sølv.

De sagde, at de tidligere havde været Officerer i den kejserlige Garde, og opgav deres Navne som Oberst Poletika og Oberst N. N. Philipoff med tre Brødre. De foregav, at de vilde samle alle hvide Officerer og Soldater, som dengang befandt sig i Mongoliet, og føre dem til Kamp mod Bolschevikerne i Urianhai; men først vilde de kaste Ungern ud og give Mongoliet tilbage til Kina. De kaldte sig Repræsentanter for »Centralorganisationen af de Hvide i Rusland.«

De russiske Officerer i Uliassutai indbød dem til et Møde, undersøgte deres Dokumenter og forhørte dem. Ved Undersøgelsen viste det sig, at alt, hvad disse »Officerer« havde fortalt om deres tidligere Forbindelser, var fuldkommen forkert, at Poletika havde beklædt en vigtig Post i Bolschevikernes Krigs-Kommissariat, at den ene af Brødrene Philipoff havde været Kameneff's Hjælper i hans første Forsøg paa at komme til England, at der ikke var noget, der hed »Centralorganisationen af de Hvide i Rusland«, at den paatænkte Kamp i Urianhai ikke var andet end en Fælde for de hvide Officerer, og at de »nye« Officerer stod i nær Forbindelse med Bolscheviken Bourdukoff.

Der udspandt sig nu straks en Diskussion mellem Officererne om, hvad de skulde gøre med de ankomne »Officerer«, og dette gav Anledning til en Spaltning i to adskilte Grupper. Oberstlieutenant Michailoff og flere andre Officerer sluttede sig til Poletika's Gruppe, netop som Oberst Domojiroff ankom med sit Detachement. Han nærmede sig straks til begge Grupper og følte sig for med Hensyn til den politiske Stilling, og Enden blev, at han udnævnte Poletika til Kommandant i Uliassutai og sendte en udførlig Rapport om, hvad der var passeret, til Baron Ungern. — I denne Rapport var jeg Genstand for særlig Omtale, idet han beskyldte mig for at have lagt Hindringer i Vejen for Udførelsen af hans Befalinger, og hans Officerer holdt stadig Øje med mig. Fra flere Sider advarede man mig og bad mig om at passe godt paa. Banden og dens Fører forlangte nu aabent at faa at vide, med hvad Ret denne Udlænding blandede sig i Mongoliets Anliggender, og en af Domojiroff's Officerer optraadte ligefrem udæskende overfor mig ved en Sammenkomst udelukkende i den Hensigt at yppe Klammeri. Jeg svarede ham ganske rolig:

»Og med hvad Ret blander de russiske Flygtninge sig heri? De har dog ingen Rettigheder, hverken hjemme eller ude.«

Officeren sagde ikke et Ord dertil, men Svaret lynede ud af hans Øjne. Min haandfaste Ven, som sad ved Siden af, lagde Mærke

hertil, gik over til den anden, hvor han sad, stillede sig i Positur og strakte sig, som om han lige var vaagnet, og sagde: »Jeg kunde have Lyst til en lille Omgang Boksning.«

Ved en bestemt Lejlighed vilde det have lykkedes Domojiroffs Folk at fange mig, hvis ikke vor Fremmed-Sammenslutning havde haft Øjnene med sig og derved reddet mig. Jeg var gaaet hen paa Fæstningen for at forhandle med den mongolske Sait om de Fremmedes Afrejse fra Uliassutai, og Chultun Beyli havde holdt saa længe paa mig, at jeg først Kl. 9 om Aftenen var paa Vejen hjem fra ham. Min Hest gik i Skridtgang. Nogle Hundrede Meter fra Byen sprang tre Personer op fra Vejgrøften og løb imod mig. Jeg piskede paa min Hest, men bemærkede nu, at der kom nogle flere op fra den anden Vejgrøft og saa ud til at ville spærre Vejen for mig. De gik imidlertid løs paa de andre og anholdt dem, hvorefter jeg hørte en af de Fremmede kalde paa mig. Jeg red derhen og saa tre af Domojiroffs Officerer omringet af de polske Soldater og nogle andre Fremmede under Anførsel af min gamle, trofaste Agronom, som var travlt beskæftiget med at bagbinde Officererne, hvilket han gjorde saa grundigt, at det knagede i Armene paa dem. Da han var færdig, sagde han værdigt og overbevisende, idet han dampede paa sin evindelige Pibe: »Efter min Mening er det rigtigst at kaste dem i Floden.«

Vi kunde ikke lade være at le af hans Gravalvor overfor Domojiroffs Officerer, der stod og rystede af Skræk. Jeg spurgte dem, hvorfor de havde villet overfalde mig. De slog Øjnene til Jorden og svarede intet. Deres Tavshed var mere talende end Ord, og vi forstod klart, hvad de havde haft isinde, — de havde tilmed Revolvere skjult i Lommerne.

»Ja, det er jo fuldkommen klart!« sagde jeg, »nu vil jeg give Dem fri, men De kan hilse og sige den, som har sendt Dem, at næste Gang kommer han ikke til at byde Dem velkommen hjem. Deres Vaaben skal jeg overlevere til Kommandanten i Uliassutai.«

Min Ven, der stadig optraadte som Bussemand, gav sig nu til at løse dem, idet han Gang paa Gang gentog: »Ja, jeg vilde nu have givet jer til Føde for Fiskene.« Derpaa gik vi tilbage til Byen, idet vi overlod til dem selv at gaa, hvorhen de vilde.

Domojiroff blev ved at sende Kurerer til Baron Ungern i Urga med Anmodning om Fuldmagt og Penge og med Beretninger om Michailoff, Chultun Beyli, Poletika, Philipoff og mig. — Med ægte asiatisk Underfundighed spillede han Ven med alle de Mennesker,

som han havde isinde at indvie til Døden hos den haarde Kriger, Baron Ungern, som kun modtog Rapport fra én Side om, hvad der skete i Uliassutai. Vor hele Koloni kom i den voldsomste Bevægelse. Officererne var splittede i to Partier, Soldaterne samlede sig gruppevis, drøftede Dagens Begivenheder og rev ned paa deres Befalingsmænd, og under Paavirkning af nogle af Domojiroffs Folk faldt der Udtalelser som f. Eks.:

»Nu har vi syv Oberster, som alle vil føre Overkommandoen og ikke bestiller andet end at kævles. De skulde allesammen pløkes fast til Jorden og have et ordentligt Livfuld Hug. Den af dem, der kunde taale mest, burde vi saa vælge til Chef.«

Det var en Spøg, der ikke varslede godt, og som viste Demoralisationen i den russiske Hærafdeling.

»Jeg synes,« hørte jeg ofte min Ven sige, »at det ser ud til, at vi snart kan vente at faa et Soldaterraad i Uliassutai. Vorherre bevares! Det er meget kedeligt, at der ikke er nogen Skove her i Nærheden, hvor ordentlige Mennesker kan skjule sig for disse forbandede Sovjets. Men det er jo en stor nøgen — skrækkelig nøgen Flade, dette ulykkelige Mongoli, hvor der ikke er en Plet, hvor vi kan skjule os.«

Faktisk laa Muligheden for Sovjet ikke fjern. Ved én bestemt Lejlighed bemægtigede Soldaterne sig Arsenalet, hvor de Vaaben var henlagte, som Kineserne havde maattet udlevere, og bragte dem til deres Kaserne. Drikkeri, Spil og Slagsmaal hørte til Dagens Orden, og vi Fremmede, som med Opmærksomhed iagttog Udviklingen, og som hvert Øjeblik kunde befrygte en Katastrofe, bestemte os derfor endelig til at forlade denne Heksekedel af løslupne Lidenskaber, Stridigheder og Angiveri. Vi hørte, at Poletika's Gruppe ogsaa traf Foranstaltninger til at komme bort om et Par Dage. Vi Fremmede delte os i to Partier, af hvilke det ene drog bort ad den gamle Karavanevej gennem Gobi et Stykke Syd for Urga til Kuku Hoto eller Kevei-hua-tseheng og Kalgan, medens den Gruppe, hvortil jeg hørte, og som foruden mig bestod af min Ven og to polske Soldater, slog ind paa Vejen til Urga over Zain Shabi, hvor Oberst Kazagranti i et Brev, jeg kort Tid før havde faaet fra ham, havde anmodet mig om at støde til ham. Saaledes forlod vi altsaa Uliassutai, hvor vi havde tilbragt saa mange begivenhedsrige Dage.

Sjattedagen efter vor Afrejse ankom til Byen det mongolsk-burjætiske Detachment under Burjæten Vandaloff og den russiske Kaptajn Bezrodnoff. Dem traf jeg senere i Zain Shabi. Det var et Detachment, der var udsendt fra Urga af Baron Ungern og som

skulde genoprette Ordenen i Uliassutai og derefter marschere videre til Kobdo. Paa sin Marsch fra Zain Shabi mødte Bezrodnoff Poletika's og Michailoff's Selskab. Han anstillede en Undersøgelse over dem, og ved denne opdagedes der mistænkelige Dokumenter og i Michailoffs og hans Hustrus Bagage det Sølv og de andre Ting, der var taget fra Kineserne. Hele Selskabet bestod af seksten Personer; af dem blev N. N. Philipoff sendt til Baron Ungern, tre blev frigivne, de andre tolv blev skudt. Saaledes endte i Zain Shabi den ene Gruppe af Flygtninge fra Uliassutai, og saaledes blev Poletika's Gruppe standset i sin Virksomhed. I Uliassutai lod Bezrodnoff Chultun Beyli skyde, fordi han havde krænket Traktaten med Kina, og sammen med ham nogle bolschevikiske russiske Kolonister; han lod Domojiroff gribe og sendte ham til Urga og genoprettede Ordenen. Spaadommen om Chultun Beyli var gaaet i Opfyldelse!

Jeg vidste meget vel, hvad Domojiroff i sine Beretninger havde sagt om mig, men besluttede alligevel at gaa til Urga og ikke udenom Byen, saaledes som Poletika havde begyndt, da han ved en Hændelse blev fanget af Bezrodnoff. Jeg var nu vænnet til at se Faren i Øjnene og begav mig afsted for at træffe den frygtelige »blodige Baron«. Ingen raader for sin egen Skæbne. Jeg mente ikke at have begaaet noget urigtigt, og enhver Følelse af Frygt havde for længe siden ophørt at spille nogen Rolle i mit sjælelige »Budget«. Paa Vejen indhentedes vi af en mongolsk Rytter, som fortalte os om vore Bekendtes Død i Zain Shabi. Han tilbragte Natten sammen med os i *yurta*'en ved *ourton*'en og fortalte mig følgende Døds-Legende.

»For lange Tider siden, da Mongolerne herskede over Kina, var Beltis Van Herre i Uliassutai. Han optraadte som en Afsindig, lod alle og enhver henrette efter eget Tykke uden Lov og Dom, og ingen dristede sig til at komme gennem hans By. Uliassutai, hvor Beltis rasede, blev nu omgivet af de andre Fyrster og de rige Mongoler, som afskar Forbindelsen med Byen ad alle Veje og ikke lod noget eneste Menneske komme ind i den eller ud af den. Hungersnøden rasede inde i Byen. Okser, Faar, Heste, alt fortæredes, og tilsidst besluttede Beltis Van at forsøge med sine Soldater at bryde igennem og gaa mod Vest, hvor en af hans Stammer, Olö-terne, boede. I den derpaa følgende Kamp omkom han med alle sine Mænd. De mongolske Fyrster begravede derpaa, efter Hutuktu Buyantu's Raad, de døde paa Affaldet af de omkring Uliassutai liggende Bjerge. De begravede dem under Besværgelsessange og Forbandelser, for at den »Voldsomme Død« kunde blive afholdt

fra senere at hjem søge deres Land. Gravene tildækkedes af svære Stene, og Hutuktu'en profeterede, at den »Voldsomme Døds« onde Dæmon først vilde forlade Jorden, naar Blodet af et Menneske blev sprøjtet paa de dækkende Stene. Saaledes fortaltes Legenden i vort Folk. Nu er Spaadommen gaaet i Opfyldelse. Russerne lod paa Stedet tre Bolscheviker og Kineserne to Mongoler skyde, og Beltis Van's onde Aand brød frem fra den tunge Sten og mejer nu Folk ned med sin Lé. Den ædle Chultun Beyli er bukket under; ogsaa den russiske Noyon Michailoff er falden; og Døden har fra Uliassutai spredt sig over alle vore uendelige Sletter. Hvem vil kunne dæmme op herfor? Hvem skal binde de rasende Hænder? En ond Tid er falden over Guder og gode Aander. De onde Aander har erklæret de gode Aander Krig. Hvad kan Mennesket nu gøre? Kun bukke under, kun bukke under . . .«

TREDIE DEL

ASIENS BANKENDE HJERTE

XXIX.

PAA DE STORE EROBRERES VEJ

DJENGISKHAN, den store Erobrer, det sørgmodige, alvorlige, strenge Mongolis Søn, besteg engang, efter den gamle mongolske Legende, Bjerget Karasu Togol og kastede sit Ørneblik mod Øst og Vest. Mod Vest saå han hele Strømme af Menneskeblod, over hvilke der svævede en blodig Taage, som unddrog hele Horizonen fra hans Blik. Fra den Side kunde han ikke læse sin Skæbne. Men Guderne befalede ham at drage mod Vest med alle sine Krigere og mongolske Stammer. — Mod Øst saå han rige Byer, straalende Templer, Skarer af lykkelige Mennesker, bugnende Marker og Haver, og den store Mongols Hjerter fyldtes med Glæde. Da sagde han til sine Sønner: »Mod Vest vil jeg være Ild og Sværd, Ødelæggeren, den hævnende Skæbne, til Østen vil jeg komme som den barmhjerterige, store Bygmester, og bringe Lykke over Land og Folk.«

Saaledes lyder Sagnet, og jeg syntes, det indeholder meget sandt. Jeg er kommen over en stor Del af Vejen mod Vest og overalt fundet den kjendetegnet ved de gamle Grave og de skamløse Stenmindesmærker om den hjerteløse Erobrer. Jeg har ogsaa set en Del af den Vej, ad hvilken den berømte Helt kom til Kina. Engang, da vi var paa en Udflugt fra Uliassutai, blev vi en Nat over i Djirgalantu. Den gamle Vært i *ourton*'en, som kendte mig fra min tidligere Rejse til Narabanchi, bød os hjertelig velkommen og fyldte os med Historier, medens vi spiste til Aften. Blandt andet førte han os udenfor *yurta*'en og viste os en Bjergtop, der belystes af Fuldmaanen, og han fortalte os Sagnet om en af Djengiskhans Sønner, senere Hersker over Kina, Bagindien og Mongoliet, der havde følt sig i saa høj Grad tiltrukket af Djirgalantu's skønne Landskaber og frodige Græsgange, at han havde grundlagt en By der paa Stedet. Byen kom imidlertid snart til at staa tom, da Mongolerne er et Nomade-

folk, der ikke kan udholde noget saa unaturligt som at leve i faste Byer. Sletten er hans Hus og Verden hans By. Denne By blev en Tidlang Skuepladsen for Kampe mellem Kineserne og Djengiskhan, men det er efterhaanden gaet i Glemme. For Øjeblikket er der ikke andet tilbage af Byen end et faldefærdigt Taarn, hvorfra fordum svære Sten blev kastet i Hovedet paa Fjenden, og en forfalden Port, opkaldt efter Koblaï Khan, Djengiskhans Sønneson. Imod den grøn-ladne Himmel, der oversvømmedes af Maanens Straaler, tegnede sig Bjergenes takkede Linje og Taarnets mørke Silhouet med dets Skydeskaar, gennem hvilke vi afvekslende kunde se de jagende Skyer og Maanens klare Lys.

Paa vor Rejse fra Uliassutai gjorde vi Turen i Ro og Mag, idet vi kun tilbagelagde 50—80 Kilometer om Dagen. Vi var komne Zain Shabi nær paa omtrent 100 Kilometer, da jeg tog Afsked med de andre og begav mig paa Vej til denne Plads for at holde, hvad jeg havde lovet Oberst Kazagranti. Solen var netop staaet op, da min eneste mongolske Fører og jeg uden Pakdyr steg op ad de lave, skovklædte Højder, paa hvis Aase jeg saa det sidste Glimt af mine Rejsefæller, som gik bort nede i Dalen. Dengang anede jeg ikke noget om de mangfoldige, næsten skæbnsvangre Farer, jeg skulde blive udsat for paa min ensomme Rejse, der nemlig viste sig at vare meget længere, end jeg havde tænkt mig.

Vi gik over en lille Flod med sandede Bredder, og min Fører fortalte mig, at her kom Mongolerne hen om Sommeren og vaskede Guld, skønt det var forbudt af Lama'erne. Deres Arbejdsmaade var meget primitiv, men Resultatet viste klarligt, at der maatte være fuldt op af Guld i Sandet. Mongolen lægger sig plat ned paa Jorden, børster Sandet til Side med en Fjer og puster dernæst ustan-selig, indtil der har dannet sig en lille Fordybning. Af og til væder han saa en Finger, og med den trækker han et lille Guldkorn eller en ganske lille Guldklump op, som han lægger ned i en lille Pose, han har hængende under Hagen. Ved denne primitive »Bundskrabe-maskine« indvinder en Mand omtrent en fjerde Del Unze eller for fem Dollars af det gule Metal om Dagen.

Jeg besluttede mig til at tilbagelægge hele Resten af Vejen til Zain Shabi paa én Dag. Paa *ourton*'erne skyndte jeg paa Folkene og fik Hestene indfanget og sadlet i den kortest mulige Tid. Paa en af disse Stationer leverede Mongolerne mig en stor, stærk, hvid Hingst, der viste sig at være ganske ustyrlig. Jeg skulde netop op paa den og havde allerede Foden i Stigbøjlen, da Dyret slog ud og

gav mig et Spark paa det Ben, i hvilket jeg var bleven saaret i Kampen ved Ma-chu, og Benet begyndte snart at hovne og gøre ondt. Ved Solnedgang kunde jeg skimte de første russiske og kinesiske Huse og noget senere Klostret i Zain. Vi gik ned i Dalen til en lille Flod, der løb langsmed et Bjerg, paa hvis Tinde hvide Sten var sat sammen til Ordene i en tibetansk Bøn. Ved Foden af Bjerget var der en Lama-Kirkegaard, det vil sige: Dynger af Ben og en Sværm af Hunde. Endelig saa vi Klostret ligge lige under os, et almindelig firkantet Komplex omgivet med Plankeværker. I Midten hævede sig et højt Tempel, der var helt forskelligt fra andre Templer i Vest-Mongoliet, idet det var opført i tibetansk, ikke i kinesisk Stil; det var en hvid Bygning med lodrette Vægge og regelmæssige Rækker af Vinduer med sorte Rammer, Taget var af sorte Teglsten, og mellem Tagbjælkerne og Stenmuren var der et mærkeligt fugtighedsisolerende Indskud af Bundter af Grene af et tibetansk Træ, der ikke raadner. Lidt øst for Templet laa et andet firkantet Komplex, der bestod af russiske Bygninger, der havde Telefonforbindelse med Klostret.

»Det er den Levende Guds Hus i Zain,« forklarede min Mongol, idet han pegede paa den mindre Firkant. »Den Levende Gud er en Ynder af russiske Sæder og Skikke.«

Mod Nord paa en kegedannet Høj hævede sig et Taarn, som mindede om de babyloniske *zikkurat*.¹⁾ Det var et Tempel, hvor de gamle Bøger og Haandskrifter opbevaredes sammen med itugaaede Ornamentter og andre Genstande, der bruges ved de religiøse Cereemonier, og de afdøde Hutuktu'ers Embedsdragter. Bag ved dette Museum rejste sig en stejl Klippe, som det var umuligt at komme op ad. Paa dens Forside var udskaaret Billeder af lamaïtiske Gudomme, spredte mellem hverandre uden synlig Plan eller Orden. De var mellem en og halvtredie Meter høje. Om Aftenen tændte Munkene Lamper foran dem, saaledes at Gudernes og Gudindernes Billeder kunde ses langt borte.

Vi traadte ind i Templets Forretnings-Kvarter. Gaderne var øde, og kun nogle Kvinder og Børn laa i Vinduerne og saa paa os. Jeg gik ind i en russisk Forretning, i hvis andre Filialer rundt om i Landet jeg tidligere havde været. Til min store Forbavselse bød de mig velkommen som en gammel Bekendt, og det viste sig nu, at Hutuktu'en i Narabanchi havde sendt en Meddelelse til alle Klostre

¹⁾ et babylonisk Ord, der betyder: Etage-Taarn, omtrent samme Type som Bibelens (og Herodot's) Babelstaarn. O. A.

om at yde mig Hjælp i alle Maader, naarsomhelst jeg maatte komme, eftersom jeg havde reddet Narabanchi Klostret og, efter Varslernes klare Tegn at dømmе, var en levendegjort af Guderne elsket Buddha. Dette Brev fra den mig venligsindede Hutuktu var mig til meget stor Hjælp — ja jeg kan maaske endda gerne sige, at det har frelst mig fra Døden. Mine Værters Gæstfrihed var mig ogsaa til uvurderlig Nytte, da mit saarede Ben var hovnet op og voldte mig stærke Smerter. Da jeg trak min Støvle af Benet, var Foden helt blodig og mit gamle Saar var brudt op ved Hestens Spark. En *felcher* (Saarlæge) blev kaldet for at hjælpe mig med at behandle Benet og forbinde det, og i Løbet af tre Dage kunde jeg igen gaa paa det.

Oberst Kazagrandi traf jeg ikke i Zain Shabi. Efter at have tilintetgjort de kinesiske Gamin'er, som havde dræbt Stedets Kommandant, var han vendt tilbage over Van Kure. Den nye Kommandant gav mig et Brev fra Kazagrandi, hvori denne i meget venlige Ord indbød mig til at besøge ham, naar jeg havde hvilet ud i Zain. I Brevet laa et paa Mongolsk affattet Dokument, hvorefter jeg havde Ret til at forlange Heste og Vogne fra Sted til Sted, altsaa en *urga*, som jeg senere skal beskrive og som aabnede mig Adgang til at se et helt nyt Felt af Landet og Livet i det, hvad jeg ellers aldrig vilde have faaet Lejlighed til. Denne Rejse paa over 300 Kilometer var meget ubehagelig; men Kazagrandi, som jeg forøvrig aldrig havde set, havde aabenbart gode Grunde til at ønske, at jeg kom til ham.

Dagen efter min Ankomst Klokken 1 fik jeg Besøg af den lokale »Sande Gud«, *Gheghen* Pandita Hutuktu. En besynderligere og pudsigere Type af en »Gud« vilde jeg vanskelig kunne have tænkt mig. Det var en lille, mager ung Mand paa et Par og tyve Aar med hurtige, nervøse Bevægelser og et udtryksfuldt Ansigt, der, som alle andre mongolske Guders Ansigtser, opklaredes og beherskedes af store, frygtsomme Øjne. Han var iført en blaa russisk Uniform (af Silke) med gule Epauletter med Pandita Hutuktu's hellige Tegn, blaa Silkebenklæder og lange Støvler og bar paa Hovedet en hvid Astrakans Hue med gul, spids Puld. I hans Bælte stak en Revolver og et Sværd. Jeg vidste ikke rigtig, hvad jeg skulde tænke om denne Maskerade-Gud. — Imidlertid fik han en Kop Te af Værten og gav sig til at snakke i et Sprog, der var mongolsk og russisk blandet sammen.

»Ikke langt fra min Kure,« sagde han, »har jeg fundet det Sted, hvor det gamle Kloster Erdeni Dzu har ligget, som er bygget paa Ruinerne af Karakorum, Djengiskhan's Hovedstad og senere ofte besøgt af Koblai Khan som et Fristed, hvor han kunde hvile sig

efter sit brydsomme Arbejde som Hersker over Kina, Indien, Persien, Afghanistan, Mongoliet og det halve Europa. Nu er der intet tilbage andet end Ruiner og Grave til at vise det Sted, hvor »De lykkelige Dages Have« fordem har ligget. De fromme Munke i Baroun Kure har i Kamrene under Jordan mellem Ruinerne fundet Haandskrifter, der er endnu ældre end Erdeni Dzu selv. I disse har min Maramba (Dr. theol.) Meetchiz-Atak fundet Forudsigelsen om, at den Hutuktu af Zain, som maatte komme til at bære Titlen 'Pandita', som da kun var to og tyve Aar gammel, som var født i Hjertet af Djengiskhan's Lande og som paa Brystet bar Svastika'ens (Hagekorsets) Tegn, — denne Hutuktu skulde blive hædret af Folket, paa en Tid, da Verden var opfyldt af Krig og Forvirring, han skulde begynde Kampen mod dem, der stod i den »røde Ulykkes« Tjeneste, overvinde dem og bringe Ro og Orden over den ganske Verden, og han skulde fejre den lykkelige Dag, da dette skete, i Staden med de hvide Templer og til Klangen af ti tusinde Klokker. Pandita Hutuktu, det er mig! Alle Tegnene og Symbolerne pege hen paa mig. Jeg vil ødelægge Bolschevikerne, disse skændige Slaver af »den røde Ulykke«, og i Moskwa vil jeg hvile ud efter mit glørværdige Kæmpearbejde. Derfor har jeg anmodet Oberst Kazagranti om at optage mig i Baron Ungern's Hær og give mig Lejlighed til at komme i Kamp. Lama'erne søge at forhindre mig heri, men — hvem er Gud her?»

Og han stampede vredt i Gulvet, medens Lama'erne og hans Garde, der havde fulgte ham hen til mig, ærbødigt bøjede Hovedet.

Da han gik, forærede han mig en *hatyk*, og ved at rode om i mine Saddelposer fandt jeg noget, som turde anses for at være en passende Gave til en Hutuktu, det var en lille Æske Osmiridium, dette sjældne Metal, der findes i Jordan sammen med Platin.

»Det er det stærkeste og haardeste Metal, der findes,« sagde jeg. »Lad det være Tegnet paa Deres Hæder og Kraft, Hutuktu!«

Pandita'en takkede mig og bad mig aflægge ham et Besøg, og da jeg var bleven lidt bedre, gik jeg til hans Hus, der var indrettet paa europæisk Vis med elektrisk Lys, elektriske Ringeapparater og Telefon. Han beværtede mig med Vin og Konfekt og forestillede mig for to meget interessante Personer, den ene en gammel tibetansk Kirurg, med et Ansigt, der var hæret af Smaakopper, svær Klumpnæse og Øjne, der saa over Kors. Han var en fremragende Kirurg, der havde faaet sin »Indvielse« i Tibet. Hans Forretninger bestod i at behandle og helbrede syge Hutuktu'er og — — give dem Gift,

naar de blev altfor selvstændige eller urimelige eller naar deres politiske Optræden ikke faldt i Traad med hvad den Levende Buddha's eller Dalai Lama's Koncilium ønskede. Nu, antager jeg, sover Pandita Hutuktu den evige Søvn paa Toppen af et eller andet helligt Bjerg, hvortil han er besørget af sin ejendommelige Hoflæge. Sagen var nemlig, at Pandita Hutuktu's krigeriske Tilbøjeligheder aldeles ikke passede det nævnte Koncilium, som ikke vilde vide noget af denne Levende Guds Eventyrligheder.

Pandita holdt meget af Vin og Kortspil. En Dag, da han var sammen med nogle Russere og ved denne Lejlighed bar europæisk Dragt, kom nogle Lama'er til hans Bolig og meldte, at Gudstjenesten var begyndt og at den Levende Gud maatte indtage sin Plads paa Alteret, for at der kunde bedes til ham; men han var gaaet hjemmefra og spillede i Øjeblikket Kort! Uden i mindste Maade at føle sig forvirret trak han den røde Hutuktu-Kappe over sin europæiske Frakke og sine lange graa Benklæder og lod saa de forbausede Lama'er bære deres »Gud« afsted i hans Bærestol.

Foruden den omtalte Giftblander-Doktor traf jeg hos Hutuktu'en en ung Fyr paa tretten Aar, af hvis unge Alder, røde Kjortel og tætstudsede Haar jeg sluttede, at han var *Bandi* 3: en Student, der gjorde Tjeneste i Hutuktu'ens Hus; men det viste sig at forholde sig ganske anderledes. Denne Dreng var øverste *Hubilgan*, ogsaa en inkarneret Buddha, en fremragende Spaamand og Pandita Hutuktu's Efterfølger. Han var altid fuld og en lidenskabelig Kortspiller, der til enhver Tid var oplagt til Narrestreger til stor Forargelse for Lama'erne.

Samme Aften stiftede jeg Bekendtskab med *Hubilgan* Nr. 2, som aflagde mig et Besøg; han var faktisk Administrator af Zain Shabi, der er et selvstændigt Territorium, direkte under den Levende Buddha. Denne *Hubilgan* var en alvorlig, asketisk udseende Mand paa to og tredive Aar, højt dannet og grundig inde i mongolsk Videnskab. Han kunde russisk og læste meget paa dette Sprog, da han havde den mest levende Interesse for andre Folkeslags Liv og Gerninger. Han viste den største Agtelse for det amerikanske Folks skabende Kraft og sagde derom bl. a.:

»Naar De kommer til Amerika, bed da Amerikanerne komme over til os og føre os ud af det Mørke, der omgiver os. Kineserne og Russerne føre os imod Ødelæggelsen, og kun Amerikanerne kan frelse os.«

Det er mig en stor Tilfredsstillelse at bringe denne indflydelsesrige mongolske *Hubilgan's* Anmodning videre og støtte hans Appel

til det amerikanske Folk. Vil Amerika ikke frelse dette hæderlige og ufordærvede, men vankundige, bedragne og undertrykte Folk? Det burde ikke have Lov at gaa til Grunde, thi i sin Sjæl bærer det en stor moralsk Kraft. Gør Mongolerne til et kultiveret Folk, der i Sandhed tror paa Menneskeheden; lær dem at udnytte deres Lands Rigdom; og Djengiskhans gamle Folk vil for stedse blive Amerikas trofaste Ven.

Da jeg var tilstrækkelig restitueret, indbød Hutuktu'en mig til at tage med til Erdeni Dzu, hvad jeg naturligvis gerne vilde. Næste Morgen blev et let og behageligt Køretøj stillet til min Disposition. Turen varede fem Dage, i hvilke vi besøgte Erdeni Dzu, Karakorum, Hoto-Zaidam og Khara-Bolgasun. Alle disse Steder er Ruiner af Klostre og Byer, der i sin Tid opførtes af Djengiskhan og hans Efterfølgere, Ugadai¹⁾ Khan og Koblai Khan i det trettende Aarhundrede. Nu er der intet andet tilbage end Rester af Mure og Taarne, nogle vidtløftige Gravsteder og hele Biblioteker af Sagn og Legender.

»Se engang paa disse Grave,« sagde Hutuktu'en til mig. »Her ligger Khan Ulyak's Søn begravet. Denne unge Fyrste blev af Kineserne bestukket til at dræbe sin Fader, men blev hindret i sit Forehavende af en Søster, som vaagede over sin gamle Fader, Kejseren og Khanen, og lod Broderen dræbe. Her ligger Tsinilla, *Mangu*²⁾ Khans elskede Gemalinde. Hun forlod Kinass Hovedstad og rejste til Khara Bolgasun, hvor hun forelskede sig i den tapre Faarehyrde Damcharen, som red om Kap med Vinden og fangede vilde Yakokser og Heste med de blotte Hænder. I sin grænseløse Harme lod Khanen sin utro Hustru strangulere, men lod hende senere jordfæste med kejserlige Æresbevisninger og besøgte siden efter hendes Grav for at begræde sin tabte Kærlighed.«

»Og hvad blev der af Damcharen?«

Det vidste Hutuktu'en ikke; men hans gamle Tjener, der var et fuldstændigt Konversationsleksikon af Sagn, svarede:

»Understøttet af de vilde Chahar-Røvere kæmpede han i lang Tid med Kina. Hvorledes han døde, er der ingen der véd.«

Til bestemte Tider holder Munkene Bøn mellem Ruinerne og søger dér efter hellige Bøger og andre hellige Genstande, der ligger begravede i Gruset. For nogen Tid siden fandt de to kinesiske Rifler,

¹⁾ sikkert den samme, som i danske, historiske Fremstillinger almindelig kaldes *Oktai* Khan, Søn af Djengiskhan (1227—47).

²⁾ *Storkhan*, Sønnensøn af Djengiskhan (1251—59).

to Guldringe og tykke Bundter af gamle Haandskrifter, der var bundet sammen med Læderremme.

»Hvor kan det være,« tænkte jeg, »at hine mægtige Kejsere og Khan'er, der herskede fra Stillehavet til Adriaterhavet, kan have følt sig saa tiltrukne af denne Egn? Det har dog neppe været disse Bjerge og Dale med Lærke- og Birkeskove, neppe heller disse øde Sandsletter, vigende Søer eller golde Klipper, der har behaget dem.« — Jeg tror imidlertid, at jeg har fundet det rette Svar paa dette Spørgsmaal.

I Erindringen om Djengiskhan's Visdom søgte de store Kejsere her nye Afsløringer og Forudsigelser fra hans vidunderlige, stor-slaaede Skæbne, omgivne af guddommelige Æresbevisninger, Lydighed og Had. Hvor kunde de nu komme i Forbindelse med Guderne, med de gode og onde Aander? Naturligvis kun dér, hvor disse boede. Men hele Egnen om Zain med sine gamle Ruiner er netop saadant et Sted.

»Dette Bjerg,« forklarede Pandita'en mig, »kan kun bestiges af Mænd, der i lige Linie nedstammer fra Djengiskhan. Almindelige Mennesker kvæles og dør, hvis de vover sig længere frem end halvvejs op til Toppen. For nylig engang var der nogle mongolske Jægere, som forfulgte en Flok Ulve op ad dette Bjerg, og da de kom halvt op ad Bjerget, omkom de alle. Paa Bjergets Affald ligger der Knogler af Ørne, vilde Faar¹⁾ og *Kabarga* Antiloper, der er lette og hurtige som Vinden. Der bor den onde Dæmon, der sidder inde med Bogen om Menneskenes Skæbne.«

»Her har vi Svaret,« tænkte jeg.

I Vest-Kaukasus har jeg engang været paa et Bjerg, der ligger mellem Sukum-Kalé og Tuopsei. Ogsaa der kan hverken Ulve, Ørne eller vilde Geder leve, og Menneskene dør ogsaa, hvis de gaar op ad Bjerget uden at være tilhest. Fra Jorden udstrømmer der nemlig Kulsyre,²⁾ som er dræbende for alt animalsk Liv. Kulsyren bliver liggende paa Jorden som et Lag paa omtrent en halv Meter. Men naar man rider, er man ovenover dette Lag, og Hestene holder altid Hovedet i Vejret og pruster og vrinsker af Angst, indtil de er kommen gennem de farlige Steder. — Paa Toppen af det Bjerg, jeg her stod ved, og hvor den onde Dæmon læser i Bogen om Men-

¹⁾ Teksten har: *big-horned sheep*, og senere omtales det samme Faar som bighorn. Det maa formentlig enten være Argali-Faaret, hvortil der sigtes, eller en særlig Faareart *Caprovis montana*.

²⁾ jfr. den af Europæerne mere kendte *Hundegrotte* ved Napoli.

neskenes Skæbne, viser ganske det samme Fænomen sig, og nu forstod jeg baade Mongolernes hellige Rædsel og Grunden til, at Djengiskhan's Efterkommere, der alle var meget høje Mænd, ja næsten Kæmper, har haft Forkærlighed for dette barske Sted. Sagen er simpelthen, at deres Hoveder har raget højt op over den giftige Luft, saaat de uden Fare har kunnet gaa helt op til Toppen af dette frygtelige, hemmelighedsfulde Bjerg. Ogsaa rent geologisk lader dette Fænomen sig forklare, idet denne Egn danner Sydrenden af et Kuldistrikt, og det er af Kul, at Kulsyre og Sumpgas dannes.

Ikke langt fra de omtalte Ruiner, i Hun Doptschin Djamtso's Land, ligger der en lille Sø, som undertiden brænder med en rød Flamme, der fylder Mongolerne og deres Heste med Rædsel. Selvfølgelig er der et Myr af Sagn om denne Sø. Engang er en Meteorsten faldet ned her. Den sank dybt ned i Jorden, og i det derved frembragte Hul kom Søen frem. Nu fortælles det, at Beboerne af de underjordiske Gange, der er halvt Mennesker og halvt Dæmoner, arbejder med at faa denne »Himlens Sten« trukket løs fra dens dybe Leje, og naar den er løftet op, og trods deres Anstregelser atter falder tilbage, kommer Vandet i Brand. Jeg har ikke selv sét denne Sø, men en russisk Kolonist har sagt mig, at det nok har været Petroleum paa Søens Overflade, som er bleven antændt enten fra Hyrdernes Lejrbaal eller af Solens brændende Straaler.

Under alle Omstændigheder bliver det herved let at forstaa, at Stedet har øvet stor Tiltrækningskraft paa de store mongolske Herskere. Det stærkeste Indtryk heraf fik jeg i Karakorum, hvor den ligesaa grusomme, som statskloge Djengiskhan boede og udtænkte sine Kæmpeplaner om at oversvømme Vesterledet med Strømme af Blod og kaste en hidtil ukendt Glans over Østen. To Byer med Navnet Karakorum anlagdes af Djengiskhan, den ene den, vi her taler om, i Nærheden af Tatsa Gol paa Karavanvejen, den anden i Pamir, hvor hans sørgende Krigere begravede den største af alle Erobrere i det Mausolæum, der opførtes af fem hundrede Krigsfanger, som ofredes til den Hedengangnes Aand, da de havde faaet Bygningen færdig.

Den krigerske Pandita Hutuktu holdt Bøn paa Ruinerne, mellem hvilke Skyggerne af den halve Verdens Beherskere vandrede om, og hans Sjæl tørstede efter at gentage Djengiskhan's og Tamerlans vidunderlige Bedrifter og opnaa samme Hæder som de.

Paa vor Hjemrejse blev vi indbudte til at besøge en meget rig Mongol. Han havde allerede indrettet sine yurta'er til en Modtagelse,

der var en Fyrste værdig, idet de var prydede med kostbare Tæpper og Silkedraperier. Hutuktu'en modtog denne Indbydelse. Vi tog Plads paa bløde Hynder i yurta'erne, medens Hutuktu'en velsignede Mongolen ved at berøre hans Hoved med sin hellige Haand og modtog de sædvanlige *hatyks*. Værtens lod derpaa servere et helt Faar, der var kogt i en uhyre Keddell. Hutuktu'en afskar det ene Laar, som han rakte mig, medens han selv beholdt det andet. Derefter rakte han vor Værts mindste Søn et stort Stykke Kød, hvilket var et Tegn paa, at Pandita Hutuktu tillod dem alle at tage for sig af Retterne. I en Haandevending var Faaret skaaret for eller rettere revet i Stykker og i Hænderne paa de enkelte Deltagere i Maaltidet. Noget efter kastede Hutuktu'en de hvide Knogler, efterat have gnavet dem kemisk rene for ethvert Spor af Kød, ned ved Siden af Fyrbækkenet, hvorpaa vor Vært knælende tog et Stykke Faarskind fra Ilden og rakte det, idet han ceremonielt bar det paa begge Hænder, til Hutuktu'en. Denne skrabede Ulden og Asken af med sin Kniv, skar det i smalle Striber og nød derpaa denne sande Lækerbidsken, der bestaar af Huden lige ovenfor Brystbenet hvilket Stykke paa Mongolsk kaldes »*tarach*« (d. v. s. Pil). Saasnt et Faar er flaaet, skæres dette lille Stykke af og lægges paa glødende Kul, hvorved det ristes meget langsomt. Tilberedt saaledes anses det som det allerlækreste paa hele Dyret og bydes altid en Hædersgæst. Det maa ikke deles i flere Stykker, hvilket vilde staa i bestemt Strid med den strengt formelle Etikette.

Efter Middagen foreslog vor Vært, at vi skulde gaa ud at skyde Argali'er, af hvilke en stor Hjord græssede i Bjergene ikke langt fra yurta'erne. Heste med prægtige Sadler og Hovedtøj blev trukken frem. Alt det fint udarbejdede Ridetøj paa Hutuktu'ens Hest var pyntet med røde og gule Tøjstumper for at betegne hans høje Rang. Et halvt hundrede mongolske Ryttere eskorterede os. Da vi var kommet til Stedet, blev vi placerede bagved Klippestykker henved tre hundrede Skridt fra hinanden, og Mongolerne gav sig til at indcirkle Bjerget. Efter en halv Timestids Forløb saa jeg noget lyst oppe mellem Klipperne og bemærkede snart, at det var en smuk Argali Vædder, der i vældige Spring fløj fra Klippespids til Klippespids, og bag ved den styrtede en Flok paa godt en Snes Dyr som et Lyn hen over Jorden. Jeg blev meget fortrydelig ved dette Syn, fordi det saa ud, som om Mongolerne havde baaret sig forkert ad og drevet Dyrene ud til en Side, inden de havde faaet Indcirklingen i Orden. Men heldigvis havde jeg dem uskyldig mistænkt. Bag

en Klippe, der laa lige foran Flokkens Retning, sprang en Mongol op og viftede med Hænderne. Kun Flokkens prægtige Fører blev ikke bange, men løb lige forbi Mongolen, der ingen Vaaben havde, men alle de andre Dyr gjorde skarpt omkring og styrtede frem lige mod det Sted, hvor jeg stod. Jeg skød og fik to Dyr. Hutuktu'en skød ét og desuden en Moskus-Antilope, som uventet kom frem fra en Klippe lige ved. Det sværeste Par Horn — af et ungt Faar — vejede c. 15 Kilo.

Dagen efter at vi var kommen tilbage til Zain Shabi bestemte jeg mig til, da jeg nu atter var helt rask, at rejse videre til Van Kure. Ved min Afsked med Hutuktu'en forærede denne mig en stor *hatyk* og takkede mig samtidig hjertelig for den Foræring, jeg havde givet ham paa vort Bekendtskabs første Dag.

»Det er en glimrende Medicin,« sagde han. »Efter vor Udflugt følte jeg mig ganske udmattet, men saa tog jeg den ind og føler mig nu ganske forynget. Det skal De rigtig have Tak for!«

Den stakkels Fyr havde taget mit Osmiridium ind! Naa, skade ham kunde det vel ikke; men at han kunde have noget Gavn af det, det var højst mærkeligt. Maaske vil Vestens Læger herefter faa Lyst til at prøve dette nye, uskadelige og meget »billige« Lægemedel — der findes alt i alt 16 Kilo af det — og jeg forlanger ikke andet end at faa Patent paa det for Mongoliet, Barga, Sinkiang, Kuku Noor og alle de andre Lande i Centralasien.

En gammel russisk Kolonist skulde være min Fører. Man gav mig en rummelig, men let og bekvem Vogn, som blev »ophængt« paa en vidunderlig Maade. En snorlige Stang paa omtrent 4 Meters Længde blev fastgjort paatværs foran Skaglerne. Paa hver Side af Vognen blev denne Stang af to Ryttere løftet op og lagt tvers over deres Sadelknapper og paa den Maade galopperede de af med mig henover Sletten. Bag ved os red fire andre Ryttere med fire Ekstraheste.

XXX.

ARRESTERET

Omtrent tyve Kilometer fra Zain saa vi fra et Højdedrag en Mængde Ryttere, der i bugtet Linje red gennem Dalen under os, og en halv Time efter mødte vi de samme Ryttere paa Bredden af en dyb, sumpet Flod. Det var Mongoler, Burjæter og Tibetanere,

alle med russiske Rifler. I Spidsen for Kolonnen red to Mænd, og den ene af disse, som bar en vid Pels af sort Astrakan og sort Filt-hue med rød kaukasisk Hætte ned over Skuldrene, spærrede Vejen for mig og spurgte barsk: »Hvem er De, hvor er De fra og hvor skal De hen?«

Jeg svarede ligesaa lakonisk, og han fortalte mig da, at Rytterne var en Afdeling fra Baron Ungerns Hær og kommanderedes af Kaptajn Vandaloff. »Jeg selv er Kaptajn Bezrodnoff, Dommer i Krigsretten.«

Pludselig gav han sig til at le højt. Hans uforskammede, dumme Ansigt faldt ikke i min Smag, og med en Bøjning mod Officererne befalede jeg mine Ryttere at ride videre.

»Aah nej!« protesterede han og spærrede atter Vejen for mig. »Jeg kan ikke tillade Dem at passere. Jeg maa have en lang, alvorlig Samtale med Dem, og den maa vi have i Zain.«

Jeg protesterede og henledede hans Opmærksomhed paa Oberst Kazagrandi's Brev. Men det gjorde ingen Virkning. Han sagde blot: »Det Brev maa Oberst Kazagrandi selv om. Men at føre Dem tilbage til Zain og tale med Dem, det er det, der interesserer mig. Og kom saa med Deres Vaaben.«

Men jeg kunde ikke bekvemme mig til at efterkomme hans Forlangende, om end maaske Døden svævede over mit Hoved.

»Hør nu,« sagde jeg. »Sig mig ganske ærlig: Er det virkelig en Afdeling, der kæmper mod Bolschevikerne, eller er det et rødt Kontingent?«

»Nej, jeg forsikrer Dem,« svarede Burjæt-Officereren Vandaloff, som var kommet til. »Vi har allerede i tre Aar kæmpet mod Bolschevikerne.«

»Ja i saa Fald kan jeg ikke udlevere mine Vaaben til Dem,« svarede jeg rolig, »jeg har ført dem med fra Sovjet-Sibirien og har bestaaet mange Kampe med disse trofaste Vaaben, og nu skulde jeg lade mig afvæbne af hvide Officerer! Nej, det er en Fornærmelse, jeg ikke finder mig i.«

Med disse Ord kastede jeg min Riffel og min Mauser-Revolver i Floden. Officererne blev forvirrede, og Bezrodnoff vendte sig mod mig rød i Hovedet af Raseri.

»Jeg har sparet Dem og mig for en Ydmygelse,« forklarede jeg.

Hertil svarede Bezrodnoff ingenting, men vendte Hesten, og straks efter passerede hele Afdelingen, der bestod af tre hundrede Mand forbi mig, kun de sidste to af Rytterne standsede, befalede mine

Mongoler at vende min Vogn og sluttede sig til Toget bag ved mig og mine Folk. Saa var jeg altsaa anholdt! En af Rytterne bag mig, en Russer, fortalte mig, at Bezrodnoff havde en Mængde Dødsdomme hos sig. Sandsynligvis var min deriblandt.

Det var dumt, fuldstændig vanvittigt! Hvad havde det saa nyttet at bane sig Vej gennem røde Afdelinger, at lide Kulde og Sult, og at have været paa Nippet til at bukke under i Tibet, naar jeg skulde falde for en af Bezrodnoff's Mongolers Kugler? For den Fornøjelse havde det ikke været Umagen værd at rejse saa vidt omkring og saa lang Tid. I enhver sibirisk »Cheka« vilde man med Glæde have ladet dette blive Enden paa Legen.

Da vi var kommet til Zain Shabi, blev min Bagage undersøgt, og Bezrodnoff krydsforhørte mig indtil de mindste Enkeltheder om, hvad der var sket i Uliassutai. Vi talte sammen henvend tre Timer, og jeg søgte at forsvare alle Officererne i Byen, idet jeg hævdede, at man ikke burde fæste Lid alene til Domojiroff's Rapporter! Da vor Samtale var forbi, rejste Kaptajnen sig og gjorde Undskyldninger, fordi han havde opholdt mig paa min Rejse. Derefter forærede han mig en smuk Mauser med Sølvbeslag paa Skæftet og sagde: »Den Selvfølelse, hvormed De er optraadt, har i høj Grad tiltalt mig. Jeg beder Dem modtage dette Vaaben til Erindring om mig.«

Næste Morgen afrejste jeg atter fra Zain Shabi, men da havde jeg i Lommen et *laissez-passer* fra Bezrodnoff, som jeg skulde forevise for hans Forposter.

XXXI.

REJSE MED »URGA«

Saa rejste vi da altsaa atter over de nu kendte Steder, Bjerget, hvorfra jeg fik Øje paa Bezrodnoff's Detachment og Floden, i hvilken jeg havde kastet mine Vaaben. Alt det havde vi snart lagt bag os. Ved den første *ourton* led vi en Skuffelse derved, at vi ingen Heste kunde faa. I *yurta*'erne var der ikke andre end Værten og to af hans Sønner. Men saa viste jeg ham mit Dokument, og straks sagde han:

»Naa, Herren har en »urga«. Ja saa skal Hestene komme lige paa Øjeblikket!«

Han sprang i Sadlen, tog to af mine Mongoler med sig, forsynede

sig og dem med tynde Stænger, 4—5 Meter lange, paa hvis ene Ende han anbragte en Rendeløkke, og galopperede afsted. Min Vogn fulgte bagefter. Vi bøjede af fra Vejen, red en Timestid over Sletten og stødte paa et Stod Heste, der græssede der. Mongolen fangede først nogle af det Antal, vi skulde bruge, med sin Stang med Rendeløkken (eller *urga*'en), da Hestenes Ejere i det samme kom galopperende ned fra de nærliggende Bjerge. Men den gamle Mongol viste dem mine Papirer, og dem bøjede de sig villig for og gav mig fire Mand med istedenfor dem, der hidtil havde ledsaget mig. Paa denne Maade rejser Mongolerne, altsaa ikke ad Stationsvejene, men direkte fra Hjord til Hjord; hvert enkelt Sted bliver saa Hestene indfangede og sadlede, og Ejerne paa Stedet træder ind istendenfor Ejerne af de sidst benyttede Heste. Alle de Mongoler, der i Henhold til en saadan *urga* maa afsted, sørger for at fuldende deres Hverv saa hurtig som muligt og rider som rasende til den nærmeste Hesteejer i Rejsens Retning, og paa ham overfører de saa det samme Hverv, som de selv har haft. Enhver Rejsende, der er udrustet med denne *urga*-Ret, kan selv indfange Heste og, hvis Ejerne ikke er tilstede, kan han forlange, at de Hesteejere, han har med sig, følger med ham længere frem og lader Hestene blive staaende paa det næste Sted, hvor der rekvireres Heste. Dette sker dog meget sjældent, fordi Mongolerne ikke kan lide at udtage Heste, der er i Andenmands Eje, da det altid let giver Anledning til Stridigheder.

Fra denne ejendommelige Anordning skriver sig efter nogles Mening Navnet *Urga*, som Byen kaldes af andre end Mongolerne, (de kalder den nemlig Ta Kure ്: det store Kloster). Russerne og Burjæterne, som var de første, der drev Handel her, kaldte Byen »*Urga*«, fordi den var Hoved-Bestemmelsesstedet for alle Handels-ekspeditioner, der benyttede den omtalte gamle Rejsemaade over Sletterne. En anden Forklaring gaar ud paa, at Navnet kommer af, at Byen ligger som en »Løkke«, hvis Sider dannes af tre Højdedrag, af hvilke det ene løber parallelt med Floden Tola, der saa skulde danne Stangen eller Stokken paa Sletternes velkendte *urga*.

Ved Hjælp af dette enestaaende *urga*-Papir rejste jeg henved 300 Kilometer gennem Egne af Mongoliet, hvor saa at sige ingen før mig havde rejst. Jeg fik derved en kærkommen Lejlighed til at iagttage Dyrelivet i denne Del af Landet. Jeg saå saaledes en uhyre Mængde Flokke af mongolske Antiloper paa 5—6000 Stykker og flere Flokke Argali'er, Wapiti-Hjorte og *kaburga*-Antiloper. Undertiden dukkede smaa Flokke af vilde Heste og Æsler op i Horizonten som et flygtigt Syn.

Et Sted saå jeg en stor Koloni af Murmeldyr. Over en Flade paa flere Kvadratkilometer laa de af dem opførte Smaahøje spredte, med Huller ned til deres underjordiske Gange, Murmeldyrets Boliger. Ud og ind mellem disse Smaahøje løb disse graagule eller brune Dyr, der findes i mange forskellige Størrelser, de største halvt saa store som en almindelig Hund. De løb tungt, og Huden om deres fede Kroppe bevægede sig, som om de ikke fyldte den helt ud. Murmeldyret er fortrinlige »Skærpere«. ¹⁾ De graver altid dybe Grøfter, idet alle Sten bliver kastet op paa Overfladen. Mange Steder har jeg sét Smaahøje, der var lavet af Kobbererts og, længere Nord paa, af Mineralier, der indeholdt Wolfram og Vanadium. Naar et Murmeldyr befinder sig i Indgangen til sin Hule, sætter den sig ret op paa Bagdelen og ligner saa et Stykke Træ, en lille Trærod eller en Sten. Naar det ser en Rytter langt borte, holder det skarpt Øje med ham og giver sig til at pibe højt. Jægerne benytter sig af Murmeldyrenes Nysgerrighed, idet de lister sig hen til deres Huller, hvor de svinger med lange Stænger med flagrende Tøjstykker. De smaa Dyrs Opmærksomhed er da rettet mod disse smaa Flag, og først den Kugle, der tager deres Liv, forklarer, hvad Grunden har været til, at det hidtil ukendte Fænomen har vist sig for dem.

Engang, da jeg kom gennem en Murmeldyr-Koloni ved Floden Orchon, blev jeg Vidne til en meget betagende Scene. Jordbunden var i den Grad opfyldt af Hullerne til deres Boliger, at mine Mongoler havde al deres Kunst nødvendig, for at Hestene ikke skulde brække Benene. En Ørn kresede over vore Hoveder. Paa én Gang styrtede den som en Sten ned paa en af de smaa Høje, hvor den satte sig uden at røre sig af Stedet. Lidt efter løb Murmeldyret ud af sin Hule hen mod en Nabos »Dør«. Ørnen hoppede ganske rolig ned fra sit Sæde og spærrede med den ene Vinge for Indgangen til Hullet. Den lille Gnaver havde hørt dette, vendte om og styrtede frem til Angreb for at komme ind i sin Hule, hvor den sagtens havde sin Familie. Kampen begyndte, Ørnen fægtede med den Vinge, den havde fri, det ene Ben og Næbbet, men med den anden Vinge spærrede den stadig Indgangen til Hulen. Murmeldyret for modigt løs paa Rovfuglen, men faldt snart til Jorden, ramt af et Slag i Hovedet. Først da trak Ørnen den anden Vinge til sig, gik hen til Mur-

¹⁾ Udtryk for Minesproget. At „skærpe“ er: at grave gennem Overfladen af Jorden, for at se, om der er Metaller. Det udgravede Rum kaldes et „Skærp“, først i en vis større Dybde kaldes det en „Grube“.

meldyret, dræbte det og bar, om end med lidt Besvær, det tunge Dyr bort i sine Klør for at holde en lækker Frokost paa det oppe i Bjergene.

Paa de mere nøgne Steder, hvor der kun vokser sparsomt Græs, bor en anden Gnaver, et Slags Egern, som Mongolerne kalder *imouran*. I Pelsen ligner den en Prairiehund. Den løber omkring i slangeagtige Linier og samler Frø, som Vinden har ført med sig over Sletten og som den bærer ned i sine diminutive Boliger. *Imouran*'en har en fuldtro Ven, det er Prairie-Lærken, en lille gul Fugl med brunt Hoved og Ryg. Naar denne ser en *imouran* løbe over Sletten, sætter den sig paa Ryggen af den, basker med Vingerne for at holde Balancen og rider sig nok saa gemytlig en Tur paa den hurtige Ganger, der af Glæde over sin lille Rytter vifter med den lange, lodne Hale. Under Ridtet fanger Lærken hurtig og behændig alle de ubudne Gæster, der snylter paa dens Ven, medens den giver sin Glæde Udtryk i en kort, livlig Kvidrøn. Mongolerne kalder *imouran*'en for »den muntre Lærkes Ridehest«. Hvis der er Ørne eller Høge i Sigte, advarer Lærken den øjeblikkelig med tre skarpe Fløjt og skjuler sig selv bag en Sten eller i en lille Grøft. Saasnart dette Signal har lydt, gaar *imouran*'en ned i sin Hule og bliver der, indtil der ikke længer er Fare paa færde. Saaledes lever den muntre Lærke og dens Ganger sammen som »gode og trofaste Naboer«.

I en anden Egn af Mongoliet, hvor der fandtes rige Græsgange, såå jeg en anden Gnaver, som jeg tidligere havde truffet paa i Urianhai. Det var en kæmpestor, sort, korthalet Prairierotte,¹⁾ der bor i Kolonier paa 1—200 Individuer. Det er et meget interessant Dyr og ret enestaaende, forsaavidt som den er den dygtigste Landmand blandt alle Dyr ved den Maade, paa hvilken den skaffer sig sine Forraad for Vinteren. I de Uger af Aaret, da Græsset er saftigst, mejer den det ligefrem af ved under stødvide Bevægelser med Hovedet at afbide tyve—tredive Straa ad Gangen med sine lange, skarpe Fortænder. Græsset lader den ganske rolig ligge og blive til Hø, og Høet bjærger den som den mest praktiske Landmand vilde gøre det. Først stabler den det op i en Højde af omtrent en Fod. Gennem Høet stikker den saa fire Smaastænger paa skraa ned i Jorden med de øverste Ender ind mod Midten af den lille Stak og binder dem fast sammen over Høet med de længste Græsstraa, den kan faa fat paa,

¹⁾ Der menes rimeligvis den samme Gnaver, der i danske zoologiske Værker kaldes *Alpe-Pibeharen*. Dens latinske Navn er *Lagomys alpinus*.

men saaledes, at der stikker saa langt et Stykke op af hver Stang, at der er Plads til endnu en Fod Hø ovenpaa, der saa igen bindes til og dækkes paa samme Maade med endnu længere Straa, altsammen, forat Høet ikke skal blæse bort om Vinteren. Sit Forraad anbringer den altid lige ved Indgangen til sin Hule for at undgaa en lang og besværlig Transport om Vinteren. Heste og Kameler holder meget af denne lille Landmands Hø, fordi det altid er af det mest nærende Græs. — De omtalte Høstakke er saa solidt satte, at man neppe nok kan splitte dem med Fodspark.

Næsten overalt i Mongoliet saå jeg enkelte Par eller hele Flokke af de graagule Prairieeagerhøns, der af Mongolerne kaldes *salga* (Agerhøne-Svaler), fordi de ligesom Svalerne har lange, spidse Haler og fordi deres Flugt til de mindste Enkeltheder ligner disse Fugles. *Salga*'erne er meget tamme og er ikke bange for Mennesket, som kan nærme sig dem indtil en halv Snes Skridts Afstand; men bliver de forskrækkede, gaar de højt og flyver lange Strækninger uden at slaa ned, idet de stadig piber ligesom Svalerne. I Almindelighed er deres Dragt lysegraa og gul, kun har Hannen smukke chokoladefarvede Pletter paa Ryg og Vinger og fjerklædte Ben og Fødder.

Naar jeg saaledes fik Lejlighed til at gøre alle disse Iagttagelser, skyldes det, at jeg rejste gennem lidet besøgte Egne med *urga*. Men ogsaa denne Maade at rejse paa har sine Skyggesider. Mongolerne førte mig altid hurtig og ad korteste Vej til mit Bestemmelsessted, og de var uhyre taknemmelige for de kinesiske Dollars, jeg gav dem for deres Ulejlighed. Men da jeg havde rejst henved otte tusind Kilometer i min Kosaksaddel, som nu laa bagved mig i min Vogn som et almindeligt Stykke Handelsvare bedækket med Støv, protesterede jeg mod at lade mig slide og slaa fordærvet paa denne mildest talt ubehagelige Køretur, hvor Vognen i Hyt og Vejr gik over Stok og Sten, over Høje og Grøfter, trukket af ustyrlige Heste, med deres noget nær lige saa ustyrlige Ryttere, knagede og bragede og kun afholdtes fra at gaa istykker af dens haardnakkede Iver for at bevise, at en god mongolsk Ekvipage var et hyggeligt og tiltalende Stykke Køretøj! Jeg følte Smerter i hele Benbygningen, og tilsidst sukkede og stønnede jeg ved hvert Stød af Vognen og fik endelig et voldsomt Anfald af *ischias* i det Ben, der var saaret. Om Natten kunde jeg ikke sove og hverken ligge eller sidde nogenlunde bekvemt, og jeg tilbragte derfor hele Natten med at vandre frem og tilbage paa Sletten, medens de andre laa og snorksov i *yurta*'erne, og stundom maatte jeg slaas med vore to store, sorte Hunde, der for paa mig.

Dagen efter en saadan Nat kunde jeg holde det gaaende trods Vognens Skumplen, men kun til Middag. Saa kunde jeg ikke mere og maatte lægge mig. Jeg led ganske overordentlig. Jeg kunde ikke bevæge mit Ben eller Ryggen og fik tilsidst høj Feber. Vi var da nødte til at stoppe og holde Hvil. Jeg tog alt, hvad jeg havde med af Aspirin og Kinin, men det hjalp ikke. Jeg gik en søvnløs Nat imøde, og Tanken herom gjorde mig bange. Vi havde gjort Holdt i *Yurta*'en for Rejsende ved et lille Kloster. Mine Mongoler anmodede Klosters Læge om at se til mig, og han gav mig to meget bitre Pulvere og sagde, at næste Morgen vilde jeg være saa rask, at jeg kunde rejse videre. Snart mærkede jeg, at Hjertevirksomheden blev kraftigere, men samtidig følte jeg stærkere Smerter. Atter tilbragte jeg en søvnløs Nat, men ved Solopgang standsede Smerterne pludselig, og en Timestid efter gav jeg Befaling til at sadle en Hest, da jeg ikke skulde have mere af at køre.¹

Medens vore Mongoler fangede Hestene ind, kom Oberst N. N. Philipoff til mit Telt. Han benægtede Rigtigheden af alle de Klagepunkter, der var rejste mod ham og gik ud paa, at han, hans Broder og Poletika var Bolscheviker; han tilføjede, at Bezrodnoff havde givet ham Lov til at gaa til Van Kure for at støde til Baron Ungern, som ventedes der. Philipoff vidste bare ikke, at hans mongolske Fører var forsynet med en Bombe, og at en anden Mongol var sendt i Forvejen med et Brev til Baron Ungern. Han vidste heller ikke, at paa det Tidspunkt var baade hans Brødre og Poletika bleven skudt i Zain Shabi. Han havde stort Hastværk og vilde se at naa Van Kure samme Dag. Jeg tog afsted en Time efter ham.

XXXII.

EN GAMMEL SPAAMAND

Vi rejste videre ad *ourton*-Vejen. I disse Egne havde Mongolerne kun daarlige, udslidte Heste at byde os, da de bestandig havde maattet skaffe Heste til de mange Kurerer fra Daichin Van og Oberst Kaza-grandi. Vi maatte tilbringe Natten paa den sidste Station inden Van Kure, hvor en svær, gammel Mongol og hans Søn var Stationsholdere. Efter Aftensmaden tog den gamle Skulderbladet af det Faar, vi havde spist, skrabede omhyggelig alle Kødrester af og stak

det med nogle Besværgelsesformularer ind i Gløderne. Han sagde:

»Nu skal jeg spaa Dem. Mine Spaadomme gaar altid i Opfyldelse.« Da Benet var blevet sort af Ilden, tog han det ud, blæste Asken bort, undersøgte dets Overflade med megen Omhu og så ind i Ilden. Længe sad han og spekulerede; men endelig lagde han Benet tilbage i Gløderne.

»Hvad ser De?« spurgte jeg smilende.

»Hys!« hviskede han, »jeg har set frygtelige Tegn!«

Atter tog han Skulderbladet og undersøgte det meget nøje, medens han samtidig mumlede sine Bønner og gjorde forskellige, sælsomme Bevægelser med Legemet. Han forkyndte derefter sin Spaadom langsomt og højtidelig:

»Døden i Skikkelse af en høj, hvid Mand med rødt Haar vil staa bag Dem og iagttage Dem længe og opmærksomt. De vil selv mærke det og vente Døden — men Døden vil træde tilbage. — En anden hvid Mand vil blive Deres Ven — Inden Fjerdedagen fra idag vil De miste Deres Bekendte. — De vil dø som Ofre for en lang Kniv. Jeg ser allerede deres Lig blive fortæret af Hundene. Tag Dem iagt for Manden med et Hoved som en Sadel. Han efterstræber Deres Liv.«

Vi sad længe, efterat Spaadommen var forkyndt, og røg og drak Te, men den gamle Fyr betragtede mig stadig med bange Blikke. Det faldt mig ind, at naar en Mand var dømt til Døden, maatte hans Kammerater i Fængslet netop se saaledes paa ham.

Næste Morgen før Solopgang rejste vi fra Spaamanden, og efter et Ridt paa en Snes Kilometer kunde vi se Van Kure noget borte. Jeg traf Oberst Kazagranti i hans Hovedkvarter. Det var en Mand af god Familie, en erfaren Ingeniør og glimrende Officer, som havde udmærket sig i Krigen under Forsvaret af Øen Mohn (i Mundingen af den Rigaiske Bugt) og siden i Kampen med Bolschevikerne ved Wolga. Oberst Kazagranti tilbød mig et Bad i et rigtigt Badekar, der fandtes i Handelskammerformandens Hus. Medens jeg var der, traadte en høj, ung Kaptajn ind. Han havde langt, krøllet, rødt Haar, et brutalt Ansigt, men usædvanlig skær Teint, store, kolde, staalgraa Øjne, og en smuk, fin, næsten ungpigeagtig Mund. Men hans Øje viste en saa koldblodig Grusomhed, at det var ligefrem ubehageligt at se paa hans iøvrig smukke Ansigt. Da han var gaet, sagde min Vært, at det var Kaptajn Veseloffsky, Adjutant hos General Rezukhin, som kæmpede med Bolschevikerne i den nordlige Del af

Mongoliet. De var netop kommen samme Dag for at konferere med Baron Ungern.

Efter Frokost indbød Oberst Kazagrandi mig til et Besøg i hans *yurta*, og der drøftede vi Begivenhederne i Vestmongoliet, hvor Forholdene var bleven meget vanskelige.

»Kender De Dr. Gay?« spurgte Kazagrandi, »De véd maaske, at han har hjulpet mig med Ordningen af mit Detachment, men i Urga beskylder man ham for at være Sovjetagent.«

Jeg sagde alt, hvad jeg vidste, der kunde tale til Fordel for Dr. Gay. Han havde hjulpet mig, og han var bleven frifunden af Kolttschak.

»Javel, javel! jeg har jo sagt akkurat det samme til Forsvar for Gay,« sagde Obersten, »men Rezukhin, der er kommet hertil idag, har Breve med fra Gay til Bolschevikerne, som er opsnappede, inden de naaede deres Bestemmelse. Paa Baron Ungers Befaling er Gay og hans Familie afsendt til Rezukhins Hovedkvarter; men jeg er bange for, at de ikke kommer saa langt.«

»Hvorfor dog det?« spurgte jeg.

»Fordi de bliver henrettede paa Vejen,« svarede Oberst Kazagrandi.

»Hvad skal vi dog gøre?« sagde jeg. »Gay kan ikke være Bolschevik. Dertil er han altfor intelligent og dannet en Mand.«

»Ja, det véd jeg ikke, det véd jeg virkelig ikke!« hviskede Obersten. »De kunde maaske henvende Dem til Rezukhin.«

Jeg besluttede straks at gaa til Rezukhin, men i samme Øjeblik traadte Oberst Philipoff ind og holdt et længere Foredrag om den fejlagtige Maade, paa hvilken Soldaterne indøvedes. Jeg tog min Overfrakke paa og vilde gaa, men saa kom der en anden Mand ind. Det var en lavstammet Mand, Officer, med en gammel grøn Kosakhue med Skygge, en slidt graa, mongolsk Kappe og med højre Arm i Bind. Det var General Rezukhin, for hvem jeg straks blev forestillet. Under den paafølgende Samtale bad Generalen meget høflig, men ret indgaaende, om Oplysning om, hvad Brødrene Philipoff og jeg havde taget os for i de sidste tre Aar, medens han spøjte og lo, men behersket og belevent som en dannet Mand. Da han snart efter vilde gaa, benyttede jeg mig af Lejligheden og gik ud med ham.

Med stor Opmærksomhed og meget høfligt, hørte han paa mig og sagde derpaa ganske roligt:

»Dr. Gay er Sovjetagent, men er optraadt som Hvid for bedre at kunne se, høre og forstaa alting. Vi er omgivet af Fjender. Det russiske Folk er demoraliseret og vil for Penge udføre en hvilkenksom-

helst forrædersk Handling. Og saadan er Gay netop. Men forresten, hvad kan det nytte at ofre flere Ord paa ham? Han og hans Familie er ikke mere ilive. Mine Folk har hugget dem ned noget herfra.»

Med Forbavselse og Rædsel betragtede jeg denne lille, livlige Mand, hvis Stemme var saa behagelig og hvis Optræden saa høflig. I hans Øje læste jeg et saadant Had og en saadan Fasthed, at jeg forstod, hvorfor alle de Officerer, jeg havde set sammen med ham, rystede for ham. Senere hen lærte jeg i Urga Generalen nærmere at kende, denne Mand, der i lige Grad var enestaaende i ubetvingelig Tapperhed og i grænseløs Grusomhed. Han var Baron Ungern's Vagthund, rede til at gaa i Ilden for sin Herre og fare i Struben paa enhver, som denne maatte pudse ham paa.

Der var kun gaaet fire Dage, og »mine Bekendte var døde som Ofre for en lang Kniv«. Den ene Del af Mongolens Spaadom var altsaa gaaet i Opfyldelse. Og nu kunde jeg altsaa vente Dødens Trusel mod mig selv. Og den kom inden ret længe; for allerede to Dage efter kom Chefen for den asiatiske Kavalleri-Division — Baron Ungern von Sternberg.

XXXIII.

»DØDEN FRA DEN HVIDE MAND VIL STAA BAG DIG«

»Den frygtelige General, Baronen,« kom ganske uventet, idet Oberst Kazagranti's Forposter ikke havde lagt Mærke til ham. Efter at have talt med Kazagranti bad Baronen Oberst N. N. Philipoff og mig hen til sig, hvilket blev mig meddelt af Kazagranti. Jeg vilde helst have været afsted med det samme, men blev opholdt en halv Timestid af Obersten. Endelig lod han mig gaa med de Ord:

»Gud hjælpe Dem nu! Og gaa saa!«

Det var et besynderligt Vademecum, ikke meget beroligende, men ikke saa lidt gaadefuldt. Jeg tog min Mauser med og gemte mit Cyankalium i mit Frakkeopslag. Baronen havde sit Kvarter i Feltlægens *yurta*. Da jeg kom ind i Gaarden til denne, traf jeg Kaptajn Veseloffsky. Han bar Kosaksabel og i Bæltet en Revolver uden Hylster. Han gik ind i *yurta*'en og meldte mig. Kort efter kom han ud og sagde, at jeg kunde gaa ind.

Ved Indgangen, forbavsedes jeg ved Synet af en Blodpøl, som endnu ikke havde faaet Tid til at trænge ned i Jorden, en uhyggelig

Velkomst, der syntes at sige mig, at nu var Turen til mig. Jeg bankede paa.

»Kom ind!« svarede en høj Stemme. Da jeg var kommen over Tærskelen, sprang en Skikkelse i rød mongolsk Silkekappe, som en Tiger imod mig, snappede min Haand og rystede den, hvorpaa samme Skikkelse kastede sig paa en Seng, der stod i den ene Side af Teltet.

»Sig mig straks, hvem De er! Det vrimler af Spioner og Agitatorer,« raabte han hysterisk og saå stift paa mig. I et Nu opfattede jeg Mandens Ydre og forstod hans Psykologi. Et lille Hoved paa brede Skuldre; blond Haar i vild Uorden; en rødlig, strittende Knebelsbart; et magert, udtæret Ansigt som de gamle byzantiske Helgenbilleder. Ellers var der intet, man særlig lagde Mærke til hos ham, naar undtages hans kraftige, fremstaaende Pande over de skarpe, staalgraa Øjne. Han saå paa mig, som et Dyr fra sin Hule betragter Jægeren. Jeg fik kun Lejlighed til at studere ham faa Øjeblikke, men det stod mig klart, at jeg stod for en meget farlig Mand, der var rede til straks at gaa over til bestemt Handling. Skønt der ikke kunde være Tvivl om, at jeg var i Fare, følte jeg mig dog paa det dybeste fornærmet.

»Sid ned!« hvædede han, idet han pegede paa en Stol og trak i sin Knebelsbart. Jeg følte Harmen risle gennem hele Legemet og uden at tage mod Stolen, sagde jeg:

»Hr. Baron, De har tilladt Dem at fornærme mig. Mit Navn er for godt kendt til, at jeg vil finde mig i Deres smukke Tillægsnavne. De kan jo gøre med mig, hvad De vil, da De har Magten paa Deres Side; men De kan ikke tvinge mig til at tale med en Mand, som fornærmer mig.«

Ved at høre disse Ord svang han sig ud af Sengen og gav sig kendelig forbavset til at mønstre mig med tilbageholdt Aandedræt og stadig trækkende i sin Knebelsbart. Jeg bevarede Kontenancen, og saå mig ligegyldigt om i *yurta*'en, og først da bemærkede jeg, at General Rezhukhin var i Teltet. Jeg bukkede for ham, og han svarede mig med et forstaaende Nik, men sagde intet. Derefter kastede jeg Blikket paa Baronnen, som sad med bøjet Hoved og Øjnene lukket, medens han af og til strøg sig over Panden og sagde noget ved sig selv.

Pludselig rejste han sig og idet han maalte mig fra Top til Taa, sagde han:

»Gaa Deres Vej! Her er ingen Brug for flere — — —.«

Jeg vendte mig om. Der stod Kaptajn Veseloffsky med sit hvide Stenansigt. Jeg havde ikke hørt ham komme ind. Han bukkede formelt for mig og gik ud af Døren.

»Døden fra den hvide Mand har staaet bag mig,« tænkte jeg, »blot han ikke kommer igen.«

Baronen blev staaende noget og grublede, saa talte han i forvirrede, ufuldendte Sætninger:

»Jeg beder Dem om Forladelse. — — Forstaar De? — Her er saa mange Forrædere. — De ordentlige Folk er forsvundet. — Jeg tror ingen. — Alle Navne falske — andre Navne — Dokumenter forfalskede — Øjne og Ord bedrager. — Alt demoraliseret, forhaanet — af Bolschevikerne. Lige givet Befaling til at hugge Oberst Philipoff ned — kaldte sig Repræsentant for den Hvide Organisation. — I Foret af hans Tøj fandt de to hemmelige Bolschevik-Koder. — Da min Officer svang Sværdet over ham, udbrod han: ,Hvorfor vil Du slaa mig ihjel, *Tavarische*'.¹⁾ Nej, jeg kan ikke tro nogen.«

Saa tav han, og ogsaa jeg forholdt mig tavs.

»Jeg beder Dem om Forladelse,« sagde han atter, »jeg har fornærmet Dem, men jeg er ikke alene et Menneske, jeg er Fører for store Stridskræfter, og min Sjæl er opfyldt af Bekymringer og Sorger.«

Der var paa en Gang noget oprigtigt og noget fortvivlet i hans Maade at tale paa. Han rakte aabent sin Haand mod mig. Jeg tav fremdeles stille nogle Øjeblikke. Saa sagde jeg: »Hvad befaler De mig at gøre? Jeg har ingen Papirer, hverken falske eller ægte; men mange af Deres Officerer kender mig, og i Urga kan jeg nævne mange, som vil kunne bevidne, at jeg hverken er Agitator eller — — —«

»Det behøves ikke! Det behøves absolut ikke!« afbrød Baronen mig. »Det hele er klart og i Orden! Jeg har læst i Deres Sjæl og véd det altsammen. Det er sandt, hvad Hutuktu Narabanchi har skrevet om Dem. Hvad kan jeg gøre for Dem?«

Jeg udviklede, hvorledes min Ven og jeg var flygtet fra Sovjet Rusland og gjort alt for at komme tilbage til vort Fædreland, og hvorledes en Skare polske Soldater havde sluttet sig til os i Haabet om at gense Polen, og bad ham om Hjælp til at komme ud til den nærmeste Havn.

»Med største Fornøjelse!« svarede han. »Jeg skal hjælpe dem alle. Nu skal jeg køre Dem til Urga i min Automobil. Vi rejser imorgen, saa kan vi i Urga tales nærmere ved om, hvad der skal gøres.«

¹⁾ russisk: Kammerat.

Jeg sagde Farvel og gik. I mit Kvarter traf jeg Oberst Kazagrandi, gaaende op og ned i Værelset i stor Ængstelse.

»Naa, Gud ske Lov og Tak!« udrød han, da han så mig, og korsede sig.

Hans Glæde var i og for sig meget rørende, men paa den anden Side mente jeg jo nok, at hvis Obersten virkelig havde tænkt paa at redde sin Gæst, kunde han have truffet langt virksommere Forholdsregler. — Men jeg var bleven udmattet af den bevægede Dag og følte mig mange Aar ældre. Naar jeg betragtede mig selv i Spejlet, syntes jeg, at jeg var næsten ganske hvidhaaret. Om Natten kunde jeg ikke sove, fordi jeg bestandig kom til at tænke paa Oberst Philippoff's unge, smukke Ansigt, Blodpølen, Kaptajn Veseloffsky's kolde Øjne og Baron Ungern's sørgmodige og fortvivlede Stemme; men tilsidst sank jeg hen i en dump Sløvhedstilstand. Af denne blev jeg vækket af Baronen, som kom og bad undskylde, at han ikke kunde tage mig med i sin Automobil, da han var nødt til at tage Daichin Van med. Men han sagde mig, at han havde givet Ordre til at give mig hans egen hvide Kamel og to Kosakker som Tjenere. Jeg fik ikke Tid til at sige Tak, da han i største Hast gik bort.

Nu kunde jeg slet ikke sove, og derfor klædte jeg mig paa og røg den ene Pibe efter den anden, medens jeg tænkte: »Hvor langt lettere var det ikke at kæmpe med Bolschevikerne i Sumpene ved Seybi og at stige over Ulan Taiga's snedækte Tinder, hvor de onde Dæmoner dræber alle Rejsende, som falder i deres Hænder! Alt det var simpelt og let fatteligt. Men her er det som et uhyggeligt Mareridt, et truende Uvejr.« Jeg syntes, der hvilede noget tragisk, noget rædselsfuldt over alt, hvad Baron Ungern gjorde, medens den tavse, blege Veseloffsky — og Døden — fulgte ham som hans Skygge.

XXXIV.

KRIGENS RÆDSLER

Tidlig næste Morgen blev en smuk, hvid Kamel ført frem for min Dør, og jeg begav mig afsted. Jeg ledsagedes af de to Kosakker, to mongolske Soldater og en Præst, og to Pak-Kameler bar Teltet og Levnedsmidler. Jeg nærrede en vis Frygt for, at Baron Ungern ikke holdt af at gøre det af med mig her i Van Kure, hvor jeg havde

mange Venner, men at han havde arrangeret denne Rejse for mig, for at jeg paa denne let og hemmelig kunde blive ryddet af Vejen. En Kugle i Ryggen — mere behøvedes ikke. Som Følge heraf var jeg forberedt paa, hvad Øjeblik det skulde være, at maatte trække min Revolver for at forsvare mig. Hele Tiden sørgede jeg for at have Kosakkerne foran mig eller dog ialfald ved Siden af mig. Ved Middagstid hørte vi noget borte en Automobil tude, og snart efter kom Baron Ungern tøffende forbi os i fuld Fart, sammen med to Adjutanter og Prins Daichin Van. Baronen hilste venlig paa mig og raabte: »Paa Gensyn i Urga!«

»Aha!« tænkte jeg, »saa naar jeg da frem til Urga. Paa Turen derhen har jeg altsaa ikke noget at befrygte, og i Urga har jeg mange Venner, helt bortset fra, at de tapre polske Soldater, som jeg holdt sammen med i Uliassutai, og som tog bort før jeg, ogsaa er dér.«

Efter dette flygtige »Møde« med Baron Ungern blev mine Kosakker meget opmærksomme mod mig og søgte at opmuntre mig ved at fortælle Historier. De fortalte mig om deres heftige Kampe med Bolschevikerne i Transbaikalien og Mongoliet, om Slaget ved Urga mod Kineserne, om, hvorledes de havde fundet kommunistiske Pas fra Moskwa hos flere af de kinesiske Soldater og om Baron Ungern's Tapperhed. Herom berettede de blandt andet, at Baronen ikke saa sjældent satte sig ved et Lejrbaal lige i Ildlinjen og ganske rolig gav sig til at ryge og drikke Te og aldrig blev ramt af Fjendens Kugler, og i et af Slagene var der gaaet fire og halvfjerdsindstyve Kugler gennem hans Kappe, Sadel og Sadelhylstre, men han selv havde ikke faaet en Rift. — Heri laa en af Grundene til hans mægtige Indflydelse paa Mongolerne. — Fremdeles fortalte Kosakkerne, at han før Urga-Slaget, havde rekognosceret Byen, kun ledsaget af én Kosak, og paa Tilbagevejen havde han dræbt en kinesisk Officer og to Soldater med sin *tashur* (en tyk Bambusstok), og efter hvad de sagde, havde han kun ét Sæt Linned og ét Par Støvler at skifte med; han var altid rolig og gemytlig i Slaget, men streng og knarvorn i de faa Dage, da der ikke kæmpedes, og under Kampen var han altid blandt sine Soldater.

Saa fortalte jeg til Gengæld dem om min Flugt fra Sibirien og paa den Maade gik Tiden hurtig for os med at passiare. Vore Kameler travede hele Tiden rask afsted, og istedenfor de sædvanlige 30—35 Kilometer om Dagen tilbagelagde vi henimod firs. Min Kamel var den hurtigste. Det var et stort, hvidt Dyr med prægtig, tæt Manke, som Baron Ungern havde faaet forærende af en Prins fra

det indre Mongoli med to Zobelskind fastbundet til Tøjlen. Det var en rolig, stærk og udholdende Ørkenens Kæmpe, paa hvis Ryg jeg befandt mig som en Fugl oppe paa et højt Taarn. Paa den anden Side af Floden Orkhon saå vi for første Gang paa denne Tur Liget af en kinesisk Soldat, liggende paa Ryggen med udstrakte Arme midt paa Landevejen. Efterat være steget over Burgut-Bjergene, kom vi ned i Tolas Floddal, i hvilken Uрга ligger noget længere oppe. Vejen var fuld af Kapper, Skjorter, Støvler, Huer og Kogekar, som Kineserne havde kastet fra sig paa Flugten; der laa ogsaa mange Lig. Lidt længere frem gik Vejen over en Sump, og paa begge Sider af denne laa der store Dynger Lig af Mennesker, Heste og Kameler sammen med ituslaaede Vogne og andet ødelagt Materiel. Her havde Baron Ungern's Tibetanere afskaaret de flygtende Kineseres Tros; og det var sælsomt og uhyggeligt at iagttage Modsætningen mellem Dyngerne af døde Væsener og Foraarets vaagnende, brusende Liv. I Dammene svømmede Vildænder af alle Slags, i det høje Græs opførte Tranerne deres spøgelseagtige Løkkedanse. — Paa Søerne sejlede store Flokke Svaner og Gæs; paa Moserne saas som lysende Pletter de prægtig farvede, hellige mongolske Fugle, *turpan* eller »Lama-Gæs«, og paa de tørre højere liggende Steder hoppede Kalkuner omkring og sloges, medens de søgte Føde; Flokke af *salga*-Agerhøns fløj pibende forbi os, medens paa de nærliggende Bjerge Ulvene laa og væltede sig dovent i Solvarmen og af og til peb, af og til gøede som Hunde, der leger.

For Naturen eksisterer der kun Liv. Døden er for Naturen kun en forbigaaende Begivenhed, hvis Spor den visker ud med Sand og Sne eller pryder med yppigt Grønsvær og Buske og Blomster med skønne Farver. Hvad kommer det Naturen ved, om en Moder i Che-fu eller ved Jantsekiangs Bredder ofrer sin Skaal Ris med brændende Røgelse ved et eller andet Alter og beder til, at hendes Søn maa komme tilbage, naar han allerede ligger ukendt paa Valen ved Talo, hvor hans muldnende Ben vil bleges under Solens glødende Straaler og spredes for Vinden over Steppens Sand? Der er noget ophøjet i denne Naturens Ligeegyldighed overfor Døden, i dens Begær efter Liv!

Den fjerde Dag naaede vi Tolas Bredder lige efter Solnedgang. Vi kunde ikke finde det sædvanlige Vadested, men jeg vilde forsøge at komme over uden Fører og tvang derfor min Kamel ud i Vandet. Til alt Held og Lykke fandt jeg et lavt, om end lidt dyndet Sted, og vi kom vel over. Man skal alligevel altid takke sin Gud,

naar man *er* kommet over en Flod »til Kamels«; hvis Kamelen nemlig synes, at Vandet er temmelig dybt, f. Eks. hvis det gaar op til Halsen, saa strækker den ikke ud og svømmer — hvilket en Hest vilde — men den vælter sig om paa Siden og lader sig flyde, hvilket er højst ubehageligt for dens Rytter. — Men vi kom altsaa over og slog Telt helt nede ved Floden.

En Snes Kilometer længere frem kom vi over det Sted, hvor det tredie store Slag for Mongoliets Uafhængighed havde staaet. Her var Baron Ungern's Hær tørnet sammen med seks tusind Kinesere, der fra Kiachta rykkede Uрга til Undsætning. Kineserne led et afgørende Nederlag og fire tusind af dem blev taget til Fange. Disse Fanger forsøgte imidlertid at flygte om Natten, og de var ogsaa komne afsted, men Baron Ungern sendte de transbaikalske Kosakker og Tibetanere efter dem, og det var deres Værk, vi nu be- tragtede paa denne Dødens Mark. Der laa endnu omtrent femten hundrede Lig paa aaben Mark, og efter Kosakkernes Udsagn — og de havde været med til Forfølgelsen — havde de begravet mange flere. Paa Ligene saas frygtelige Hugsaar, og over alt laa Uniformer og meget andet i Stumper og Stykker. Mongolerne flyttede med deres Hjord bort fra dette uhyggelige Naboskab, og istedenfor kom Ulvene, af hvilke vi snart sagt saa en bag hver Sten og i hver Grøft, vi kom forbi. Flokke af forvildede Hunde var ogsaa kommet til Stedet og sloges med Ulvene om Rovet.

Vi forlod snart denne til Krigsguden viede Slagteplads og kom til en lav, men rivende Flod, hvor Mongolerne stod af Kamelerne, tog Huerne af og gav sig til at drikke. Det var en hellig Flod, som gaar forbi den Levende Buddha's Bolig. Fra Floddalen, der gik i Bugter, kom vi pludselig ind i en anden Dal, hvorfra vi utydeligt kunde se et langt Højdedrag med tæt, mørk Skov udstrække sig foran os.

»Det er det hellige Bogdo-Ol,« sagde Lama'en. »Dér bor de Guder, som beskytter vor Levende Buddha.«

Bogdo-Ol er en svær Bjergknode, i hvilken tre Bjergkæder løber sammen: Gegyl fra Sydvest, Gangyn fra Syd og Huntu fra Nord. Dette af uberørt Skov dækkede Bjerg er den Levende Buddha's Ejendom. Skovene mylrer af næsten alle de Dyr, der findes i Mongoliet, men al Jagt i dem er forbudt. Den Mongol, der overtræder dette Forbud, straffes paa Livet; er det derimod en Udlænding, bliver han deporteret. Det er under Dødsstraf forbudt at gaa over Bogdo-Ol, og dette Forbud er kun bleven overtraadt én eneste

Gang, nemlig af Baron Ungern. Han gik over Bjerget med halvtredsindstyve Kosakker, trængte ind i den Levende Buddha's Palads, hvor Uрга's Ypperstepræst blev holdt i Fangenskab af Kineserne, og bortførte ham.

XXXV.

I DEN »LEVENDE BUDDHA«S STAD. 30.000 BUDDHA'ER
OG 60.000 MUNKE

Endelig laa den Levende Buddha's Residens for vore Øjne. Ved Foden af Bogdo-Ol bag hvide Mure, rejste der sig en hvid tibetansk Bygning tækket med blaagraa Tegl, som glimrede i Solen. Den laa smukt indrammet af spredte Trægrupper med sine fantastiske Tage og smaa Paladser, medens den længere borte fra Bjerget var forbundet ved en lang Træbro over Tola med Munkenes By, som over hele Østen betragtedes med hellig Ærbødighed under Navn af Uрга Ta Kure (᠎: Det store Kloster i Uрга). Foruden den Levende Buddha bor her hele Hærskarere af andenrangs Mirakelmagere, Profeter, Troldmænd og Vidunderlæger, og alle er de af guddommelig Op-rindelse og agtes og æres som levende Guder. Til venstre, paa en højtliggende Slette, staar et gammelt Kloster med et vældigt, mørkerødt Taarn, der kaldes »Tempel-Lamaens By«, og hvori findes en kæmpemæssig, forgyldt Broncestatue af Buddha siddende paa den gyldne Lotusblomst; fremdeles Snese af mindre Templer, *obo*'er, aabne og overbyggede Altre, Taarne til Astrologernes Observationer og Lama'ernes graa By bestaaende af étetages Huse og *yurta*'er, hvor henved 60.000 Munke af enhver Rang og Alder har deres Boliger, Skoler, hellige Arkiver og Biblioteker, Bandi'ernes (Studenternes) Hus og Herbergerne for fornemme Rejsende fra Kina, Tibet og Burjæternes og Kalmykernes Lande.

Nedenfor Klostreet ligger Fremmedkolonien, hvor de rigeste Købmænd fra Kina, Rusland og andre Lande bor og hvor Forretningstilivet pulserer i den brogede og menneskefyldte orientalske Basar. En Kilometer derfra omgiver Maimatschen's¹⁾ graaladne Mure

¹⁾ En lille By ved Tola-Floden, umiddelbart Øst for Uрга, ikke at forveksle med Maimatschin, der ligger Nord for Uрга lige ved Grænsen overfor den russiske By Kiachta, med hviiken den som bekendt staar — eller dog stod — i livlig Handelsforbindelse.

Resterne af kinesiske Handelsetablissementer, medens man endnu længere borte kan se en lang Række private Huse, en Kirke, et Fængsel, og — sidst i Rækken — den klodsede firetages røde Murstensbygning, hvor det russiske Konsulat tidligere havde været.

Vi var allerede kommet i Nærheden af Klostret, da jeg fik Øje paa en Flok mongolske Soldater ved Indgangen til en Bjerg-Kløft. De var ifærd med at slæbe tre Lig ind i Kløften.

»Hvad er det, de bestiller?« spurgte jeg.

Men Kosakkerne svarede kun med et Smil. Pludselig rettede de sig og gjorde stram Honnør. Ud af Kløften kom der en lille, tætbygget mongolsk Ponny med en lille Mand i Sadlen. Da han red forbi os, saa jeg, at han bar Obersts Epauletter og grøn Hue med Skygge. Han saá skarpt paa mig med sine kolde, farveløse Øjne, der overskyggedes af tætte Bryn. Da han var kommet forbi os, tog han Huen af og tørrede Sveden af sit Hoved, der var ganske skallet. Jeg saa da til min Forbavelse, at hans Hovedskal havde en forunderlig Bølgeform. Det var aabenbart »Manden med Hovedet som en Sadel,« som jeg var advaret imod af den gamle Spaamand paa den sidste Station før Van Kure!

»Hvem var den Officer?« spurgte jeg.

»Det var Oberst Sepailoff, Kommandant i Byen Urga,« sagde Kosakken hviskende, skønt Obersten allerede var et godt Stykke fra os.

Oberst Sepailoff, den uhyggeligste Personlighed i hele Mongoliet! Han havde først været Mekaniker, saa blev han Gendarm og havde tjent sig hurtigt op under Czarismen. Han havde den Vane at slaa nervøst ud med Armene og vride og dreje Legemet, og han talte uophørligt undertiden afbrudt af uarticulerede Strubelyde, med Læberne skummende af Fraade og et Ansigt, der ofte var konvulsivisk fordrejet. Han var fuldstændig sindsforstyrret, og Baron Ungern havde to Gange beordret flere Læger til i Forening at undersøge ham og givet ham Ordre til at søge Hvile for atter at blive helbredet. Sepailoff var ganske sikkert Sadist.¹⁾ Jeg hørte saaledes senere, at han personlig henrettede Dødsdømte og sang og spøgede under Eksekutionen. Der verserede uhyggelige, rædselsfulde Rygter om ham i Urga. Han var en Blodhund, og al Baron Ungern's Grusomhed kunde føres tilbage til Sepailoff. Senere engang i Urga

¹⁾ *Sadisme* er en Form af kønslig Forvildelse, hvor Udøvelse af Grusomhed og Vold er parret med Vellyst. Navnet hidrører fra *François marquis de Sade*, Forfatter af en Række utugtige Romaner. † 1804. O. A.

sagde Baron Ungern, at »denne Sepailoff generede ham og ligesaa gerne kunde falde paa at dræbe ham som andre.« Baron Ungern var bange for Sepailoff, ikke rent menneskeligt, men fordi han var et Bytte for Overtro og Sepailoff havde engang i Transbaikalien truffet en Heksedoktor, som havde spaaet, at Baronens skulde dø, hvis han afskedigede Sepailoff. Sepailoff kendte ikke til Pardon overfor en Bolschevik eller nogen, der i fjerneste Maade stod i Forbindelse med Bolschevikerne, og Grunden til hans Hævntørst var, at Bolschevikerne havde pint ham i Fængslet og dræbt hele hans Familie, efterat han selv var flygtet. Nu hævnede han sig.

Jeg tog ind hos et russisk Firma og fik straks Besøg af mine Kammerater fra Uliassutai, som bød mig Velkommen med stor Glæde, da de havde været meget spændte paa, hvad der vilde hænde i Van Kure og Zain Shabi. Da jeg havde faaet et Bad og pyntet mig lidt, gik vi sammen hen ad Gaden. Vi gik ind paa Bazaren. Hele Torvet var fuldt af Folk. Det var et livligt, festligt Syn at se disse Mænd med Dragter i alle Regnbuens Farver købe, sælge og lovprise deres Varer: kinesiske Manufakturvarer, Perlerader, Ørenringe og Armbaand; et andet Sted paa Torvet underkastede Købere levende Faar en kritisk Undersøgelse, for at se, om de var tilstrækkelig fede; Slagtere skar store Stykker Bedekød af de ophængte Kroppe, og alt foregik under Spøg og Latter mellem disse Slettens Børn. Mongolske Kvinder med taarnhøj Frisure og store Sølvhuer, der lignede Underkopper, saa beundrende paa brogede Silkebaand og lange Rader Koralperler; en imponerende tyk Mongol undersøgte omhyggelig en Samling prægtige Heste og tingede om Prisen med den mongolske *zabachine* (Ejeren af Hestene). En radmager, livlig, mørkladen Tibetaner, som var kommen til Uрга for at bede til den Levende Buddha, eller maaske med et hemmeligt Budskab til denne fra den anden »Gud« i Lhassa, sad paa Hug og tingede om et Billede, udskaaet i Agat, af Buddha i Lotusblomsten; i et andet Hjørne af Torvet havde en Flok Mongoler og Burjæter slaaet Kreds om en kinesisk Købmand, der solgte nydelig maledede Snusdaaser af Glas, Porcelæn, Krystal, Amethyst, Jet, Agat og Nefrit og forlangte ti unge Okser for en Daase af grøn, mælket Nefrit, gennemtrukket af regelmæssige brune Aarer, hvorpaa var udskaaet Billedet af en Drage, der snoede sig om en Flok unge Jomfruer. Og over hele Torvet fuldstændiggjordes dette Mønster paa broget østerlandsk Liv af Burjæter i deres lange røde Kaaber og smaa røde guldbroderede Huer og Tatarer i sorte Kapper og sorte Fløjls-huer bag i Nakken.

Den fælles Baggrund for hele denne Scene dannedes af Lama'erne, der vandrede rundt i gule og røde Talarer, med Kaaben malerisk kastet over Skulderen, og med Huer af alle mulige Façoner, idet nogle lignede gule Paddehatte, medens andre lignede røde frygiske Huer eller antike Hjælme i Rødt. De blandede sig i Mængden, talte højtidelig med Folk, talte paa deres Rosenkrans og spaaede hvem der gad høre paa dem, men isærdeleshed kiggede de sig de rige Mongoler ud, som de enten kunde kurere paa eller udbytte ved at spaa dem eller meddele dem andre Forudsigelser eller hemmelighedsfulde Ting, der kendtes i Byen med de 60.000 Lama'er. Samtidig drev de Spionage, baade religiøs og politisk. Netop dengang kom der en Mængde Mongoler til Byen fra det indre Mongoli, og de var til Stadighed omgivne af en talrig Kreds af Lama'er, der uden at de mærkede det, holdt Øje med alt, hvad de foretog sig. Paa Bygningerne ved Torvet vejede russiske, mongolske og kinesiske Nationalflag, og over en enkelt lille Bod »Stars and Stripes«, medens man så Baand, firkantede, cirkelrunde og trekantede Flag over de Telte og *yurta*'er, der beboedes af Prinser eller almindelige Dødelige, som led af Kopper eller Spedalskhed. Det hele udgjorde en broget, sammenfiltret Masse, belyst af Solens brændende Straaler. Undertiden så man Baron Ungern's Soldater i lange, blaa Uniformer ile gennem Mængden, saavel som mongolske og tibetanske Soldater i røde Frakker med Skulderdistinktioner, hvorpaa var syet Djengiskhans Hagekors og den Levende Buddha's Initialer, og endelig kinesiske Soldater fra det kinesiske Detachment i den mongolske Hær. Efter Kinesernes Nederlag havde nemlig to Tusinde af disse Tapre bedet den Levende Buddha optage dem i sine Legioner, mod at tilsværge ham Huldskab og Troskab. De blev antagne og formerede i to Regimenter, der bar den gamle kinesiske Sølv-Drage paa Hue og Skulderstropper.

Da vi gik over Torvet, kom en stor Automobil tudende om et Hjørne. I Vognen sad Baron Ungern i gul mongolsk Silkekaabe med blaat Bælte. Han kørte meget hurtigt, men lagde dog straks Mærke til mig, hvorpaa han standsede, steg ud og bad mig med hjem i sin *yurta*. Det var en lille, simpelt indrettet *yurta*, som var anbragt i Gaarden til en kinesisk *hong*. Sit Hovedkvarter havde han i to andre *yurta*'er i Nærheden, medens hans Tjenerskab boede i en af de kinesiske *fang-tzu*'er. Da jeg erindrede ham om, at han havde lovet at hjælpe mig frem til de aabne Havne, så han paa mig med sine klare Øjne og sagde paa Fransk:

»Mit Hverv her nærmer sig sin Afslutning. Om ni Dage begynder

jeg Krigen med Bolschevikerne og rykker ind i Transbaikalien. Saa længe beder jeg Dem blive her. I mange Aar har jeg nu levet udenfor det civiliserede Samfund. Jeg er ene med mine Tanker, og dem vil jeg gerne, at De skal kende; men De maa da betragte mig, ikke som »den gale, blodige Baron«, som mine Fjender kalder mig, eller som »den strenge Bedstefader,« som mine Officerer og Soldater kalder mig, men som et ganske almindeligt Menneske, der har søgt meget og lidt endnu mere.«

Baronen henfaldt et Øjeblik i stille Tanker og vedblev:

»Jeg har tænkt paa, hvorledes De og Deres Venner skal komme videre, og jeg skal ordne alt for Dem. Men jeg beder Dem blive her endnu i ni Dage.«

Hvad skulde jeg gøre? Jeg maatte jo sige ja. Baronen gav mig et hjerteligt Haandtryk og bestilte Te.

XXXVI.

EN SØN AF KORSFARERE OG KAPERERE

»Fortæl mig noget om Dem selv og Deres Rejse!« bad Generalen, og jeg fortalte ham alt, hvad jeg mente kunde interessere ham, hvilket syntes, at gøre stærkt Indtryk paa ham.

»Og nu,« sagde han, »nu skal jeg fortælle Dem noget om mig selv, om hvem jeg er og hvad jeg er. Der knytter sig til mit Navn saa meget Had og saa stærk en Frygt, at Ingen kan bedømme, hvad der er sandt og hvad usandt, hvad der er Kendsgerninger og hvad der er opdigtet. Saa kan De jo engang skrive om mig, naar De kommer til at mindes Deres Rejse gennem Mongoliet og Deres Besøg i den blodige Generals' *yurta!*«

Han lukkede Øjnene og røg hele Tiden, medens han fortalte følgende:

»Familien Ungern v. Sternberg er meget gammel — af tysk Oprindelse blandet med ungarsk Blod — Hunner fra Attilas Tid. Mine krigerske Forfædre var med i alle Europas Stridigheder. De deltog i Korstogene og én Ungern faldt ved Belejringen af Jerusalem under Kong Richard Løvehjerte. De var endog med paa »Børnekorstoget,«¹⁾ paa hvilket den elleveaarige Ralph Ungern mistede

¹⁾ I Aaret 1212 begav en uhyre Skare franske og tyske Børn sig paa Vej til Palæstina. De kom dels til Marseille, hvor de bleve tagne af Slave-

Livet. Da Tysklands gæveste Krigere i det tolvte Aarhundrede sendtes til Rigets Østgrænse for at kæmpe mod Slaverne, var en af mine Forfædre med — Arthur Baron Halsa Ungern Sternberg, og det var dér, at hine Grænserriddere oprettede den gejstlige Ridderorden, som senere kaldtes »de tyske Riddere«, og som med Ild og Sværd udbredte Kristendommen mellem de hedenske Litaner, Ester, Letter og Slaver. Fra den Tid har der i min Familie altid været Medlemmer af Ordenen, og i Slaget ved Grünwald,¹⁾ hvor de tyske Ridders Magt tilintetgjordes af Polen og Litauen, faldt to Baroner Ungern von Sternberg. Alle Medlemmer af vor Familie var krigerske og hengiven til Mysticisme og Askese.»

»I det sekstende og syttende Aarhundrede havde flere Baroner von Ungern deres Borge i Letland og Estland, og der lever mange Sagn og Fortællinger om dem. Heinrich Ungern von Sternberg, med Tilnavnet »Øksen«, var »vandrende Ridder«. Hans Navn og Lanse var en Skræk for hans Modstandere og kendt ved alle Turneringer i Frankrig, England, Spanien og Italien. Ved Cadiz blev han dræbt af en Ridder, hvis Sværdhug kløvede baade hans Hjælm og hans Hoved. Baron Ralph Ungern levede som Røverridder mellem Reval og Riga, Baron Peter Ungern havde sin Borg paa Øen Dagø i den Rigaiske Bugt, hvor han som Fribytter var en Skræk for alle søfarende Købmænd.

I Begyndelsen af det attende Aarhundrede levede Baron Wilhelm Ungern, hvis Navn var vidt bekendt. Han var Alkymist og kaldtes for »Satans Broder«. Min Bedstefader var Kaper i det Indiske Ocean, hvor han opkrævede Tribut af Englands Handelskibe, og de engelske Orlogsmænd var mange Aar om at faa ham fanget. Tilslidst lykkedes det, og han blev udleveret til den russiske Konsul, som lod ham bringe til Rusland, hvor han dømtes til Deportation til Transbaikalien. Jeg er forøvrigt selv Sø-Officer, men maatte under den russisk-japanske Krig opgive mit egentlige Vaaben, idet jeg blev forflyttet til Zaibal-Kosakkerne. Jeg har tilbragt hele mit Liv med Krig og Studiet af Buddhismen. Min Bedstefader indførte Buddhismen her i Landet fra Indien, og min Fader og jeg

handlere, dels over Alperne ind i Italien, hvor de fleste omkom af Sult og Nød.

O. A.

¹⁾ Rimeligvis sigtes her til det Slag, der almindelig betegnes som Slaget ved *Tannenberg* (1410). Stedet er det samme som „Eggen ved de masuriske Søer“, hvor Feltmarskal Hindenburg slog Russerne afgørende under Verdenskrigen.

O. A.

antog den nye Lære og forkyndte den videre. I Transbaikalien har jeg forsøgt at indstifte en særlig Orden »Buddhisternes Hær« til skaanselløs Bekæmpelse af Revolutionens Udskejelser.»

Han faldt hen i dyb Tavshed og drak den ene Kop efter den anden af Te, — stærk og sort som Kaffe.

»Revolutionens Udskejelser! — Er der nogen, der nogensinde har tænkt derpaa, naar undtages den franske Filosof Bergson og den lærdeste af alle Lama'er Tashi Lama i Tibet?»

Og Fribytterens Sønnesøn fortsatte, idet han citerede videnskabelige teologiske Teorier, lærde Værker, Navne paa Videnskabsmænd og Forfattere, den hellige Skrift og buddhistiske Bøger, alt i en Blanding af Fransk, Tysk, Russisk og Engelsk.

»I de buddhistiske og de gamle kristne Bøger læser vi alvorlige Spaadomme om den Tid, da Krigen mellem de gode og de onde Aander maa begynde. Da vil den ukendte, »Forbandelse« komme, som vil erobre Verden, udslette Kulturen, dræbe Moralen og ødelægge alt Folket. Dens Vaaben er Revolution, og i enhver Revolution vil den nye ødelæggende Kraft træde istedenfor den skabende Fornuft og Erfaringen. Og denne raa Kraft vil sætte Menneskets lavere Instinkter og Attraaer paa den højeste Plads. Mennesket vil komme længere bort fra alt aandeligt og guddommeligt. Verdenskrigen har afgivet Beviset for, at Mennesket maa stræbe opefter mod højere Idealer; men saa fremkom hin »Forbandelse«, som var forudset og følt af Kristus, Apostlen Johannes, Buddha, de første kristne Martyrer, Dante, Lionardo da Vinci, Goethe og Dostojewsky. Den kom, drejede Fremskridtets Hjul den urette Vej og spærrede Vejen til Guddommen. Revolution er en Smitsot, og naar Europa har indladt sig med Moskwa, har det bedraget baade sig selv og de andre Verdensdele. Verdensaanden har ført *Karma*, som hverken kender Vrede eller Tilgivelse, til vor Dørtærskel. Han vil gøre Regnskabet op, og det vil ende med Hungersnød, Ødelæggelse, Undergang for Kultur, Hæder, Ære og Idé, Staternes, Folkenes Død. Jeg ser allerede i Aanden denne Rædsel, denne forfængelige, afsindige Menneskehedens Ødelæggelse!»

Pludselig blev Døren til *yurta*'en revet op, en Officer kom hurtig ind, gjorde stram Honnør og blev staaende ved Døren.

»Hvorfor kommer De saaledes styrtende?» spurgte Generalen rasende.

»Deres Excellence, Forposten ved Flodbreden har taget en bolshevikisk Rekognosceringspatrulje og ført den herhen.»

Baronen rejste sig. Hans Øjne funkledede og han fik et fordrejet Udtryk i Ansigtet.

»Før dem her hen foran *yurta*'en!« befalede han.

Alt var som blæst væk — hans inspirerede Tale, hans indtrængende Stemme — alt forsvandt i den strenge Befalingsmands alvorlige Ordre. Baronen satte sin Hue paa, tog sin Bambusstok, som han altid gik med, og gik hurtig ud af *yurta*'en og jeg fulgte ham. Foran Teltet stod seks røde Soldater omringet af Kosakker.

Baronen standsede og betragtede dem skarpt nogle Minutter. Man kunde se paa hans Ansigt, hvor hans Tanker arbejdede. Saa vendte han sig bort fra dem, satte sig ned ved det kinesiske Hus og faldt i dybe Tanker. Derpaa rejste han sig, gik over mod Fangerne, og med et Ansigtstudtryk, der viste, at han havde taget sin Beslutning, berørte han dem alle paa Skulderen med sin Bambusstok, idet han sagde: »Du til Højre, Du til Venstre,« ligesom naar man deler af i Roder. Fire gik til Højre og to til Venstre.

»Undersøg de to dér!« kommanderede Baronen, »det maa være Kommissærer,« og til de fire andre sagde han:

»I er vel Bønder og udskrevne af Bolschevikerne?«

»Ja ganske rigtig, Deres Excellence,« svarede de skrækslagne Soldater.

Hos de to Fanger tilvenstre fandt man to Passer for Kommissærer fra det kommunistiske politiske Departement. Generalen rynkede Panden og sagde langsomt og rolig:

»Slaa dem ihjel med Stokkeprygl!«

Derpaa gik han ind i *yurta*'en, men det vilde ikke rigtig gaa med at faa Samtalen i Gang, og derfor lod jeg Baronen være ene.

Efter at have spist til Middag hos min russiske Vært, fik jeg Besøg af nogle russiske Officerer. Vi sad netop i livlig Passiar, da Lyden af et Automobilhorn pludselig bragte Officererne til Taushed.

»Det er Generalen, der kører et Sted hen her i Nærheden,« sagde en af dem.

Vi fortsatte vor Samtale, men ikke ret længe; for pludselig kom min Værts Kommis styrtende ind og raabte det ene Ord: »Baronen!«

Og Baronen kom, men blev staaende i Døren. Lamperne var endnu ikke tændt, og det var ved at blive mørkt derinde, men Baronen kendte os straks allesammen; han kom nærmere, kyssede Værtinden paa Haanden, hilste paa os alle med stor Venlighed, sagde Tak til en Kop Te, satte sig ved Bordet og gav sig til at drikke Teen. Saa sagde han til Værtinden: »Jeg er kommen for at berøve

Dem Deres Gæst. De vil jo nok,« sagde han til mig, »køre en Tur med mig. Jeg vil vise Dem Byen og Omegnen.«

Jeg tog min Overfrakke paa, og efter gammel Vane, stak jeg min Revolver i Lommen. Men Baronen gav sig til at le og sagde:

»Nej, lad bare det Legetøj blive! Her er De i Sikkerhed. Desuden maa De jo ikke glemme, at Narabanchi Hutuktu har spaaet Dem, at Lykken altid vil følge Dem.«

»Ja, ja da!« svarede jeg med et Smil, »saa bliver den her. Jeg husker forøvrigt meget godt hans Spaadom. Kun er jeg ikke rigtig sikker paa, hvad der efter Hutuktu's Mening er 'Lykke' for mig. Maaske er det Døden som en Hvile efter min lange, besværlige Rejse; men jeg tilstaar ærlig, at jeg helst vilde rejse lidt videre. Jeg er slet ikke oplagt til at dø.«

Vi gik ud til Porten, hvor der stod en mægtig »Fiat« med sine brutale, kraftige Lanterner. Officeren ved Rattet sad som støbt og gjorde stram Honnør hele Tiden, medens vi steg ind og satte os.

»Til den traadløse!« befalede Baronen.

Vi sprang bogstavelig talt afsted. Byen var som før mylrende fuld af Mennesker, men der var noget underligt, ligesom mirakuløst over den. Blandt de larmende Grupper banede mongolske, tibetanske og burjætiske Ryttere sig Vej; Karavaner af Kameler løftede højtidelig Hovedet, naar vi kørte forbi dem; Træhjulene paa de mongolske Vogne peb i Akslerne som af Smerte; og alt oplystes af store prægtige Buelamper fra den elektriske Station, som Baron Ungern havde ladet indrette straks efter Urgas Indtagelse tilligemed Telefon og traadløs Station. Han havde ogsaa ladet sine Mænd rense og desinficere Byen, som efter al Rimelighed ikke havde set en Fejekost siden Djengiskhans Dage. Han indførte Kørsel med Automobil-Omnibus mellem de forskellige Dele af Byen, byggede Broer over Tola og Orkhon; lod udgive en Avis; oprettede et Dyr-læge-Laboratorium og flere Hospitaler; aabnede atter Skolerne, beskyttede Handelen og lod uden Naade enhver russisk eller mongolsk Soldat hænge, der gav sig af med at plyndre de kinesiske Købmænd.

I et af disse sidste Tilfælde havde hans Kommandant engang arresteret to Kosakker og en Mongol, der havde stjaalet Brændevin fra en kinesisk Bod, og ført Fangerne for ham. Han lod dem straks kaste ind i sin Vogn, kørte med dem til den Bestjaalnes Bod, gav Manden den stjaalne Brændevin tilbage og befalede med samme

Hurtighed Mongolen at hænge den ene af Russerne paa den svære Port, der førte ind til Pladsen udenom Huset. Da Russeren var klynget op, sagde han: »Hæng saa den anden,« og knapt var det besørget, før han rettede Ordet til Kommandanten og befalede ham at hænge Mongolen ved Siden af de andre to. Alt dette skulde synes tilstrækkelig hurtig Retsforfølgning, men den kinesiske Ejer af Boden var dybt fortvivlet og bad og bønfaaldt Ungern:

»Hr. General-Baron! aah, Hr. General-Baron! Maa de tre ikke blive taget væk fra min Port. Saalænge de hænger der, kommer der jo ikke et Menneske i min Butik!«

Efter at være faret igennem Handelskvarteret kom vi over en lille Flod ind i den russiske Koloni. Paa Broen, som vi passerede, stod en Del russiske Soldater og fire særdeles fikse og nydelig mongolske Kvinder. Soldaterne gjorde Honnør, ubevægelige som Statuer med Blikket fæstet paa deres strenge Bafalingsmand, Kvinderne vilde straks løbe og vende sig til den anden Side, men under Paa-virkning af den herskende Disciplin og Begivenhedernes Udvikling løftede de Haanden til Honnør og stod ligesaa ubevægelige som deres galante Riddere fra det fjerne Norden. Baronens saå paa mig og sagde smilende:

»Kan De se! Det kalder jeg Disciplin! Om det saa er de mongolske Damer, gør de Honnør for mig.«

Snart var vi ude paa Sletten. Vognen fløj afsted som en Pil og Vinden peb og ruskede i vore Kapper og Huer. Men Baronens sad med lukkede Øjne og raabte blot: »Kør til, kør til!« Saaledes sad vi længe uden at sige et Ord. Saa sagde Generalen:

»Igaar lod jeg min Adjutant prygle, fordi han var kommet styr-tende ind i min *yurta* og afbrød mig midt i min Fortælling.«

»Ja, men Baronens kunde jo fortælle den færdig nu,« foreslog jeg.

»Med Fornøjelse, hvis det da ikke keder Dem. Der er forresten ikke meget der mangler, men det er maaske det interessanteste af det hele. Jeg var vist ved at fortælle, at jeg var ved at oprette en Orden: 'Buddhisternes Hær' i Rusland. Hvad var mit Formaal? At beskytte Menneskehedens Udviklingsproces og kæmpe mod Revolutionen, fordi det er min bestemte Overbevisning, at Udvikling fører opad mod Guddommen, medens Revolutionen ender i Dyriskhed. Men — det var i Rusland, jeg virkede! I Rusland, hvor Bønderne er raa, bunduvidende, vilde og altid opfyldt af Harme og Had til alt og alle, uden at de selv forstaar hvorfor. De er mis-tænksomme og materialistiske, og ophøjede Idealer kender de ikke.

De russiske „Intelligente“ lever mellem indbildte Idealer uden Rod i Virkeligheden. De er udmærkede til at kritisere alting, men skabende Kraft ejer de ikke det mindste af. De har heller ingen Viljekraft, de kan kun snakke og snakke i én Evindelighed. Hvad Bønderne angaar, bryder de sig ikke om nogen eller noget. Deres Kærlighed og Tilbøjeligheder er rent fingerede. Tanker og Følelser svinde hos dem sporløst hen som tomme Ord. Derfor viste det sig ogsaa snart, at mine Ordensbrødre overtraadte Ordensreglerne. Jeg indførte saa Budet om ugift Stand, intetsomhelst Samkvem med Kvinder, fuldstændig Afkald paa Livets Bekvemmeligheder og paa al Luksus, alt i Overensstemmelse med den „Gule Tro's“ Læresætninger; og for at Russerne kunde faa Lejlighed til helt at »leve sig ihjel«, indførte jeg ubegrænset Brug af Alkohol, Haschish¹⁾ og Opium. Nu lader jeg mine Officerer og Soldater hænge, hvis de nyder Alkohol; men dengang drak de, til de fik Delirium. Jeg kunde ikke faa denne Orden organiseret, men jeg samlede om mig tre Hundrede tapre og fuldstændig hensynsløse Mænd, og uddannede dem. De har alle kæmpet som Helte først i Krigen mod Tyskland, og senere i Kampen mod Bolschevikerne, — men der er ikke ret mange af dem tilbage.«

»Den traadløse, Deres Excellence!« meldte Chaufføren.

»Kør der ind,« sagde Generalen.

Oppe paa en flad Høj stod den mægtige, kraftige Radio-Station, der var bleven ødelagt af Kineserne paa deres Tilbagetog, men nu var delvis genopført af Baron Ungern's Ingeniører. Generalen gennemlæste Telegrammerne og rakte dem hen til mig. De var fra Moskwa, Chita, Wladiwostock og Peking. Paa et særskilt gult Blad stod Code-Telegrammerne, som Generalen stak i Lommen, idet han sagde:

»De er fra mine Agenter i Chita, Irkutsk, Harbin og Wladiwostock. Det er allesammen Jøder, dygtige og brave Folk og alle Venner af mig. Jeg har ogsaa en jødisk Officer, Vulfowitch hedder han, som kommanderer min højre Fløj. Han er vild som bare Satan, men dygtig og tapper. — — Men nu maa vi nok videre!«

Og atter for vi afsted i Nattens Mulm og Mørke. Det var en forfærdelig Kørsel. Vognen sprang over Smaasten og Grofter, ja endog over mindre Bække, og det eneste, den udmærkede Chauffør syntes at gaa udenom, var Klipper. Medens vi jog henover Sletten,

¹⁾ et bedøvende Middel, der destilleres af en Art østerlandsk Hamp og frembringer lignende, fortryllende Drømme som Opium. O. A.

saå jeg flere Gange nogle svage Glimt, der kun varede et Sekund og saa forsvandt.

»Det er Ulvenes Øjne,« sagde min Ledsager smilende. »Men vi har fodret dem, saa at de ikke kan mere, — med vore egne og vore Fjenders Lig,« bemærkede han, hvorpaa han fortsatte sin »Trosbekendelse.«

»Under Krigen saå vi, hvorledes den russiske Hær efterhaanden korrumpredes og vi forudsaa Ruslands Forræderi mod de allierede og indsaå, at Revolutionen var i Anmarch. For at modarbejde denne fattede vi den Plan at forene alle mongolske Folk, der endnu ikke havde glemt deres Tro og gamle Sæder og Skikke, til én asiatiske Stat, bestaaende af autonome Stamme-Enheder under Kinas moralske og statsretlige Hegemoni, eftersom denne Stat er i Besiddelse af den ældste og mest ophøjede Kultur. I denne Stat skulde altsaa optages: Kinesere, Mongoler, Tibetanere, Afghanere, de mongolske Stammer i Turan, Tatarer, Burjæter, Kirgisere og Kalmykker. Staten skulde være stærk, baade fysisk og moralsk, danne en Formur mod Revolutionen og med Omhu værne om sit Aandsliv, sin Filosofi og sine egne materielle Anliggender. Hvis den afsindige og fordærvede Menneskeslægt vedblev at true Guddomsaanden i Mennesket og at udgyde Blod og lægge Hindringer i Vejen for al moralsk Udvikling, saa skulde denne asiatiske Stat standse denne Bevægelse paa afgørende Maade og indføre en sikker og evig Fred. Vor Propaganda gjorde selv under Krigen glimrende Fremskridt blandt Turkomanerne, Kirgiserne, Burjæterne og Mongolerne — — Stop!« raabte Baronon pludselig.

Vognen stansede med et Ryk. Generalen sprang ud og bad mig følge sig. Vi gik sammen hen over Sletten, og Baronon bøjede sig hele Tiden forover, som om han saå efter noget paa Jorden. Til sidst sagde han hviskende:

»Naa saaledes. Han er her ikke mere.«

Jeg saå forbavset paa ham. —

»Her,« sagde Generalen, »har en rig Mongol tidligere haft sin *yurta*. Han bestyrede en Ekviperingsforretning for en russisk Købmand ved Navn Noskoff. Denne Noskoff var en vild og haard Mand, hvilket ogsaa fremgaar af det Øgenavn »Satan« som Mongolerne gav ham. Naar han havde Penge til gode hos Mongolerne, lod han sine Debitorer prygle og sætte i Fængsel, og heri havde han Støtte hos de kinesiske Myndigheder. Denne Mongol, som boede her, er bleven fuldstændig ødelagt af ham og maatte efterat have mistet

alt, hvad han ejede, flygte til et Sted, der ligger et Hundrede Kilometer herfra; men ogsaa her fandt Noskoff ham, tog alt, hvad han havde tilbage af Kvæg og Heste og overlod det til Mongolen og hans Familie, om de vilde dø af Sult. Da jeg erobrede Urga, kom Mongolen frem ledsaget af tredivende andre mongolske Familier, som ogsaa var bragt til Bettelstaven af Noskoff. — De forlangte hans Liv! — Og saa lod jeg ‚Satan’ hænge!«

Atter for vi afsted i Automobilen i en stor Cirkel over Sletten, og atter lod Baron Ungern sine Tanker dvæle ved hele Omraadet for asiatisk Liv og sagde med sin skarpe, nervøse Stemme:

»Rusland forraadte Frankrig, England og Amerika, det under tegnede Traktaten i Brest-Litovsk og sank ned i et bundløst Chaos. Vi besluttede nu at mobilisere Asien imod Tyskland. Vore Afsendinge trængte helt ind i Mongoliet, Tibet, Turkestan og Kina. Men nu gav Bolschevikerne sig til at dræbe alle russiske Officerer, og vi maatte altsaa opgive vore panasiatiske Planer og begynde Borgerkrig med dem. Men senere hen haaber vi at kunne vække hele Asien og derved bringe Fred og Gudstro tilbage til Jorden. Det glæder mig, at jeg har fremmet denne Tanke ved at befri Mongoliet.«

Han sad et Øjeblik stille i dybe Tanker.

»Men der er nogle af dem, der sammen med mig har rejst denne Bevægelse, som ikke vil mig vel paa Grund af min Strenghed og Grusomhed,« bemærkede han med Sorg i Stemmen. »De kan ikke forstaa, at i Øjeblikket kæmper vi ikke mod et politisk Parti, men mod en Sekt, der vil myrde al Tidens aandelige Kultur. Maa jeg spørge: Hvorfor henretter Italienerne Medlemmerne af »Den sorte Haand«? Hvorfor sætter Amerikanerne anarkistiske Bombekastere i den elektriske Stol? Og jeg skulde ikke have Lov til at befri Verden for disse Mennesker, der vil dræbe Folkets Sjæl? Jeg, Germaner som jeg er, Ætling af Korsfarere og Fribyttere, jeg kender kun Døden for Mordere. — — — Vend om!« befalede han Chaufføren.

Og halvanden Time efter saa vi atter de elektriske Lys i Urga.

XXXVII.

MARTYRERNES LEJR

Ved Indkørselen til Byen holdt der en Automobil foran et lille Hus.

»Hvad mon det skal betyde?« udbrød Baronen. »Kør derover!«

Vor Vogn kørte over ved Siden af den anden Vogn. Døren til Huset blev lukket hurtigt op, og en Del Officerer kom ud, men gjorde Forsøg paa at skjule sig.

»Bliv staaende!« befalede Generalen, »og gaa ind igen.«

De adlød, og han gik ind efter dem, støttende sig paa sin Bam-busstok. Døren blev staaende aaben, saa at jeg kunde se og høre alting.

»Gud naade dem!« hviskede Chaufføren. »Officererne vidste, at Baronen kørte ud af Byen med mig paa en lang Tur, og saa har de villet gøre sig en glad Aften. Han lader dem prygle ihjel!«

Jeg kunde se, at den ene Ende af Bordet var fuldt af Flasker og Konservesdaaser. Ved Bordet sad to unge Kvinder, som sprang op, da de fik Øje paa Generalen. Jeg kunde høre Generalens hæse Stemme, han talte i korte alvorlige Sætninger.

»Eders Fædreland staar paa Afgrundens Rand — — Skændslen falder paa alle jer Russere — og det kan I ikke forstaa — eller føle — I vil blot have Vin og Kvinder — Slynkler! Dyr! Et Hundrede og halvtredsindstyve Stokkeslag til hver af jer!«

Hans Stemme sank ned til en Hvisken, da han fortsatte:

»Og I, mine Damer, har I ikke Øjet oppe for Eders Folks Undergang? Sagtens ikke! Det er for jer en ganske ligegyldig Ting. Og I har heller ingen Tanke tilovers for jeres Mænd ved Fronten, der maaske i dette Øjeblik ligger slagne? I er ikke Kvinder — jeg ærer Kvinden, der føler dybere og stærkere end Manden — men I er ikke Kvinder. — Hør nu vel efter, mine Damer. — Sker det en Gang til, bliver I hængt!«

Han kom atter ud til Vognen og lod selv Hornet lyde flere Gange. Straks kom nogle mongolske Ryttere galopperende.

»Før disse Mænd til Kommandanten. — Jeg skal senere sende Befaling til, hvad der skal gøres med dem.«

Vi sagde intet paa Vejen til Baronens *yurta*. Han var ophidset og aandede tungt, medens han tændte den ene Cigaret efter den anden og kastede dem fra sig efter et Par Drag.

»Vil De spise til Aften hos mig?« spurgte han.

Han indbød ogsaa Stabschefen, en tilbageholden, lidt melankolsk, men udmærket dannet Mand. Hans Tjenere serverede en varm kinesisk Ret — og bagefter koldt Kød og en Kompot af kaffinisk Frugt foruden den uundgaaelige Te. Vi spiste med kinesiske Pinde. Under Maaltidet var Baronens i høj Grad adspredt.

Jeg førte med stor Forsigtighed Samtalen hen paa de skyldige Officerer og søgte at undskylde dem ved at henvise til de overordentlig vanskelige Forhold, hvorunder de levede.

»Nej,« hviskede Generalen, »de er raadne i Bund og Grund, demoraliserede, gaaet tilbunds!«

Stabschefen fulgte mig til Døren og Generalen befalede ham at telefonere til Kommandanten, at han kunde sætte de anholdte Officerer i Frihed.

Den følgende Dag tilbragte jeg sammen med mine Venner med at spadserere rundt i Gaderne og se paa det travle Liv. Baronens vældige Energi krævede stadig Virksomhed for ham selv og alle hans Omgivelser. Han var tilstede overalt og saâ alt, men blandede sig aldrig i sine Underordnedes Arbejde — enhver var, hvor han skulde være.

Til Aften var jeg indbudt af Stabschefen og traf i hans Kvarter mange intelligente Officerer. Jeg maatte atter fortælle mine Genvordigheder og vi kom i livlig Passiar, da Oberst Sepailoff med et kom nynnende ind. Konversationen gik istaa, og en efter en af Selskabet absenterede sig under forskellige Paaskud. Han gav vor Vært nogle Papirer og sagde:

»Jeg skal sende Dem en brillant Fiskepostej og noget varm Tomatsuppe nu til Aften.«

Han gik, og min Vært slog sig fortvivlet for Panden med de Ord:

»Og med saadant et Afskum er man nu efter Revolutionen nødt til at arbejde!«

Er Par Minuter efter kom en Soldat fra Sepailoff med en Terrin Suppe og Fiskepostej. Medens Soldaten stod bøjet over Bordet for at sætte Maden fra sig, blinkede Chefen til mig og hviskede: »Læg Mærke til hans Ansigt!«

Da Soldaten var gaaet, blev min Vært siddende og lyttede opmærksomt, indtil han ikke længere kunde høre Lyden af hans Skridt.

»Det er Sepailoff's Bøddel. Han hænger og strangulerer de stakels Dødsdømte, og til min Forbavselse hældte han Suppen paa

Gulvet ved Fyrbækkenet og Postejen gik han ud og kastede over Plankeværket.

»Det er Sepailoff, der trakterer,« sagde han, »det kan gerne være noget meget lækkert, men det kan ligesaa godt være forgiftet. I Sepailoff's Hus er det farligt at spise eller drikke nogetsomhelst.«

Jeg gik hjem, stærkt betaget af alt dette. Min Vært var endnu ikke falden isøvn og modtog mig med Angsten malet i Ansigtet. Ogsaa mine Venner var dér.

»Gud være lovet!« udbød de alle, »der er altsaa ikke tilstødt Dem noget?«

»Hvad skal det sige?« spurgte jeg.

»Jo, ser De,« begyndte min Vært, »da De var gaaet, kom der en Soldat fra Sepailoff og tog Deres Bagage; han sagde, at De havde bedt ham hente den; men vi kendte jo Rummelen — først skulde alting have været undersøgt — og saa . . .«

Nu forstod jeg paa én Gang, hvilken Fare jeg havde svævet i. Sepailoff kunde jo nemlig anbringe, hvad han lystede, i min Bagage, og saa bagefter melde mig. Min gamle Ven, Agronomen, og jeg gik straks hen til Sepailoff's Hus, hvor min Ven blev udenfor, medens jeg gik ind og traf den samme Soldat, som havde bragt Aftensmaden hen til os. Jeg blev straks modtaget af Sepailoff. Da jeg protesterede mod det skete, svarede han, at det var en ren Misforstaaelse. Han bad mig vente blot et Øjeblik og gik ud af Værelset. Jeg ventede, fem Minuter, ti Minuter, et Kvarter — men der kom ingen — saa bankede jeg paa Døren, men ingen svarede. Saa besluttede jeg at gaa til Baron Ungern og gik hen til Udgangsdøren — den var laaset. Jeg forsøgte den anden Dør — ogsaa laaset. Jeg var altsaa gaaet i en Fælde! Straks tænkte jeg paa at fløjte, saa at min Ven kunde høre det, men i samme Øjeblik opdagede jeg en Telefon paa Væggen. Straks ringede jeg Baron Ungern op, og et Par Minuter efter traadte han ind sammen med Sepailoff.

»Hvad er dette her for noget?« spurgte han strengt og truende, og uden at afvente Sepailoff's Svar slog han ham til Jorden med sin Bambusstok.

Vi gik ud og Generalen beordrede min Bagage bragt frem. Det skete, og han lod den bringe til sin egen *yurta*.

»Bliv nu her,« sagde han. »Jeg er glad over, at dette er sket,« bemærkede han med et Smil. »For nu kan jeg sige alt, hvad jeg vil.«

Denne Udtalelse fik mig til at spørge:

Ossendowski.

»Maa jeg fortælle Dem alt, hvad jeg har set og hørt her?«

Han tænkte sig et Øjeblik om og sagde saa: »Giv mig Deres Notitsbog.«

Jeg gav ham mit Album med de Skitser, jeg havde taget paa Rejsen, og han skrev i den følgende Ord:

»Efter min Død. Ungern.«

»Ja, men jeg er jo ældre end De og dør vel altsaa først,« sagde jeg.

Han lukkede Øjnene, bøjede Hovedet og sagde hviskende:

»Ak nej! Et hundrede og tredive Dage — og saa er det forbi. Og saa — Nirvana! Hvor er jeg træt af al den Sorg og alt det Had!«

Vi forholdt os tavse i nogle Øjeblikke. Jeg forstod, at jeg nu havde en Dødsfjende i Oberst Sepailoff og at jeg burde se at komme bort fra Urga saa snart som muligt. Klokken var bleven 2 om Natten, og pludselig rejste Baron Ungern sig.

»Lad os gaa til den store, gode Buddha,« sagde han med Fasthed og flammende Øjne, medens Ansigtet var fordrejet i et bittert, melankolsk Smil. Han beordrede sin Vogn frem.

Saaledes levede denne Lejr af Martyrer, Flygtninge, der af Begivenhedernes Hvirvel dreves til deres Stævnemøde med Døden af det Had og den Foragt, der boede hos denne Ætling af Teutoner og Fribyttere! Og han selv, han, som gjorde dem til Martyrer, havde ikke sin timelige Fred, Dag eller Nat. Opildnet af fremadrivende, giftsvangre Tanker, plagede han sig med en Titans Arbejde i Erkendelsen af, at hver Dag i denne stadig kortere Kæde af et hundrede og tredive Dage førte ham nærmere til den Afgrund, der hedder — »Døden«.

XXXVIII.

ANSIGT TIL ANSIGT MED BUDDHA

Da vi kom til Klostret, lod vi Automobilen køre og dukkede ind i en Labyrinth af snevre Gyder, indtil vi tilsidst stod foran det største Tempel i Urga med dets tibetanske Vægge og Vinduer og dets anmassende kinesiske Tag. En enkelt Lygte brændte ved Indgangsdøren. Den sorte, bronze- og jernbeslaaede Port var lukket. Generalen slog et Slag paa den store Messing-Gongong, der hang paa Porten; nogle opskræmmede Munke kom løbende frem fra alle

Sider, og da de saa Generalen, kastede de sig næsegrus til Jorden og vovede ikke at løfte Hovedet.

»Rejs Dem op,« sagde Baronen, »og før os ind i Templet.«

Det indre af Templet saå ud som alle Lama-Templer: de samme brogede Flag med Bønner, symbolske Tegn og Billeder af Helgener, svære Silkebaand hængende ned fra Loftet, og Billeder af Guder og Gudinder. Paa begge Sider af Gangen op til Alteret var anbragt røde Bænke til Lama'erne og Koret. Paa Alteret kastede smaa Lampen deres Lysstraaler paa Guld- og Sølv-Karrene og Lysestagerne. Bagved Alteret hang der et stort, gult Silkegardin med tibetanske Sentenser. Dette Gardin trak Lama'erne til Side, og ud fra det matte, flakkende Lampelys viste sig lidt efter lidt den kolossale forgyldte Statue af Buddha siddende i den gyldne Lotus. Gudens Ansigt var ligegyldigt og roligt og oplivedes kun af et svagt Udtryk af Aand. Paa hver Side bevogtedes han af mange Tusinde mindre Buddha-Statuer, som de troende havde skænket, naar de var til Bøn. Baronen slog paa Gongongen for at henlede Buddha's Opmærksomhed paa hans Bøn og kastede en Haandfuld Mønter ned i en stor Bronce-kumme. Og nu skete der det mærkelige, at denne Efterkommer af Korsfarere, som havde læst al Okcidentens Filosofi, lukkede Øjnene, skjulte Ansigtet i Hænderne og bad. Jeg lagde Mærke til, at han bar en sort Rosenkrans om venstre Haandle. Han bad i omtrent ti Minuter. Derefter gik vi sammen til den modsatte Ende af Klostret, og paa Vejen derhen sagde han:

»Jeg kan ikke lide dette Tempel. Det er nyt, opført af Lama'erne, dengang da den Levende Buddha blev blind. Paa den gyldne Buddhas Ansigt finder jeg ikke Folkets Taarer, Forhaabninger, Ulykker eller Taksigelser. De Troende har ikke haft Tid nok til at efterlade Spor heraf paa Gudens Ansigt. Men nu vil vi gaa til 'Profetiernes gamle Helligdom'.«

Denne Helligdom var en lille Bygning, sort af Ælde og af Udseende som et Taarn med fladt, rundt Tag. Dørene stod aabne. Paa begge Sider af Døren var der Bede-Maskiner, der var i Orden til at sættes i Bevægelse; over Døren var fastgjort en Kobberplade med Dyrekredsens Tegn. Inde i Bygningen sad to Munke og sang de hellige *sutras*¹⁾ med nedslagne Øjne; de saå ikke op, da vi traadte ind, Generalen gik hen til dem og sagde:

¹⁾ *Sutras* (Sanskrit) betyder egentlig Traade, derefter: en lang Række Religions-Aforismer og Regler indbefattende Ritual, Grammatik og Filosofi. *Sutra Pitāka* er en af de tre Afdelinger af *Tripitāka*, en Samling af Buddhaforedrag.

»Kast Tærningerne for Antallet af mine Dage!«

Præsterne kom frem med to Kummer med en Mængde Tærninger, som de rullede ud paa deres lave Bord. Baronet talte Øjnene paa Tærningerne sammen, og sagde saa:

»Et hundrede og tredivet! Atter et hundrede og tredivet!«

Generalen gik derefter hen til Alteret, der prydedes af en ældgammel Stenstatue af Buddha, der var kommet den lange Vej fra Indien, og gav sig atter til at bede. — Ved Daggry gik vi ud gennem Klostret, besøgte alle Templerne og Helligdommene, den medicinske Skoles Museum, Astrologernes Taarn og den Gaard, hvor *Bandi'*erne og de yngre Præster hver Morgen øver sig i Bryden. Andre Steder øvede Lama'er sig i at skyde med Bue. Nogle af de højere Præster beværtede os med varmt Bedekød, Te og vilde Løg. Da vi var kommet tilbage til *yurta'*en forsøgte jeg forgæves at sove. Der var altfor mange Spørgsmaal, der satte mit Sind i Bevægelse. Hvad var det for et Sted, jeg var paa? Hvad var det for en Tidsalder, jeg levede i? Jeg følte dunkelt at staa i Føling med en eller anden stor Idé, en eller anden uhyre Plan, en eller anden ubeskrivelig, menneskelig Elendighed.

Da vi havde spist til Middag, sagde Generalen, at nu vilde han stille mig Ansigt til Ansigt med den Levende Buddha. Det er saa vanskeligt at faa Audiens hos den Levende Buddha, at jeg var henrykt over, at der nu tilbød sig en Lejlighed dertil for mig. Vor Automobil førte os snart til Porten i den rød- og hvidstafferede Mur, der omgav Gudens Palads. To Hundrede Lama'er i røde og gule Talarer kom ilende frem for at hylde Generalen i en lavstemt, ærbødig Hvisken: »Velkommen Khan! Krigens Gud!« Som et Regiment af Festmarschaller førte de os til et uhyre, skummelt Forværelse, der dog forekom os noget mindre uhyggeligt, fordi det laa i Halvmørke. Svære ciselerede Døre førte til det indre af Paladset. Helt bag i Forsalen stod en Forhøjning med Tronen, der var belagt med gule Silkehynder; Tronens Ryg var rød, indrammet i Guld; paa begge Sider af den stod der gule Silkeskærme i prægtig dekorerede Rammer af sort kinesisk Træ, medens der opad Væggene paa begge Sider af Tronen var opstillet Glasmontrer med forskellige Sager fra Kina, Japan, Indien og Rusland. Iblandt dem lagde jeg Mærke til et Par udsøgte Rokokostatuetter af fint Sèvres-Porcellæn. Foran Tronen stod et langt, lavt Bord, ved hvilket der sad otte fornemme Mongoler, af hvilke Formanden var en højtanset gammel Mand med et intelligent, energisk Ansigt og store, gennem-

trængende Øjne. Han mindede mig om de ægte Træstatuer af buddhistiske Helgener med Øjne af Ædelstene, som jeg havde set i det kejserlige Museum i Tokio i den Afdeling, der er helliget Buddhismen og hvor Japaneserne fremviser de ældgamle Statuer af Amida, Dainichi-Buddha, Gudinden Kwarmon og den fornøjelige gamle Hotei¹⁾.

Denne Mand var Hutuktu'en Jahantsi, Præsident for det mongolske Ministerraad og hædret og agtet langt ud over Mongoliets Grænser. De andre var Ministrene — Khan'er og de fornemste Prinser af Kalkha. Jahantsi Hutuktu indbød Baron Ungern til at tage Plads ved sin Side, medens der blev hentet en evropæisk Stol til mig. Baron Ungern meddelte ved Tolk Ministerraadet, at han agtede om faa Dage at forlade Mongoliet og paalagde dem alle indstændigt at vaage over den Frihed, der nu var vundet for de Lande, som beboedes af Efterkommerne af Djengis Khan, hvis Sjæl endnu er levende og maner Mongolerne til endnu en Gang at blive et mægtigt Folk og atter at samle alle de asiatiske Riger, over hvilke han havde regeret, til én stor, asiatisk Stat.

Generalen rejste sig, og alle de andre fulgte hans Eksempel. Han tog alvorsfuldt Afsked med hver enkelt af dem for sig. Kun gjorde han et dybt Buk for Jahantsi Lama, medens Hutuktu'en lagde Hænderne paa Baronens Hoved og velsignede ham. Fra Ministrenes Forsamlingssal gik vi derpaa ind i et Hus, opført i russisk Stil, den Levende Buddha's private Residens. Huset var fuldstændig omringet af en Hærskare af Lama'er i røde og gule Talarer; Tjenere, Bogdo's Raadsherrer, Embedsmænd, Spaamænd, Læger og Snyltegæster. Fra Hovedindgangen strakte sig et langt, rødt Tov, hvis yderste Ende var kastet over Muren ved Siden af Porten, og udenfor Porten krøb Skarer af Pilgrimme paa deres Knæ hen til denne Tovende for at røre ved den og overlevere en *Hadyk* eller lidt Sølv til den Munk, der havde sin Plads der. Den inderste Ende af Tovet hviler nemlig i Bogdo's Haand, og Berøringen af Tovet sætter der ved Pilgrimmen i direkte Forbindelse med den inkarnerede Levende Gud, og et Væld af Velsignelse antages at strømme gennem dette Tov, der er lavet af Kameluld og Hestehaar. Enhver Mongol, som har rørt ved dette hemmelighedsfulde Tov, modtager et rødt Baand til at bære om Halsen som et Tegn paa, at han har fuldbyrdet sin Pilgrimsfærd.

Jeg havde hørt meget tale om Bogdo Khan, indtil jeg nu fik Lejlighed til at se ham. Jeg havde hørt, at han holdt meget af Spiritus, og at han var bleven blind som Følge heraf; endvidere, at

¹⁾ Børnenes Lykkegud.

han var en Ynder af europæisk Kultur, at hans Gemalinde drak ligesaa tæt som han og at hun ofte i hans Navn modtog Delegationer og Sendefærd.

I det Værelse, som Bogdo benyttede som privat Arbejdsværelse og i hvilket to Sekretærer (Lama'er) Dag og Nat vaagede over Kassen med hans Storsegl, herskede der den største Simpelhed. Paa et lavt, simpelt, kinesisk lakeret Bord laa hans Skrivematerialier og en Æske med Signeter, som var skænket af den kinesiske Regering og Dalai Lama og laa indsvøbt i et gult Silkeklæde. Ved Bordet stod en lav Lænestol og et Bronze-Fyrbækken med Jernkakkelovnsrør; Væggene var prydede med Hagekors og tibetanske og mongolske Indskrifter, og bag Lænestolen var rejst et lille Alter med en Guldstatue af Buddha, foran hvilken der brændte to Lamper; paa Gulvet laa et tykt gult Tæppe.

Da vi kom derind, var der ingen andre end de to Sekretærer; den Levende Buddha opholdt sig nemlig i en lille privat Helligdom i et tilstødende Værelse, hvor ingen andre turde komme end selve Bogdo Khan og én eneste Lama, *Kanpo-Gelong*, der har Opsigt med Tempelceremonierne og assisterer den Levende Buddha, naar denne holder Bøn i Ensomhed. Den ene Sekretær fortalte os, at Bogdo til Morgen havde været i stærk Sindsbevægelse. Ved Middagstid var han gaaet ind i sin Helligdom. Man hørte nu i længere Tid to Stemmer: først den Gule Tros Overhoved, der opsendte Bønner i dyb Alvor, og dernæst — ganske hørligt — en anden Røst, der svarede ham. Der havde med andre Ord fundet en Samtale Sted mellem Buddha paa Jorden og Buddha i Himlen — saaledes sagde Lama'en i alt Fald.

»Lad os vente lidt,« foreslog Baronen. »Maaske kommer han snart ud.«

Medens vi ventede, fortalte Generalen om Jahantsi Lama, at naar han er rolig, ser han ud som et almindeligt Menneske, men naar han falder hen i dybe Tanker, viser der sig en Glorie om hans Hoved.

Da der var gaaet en halv Times Tid, viste Sekretærerne pludselig Tegn paa dyb Frygt og gav sig til at lytte ved Døren til Helligdommen. Kort efter kastede de sig med Ansigtet mod Jorden. Døren gik nu langsomt op og ind traadte Kejseren over Mongoliet, den Levende Buddha, Hs. Hellighed Bogdo Djebtsung Dambo Hutuktu, Khan af det Ydre Mongoli. Det var en kraftig bygget gammel Mand med et stort, glat barberet Ansigt som en romersk Kardinal. Han var iført en gul mongolsk Silketalar med sort Bort. Den blinde

Mands Øjne stod vidt aabne og lyste af Frygt og Forfærdelse. Han satte sig tungt i Lænestolen og sagde hviskende: »Skriv!«

Straks tog en af Sekretærerne Papir og en kinesisk Pen, og Bogdo gav sig til at diktere sin Vision, — meget indviklet og langt fra klart. Han sluttede med følgende Ord:

»Jeg, Bogdo Hutuktu Khan, har set dette under min Samtale med den store, vise Buddha, omringet af gode og onde Aander. I vise Lama'er, Hutuktu'er, Kanpos, Marambas og Hellige Gheghens, giv mig Svar paa min Vision.«

Da han havde talt ud, tørrede han Sveden af sin Pande og spurgte, hvem det var, der var derinde.

»Det er Khan Chiang Chün Baron Ungern og en Fremmed,« svarede den ene af Sekretærerne, idet han faldt paa Knæ.

Generalen forestillede mig for Bogdo, som bøjede Hovedet til Hilsen. Derpaa talte de sammen med dæmpet Stemme. Gennem den aabne Dør kunde jeg se en Del af Helligdommen. Blandt andet kunde jeg se et svært Bord og en Mængde Bøger, af hvilke nogle laa opslaaede, medens andre laa paa Gulvet, endvidere et Fyrbækken med glødende Trækul og en Kurv, hvori var lagt Skulderblade og Indvolde af Faar til at spaa af. Nu rejste Generalen sig og bukkede for Bogdo. Tibetaneren lagde Hænderne paa Baronens Hoved og fremsagde hviskende en Bøn. Derpaa aftog han et svært Helgenbillede, som han bar om Halsen, og hængte det om Baronens Hals.

»Du skal ikke dø, men Du skal inkarneres i den højeste Tilværelsesform. Husk det, Du legemliggjorte Krigsgud, Du Konge over det taknemmelige Mongoli!« Det var altsaa den Levende Buddha, der velsignede den »Blodige General« før Døden.

I de næste to Dage fik jeg Lejlighed til at besøge den Levende Buddha tre Gange sammen med en Ven af ham, Burjætfyrsten Djam Bolon. Hvad der hændte ved disse Besøg, skal jeg fortælle i 4. Del af denne Bog.

Baron Ungern ordnede alt til min og mine Ledsageres Rejse til Stillehavskysten. Vi maatte tage med Kameler til den nordlige Del af Mantschuriet, fordi det dér var let at undgaa alle Chikanerier fra de kinesiske Myndigheder, der var saa lidt inde i det folkeretlige Forhold til Polen. Jeg havde fra Uliassutai skrevet til den franske Legation i Peking og havde et Brev med mig fra det kinesiske Handelskammer, der deri udtalte sin Tak, fordi jeg havde forhindret en pogrom i Uliassutai; jeg vilde derfor se at naa den nærmeste Station paa den kinesiske Østbane og derfra tage videre til Peking. En

dansk Købmand, E. V. Olufsen, skulde have rejst sammen med mig og en lærd Lama Turgat, der vilde til Kina.

Aldrig skal jeg glemme Natten mellem 19de og 20de Maj 1921. Efter Middag foreslog Baron Ungern at aflægge et Besøg hos Djam Bolon, med hvem jeg havde stiftet Bekendtskab Dagen efter min Ankomst til Urga. Hans *yurta* var rejst paa en Platform af Træ paa en Gaardsplads bag den russiske Koloni. Vi kom til *yurta*'en, hvor vi blev indladt af to burjætiske Officerer. Djam Bolon var en Mand i sin bedste Alder, høj og mager med usædvanlig langt Ansigt. Før Verdenskrigen havde han været simpel Faarehyrde, men havde kæmpet under Baron Ungern paa den tyske Front og siden mod Bolschevikerne. Han var »Storhertug« hos Burjæterne, Efterkommer af burjætiske Konger, der var bleven afsatte af den russiske Regering, fordi de vilde gøre det burjætiske Folk uafhængigt. I *yurta*'en blev vi beværtede med Nødder, Druer, Dadler, Ost og Te.

»Dette er den sidste Nat, Djam Bolon,« sagde Baron Ungern, »De har lovet mig — —«

»Ja, det husker jeg godt,« svarede Burjæten, »alt er i Orden.«

Jeg sad længe og hørte dem fremdrage Erindringer om Kampe, hvori de havde deltaget, og Venner, som de havde mistet. Det var allerede Midnat, da Djam Bolon rejste sig og gik ud af *yurta*'en.

»Jeg vil endnu engang høre min Skæbne,« sagde Baron Ungern, i en Tone, som om han førte et Forsvar for sig selv, »for vor gode Sags Skyld bør jeg ikke dø allerede nu.«

Djam Bolon kom tilbage med en lille, halvgammel Kvinde, der satte sig ned paa østerlandsk Vis foran Fyrbækkenet, gjorde et dybt Buk og gav sig til at stirre paa Baron Ungern. Hun lignede ikke en mongolsk Kvinde, dertil var hendes Hudfarve for lys og Hovedet for smalt og magert. Hendes Øjne var sorte og skarpe. Hun var klædt i Zigeunerdragt. Jeg hørte bagefter, at hun blandt Burjæterne stod i stort Ry som Sandsigerske og Profetinde, og at hun var Datter af en Zigeunerinde og en Burjæt. Hun løste langsomt en lille Pose fra sit Bælte, og ud af denne fremtog hun nogle fine Fugleknogler og en Haandfuld tørret Græs. Vi hørte hende nu hviskende med Mellemlum udstøde uarticulerede Lyde, medens hun af og til kastede noget af Græsset ind i Ilden, hvorved Teltet efterhaanden opfyldtes af en behagelig Duft. Jeg mærkede, at mit Hjerte gav sig til at banke og at jeg blev svimmel. Efterat Spaakvinden havde opbrændt alt Græsset, lagde hun Fugleknoglerne paa Trækullene og vendte og drejede dem flere Gange med en lille Broncetang. Da Knoglerne

var blevne sorte af Ilden, undersøgte hun dem meget nøje. Pludselig så hun sig om med Angst og Smerte malet i Ansigtet. Hun rev sit Hovedklæde af og, vridende sig i Krampetrækninger, fremstønnede hun sin Spaadom i korte, stødvise Ord: »Jeg sér — jeg sér Krigens Gud. — Hans Liv er ved at rinde ud. — Skrækkeligt. — Nu sér jeg en Skygge — — sort som Natten — — en Skygge. — — Et Hundrede og tredive Skridt er der igen. — — Paa den anden Side Mørke. — Intet. — Jeg sér intet — Krigens Gud er forsvundet . . .«

Baron Ungern bøjede Hovedet. Kvinden faldt bagover med udstrakte Arme. Hun var bevimet, men det forekom mig, at jeg et Øjeblik saa Pupillen i hendes ene Øje blinke under Øjelaaget. To Burjæter bar det livløse Legeme ud, og der var længe stille i Burjætprinsens *yurta*. Endelig rejste Baron Ungern sig og gik rundt om Fyrbækkenet talende med sig selv. Saa stod han stille og sagde hurtigt:

»Jeg skal dø! jeg skal altsaa dø! . . . men det gør intet, intetsomhelst . . . vor Sag er fremmet, og den vil ikke dø . . . jeg kender de Veje, ad hvilke den vil arbejde sig frem. Stammerne af Djengiskhan's Efterkommere er vaagnede. Intet skal udslukke den Ild, som brænder i Mongolernes Hjerter! I Asien vil der blive en stor Stat fra Stillehavet og det Indiske Ocean til Volgas Bredder. Buddha's vise Religion vil sprede sig mod Nord og Vest og betegne Aandens Sejr. Der vil komme en Erobrer og Fører stærkere og haardere end Djengiskhan og Oktai. Han skal blive klogere og barmhjertigere end Sultan Baber,¹⁾ og han skal beholde Magten i sin Haand indtil den lykkelige Dag, da Verdens Konge dukker op fra sin Hovedstad under Jorden. Hvorfor, hvorfor skal jeg dog ikke være i de første Rækker af Buddhismens Krigere? Hvorfor har Karma bestemt det saaledes? Men saaledes maa det altsaa være! Og Rusland maa først aftvætte Revolutionens Skamplet gennem Blod og Død, og alle, som følger Kommunismen, maa omkomme, og med dem deres Slægt, at alt deres Afkom kan udryddes!«

Baronen strøg sig med Haanden over Panden og rystede paa Hovedet, som om han havde givet sine sidste Befalinger og dikteret sin sidste Vilje til en usynlig Person, — Dagen var ved at gry.

»Min Tid er kommen,« sagde Generalen. »Om lidt forlader jeg Uрга.«

Han trykkede os alle i Haanden og sagde:

¹⁾ *Baber*, en Efterkommer af Tamerlan, erobrede 1525 Hindustan, hvor han grundede Stormogulernes Rige, som bestod i over 200 Aar. O. A.

»Farvel for stedse. Jeg vil dø en frygtelig Død, men Verden har aldrig sét en saadan Rædsel og saadanne Strømme af Blod, som den nu vil faa at se . . .«

Vi hørte Døren blive slaaet haardt i, og han var borte. Jeg har aldrig set ham siden.

»Nu maa ogsaa jeg gaa,« sagde jeg, »thi jeg tager ogsaa i Dag bort fra Urga.«

»Jeg véd det,« svarede Prinsen, »Baronen har haft sine gode Grunde til at lade Dem blive her hos mig. Jeg vil give Dem en fjerde Led-sager, den mongolske Krigsminister. Vil De følge med ham til Deres *yurta*? Det er nødvendigt for Dem . . .«

Djam Bolon udtalte den sidste Sætning med Eftertryk paa hvert Ord. Jeg spurgte ham ikke, hvad det skulde betyde, da jeg var vant til altid at træffe paa noget hemmelighedsfuldt i dette Land for gode og onde Aanders Mysterier.

XXXIX.

MANDEN MED ET HOVED SOM EN SADDL

Jeg drak Te i Djam Bolon's *yurta* og red derefter tilbage til mit Kvarter og pakkede mine faa Sager sammen. Lama'en Turgut var der allerede.

»Krigsministeren rejser med os,« hviskede han, »det er nødvendigt.«

»Meget vel,« svarede jeg og red afsted for at hente Olufsen. Men denne sagde, at han desværre var nødt til at blive nogle Dage til i Urga — en skæbnsvanger Beslutning; thi en Maaned efter hørte vi, at han var bleven dræbt af Sepailoff, der var vedblevet at være Kommandant i Byen efter Baron Ungern's Afrejse. Krigsministeren, en kraftig ung Mongol, rejste altsaa med vor Karavane. Da vi var kommen en halv Snes Kilometer fra Byen, saå vi en Automobil komme kørende efter os. Lama'en krøb sammen i sin Kappe og saå ængstelig paa mig, og jeg følte nu, at jeg befandt mig i den snart velkendte farlige Atmosfære. Derfor lukkede jeg mit Revolverhylster op og slog Sikkerheden fra paa Revolveren. Snart efter standsede Automobilen ved Karavanen. I Vognen sad Sepailoff smilende og ved Siden af ham hans to Bødler Chestiakoff og Idanoff. Sepailoff hilste meget hjertelig paa os og sagde:

»De skal jo skifte Heste i Khazahuduk? Gaar Vejen gennem det

Pas, som ligger her foran os? Jeg kender ikke Vejen, og jeg skal indhente en Kurér, som er taget derhen».

Krigsministeren svarede, at vi vilde komme til Khazahuduk samme Aften, og sagde Sepailoff, hvad Vej han skulde køre. Motoren tøffede afsted, og da den var naaet til Passet, befalede Ministeren en af Mongolerne at ride hen og undersøge, om den ikke havde gjort Holdt paa den anden Side af Passet.

Mongolen sporede sin Hest og red afsted, og vi fulgte langsomt efter.

»Hvad er der paa Færde?« spurgte jeg, og Ministeren fortalte mig da, at Djam Bolon igaar havde modtaget Underretning om, at Sepailoff havde til Hensigt at indhente mig og dræbe mig, fordi han havde fattet Mistanke om, at jeg havde klaget over ham til Baronen. Djam Bolon havde ladet Sagen gaa videre til Ungern, og denne havde sørget for min Sikkerhed ved at medgive mig en Eskorte. Mongolen kom nu tilbage og meldte, at Automobilens var kørt videre og nu var ude af Sigte.

»Godt,« sagde Ministeren. »Nu tager vi en helt anden Vej; saa kan Obersten faa Lov at vente forgæves paa os i Khazahuduk,« og vi rejste derpaa mod Nord til Undur Dobo og tilbragte Natten hos en derboende Prins. Her tog vi Afsked med Ministeren, fik nogle udmærkede friske Heste og fortsatte hurtigt vor Rejse mod Øst, idet vi lod bag os »Manden med Hovedet som en Sadel«, mod hvem jeg var bleven advaret af den gamle Spaamand ved Van Kure.

Efter tolv Dages Rejse, hvor intet særligt hændte, naaede vi den første Station paa den kinesiske Østbane, hvorfra jeg glad og lykkelig rejste til Peking.

Omgivet af alle Bekvemmeligheder i et udmærket Hotel i Peking afførte jeg mig alle Attributioner som Rejsende, Jæger og Krigsmand; men jeg kunde ikke blive det betagende Indtryk kvit, som jeg havde modtaget fra mine ni Dages Ophold i Urga, hvor jeg daglig havde været sammen med Baron Ungern, »den legemliggjorte Krigsgud«. Bladene bragte mig daglig friske Efterretninger om Baronens blodbestænkte March gennem Transbaikalien og genkaldte derved hine Dage i min Erindring. Selv nu, da over syv Maaneder er henrundne, kan jeg ikke glemme disse Nætter, hvor alt aandede Vanvid og Had.

Spaadommen gik i Opfyldelse: Omtrent nøjagtig et hundrede og tredive Dage efter min Afrejse blev Baron Ungern taget til Fange

af Bolschevikerne ved Forræderi af sine Officerer og henrettet i Slutningen af September.

Baron R. F. Ungern von Sternberg . . . som en hævnende Karma gik han frem over hele Central Asien. Og hvad har han efterladt sig? En streng Befaling til sine Soldater, der lød saaledes:

»Lad Ingen standse Hævnen over den, der har fordærvet og dræbt det russiske Folks Sjæl. Revolutionen maa udryddes af Verden. Det er mod den, Apostlen Johannes advarer os i Aabenbaringen med disse Ord: »Og Kvinden var klædt i Purpur og Skarlagen og skinnede af Guld og Ædelstene og Perler; hun havde i sin Haand et Guld-Bæger fuldt af Vederstyggeligheder og hendes Skørlevneds Urenheder. Og paa hendes Pande var skrevet et Navn, en Hemmelighed: »Babylon« den store, Moder til Jordens Skjøger og Vederstyggeligheder«. Og jeg såå Kvinden drukken af de helliges Blod og af Jesu Vidners Blod.«

Det er et menneskeligt Dokument, et Dokument om Ruslands, maaske Verdens, Tragedie.

Men denne Mand har sat et andet og vigtigere Spor.

I de mongolske *yurtas* og ved de burjætiske, mongolske, dsungariske, kirgisiske, kalmykiske og tibetanske Faarehyrders Baal lyder endnu Legenden om denne Ætling af Korsfarere og Fribyttere:

»Fra Norden kom en hvid Kriger og bød Mongolerne at bryde de Trældommens Lænker, som tyngede paa vor befriede Jord. Denne hvide Kriger var Legemliggørelsen af Djengiskhan og forudsagde den største af alle Mongolers Komme, der skal udbrede Buddha's sande Tro og bringe Hæder og Magt til Djengiskhan's, Oktai's og Koblai Khan's Afkom. Saa være det!«

Asien er vaagnet, og dets Sønner fører djærve Ord. Det vilde være godt for Verdensfreden, hvis de vilde gaa frem som Disciple af de vise, skabende Herskere, Oktai og Baber, fremfor under Fortryllelse af de »onde Aander« som beherskede Verdensødelæggeren Tamerlan.

FJERDE DEL

DEN LEVENDE BUDDHA

XL.

I LYKSALIGHEDENS HAVER MED DE TUSIND GLÆDER

I Mongoliet, Miraklernes og Mysteriernes Land, bor Bevogteren af alle hemmelighedsfulde og skjulte Ting, den Levende Buddha, Hans Hellighed Djeptsung Damba Hutuktu Khan eller Bogdo Gheghen, Ypperstepræst af Ta Kure (»det store Kloster«). Han er Inkarnationen af den udødelige Buddha, Repræsentant for den uafbrudte, paa hemmelighedsfuld Vis fortsatte Række, af aandelige Fyrster, der har hersket siden 1670; han skjuler i sig den bestandig mere ophøjede Aand af Buddha Amitaba og Chan-ra-zi eller »den medlidende Aand paa Bjergene«. I ham er alt forenet, selv Solmyten og det hemmelighedsfulde Himalayas Trylleri, Sagnene fra de indiske Pagoder, de mongolske Erobreres — Asiens Beherskeres — strenge Majestæt og de ældgamle kinesiske Vismænds taagede Legender, Braminernes dybe Tanker, Brødrene af den »Dydtige Orden's« strenge Liv, Hævnen fra de evig vandrende Krigere, Oløerne med deres Khaner: Batur Hun Taigi og Gushi, Djengiskhan's og Koblai Khan's Befalinger til deres Efterfølgere, Lama'ernes reaktionære Præste-Psykologi, de hemmelighedsfulde tibetanske Konger, der begynder med Strong-Tsang Gampo, og den Gule Paspas Sekts Ubarmhjertighed.

Asiens, Mongoliets, Pamirs, Himalayas, Mesopotamiens, Persiens og Kinas i Taage hyllede Historie omgiver den Levende Gud af Urga. Intet Under da, at hans Navn æres ved Volgas Bred, i Sibirien, i Arabien, mellem Eufrat og Tigris og ved Ishavets Strande.

Under mit Ophold i Urga besøgte jeg ofte den Levende Buddha i hans Residens, talte med ham og iagttog hans Liv, og hans Yndlinge blandt de Lærde Marambas (Doktorer i Theologien) gav mig lange Beretninger om ham. Jeg har set ham læse Horoskoper, hørt ham forudsige Fremtiden og studeret i hans Arkiver af ældgamle Bøger

og i Haandskrifterne, der fortalte om alle Bogdo-Khan'ers Liv og Forudsigelser. Lama'erne var meget aabne og ligefremme imod mig, fordi Hutuktu'en af Narabanchi's Brev havde indgydt dem Tillid til mig.

Den Levende Buddha's Personlighed er dobbelt som alt i Lamaismen. Han er klar, grundig og energisk, men samtidig hengiven til Drik i den Grad, at han har mistet sit Syn derved. Da han blev blind, vidste Lama'erne ikke, hvad de skulde gøre. Nogle af dem holdt paa, at Bogdo-Khan skulde ombringes ved Gift og en anden Inkarneret Buddha sættes i hans Sted, medens andre fremhævede, at Mongolerne og Tilhængerne af den Gule Tro ansaa Ypperstepræsten for en Mand af store Fortjenester. Endelig bestemte de sig til at forsoné Guderne ved at bygge et stort Tempel med en kæmpe-mæssig Buddha-Statue. Alt dette hjalp jo imidlertid ikke Bogdo'en til at faa sit Syn igen, men gav ham Lejlighed til med en vis Hurtighed at befordre de af Lama'erne over til et bedre Liv, der havde været altfor radikale i deres Forslag til Løsningen af det vanskelige Problem.

Han grubler altid over Kirkens og Mongoliets Sag, og samtidig finder han Behag i ganske unyttige Bagateller. Artilleri morer ham meget. En afskediget russisk Officer forærede ham engang to gamle Kanoner, og til Gengæld hædredes Giveren med Titlen »Tumbaiir Hun«, det vil sige »Prinsen, der er mit Hjerte kjær«. Paa Helligdage affyres disse Kanoner til stor Fornøjelse for den blinde Mand. Automobiler, Grammofoner, Telefoner, Krystal- og Porcelæns-sager, Malerier, Parfumer, Musikinstrumenter, sjældne Dyr og Fugle: Elefanter, Bjørne fra Himalaya, indiske Slanger og Papegøjer, alt dette findes i »Gudens« Palads; men efterhaanden bliver det altsammen hurtigt sat til Side og glemt.

Til Urga kom der Pilgrimme med Gaver fra hele den Lamaitiske og Buddhistiske Verden. Engang tog Skatmesteren, den højvelbaarne Balma Dorji, mig med ind i den mægtige Sal, hvor disse Gaver gemtes. Det var et ganske enestaaende Museum af Kostbarheder, en Samling af sjældne Sager, som man forgæves vilde søge i Europas Museer. Skatmesteren aabnede en Kasse med Sølvlaas og sagde: »Her ser De Klumper af det pure Guld fra Bei Kem; her er sorte Zobelskind fra Kemschik; her har vi de vidundergørende Hjortetakker; dette er en Æske fra Orochonerne med kostbare Ginsengrødder og vellugtende Moskus; dette er et Stykke Rav fra Kysten af »Det

frosne Hav« det vejer 124 lan (omtrent 5 kg), og her er Ædelstene fra Indien, duftende Zibet og udskåret Elfenben fra Kina.»

Han viste mig hele Museet og holdt et langt Foredrag, som øjensynlig morede ham selv meget, om alle Tingene. Og det var virkelig vidunderlige Ting! Der laa Bundter af sjældent Pelsværk: Skind af den hvide Bæver, den sorte Zobel, den hvide, blaa og sorte Ræv og den sorte Panther; smaa nydeligt udskaarne Æsker af Skilpadde indeholdende ti til femten Alen lange *hatyks* vævede af indisk Silke saa fint som Edderkoppens Spind; smaa Poser af Guldtraad, som var fyldte med Perler skænkede af indiske Rajaher; kostbare Ringe med Safirer og Rubiner fra Kina og Indien; store Stykker Agat; uslebne Diamanter; Elefanttænder prydede med Guld, Perler og Ædelstene; smukt farvede Tøjer broderede med Guld- og Sølvtraad; Hvalrostænder, i hvilke de primitive Kunstnere ved Beringstrædets Kyster havde udskåret Basrelieffer, — og meget andet, som jeg nu ikke længer kan erindre. I et særligt Værelse var der opstillet Montrer med Statuer af Buddha, udførte i Guld, Sølv, Bronze, Elfenben, Perlemoder og en sjælden smukt farvet og vellugtende Træsart.

»De véd,« sagde min Omviser, »at naar der kommer Erobrere ind i et Land, hvor Guderne æres, ødelægger de Gudebillederne og kaster dem i Støvet. Saaledes gik det, da Kalmykkerne for over 300 Aar siden faldt ind i Tibet, og det samme gentog sig i Peking, da de europæiske Tropper i 1900 plyndrede Templerne. Men véd De, hvorfor de gør det? . . . det véd De ikke. Tag da en af Statuerne og undersøg den!«

Jeg tog en af Statuerne, der var lige ved Haanden, en Buddha af Træ, og undersøgte den, og jeg hørte noget rasle inden i den.

»Kan De høre?« spurgte Lama'en, »det er Ædelstene og Stykker af Guld, Gudens Indvolde. Der sér De Grunden, hvorfor Gudestatuerne bliver slaaet i Stykker. Der er kommet mange berømte Ædelstene frem fra det indvendige af Gudestatuer i Indien, Babylon og Kina.«

Nogle Værelser var indrettet til Bibliothek, hvor Hylderne var opfyldte af Haandskrifter og Bøger fra forskellige Tidsaldre, i forskellige Sprog og om en Mængde forskellige Æmner. Nogle af disse gamle Bøger er paa Vejen til at smulre hen i Støv, og Lama'erne anvender herimod en Opløsning, der delvis stivner til en Slags Gelé, for at bevare, hvad der er tilbage efter Luftens Hærgninger. Vi såa ogsaa Lertavler med Kileskrift, øjensynlig fra Babylonien, kinesiske, indiske og tibetanske Bøger ved Siden af mongolske Værker,

tykke Folianter om den ældgamle rene Buddhisme, Bøger om »Rødhuerne« eller Tilhængerne af en fordærvet Buddhisme, Bøger om den »Gule« eller Lamaitiske Buddhisme; endelig Bøger indeholdende Overleveringer, Legender og Lignelser. En Mængde Lama'er var beskæftiget med at læse, studere og afskrive disse Bøger og derved bevare de gamle Vismænds Tanker og udbrede dem blandt deres Efterkommere.

En Afdeling er helliget de hemmelige Bøger om Magi, Fremstillinger af de en og tredivende Levende Buddha'ers Liv og Virksomhed og Samlingen af Buller, udfærdigede af Dalai Lama, Ypperstepræst i Tischi-Lumbo, af Hutuktu'en i Utai i Kina, af Pandita Gheghen fra Dolo Noor i det indre Mongoli og af de »Hundrede Kinesiske Vismænd«. Kun Bogdo og Marambaen Ta-Rimpo-Cha har Lov at betræde dette Hjemsted for de hemmelige Videnskaber. Nøglen til dette Værelse opbevares altid sammen med den Levende Buddha's Signeter og Djengiskhan's med Hagekors prydede Rubinring i en aflukket Kiste i Bogdoens private Arbejdsværelse.

Hans Helligheds Person omgives af 5000 Lama'er, der deles i en Mængde Rangklasser lige fra simple Tjenende til »Guds Raadgivere«, hvilke sidste udgør Regeringen. Blandt disse Raadgivere er der altid fire Khaner af Mongoliet og fem af de fornemste Prinser.

Der er tre Klasser Lama'er af særlig Interesse, om hvilke den Levende Buddha personlig fortalte mig mange Ting, da jeg besøgte ham sammen med Djam Bolon.

»Guden« beklagede sig over Lama'ernes Demoralisation og yppige Liv, som medførte, at der stadig blev færre Sandsigere og Clairvoyanter. Herom sagde han bl. a.:

»Dersom Jahantsi og Narabanchi-Klostrene ikke havde oprettholdt deres gamle strenge Ordensregler, vilde Ta Kure nu have staaet uden Profeter og Spaamænd. Barun Abaga Nar, Dorchiul-Jurdok og de andre hellige Lama'er, som besad Evnen til at se, hvad der er skjult for almindelige Menneskers Øjne, er gaet bort med Gudernes Velsignelse.«

Denne Klasse Lama'er er af største Betydning, fordi enhver vigtigere Personlighed, der besøger Klostrene i Urga, uden at han selv mærker noget til det, underkastes en Undersøgelse af sit Liv og sin fremtidige Skæbne gennem Lama *Tzuren*, som meddeler Resultatet af denne Undersøgelse til Bogdo Hutuktu, der, med disse Oplysninger ihænde, véd, hvorledes han skal behandle den Besøgende og hvilken Politik han skal følge overfor ham. Disse *Tzuren*'er er

i Reglen gamle, magre, udslidte og ivrige Asketer. Men jeg har dog set nogle, der var unge Mænd, ja knapt nok andet end Drengene. Det var Hubilgan'erne, »de inkarnerede Guder«, de vordende Hutuktu'er og Gheghen'er for de forskellige mongolske Klostre.

Den næste Klasse er Lægerne eller »Ta Lama«. De studerer Virkningen af Planter og visse animalske Frembringelser paa Mennesket, dyrker tibetansk Lægevidenskab og Sygebehandling og studerer ivrigt Anatomi men uden Vivisektion eller Brug af Dissektionskniv. De er dygtige i Ledsætning og Massage og særligt inde i Hypnotisme og dyrisk Magnetisme.

Tredie Klasse er den øverste Rangklasse af Doktorer og bestaar hovedsagelig af tibetanske og kalmykkiske Giftblandere. De kunde passende kaldes »Doktorer i den politiske Medicin«. De lever ene, undtagen forsaavidt som de kan have Assistenten hos sig, og er det store, tavse Vaaben i den Levende Buddha's Haand. Det blev sagt mig, at mange af dem er stumme. Jeg besøgte en Dag en af disse Doktorer — den samme, som forgav den kinesiske Læge, som Kejseren havde sendt hertil fra Peking for at »ordne« den Levende Buddha — en lille, gammel Fyr med dybe Rynker i Ansigtet, hvidt krøllet Hageskæg og livlige, flakkende Øjne. Naar han kommer til et Kloster, holder den lokale »Gud« op at spise og drikke af Frygt for denne mongolske Locusta.¹⁾ Men det hjælper ham ikke, hvis hans Død er besluttet: en forgiftet Hue, Skjorte, Sko, Rosenkrans eller Hestetømme eller en Bog eller kirkelig Genstand, der har været dypet i en giftig Opløsning, skal nok bringe Bogdo-Khan's Vilje til Udførelse.

Den blinde Ypperstepræst er Genstand for den højeste Agtelse, og den inderligste Troskab udvises mod ham. For ham knæler alle med Ansigtet mod Jorden. Khan'er og Hutuktu'er tiltaler ham kun knælende. Alt om ham er uhyggeligt, gennemtrængt af østerlandsk Forbenethed. Denne drikkfældige, blinde Mand, der lytter til en Grammofons banale Viser og morer sig med at give sine Tjenere et elektrisk Stød fra sin Dynamo, denne grumme, gamle Herre, der giver sine politiske Fjender Gift, medens Lama'erne holder Folket nede i Vankundighed og bedrager det med hans Profetier og Spaadomme — denne Mand er med alt dette ikke nogen helt almindelig Mand.

¹⁾ romersk Giftblanderske paa Kejser Nero's Tid, om hvem det fortæltes, at hun bl. a. havde forgivet Kejser Claudius og hans Søn Britannicus.

En Dag sad vi i Bogdo's Værelse og Prins Djam Bolon fortalte ham i Oversættelse min Beretning om Verdenskrigen. Den gamle Herre hørte meget opmærksomt efter, men pludselig spærrede han Øjnene vidt op og lyttede efter nogle Lyde, der hørtes udefra. Hans Ansigt antog et ærbødigt, ydmygt og frygtsomt Udtryk.

»Det er Guderne, som kalder mig,« hviskede han og gik ind i sin private Helligdom, hvor han bad i to Timer ubevægelig som en Statue. Hans Bøn bestaar i Samtale med de usynlige Guder, paa hvis Spørgsmaal han selv giver Svarene. Da han kom tilbage fra Helligdommen, saa han bleg og udmattet, men glad og lykkelig ud. Dette var hans personlige Andagt. Ved den almindelige Gudstjeneste beder han ikke med de andre, for dér er han jo selv »Gud«. Siddende paa sin Trone bæres han til Alteret, hvor Tronen anbringes, og saa bedes der til ham af Lama'erne og Folket. Han gør intet andet end at tage imod Folkets Bønner, Forhaabninger, Taarer, Sorg og Fortvivlelse, medens han uden at røre sig stirrer ud i Luften med de blinde, men stikkende og klare Øjne. Under Gudstjenesten ifører Lama'erne ham gentagne Gange forskellige Klædebon, af rødt og gult Tøj, og giver ham en ny Hue paa. Tjenesten ender altid i det højtidelige Øjeblik, da den Levende Buddha med Tiara'en paa Hovedet uddeler den ypperstepræstelige Velsignelse til Menigheden, idet han vender Ansigtet mod alle fire Verdenshjørner og tilsidst udstrækker Haanden mod Nordvest, det vil sige: mod Europa, hvorhen den vise Buddha's Lære — saaledes tror Tilhængerne af den Gule Tro — skal og maa bane sig Vej.

Naar Ypperstepræsten har været hensunket i dyb Andagt eller holdt en langvarig Gudstjeneste, synes han at være stærkt rystet, og han hidkalder da ofte sine Sekretærer for at diktere dem sine Visioner, der altid er meget udviklede og vanskelige at forstaa.

Undertiden ifører han sig med de Ord: »Deres Sjæle er i Forbindelse«, hvide Klæder og gaar ind at bede i sin Helligdom. Da bliver alle Paladsets Porte lukkede, og alle Lama'erne synker hen i mystisk, højtidelig Bæven; alle giver sig hen i Bøn, tæller paa Rosenkransen og fremsiger hviskende Formularen: »*Om! Mani padme Hung!*« eller drejer paa Bedemaskinerne under Bønner og Besværgelser; Spaamændene aflæser deres Horoskoper; Clairvoyant'erne nedskriver deres Visioner, medens Maramba'er undersøger de gamle Bøger for at finde en Forklaring paa den Levende Buddha's Ord.

XLI.

AARHUNDREDERS STØV

Læser, har Du nogensinde set de støvede Edderkoppespind og Skimmelen i Kælderne paa et eller andet gammelt Slot i Italien, Frankrig eller England? Det er Aarhundreders Støv! Maaske har det ligget paa en romersk Kejsers, en Hellig-Ludvigs, en Stor-Inkvisitors, Galileis eller Kong Richards Ansigt, Hjælm eller Sværd. Uvilkaarlig føler Du Dit Hjerte trykke sig sammen og Du opfyldes af Ærbødighed for disse Vidner fra svundne Tider.

Et saadant Indtryk fik jeg i Ta Kure, kun maaske et endnu dybere og mere haandgribeligt. Her glider Livet hen omtrent som for otte Aarhundrede siden; her leves der kun i Fortiden; og Samtiden bidrager kun til at hemme og vanskeliggøre det normale Liv.

»Idag er det en stor Dag,« sagde den Levende Buddha engang til mig, »det er Aarsdagen for Buddhismens Sejr over alle andre Religioner. Den ligger langt tilbage — den Dag, da Koblai Khan stævnedes Præster af alle Religionsfund for sig og befalede dem at sige ham, hvorledes og hvad de troede. Alle lovpriste de deres Guder og Hutuktu'er. Saa begyndte de at diskutere og kom i heftig Strid. Kun én af Lama'erne sagde stadig intet. Men tilsidst tog han Ordet og sagde med et sarkastisk Smil følgende:

»Store Kejser! Maatte det behage Dig at befale alle disse Præster at bevise deres Guders Magt ved at gøre et Mirakel — og dø og vælg saa!»

Koblai Khan befalede nu alle Lama'erne at vise ham et Mirakel, men de stod alle tavse, forvirrede og magtesløse for ham.

»Nuvel!« sagde Kejseren og henvendte Ordet til den Lama, der havde stillet det nysnævnte Forslag til ham, »bevis nu Du Dine Guders Magt!»

Lama'en betragtede længe Kejseren i Tavshed, vendte sig derpaa om, kastede et Blik over Forsamlingen og udstrakte sin Haand. I dette Øjeblik hævede Kejsersens Guldbæger sig fra Bordet, hvorpaa det stod, og berørte Kejsersens Læber uden at holdes af nogen synlig Haand. Kejseren drak af det og ytrede, at det var en liflig Vin. Alle var slagne med Forbavselse, og Kejseren sagde:

»Jeg vælger da at bede til Dine Guder, og til dem skal alle mine Undersaatter bede. Hvad er Din Tro? Hvem er Du og hvor kommer Du fra?«

»Min Tro er den vise Buddha's Lære. Jeg er Pandita Lama, Turjo Gamba, fra det fjerne, glørværdige Kloster Sakkia i Tibet, hvor Buddha's Aand, Visdom og Magt bor legemliggjort i et Menneske. Drag Dig til Minde, Store Kejser, at de Folkeslag, der holder fast ved vor Tro, vil komme til at herske over alle Vestens Lande, og at de om ottehundrede og elleve Aar vil have udbredt deres Tro over Alverden!«

»Dette skete paa denne Dag for mange Aarhundreder siden. Lama'en Turjo Gamba vendte aldrig tilbage til Tibet, men bosatte sig her i Ta Kure, hvor der dengang kun fandtes et lille Tempel. Herfra drog han til Kejseren i Karakorum og senere med denne til Kinas Hovedstad for at befæste ham i Troen, forudsige ham, hvad der vilde ske i alle Statens Anliggender og oplyse ham efter Guds Vilje.«

Den Levende Buddha sad længe tavs, hviskede en Bøn og vedblev:

»Urga, Buddhismens ældgamle Rede... Da Djengiskhan drog ud for at undertvinge Europa, fulgtes han af Oløterne eller Kalmykkerne. De blev i Europa, hvor de bosatte sig paa Ruslands Stepper, i næsten fire hundrede Aar. Derpaa vendte de tilbage til Mongoliet, hvortil de var hidkaldte af de gule Lama'er til Kamp mod Kongerne af Tibet, »Rødhuerne«, som undertrykte Folket. Kalmykkerne støttede den Gule Tro, men de indsaa, at Lhassa laa altfor fjernt fra Verden og at den sande Tro ikke derfra kunde udbredes over Jorden. Som Følge heraf førte Kalmykkernes Khan Gushi med sig fra Tibet en hellig Lama, Undur Gheghen, som havde besøgt 'Verdens Konge'. Fra den Dag har Bogdo Gheghen bestandig boet i Urga som Beskytter af Mongoliets Frihed og de kinesiske Kejsere af mongolsk Afstamning. Undur Gheghen var den første Levende Buddha i Mongolernes Land. Han efterlod os, hans Efterfølgere, Djengiskhan's Ring, som Koblai Khan havde sendt Dalai Lama til Gengæld for Lama'en Turjo Gamba's Mirakel, samt den øverste Del af Hjerneskallen af en sort, hemmelighedsfuld Mirakelmand fra Indien, hvilken Kong Srong-tsan af Tibet benyttede som Drikkekar ved Tempelceremonierne for seksten hundrede Aar siden, og endelig: en ældgammel Sten-Statue af Buddha, der var bragt til Tibet fra Delhi af Pasma, Stifteren af den Gule Tro.«

Bogdo'en klappede i Hænderne, og en af Sekretærerne tog ud af et rødt Tørklæde en svær Sølvnøgle, med hvilken han lukkede Kassen med Seglene op. Den Levende Buddha stak Haanden ned i Kassen og tog op af den en lille Æske af udskåret Elfenben, og ud

af denne en svær Guldring med en prægtig Rubin, hvori Hagekorsets Tegn var graveret.

»Den Ring bar Djengiskhan og Koblai Khan altid paa højre Haand,« sagde Bogdo'en.

Da Sekretæren atter havde lukket Kassen, befalede Bogdo'en ham at hidkalde hans Yndlings-Maramba, hvem han lod oplæse nogle Sider af en gammel Bog, der laa paa Bordet. Lama'en læste langsomt og monotont følgende:

»Da Gushi Khan, Hersker over alle Olöter eller Kalmykker, havde endt Krigen med »Rødhuerne« i Tibet, førte han med sig derfra den undergørende 'sorte Sten', som 'Verdens Konge' havde sendt til Dalai Lama. Gushi Khan vilde i Vestmongoliet skabe et Hovedsæde for den Gule Tro, men Olöterne laa dengang i Krig med de mantsjuriske Kejsere om Herredømmet over Kina og led det ene Nederlag efter det andet. Amursana, den sidste Khan over Olöterne, flygtede til Rusland, men sendte før sin Flugt den hellige »sorte Sten« til Urga. Saalænge som den blev i Urga og den Levende Buddha kunde velsigne Folket med den, blev hverken Mongolerne selv eller deres Kvæg hjemsøgte af Sygdom eller anden Ulykke. Men for omtrent et Hundrede Aar siden blev den sorte Sten stjaalet, og siden har Buddhisterne forgæves søgt hele Verden over for at finde den. Fra det Øjeblik, den forsvandt, er det mongolske Folk efterhaanden gaaet sin Undergang imøde.«

»Det er nok!« bød Bogdo Gheghen. »Vore Naboe foragter os. De glemmer, at vi har været deres Herrer, men vi bevarer vore hellige Overleveringer og vi véd, at den Dag vil oprinde, da de mongolske Stammer og den Gule Tro vil triumfere. Vi har endnu Burjæterne, Troens Bevogtere. Det er Djengiskhan's paalideligste Arvtagere.«

Saaledes taleden den Levende Buddha, og saaledes har de gamle Bøger talet!

XLII.

MIRAKLERNES BOG

Prins Djam Bolon bad en Maramba om at vise os den Levende Buddha's Bibliotek. Det er et stort Rum, hvori Snese af Skrivere er beskæftigede med at ordne og afskrive Værker, der behandler alle de Levende Buddha'ers Mirakler, lige fra Undur Gheghen til

de forskellige mongolske Klostres Gheghen'er og Hutuktu'er. Disse Bøger uddeles til alle Lama-Klostre, Templer og Bandi-Skoler. En Maramba oplæste følgende Brudstykker for os:

»Den salige Bogdo Gheghen aandede, paa et Spejl. Straks viste der sig som gennem et Taagesløv Billedet af en Dal, i hvilken Tusinder og atter Tusinder af Krigere kæmpede mod hverandre . . .«

»Den vise, af Guderne elskede Levende Buddha brændte Røgelse i et Fyrbækken og bad Gud afsløre ham Fyrsternes Skæbne. I den blaa Røg så vi alle et mørkt Fængsel og de døde Fyrsters lemlæstede Lig . . .«

En særlig Bog, der allerede foreligger i Tusinder af Eksemplarer, dvælede ved den nuværende Levende Buddha's Mirakler. Prins Djam Bolon har fortalt mig følgende af denne Bogs Indhold:

»Der eksisterer en gammel Buddhastatue af Træ med aabne Øjne. Den blev ført hertil fra Indien, og Bogdo Gheghen anbragte den paa Alteret og bad ved dette. Da han kom ud af Helligdommen, bød han, at Statuen skulde tages bort. Alle blev slagne med Forbauselse, thi Gudens Øjne var lukkede og der randt Taarer fra dem. Ud af Trælegemet skød der grønne Spirer.« Og Bogdo sagde:

»Sorg og Glæde venter mig. Jeg bliver blind, men Mongoliet bliver frit.«

»Denne Profeti er gaaet i Opfyldelse. En anden Dag, da den Levende Buddha var i Ekstase, befalede han, at en Kumme med Vand skulde bringes ind og stilles foran Alteret. Han hidkaldte Lama'erne og gav sig til at bede. Pludselig tændtes Lamper og Lys af sig selv og Vandet i Kummen straaledede i alle Regnbuens Farver.«

Prinsen fortalte mig ogsaa, hvorledes Bogdo Khan spaar i frisk Blod, paa hvis Overflade der viser sig Ord og Billeder, i Indvolde af Faar og Geder, efter hvis indbyrdes Stilling Bogdo læser Prinsernes Skæbne og lærer deres Tanker at kende, i Sten og Knogler, i hvilke den Levende Buddha med største Sikkerhed læser alle Menneskers Livsbane, og i Stjernerne, efter hvis Stilling Bogdo'en sammensætter Amuletter mod Kugler og Sygdom.

»De tidligere Bogdo'er,« sagde Maramba'en, »brugte ikke andet end den 'sorte Sten'. Paa dens Overflade viste der sig tibetanske Indskrifter, som Bogdo læste og hvoraf han kunde se hele Folkeslags Skæbne.«

Medens Maramba'en talte om den sorte Sten, hvorpaa der viste sig tibetanske Legender, kom jeg pludselig til at tænke paa, at der vist kunde ligge noget virkeligt til Grund for hans Fortælling. I

det sydøstlige Urianhai, i Ulan Taiga, kom jeg engang gennem en Egn, hvor der laa en Mængde sorte Skifersten, der var ved at forvitte. De havde alle en hvid Belægning,¹⁾ der dannede meget udviklede Tegninger, som mindede om venetianske Kniplingsmønstre eller hemmelighedsfulde Runer.²⁾ Naar Stenen var fugtig, forsvandt Tegningerne, men naar den atter blev tør, viste de sig igen.

Ingen har Ret til og Ingen vover at bede den Levende Buddha om at forudsige hans Skæbne. Han spaar kun, naar han føler sig inspireret eller naar en særlig Afsending fra Dalai Lama eller Tashi Lama anmoder ham derom. Da den russiske Czar Alexander den Første kom under Indflydelse af Baronesse Krüdener og hendes yderliggaaende Mysticisme, sendte han en speciel Afsending til den Levende Buddha og lod ham bede om at forudsige hans Skæbne. Den daværende Bogdo Khan, en ganske ung Mand, benyttede den »sorte Sten« og forudsagde, at den Hvide Czar vilde komme til at tilbringe den sidste Del af sit Liv med møjsommelige Vandringer, ukendt af alle og Genstand for stadig Forfølgelse. I Rusland er det endnu en almindelig udbredt Tro blandt Folket, at Alexander i sit Livs sidste Dage vandrede gennem Rusland og Sibirien under det paatagne Navn Feodor Kuschich, og at han hjalp og trøstede de Forviste, Tiggere og andre ulykkelige Mennesker; at han ofte blev forfulgt og fængslet af Politiet og at han endelig døde i Tomsk i Sibirien, hvor man lige indtil vore Dage har bevaret det Hus, hvor han levede sin sidste Tid, og fredet om hans Grav, hvortil der valfartes og hvor der sker Mirakler. Romanow'ernes nu styrtede Dynasti viste stor Interesse for en Beskrivelse af Feodor Kuschich's Levned, og dette bidrog til at styrke Antagelsen om, at Kuschich virkelig var identisk med Czar Alexander, der frivillig havde paalagt sig denne strenge Bod.

¹⁾ Der sigtes rimeligvis til de saakaldte *Dendriter* (af græsk: dendron, et Træ) : fine Tegninger, brune eller sorte, der ligner Forgreninger af et Træ og findes i flere Mineralier, bl. a. Skifer. De blev tidligere fejlagtig opfattede som forstenede Planter, og deraf forklares det maaske, at Forf. kalder dem for *lichen* (: Lavarter). I Virkeligheden hidrører de fra Opløsninger af Jern- eller Manganilte, der infiltreres i de fine Sprækker og Spalter i Minalet. Opløsningsmidlet fordamper og Ilterne bliver tilbage.

²⁾ Man kommer herved til at tænke paa den berømte Sten *Runamo* i Blekingen, der ser ud som et Baand med indhugne Runer. Som bekendt blev den lærde Finn Magnussen mystificeret af Stenen, idet han mente at kunne tyde „Runerne“ som en Beretning om Braavallaslaget. *Worsaae* paaviste, at det var et rent geologisk Fænomen.

O. A.

XLIII.

DEN LEVENDE BUDDHA'S FØDSEL

Den Levende Buddha dør ikke. Hans Sjæl vandrer stundom over i et Barn, der er født paa hans Dødsdag, og stundom overfører den sig paa et andet Væsen, medens Buddha'en er levende. Denne nye dødelige Bolig for Buddha's hellige Aand viser sig næsten altid at leve i en fattig tibetansk eller mongolsk Families *yurta*. Og Grunden hertil er af politisk Natur. Dersom nemlig Buddha viste sig i en rig Fyrstes Familie, kunde dette jo medføre, at Familien derved kom for højt paa Straa til villig at lystre Gejstligheden (og det er der virkelig Eksempel paa), medens derimod den fattige, ukendte Familie, som bliver Arving til Djengiskhan's Trone, derved kommer til Rigdom og er villig til at bøje sig for Lama'erne. Kun tre eller fire Levende Buddha'er har været af rent mongolsk Afstamning; alle de andre har været Tibetanere.

En af den Levende Buddha's Raadsherrer, Lama Khan Jassaktu, har fortalt mig følgende:

»I Klostrene i Lhassa og Tischi-Lumbo er man til alle Tider gennem Breve fra Urga underrettet om den Levende Buddha's Helbredstilstand. Naar hans menneskelige Legeme blive gammelt og Buddha's Aand viser Tilbøjelighed til at træde ud af Forbindelse med det, holdes der højtidelig Gudstjenester i de tibetanske Templer, samtidig med at Astrologerne stiller Horoskoper. Alle disse ceremonielle Foranstaltninger tjener til at udpege de særlig fromme Lama'er, hvis Hverv det er at opdage, hvor Buddha's Aand atter vil iklæde sig menneskelig Skikkelse. I dette Øjemed rejser de omkring i hele Landet og gør deres Iagttagelser. Ofte giver Guddommen dem selv Tegn og Vink. Undertiden viser »den hvide Ulv« sig ved en fattig Faarehyrdes *yurta*, eller der fødes et Lam med to Hoveder, eller en Meteorsten falder ned fra Himlen. Nogle Lama'er fanger Fisk fra den hellige Sø Tengri Noor og læser paa deres Skæl Navnet paa den nye Bogdo Khan, andre indsamler Stene for af Revnerne i dem at se, hvor de skal søge og hvem de maa se at finde; medens andre trækker sig tilbage i Ensomhed i snevre Bjergkløfter for at lytte til Bjergaandernes Stemmer, der nævner Navnet paa den af Guderne udvalgte. Naar han endelig er fundet, samler man i al Hemmelighed alle mulige Oplysninger om hans Familie og fore-

lægger dem for den lærdeste af alle, Tashi Lama, der bærer Navnet Erdeni (»Lærdommens store Perle«), som derpaa i Overensstemmelse med Ramas Runer, undersøger Rigtigheden af Valget. Hvis han finder det i Orden, sender han et hemmeligt Brev til Dalai Lama, som derpaa afholder en særlig Gudstjeneste i Templet for »Bjergenes Aand« og bekræfter Valget ved at sætte sit Store Segl paa Tashi Lama's Brev.

Hvis den gamle Levende Buddha endnu er ilive, bevares Navnet paa hans Efterfølger som en dyb Hemmelighed; hvis derimod Buddha's Aand allerede har forladt Bogdo Khans Legeme, kommer der en særlig Sendefærd fra Tibet med den nye Levende Buddha. Den samme Proces er forbunden med Valget af Gheghen'er og Hutuktu'er i alle lamaitiske Klostre i Mongoliet; men Valgets Bekræftelse sorterer for disses Vedkommende under den Levende Buddha og meddeles først senere til Lhassa.

XLIV.

ET BLAD AF DEN NUVÆRENDE LEVENDE BUDDHA'S HISTORIE

Den nuværende Bogdo Khan over det Ydre Mongoli er Tibetaner. Han er udgaet af en fattig Familie nær ved Sakkia Kure i Vest-Tibet. Fra sin tidligste Ungdom var hans Temperament vildt og frastødende. Han var opfyldt af glødende Iver for Mongoliets og dets Beboeres, Djengiskhan's Efterkommeres, Uafhængighed og Hæder. Derved vandt han hurtig stor Indflydelse hos Lama'erne, Fyrsterne og Khan'erne i Mongoliet saavelsom hos den russiske Regering, der stadig har søgt at drage ham over paa sin Side. Han har aldrig været bange for at stille sig op mod det mansjuriske Dynasti i Kina, eftersom han altid har kunnet vente Hjælp fra Rusland, Tibet, Burjæterne og Kirgiserne, som alle har forsynet ham med Penge, Vaaben og Menneskemateriale og ydet ham diplomatisk Støtte. De kinesiske Kejsere undgaar stedse aaben Krig med den Levende Buddha, fordi en saadan Krig vilde støde paa Modstand hos de kinesiske Buddhister. En Gang sendte Kejseren en meget dygtig Læge (☉: Giftblander) til Bogdo Khan. Men denne lugtede øjeblikkelig Luntten, og da han af Erfaring vidste, hvor fortrinlig de asiatiske

Giftstoffer virker, foretrak han en Rejse til de mongolske Klostre og Tibet. Som Vikar indsatte han en Hibulgun, som gjorde sig gode Venner med den kinesiske Doktor og fik lokket ud af ham, hvorfor han var kommet. Kort efter døde Kineseren — Dødsarsag ubekendt — og den Levende Buddha vendte tilbage til sin hyggelige Hovedstad.

Ogsaa ved en anden Lejlighed var den Levende Guds Liv i Fare. Det var den Gang, da man i Lhassa var bleven klar over, at Bogdo Khan drev en Politik, der ikke helt passede Tibet. Dalai Lama indledede Underhandlinger med flere Khan'er og Prinser, med Saur Noion Khan og Jassaktu Khan, som var Sjælen i Forehavendet, og fik dem til at love, at de vilde fremskynde Overflytningen af Buddha's Aand til et andet menneskeligt Legeme. De tog da til Urga, hvor de blev modtagne af Bogdo Khan i Herlighed og Glæde. Der blev holdt en stor Fest til Ære for dem, og de Sammensvorne tænkte, at Dalai Lama's Ordre var allerede saa godt som efterlevede. Ved Festens Slutning kom de imidlertid paa andre Tanker, og med dem døde de i Løbet af Natten, hvorefter den Levende Buddha lod deres Lig sende hjem til deres Familier med alle Æresbevisninger.

Bogdo Khan kender hver Tanke, der fødes hos Prinserne og Khan'erne og hvert Skridt, de foretager sig, han véd Besked med enhver Sammenslutning, der er rettet mod ham; Deltagerne modtager saa sædvanligvis en venlig Indbydelse til at komme til Urga, men de kommer ikke levende derfra.

Den kinesiske Regering besluttede at gøre en Ende paa dette Dynasti af Levende Buddha'er. Med dette Formaal for Øje gik Regeringen frem paa følgende Maade:

Man indbød Pandita Gheghen fra Dolo Noor og den øverste kinesiske Lama, Hutuktu'en af Utai, der begge vægrede sig ved at anerkende den Levende Buddha's Overhøjhed, til at komme til Peking. Disse to Præster undersøgte nu de gamle buddhistiske Bøger og kom til det Resultat, at den nuværende Bogdo Khan skulde være den sidste Levende Buddha, fordi den Del af Buddha's Aand, der bor i Bogdo'erne, højst en og tredive Gange kan tage Bolig i et Menneskelegeme. Nu var Bogdo Khan netop den en og tredivte Inkarnerede Buddha regnet fra Undur Gheghen, og derfor maatte Urga-Ypperstepræsternes Dynasti ophøre med ham. Men Bogdo Khan fik Nys herom, og han gav sig nu selv til at anstille Undersøgelser, der gav til Resultat, at en af de tibetanske Ypperstepræster —

efter hvad der berettedes i et gammelt tibetansk Haandskrift — havde været gift og at hans Søn eo ipso havde været en Inkarneret Buddha. Som Følge heraf giftede Bogdo Khan sig og har nu en Søn, en meget flink og energisk ung Mand, og Djengiskhan's præstelige Trone vil altsaa ikke komme til at staa ledig efter Bogdo's Afgang. De kinesiske Kejseres Dynasti er forsvundet fra den politiske Skueplads, men den Levende Buddha er stadig Midtpunktet for den panasiatiske Idé.

Den nye kinesiske Regering holdt i 1920 den Levende Buddha indespærret i hans Palads, men i Begyndelsen af 1921 gik Baron Ungern over det hellige Bjerg Bogdo-Ol og rykkede frem mod Paladsets Bagside. Tibetanske Ryttere nedskød de kinesiske Skildvagter med Bue og Pil, og Mongolerne brød ind i Paladset og bortførte hemmeligt deres »Gud«, som øjeblikkelig satte hele Mongoliet i Bevægelse og vakte Haabet tillive hos alle Asiens Folk og Stammer.

I Bogdo's vidtløftige Palads viste en Lama mig en særlig Kiste, der var dækket med et kostbart Tæppe. I Kisten opbevares Dalai's og Tashi Lama's Buller, de russiske og kinesiske kejserlige Dekreter og de mellem Mongoliet, Rusland, Kina og Tibet afsluttede Traktater. I samme Kiste findes den Kobberplade, som bærer »Verdens Konges« hemmelighedsfulde Tegn og Beretningen om den Levende Buddha's sidste Vision.

XLV.

DEN LEVENDE BUDDHA'S VISION AF 17. MAJ 1921

»Jeg bad og jeg så, hvad der er skjult for Folkets Øjne. En vid Slette strakte sig foran mig omgivet af fjerne Bjerge. En gammel Lama bar en Kurv med tunge Stene. Han gik kun med stor Vanskelighed. Nord fra kom der en Rytter i hvide Klæder paa en hvid Hest. Han red hen til Lamaen og sagde:

„Giv mig Din Kurv. Jeg vil hjælpe Dig med at bære den til Klosteret“.

Lama'en rakte den svære Byrde op mod Rytteren, men denne kunde ikke løfte den op i Sadlen, hvorfor den gamle Mand atter maatte lægge den paa sine Skuldre og vandre videre bøjet under den svære Vægt. Da kom en anden Rytter ridende — han kom ogsaa nordfra, men havde sorte Klæder og red paa en sort Hest. Ogsaa han red hen til Lama'en og sagde:

„Dumrian! Hvorfor slæber Du paa de Stene? Der ligger jo nok af dem allevegne her’.

Med disse Ord red han Lama'en overende, saa at Stenene spredtes paa Jorden. Men saasnaart de havde berørt Jorden, forvandlede de til Diamanter. Alle tre styrtede frem for at tage dem op, men de var som fastvoksede til Jorden. Da udbrød den gamle Lama:

„Oh I Guder! Hele mit Liv har jeg slæbt paa denne Byrde, og nu, da jeg kun har saa kort tilbage, har jeg tabt den. Hjælp mig, store, gode Guder!’

Pludselig kom en gammel Mand henimod dem med vaklende Skridt. Han samlede uden Møje alle Diamanterne op i Kurven, tørrede Støvet af dem, tog Kurven paa Ryggen og gik bort, idet han sagde til Lama'en:

„Nu kan Du hvile Dig en Stund. Nu har jeg baaret min Byrde til Maalet, og det glæder mig, at jeg kan hjælpe Dig med Din Byrde’.

Dermed gik de og var snart ude af Syne, medens Rytterne gav sig til at kæmpe med hinanden. De kæmpede hele Dagen og den paafølgende Nat, og da Solen stod op over Sletten, var de sporløst forsvundne. Dette saå jeg, Bogdo Hutuktu Khan, talende med den Store og Vise Buddha og omgivet af gode og onde Aander! Og nu, vise Lama'er, Hutuktu'er, Kampo'er, Maramba'er og hellige Gheghen'er! Giv mig Eders Svar paa min Vision!«

Dette er nedskrevet i min Nærværelse den 17. Maj 1921 efter den Levende Buddha's egne Ord, lige efterat han var kommet ud af den private Helligdom ved hans Arbejdsværelse. Jeg véd ikke, hvad Hutuktu'erne, Gheghen'erne, Spaamændene, Troldmændene og Clairvoyant'erne svarede ham; men er Svaret ikke i og for sig ganske klart for enhver, der forstaar Forholdene i Nutidens Asien?

Det vaagnende Asien er fuldt af Gaader, men det har ogsaa Svar paa de Spørgsmaal, der stilles om Menneskeslægten's Bestemmelse. Dette store Fastland med dets hemmelighedsfulde Ypperstepræster, Levende Guder, Mahatma'er og Fortolkere af Karma's frygtelige Bog er ved at vaagne og et Hav af Hundreder af Millioner Mennesker styrter frem i vældige Bølger.

FEMTE DEL

MYSTERIERNES MYSTERIUM. — VERDENSKONGEN

XLVI.

DET UNDERJORDISKE KONGERIGE

»HOLDT!« hviskede min gamle mongolske Fører, da vi en Dag gik over Sletten ved Tzagan Luk.

Han stod ned fra sin Kamel, som af sig selv lagde sig paa Knæ. Mongolen løftede Hænderne foran Ansigtet i Bøn, og fremsagde flere Gange de hellige Ord: »Om! Mani padme Hung!« Ogsaa de andre Mongoler standsede straks deres Kameler og gav sig til at bede.

»Hvad mon der er paafærde?« tænkte jeg, medens jeg kastede Blikket over det fine Græs og så op mod den skyfri Himmel og Aftensolens milde Straaler.

Mongolerne fortsatte deres Bøn, hviskede sammen og efter at have spændt Bagagen fast paa Kamelerne, drog vi videre.

»Lagde De Mærke til,« sagde Mongolen, »at vore Kameler var bange og bevægede Ørene? og at Hestene paa Sletten stod stille og Iyttede, og at Faar og Kvæg lagde sig ned og krøb sammen? Lagde De Mærke til, at Fuglene holdt op at flyve, at Murmeldyrene holdt op at løbe og Hundene at gø? I Luften hørtes en sagte Susen og fra det fjerne, Tonerne af en Sang, der gjorde et lige betagende Indtryk paa Menneskene, Dyrene og Fuglene. Jord og Himmel holdt Aandedrættet tilbage. Vinden blæste ikke og Solen stod stille i sin Bane. I saadanne Øjeblikke standser Ulven, der lister sig paa Faarene, sine snigende Fjed; de opskræmmede Antiloper standser pludselig i deres vilde Løb; Faarehyrdens Kniv, med hvilken han vil overskære Faarets Hals, falder ham ud af Haanden; den rovbegærlige Hermelin standser i sit lumske Spring mod den intet anende *salga*. Alle levende Væsener kaster sig i Frygt og Bæven uvilkaarlig ned, bedende og afventende deres Skæbne. — Og saaledes var det netop nu, og saaledes har det altid været, naar Verdens

Konge i sit underjordiske Palads beder og udfinder Menneskenes Skæbne.»

Saaledes talte den gamle Mongol, en simpel, udannet Faarehyrde og Jæger.

Mongoliet med sine nøgne, skrækkelige Bjerge, sine uhyre Sletter, bedækkede overalt af Fædrenes Ben, er Mysteriernes Vugge. Folket, der ængstes ved Naturens voldsomme Rystelser eller lules isøvn af dens dødlignende Fred, føler sig omgivet af Mystik. Baade de »røde« og de »gule« Lama'er bevarer Mysterierne og omsætter dem i Digtning, og Ypperstepræsterne i Lhassa og Urga kender dem og hævder Eneretten til dem.

Paa min Rejse ind i Centralasien kom jeg første Gang til at høre noget om »Mysteriernes Mysterium«, som jeg vil kalde det, da jeg ikke kan finde nogen bedre Benævnelse. I Begyndelsen tog jeg mig ikke stort af det og tillagde det ikke saa stor Betydning, som det virkelig har, — hvilket jeg senere lærte at indse, da jeg havde undersøgt og forstaaet Betydningen af en Mængde spredte, taagede og ofte indbyrdes modsigende Oplysninger.

Det gamle Folk paa Amyflodens Bredder fortalte mig en ældgammel Legende om en mongolsk Stamme, der flygtede, fordi den ikke vilde bøje sig for Djengiskhan, og skjulte sig i en Egn under Jorden. Senere traf jeg en Soyot, der boede i Nærheden af Søen Nogan Kul, og som viste mig den rygende Port, ad hvilken man stiger ned i »Kongeriget Agharti«. Gennem denne Port kom engang en Jæger ned i Riget, og da han igen kom op paa Jorden, berettede han, hvad han havde set dernede. Men Lama'erne afskar hans Tunge, forat han ikke skulde fortælle noget om Mysteriernes Mysterium. I sin høje Alderdom gik han atter bort til hin Port og forsvandt i det underjordiske Rige, som ved de Minder, han havde bragt med sig om det, havde fyldt hans enfoldige Sjæl med Kundskab og Glæde.

Om alt dette fik jeg lidt mere positivt at vide af Hutuktu Jelyb Djamsrap i Narabanchi Kure. Han fortalte mig Beretningen om at den mægtige Verdenskonge i delvis Menneskeskikkelse vilde komme op fra sit underjordiske Rige, om hans Udseende, hans Mirakler og hans Profetier; og først da begyndte jeg at forstaa, at der i dette Sagn, denne Hypnose eller Masse-Suggestion, hvad det nu maatte være, skjuler sig ikke blot noget hemmelighedsfuldt, men ogsaa en virkelig og mægtig Kraft, der formaar at udøve Indflydelse paa Udviklingen af det politiske Liv i Asien. Fra det Øjeblik begyndte jeg at anstille nærmere Undersøgelser.

Prins Chultun Beyli's Yndlings Gelong-Lama og Prinsen selv har givet mig følgende Beretning om det underjordiske Rige:

»Alt i Verden,« sagde Gelong'en, »befinder sig i en stadig Tilstand af Forandring og Overgang — Folk, Videnskab, Religion, Love og Skikke. Hvor mange stolte Riger og herlige Kulturformer er ikke gaaet til Grunde! Og kun ét bliver tilbage uforandret, det er det Onde, de onde Aanders Redskab. For over tredsindstve Tusind Aar siden forsvandt en hellig Mand sammen med en hel Stamme under Jorden og kom aldrig siden op til dens Overflade. Men senere er der mange, der har besøgt dette Rige, Çakyamuni, Undur Gheghen, Paspas, Sultan Baber og flere. Ingen véd, hvor det ligger, nogle siger: i Afghanistan, andre: i Indien. Alle i Riget er beskyttede mod det Ondes Magt, og Forbrydelser kendes ikke indenfor dets Grænser. Videnskaben har faaet Lov at udvikle sig uforstyrret, og Intet trues af Ødelæggelse. Det underjordiske Folk er naaet til den højeste Viden. Nu er det et stort Rige med Millioner af Væsener, der beherskes af Verdens Konge. Han kender alle Naturkræfter og kan læse i Menneskenes Sjæl og i Skæbnens store Bog. Usynlig hersker han over otte hundrede Millioner Mennesker paa Jordens Overflade, og de vil alle opfylde enhver af hans Befalinger.«

Og Prins Chultun Beyli tilføjede: »Dette Kongeriges Navn er Agharti. Det strækker sig over alle underjordiske Egne i den hele Verden. Jeg har hørt en lærd kinesisk Lama fortælle Bogdo Khan, at alle de underjordiske Huler i Amerika er beboede af det ældgamle Folk, som forsvandt under Jorden. Og endnu finder man Spor af disse Væsener paa Jorden selv. Disse underjordiske Folk og Steder styres af Herskere, der hylder Verdens Konge. Heri er der intet forunderligt. De véd jo, at i de to store Verdenshave i Øst og Vest laa der tidligere to Fastlande. De sank ned i Havet, men deres Befolkning vandrede ned i det underjordiske Rige. I disse Huler under Jorden skinner et ejendommeligt Lys, der giver Korn og Grønt Kraft til at vokse og Menneskene et langt og lykkeligt Liv uden Sygdom. Der er i dette Rige mange forskellige Folkeslag og Stammer. En gammel buddhistisk Bramin i Nepal besøgte paa Gudernes Bud Djengiskhan's gamle Rige, Siam, og traf dér en Fisker, som sagde til ham, at han skulde sætte sig i hans Baad og sejle med ham ud paa Havet. Paa Trediedagen kom de til en Ø, hvor der boede Mennesker med to Tunger, der kunde tale hver for sig i forskellige Sprog. Disse Mennesker viste ham besynderlige Dyr, som han aldrig før havde

set, Skildpadder med seksten Ben og kun ét Øje, uhyre Slinger med velmagende Kød, og Fugle, hvis Næb var udrustet med Tænder og som fangede Havets Fisk til deres Herrer. De fortalte ham, at de var komne op fra det underjordiske Rige, af hvilke de beskrev enkelte Egne for ham.»

Lama Turgut, som gjorde Rejsen med mig fra Urga til Peking, meddelte mig yderligere Oplysninger om Riget.

»Hovedstaden i Agharti er omgivet af hele Byer, befolkede af høje Præster og Videnskabsmænd. Der minder om Lhassa, hvor Dalai Lama's Palads, Putala, ligger øverst oppe paa et Bjerg, der dækkes af Klostre og Templer. Verdenskongens Trone omgives af Millioner af inkarnerede Guder. Det er de hellige Panditas. Selve Paladset ligger indeni en Ring af Paladser, der beboes af »Goro'erne«, som er Herrer over alle Jordens, Helvedes og Himlens synlige og usynlige Kræfter, og raader over Menneskets Liv og Død. Hvis den taabelige Menneskeslægt skulde begynde Krig med dem, vilde de være istand til at sprænge vor Planets hele Overflade og lægge den øde. De kan udtørre Havene, omforme Landet til Verdenshave, og søndre Bjergene til Ørkensand. Paa Verdenskongens Befaling gror Træer, Græs og Buske; gamle, svagelige Mennesker bliver unge og stærke, og de døde opvækkes. I sælsomme for os ukendte Vogne iler de gennem de snævre Spalter inde i vor Planet. Indiske Braminer og tibetanske Dalai-Lama'er har paa deres møjsommelige Vandringer til Bjergtoppe, som ingen menneskelig Fod hidtil har betraadt, fundet Indskrifter huggede i Klipperne, Fodspor i Sneen og Spor af Vognhjul. Den salige Çakyamuni fandt paa et saadant Bjergs Top Stentavler med Ord, hvis Betydning han først lærte at forstaa i sin høje Alder, og senere drog han til Kongeriget Agharti, hvorfra han førte med sig tilbage Brudstykker af den ophøjede Visdom, som han havde bevaret i sin Hukommelse. — I vidunderlige Krystalslotte lever de usynlige Herskere over alle Fromme: Verdens Konge eller Brahytma, der kan tale med Gud, som jeg taler med Dem, og hans to Hjælpere: Mahytma, der kender Hensigten med alt, der skal ske, og Mahynga, der behersker Aarsagerne til dette.»

»De hellige Panditas gransker Verden og alle dens Kræfter. — Undertiden udvælger de lærdeste af dem bestemte Udsendinge, der sendes til Steder, som aldrig har været beskuede af noget menneskeligt Øje. Dette er beskrevet af en Tashi Lama, der levede for otte hundrede og halvtredsindstyve Aar siden. De øverste Panditas lægger Hænderne paa de yngres Øjne og Nakke og bringer dem

derved i en dyb Søvn, tvætter derpaa deres Legeme med et Afkog af Urter og gør dem ufølsomme for Smerte og haardere end Sten, hyller dem ind i fortryllede Klædebon, fastbinder dem og opsender endelig Bønner til den Store Gud. Ynglingene ligger nu hen som forstenede, men Øjnene og Ørene virker regelmæssigt; de ser, hører — og husker alting. Noget efter kommer der en Goro og stirrer en Tid fast paa dem. Langsomt hæver Legemerne sig derpaa fra Jorden og forsvinder. Derefter sætter Goro'en sig og retter Blikket mod det Sted, hvorhen han har sendt dem. Usynlige Traade knytter dem til hans Vilje. Nogle af dem svæver om mellem Stjernerne og iagttaget, hvad der tildrager sig paa dem, hvilke Væsener der bebor dem, og disses Liv og Love. De hører paa deres Tale, læser deres Bøger, forstaar deres Glæder og Sorger, deres Dyder og Synder, deres Fromhed og Brøst. Andre færdes i Ildens Element, og ser Ildaanden, hurtig og voldsom, evigt kæmpe, smelte og hamre Metaller i Planeternes Dybder, koge Vandet til de varme Kilder, smelte Klipper og udstøde Strømme af flydende Metal over Jordens Overflade gennem Bjergenes Kratere. Andre iler gennem Rummet med Luftens stedse vigende, uendelig smaa, gennemsigtige Væsener og gennemtrænger deres Tilværelses Hemmeligheder og Formaal. Andre glider ned i Vandenes Dybder og beskuer det Rige, der beherskes af Havets vise Skabninger, som leder og fordeler den livgivende Varme over al Jorden og behersker Vinde, Bølger og Uvejr... I Erdeni Dzu levede der engang en Pandita Hutuktu, der var kommen fra Agharti. Da han laa paa sit Dødsleje, fortalte han om den Tid, da han efter Guds Vilje havde boet paa en rød Stjerne i Øst, svømmet paa det isdækte Verdenshav og svævet mellem de vældige Luer i Jordens Indre.«

Det er disse Fortællinger, jeg har hørt i Prinsernes mongolske *yurta*'er og i de lamaitiske Klostre. Alle Beretningerne bleve afgivne med en højtidelig Alvor, som afskar al Modsigelse og Tvivl.

Hvor vidunderlig sælsomt!

XLVII.

VERDENSKONGEN FOR GUDS AASYN

Under mit Ophold i Urga søgte jeg at finde en Forklaring paa Legenden om Verdens Konge. Selvfølgelig var den Levende Buddha den, der bedst af alle kunde give mig Oplysninger, og jeg bestræbte

mig altsaa for at faa ham til at gøre det. Engang under en Samtale, bragte jeg Verdenskongens Navn paa Tale. Den gamle Ypperstepræst drejede hurtigt Hovedet og fæstede de ubevægelige, blinde Øjne paa mig. Uvilkaarlig forholdt jeg mig stille. Vi sagde længe intet, og da Ypperstepræsten genoptog Samtalen, skete det paa en saadan Maade, at jeg nok kunde indse, at han lod, som han ikke havde forstaaet, hvor jeg vilde hen. Jeg lagde Mærke til den Forbavelse, mine Ord vakte hos de øvrige Tilstedeværende, og særlig gjaldt dette Bogdo Khan's Bibliotekar. Man vil let forstaa, at dette gjorde mig endnu ivrigere efter at faa noget at vide.

Da jeg var gaaet ud af Bogdo Hutuktu's Privatværelse, stødte jeg paa Bibliotekaren, der var gaaet ud før mig, og spurgte ham, om han ikke vilde vise mig den Levende Buddha's Bibliotek, idet jeg gjorde mig skyldig i en lille, iøvrigt ganske ligefrem, Snedighed mod ham. Jeg sagde: »Nu skal De høre, min kære Lama! Engang har jeg redet over Sletten i den Time, da Verdens Konge talte med Gud, og jeg følte dette Øjeblik's betagende Storhed.«

Til min Forbavelse svarede den gamle Lama ganske rolig: »Det er urigtigt, at Buddhisterne og vor Gule Tro holder dette hemmeligt. Erkendelsen af dette helligste og mægtigste Væsens Tilværelse, af det lyksalige Rige og af det store Tempel for hellig Kundskab er en saadan Trøst for os med vore syndefulde Hjerter og vort fordærvede Liv, at det er syndigt at skjule det for Menneskeheden.«

»Hør nu,« fortsatte han. »Hele Aaret igennem leder Verdens Konge de Agharti'ske Pandita'ers og Goro'ers Arbejde. Kun til enkelte Tider begiver han sig til den Tempelhvælving, hvor hans Forgængers balsamerede Legeme ligger i en sort Stensarkofag. I denne Hvælving er der mørkt; men naar Verdens Konge træder ind i den, viser der sig Ildstriber paa Væggene og Flammetunger paa Sarkofagens Laag. Den ældste Goro staar foran ham med tilhyllet Hoved og Ansigt og Armene foldede over Brystet. Goro'en afhyller aldrig Ansigtet, thi hans Øjne er levende og hans Tunge formaar at tale. Han er i Forbindelse med alle Hedengangnes Sjæle.

»Verdens Konge beder længe, gaar derefter hen til Sarkofagen og udstrækker Haanden. Nu brænder Flammerne klarere, Ildstriberne paa Væggene forsvinder og kommer atter igen, slynger sig i hverandre og danner mystiske Tegn, skrevne i Alfabetet *vatannan*.¹⁾ Fra Sarkofagen udstrømmer neppe synlige Lysbaand; det er hans

¹⁾ I Østasien brugtes en Masse forskellige Alfabeter, eftersom det, der skrives, er af dagligdags, højtidelig eller hellig Karakter. O. A.

Forgængers Tanker. Snart staar Verdens Konge omstraalet af en Glorie og Ildbogstaver tegner paa Væggene Guddommens Ønsker og Befalinger. I dette Øjeblik er Verdens Konge i Berøring med alle de Mænds Tanker, som bestemmer Menneskenes Liv og Skæbne: Konger, Kejsere, Khan'er, Hærførere, Ypperstepræster, Videnskabsmænd og andre af de ypperste Mænd, og han forstaar alle deres Tanker og Ønsker. Dersom de er Guddommen velbehagelige, vil Verdens Konge usét hjælpe dem, men er de det ikke, vil Kongen bringe Ødelæggelse over dem. Denne Magt er skænket Kongen gennem »Om«s hemmelighedsfulde Videnskab. Om er Navnet paa en ældgammel Vismand, den første Goro, der levede for tre hundrede og tredive Tusind Aar siden. Han var den første Mand, som kendte Gud og lærte Menneskene at tro, haabe og kæmpe mod det Onde. Ham gav Gud Magt over alle de Kræfter, der behersker den synlige Verden.

»Efter at have samtalen med sin Forgænger samler Kongen over Verden 'Guds Store Raad', han bedømmer de store Mænds Tanker og Handlinger, og hjælper eller ødelægger dem. Mahytma og Mahynga udfinder, hvilken Betydning disse Tanker og Handlinger har som ordensbeherskende Aarsager. Derefter træder Verdens Konge ind i det store Tempel og beder alene. Der viser sig Ild paa Altret, der efterhaanden breder sig over alle de nærmeste Altre, og gennem de brændende Flammer viser sig lidt efter lidt — selve Guds Aasyn. Verdens Konge meddeler i dyb Ærefrygt Guddommen »Raadets« Domme og Kendelser og modtager den Almægtiges guddommelige Bud. Naar Verdens Konge træder ud af Templet, straalere hans Aasyn af Guddommens Glans.«

XLVIII.

VIRKELIGHED ELLER RELIGIØS FANTASI

»Er der nogen, der har set Verdens Konge,« spurgte jeg.

»Ja, der er,« svarede Lama'en. »Paa højhellige Dage i Buddhismens fjerne Tider i Siam og Indien viste Verdens Konge sig fem Gange. Han sad i en prægtig Vogn trukket af hvide Elefanter og prydet med Guld, Ædelstene og de fineste Stoffer; han var iført en hvid Talar og bar en rød Tiara med Diamantbaand, dækkende hans Ansigt. Han velsignede Folket med et Guldæble, med en lille Figur

forestillende et Lam. De blinde blev seende, de stumme talte, de døve hørte, de vanføre gik frit om og de Døde opvæktes overalt, hvor Verdens Konge kastede Blikket. Han har ogsaa vist sig for fem hundrede og fyrretyve Aar siden i Erdeni Dzu, og han har endelig været i det gamle Kloster Sakkai og i Nārabanchi Kure.

»En af vore Levende Buddha'er og en Tashi Lama har engang modtaget et Budskab fra ham skrevet med ukendte Tegn paa en Guldtavle. Ingen kunde læse dem. Da gik Tashi Lama ind i Templet, lagde Guldtavlen paa sit Hoved og bad. Herved blev hans Sjæl gennemtrængt af Verdenskongens Tanker, og uden at have tydet de gaadefulde Tegn, forstod han Kongens Bud og bragte dem til Udførelse.«

»Hvor mange har overhovedet været i Agharti?« spurgte jeg.

»Særdeles mange,« svarede Lama'en, »men de har alle hemmeligholdt, hvad de har set dernede. Da Olöterne ødelagde Lhassa, trængte en af deres Afdelinger i Bjergene mod Sydvest frem til Grænsen af Agharti. Her lærte de nogle af de første Trin af de hemmelige Videnskaber og bragte dem op paa Jorden. Derfra skriver det sig, at Olöterne og Kalmykkerne er fremragende Troldmænd og Sandsigere. Ogsaa østfra er Stammer af sorte Mennesker trængt ind i Agharti og har boet der i flere Aarhundreder. Men de blev forjagede fra Riget og vendte tilbage til Jorden, medførende Kendskab til at spaa i Kort, Urter og Haandfladens Linier. Det er Zigeunerne... Der findes etsteds i det nordlige Asien en Stamme, der nu er ved at uddø, men som kom fra Agharti og har stor Dygtighed i at kalde de Afdødes Aander tilbage, naar de svæver gennem Luften.«

Lama'en gjorde et Ophold, men lidt efter var det, som han gættede mine Tanker, og han fortsatte:

»I Agharti nedskriver de lærde Pandita'er paa Stentavler al den Visdom, der findes paa vor Planet og de andre Verdener, og denne kendes af de lærde kinesiske Buddhister. Deres Videnskab er den mest ophøjede og reneste af alle. En Gang i hvert Aarhundrede forsamlers et Hundrede af Kinas Vismænd sig paa et hemmeligt Sted ved Havets Bred, og fra Dybet stiger der op et Hundred udødelige Skildpadder. Paa disses Skaller nedskriver de kinesiske Lærde alt, hvad den guddommelige Videnskab har frembragt i det forløbne Aarhundrede.«

Medens jeg nedskriver dette, kommer jeg uvilkaarlig til at tænke paa, hvad en gammel kinesisk Bonze engang fortalte mig i Himlens Tempel i Peking. Han paastod nemlig, at Skildpadder kan leve i

over tre tusinde Aar uden Føde og Luft, og at dette er Grunden til, at alle Søjlerne paa det blaa Himlens Tempel i sin Tid anbragtes paa levende Skildpadder. Saa kunde Træet i dem ikke raadne.

»Ypperstepræsterne i Lhasa og Urga har flere Gange sendt Af-sendinger til Verdens Konge,« sagde Bibliotekaren, »men de har ikke kunnet finde ham. Men efter et Slag med Olöterne fandt en tibetansk General Hulen ved Indskriften: »Dette er Porten til Agharti.« Fra Hulen traadte en skøn Mandsskikkelse frem, gav ham en Guld-tavle med hemmelighedsfulde Tegn og sagde:

„Verdens Konge vil vise sig for alt Folk, naar Tiden er kommet, da han skal føre alle gode Mennesker i Verden frem til Kamp mod de onde; men det er endnu ikke Tiden hertil. De mest fordærvede af Menneskeslægten er endnu ikke fødte’.

»General Baron Ungern sendte den unge Prins Pounzig ud for at søge Verdens Konge, men han kom tilbage med et Brev fra Dalai Lama i Lhasa. Atter sendte Baronnen den unge Prins ud. — Men han kom aldrig tilbage.«

XLIX.

VERDENSKONGENS PROFETI I 1890

Hutuktu'en i Narabanchi fortalte mig følgende, da jeg i Begyndelsen af 1921 besøgte ham i hans Kloster:

»Da Verdenskongen for tredive Aar siden viste sig for de af Gud elskede Lama'er her i Klostret, udsagde han følgende Profeti for det kommende halve Aarhundrede:

„Mere og mere vil Folkene glemme deres Sjæle og kun tænke paa deres Legemer. Syndighed og Fordærvelse vil herske paa Jorden som aldrig før. Menneskene vil blive som vilde Dyr, tørstende efter deres Brødrers Blod og Død. „Halvmaanen' vil formørkes, og dens Tilhængere vil synke ned i Armod og uendelig Krig. Dens Besejrerer vil blive blændede af Solen, men de vil ikke gaa frem mod det høje og to Gange vil de blive hjemsøgte af den tungeste Modgang, der vil ende i deres Skændsel for andre Folkeslags Øjne. Kongernes Kroner, store og smaa, vil falde af deres Hoveder — — en, to, tre, fire, fem, seks, syv, otte — — Der vil blive et frygteligt Slag mellem alle Folk — Havene vil farves røde — Jorden og Havets Bund vil

dækkes af de Faldnes Ben — Riger vil blive splittede — hele Folkeslag vil gaa under — Hunger, Sygdomme, Forbrydelser, som Loven ikke nævner, som aldrig før er set i Verden. Guds og den i Mennesket iboende hellige Aands Fjender vil komme. De forglemte og forfulgte vil rejse sig og hele Verden vil agte paa dem. Der skal blive Taage og Uvejr. Nøgne Bjerge skal pludselig dækkes af Skove. Der skal komme Jordskælv — Millioner vil ombytte Trældommens og Underkuelsens Lænker med Sult, Sygdom og Død. De ældgamle Veje skal opfyldes af Skarer, der vandrer fra Sted til andet. De største og skønneste Byer skal gaa til Grunde ved Ild — én, to, tre — Fader skal rejse sig mod Søn, Broder mod Broder, og Moder mod Datter . . . Laster, Forbrydelser, Ødelæggelse paa Sjæl og Legeme skal komme . . . Familier skal adsplittes — Sandhed og Kærlighed skal forsvinde. — Af hver titusind skal kun én blive tilbage, og han skal være nøgen og afsindig, uden Kraft og uden Kundskab til at bygge sig et Hus og skaffe sig Føde. — — Han skal hyle som den rasende Ulv, fortære døde Legemer, æde sit eget Kød og udæske Gud til Kamp. — Og hele Jorden skal blive øde og tom — Gud vil vende sig fra den, og der vil kun være Nat og Død over den. Men da skal jeg sende et Folk, der med kraftig Haand skal udrydde Vanviddets og Lastens Ukrudt og føre dem, som endnu er tro mod Menneskeaanden, i Kampen mod det Onde. De skal grunde et nyt Liv paa Jorden, luttret ved Nationernes Død. I det halvtredsindstyvende Aar vil der kun være tre store Kongeriger, som skal leve lykkeligt i en og halvfjersindstyve Aar. Derefter vil der komme atten Aar med Krig og Ødelæggelse. Og da vil Folkene fra Agharti komme op fra deres underjordiske Huler til Jordens Overflade.»

Paa min efterfølgende Rejse gennem Østmongoliet til Peking tænkte jeg ofte: »Hvad vil der ske, hvis — — —? Ja, hvad vil der ske, hvis disse Folk af forskellig Farve, Tro og Afstamning skulde faa isinde at vandre mod Vest?«

Og nu, da jeg nedskriver disse Slutningsbemærkninger, vender min Tanke sig uvilkaarlig mod det Asiens ubegrænsede Hjerter, gennem hvilket mine Vandringers Spor snor sig. Gennem Gobi's hvirvlende Sne og drivende Sandskyer gaar Tanken tilbage til Nara-banchi Hutuktu og jeg ser ham, medens han med rolig Stemme og med sin spinkle Haand pegende mod Horizonten — gav mig et Indblik i sine dybeste Tanker:

»Ved Karakorum og paa Kysterne af Ubsa Noor ser jeg de uhyre, brogede Lejre, Hjorde af Heste og Kvæg og Høvdingernes blaa

yurta'er. Over dem svæver Djengiskhan's, Kongerne af Tibet, Siam og Afghanistan's og de indiske Fyrsters Bannere; alle de lamaïtiske Ypperstepræsters hellige Tegn; Olöternes Khan'ers Vaabenskjolde, og de nordmongolske Stammers enkle Tegn. Jeg hører ingen Larm fra den myldrende Mængde. Sangerne synger ikke Bjergenes, Sletternes og Ørkenens sørgelige Sange. De unge Ryttere rider ikke muntre Kapløb paa deres rappe Gangere. — Der er uhyre Skarer af gamle Mænd, Kvinder og Børn og længere borte, i Nord og Vest, saa vidt Øjet rækker, er Himlen flammerød, og man hører Ildens Knitren og Larmen fra den rasende Kamp. Hvem er det, som fører disse Krigere, som hist henne under den rødmende Himmel udgyder deres eget og andres Blod? Hvem er det, der fører disse Skarer af ubevæbnede gamle Mænd og Kvinder? Jeg sér streng Orden, dyb religiøs Forstaaelse af Tilværelsens Maal, Taalmod og Udholdenhed — en ny Folkevandring, Mongolernes sidste Opbrud —.

Karma har maaske aabnet et nyt Blad af Historiens Bog!

Og hvis nu Verdens Konge er med dem?

Men dette det største af alle Mysterier hyller sig i dyb Tavshed.

ORDFORTEGNELSE

Amour sayn : God Aften, Farvel!

Bandi : Buddhistisk teologisk Student.

Burjæterne : Den mest civiliserede mongolske Stamme, der bor i Selenga's Floddal i Transbaikalien.

Chaharerne : En krigersk mongolsk Stamme, der bor ved den store kinesiske Mur i det indre Mongoli.

Chaidje : En fornem lamaïtisk Præst, men ingen inkarneret Gud.

Cheka : Det bolschevikiske Kontra-Revolution-Udvalg, Bolschevikernes mest ubarmhjertige Institution, oprettet for at forfølge den russiske kommunistiske Regerings Fjender.

Chiang Chün (kinesisk) : General, Øverstkommanderende for de kinesiske Tropper i Mongoliet.

Dalai Lama : Den lamaïtiske eller „Gule Tro“'s Ypperstepræst; bor i Lhassa i Tibet.

Dsungarerne : En Stamme i Vestmongoliet (Dsungariet).

Dugun : En kinesisk Handelsplads og Militærstation.

Dzuk! : Læg Dig (Kameldriverens Befaling til Kamelen).

Fangt-zu (kinesisk) : Hus.

Fatil : En meget sjælden og kostbar Rod, der er højt skattet som Lægemiddel hos Kineserne og Tibetanerne.

Felcher : En Læges Assistent, en Kirurg („Badskær“, „Feltskær“).

Gelong : En lamaïtisk Præst, der har Ret til at ofre til Guderne.

Getul : Tredie Rangklasse af de lamaïtiske Munke.

Goro : Verdenskongens Ypperstepræst.

Hatyk : Et aflangt Stykke blaat (eller gult) Silketøj, der bruges som Foræring til fornemme Gæster, høje Embedsmænd, Lamaer og Guder. Ogsaa en Mønt, hvis Værdi varierer fra 1 til 2 Kroner.

Hong : Et kinesisk Handels-Etablissement.

Hun : Den nederste Rangklasse af Prinser.

Hunghutze : Kinesisk Røver.

- Hushun*: En indhegnet Plads med Huse, Vænger til Heste, Oplagshuse, Stalde etc., hos de russiske Kosakker i Mongoliet.
- Hutuktu*: Den højeste Rangklasse af lamaïtiske Munke; en inkarneret Guds ydre Skikkelse; (adj.): hellig.
- Imouran*: En lille Gnaver paa Størrelse som et Egern.
- Izubr*: Det amerikanske Elsdyr.
- Kabarga*: Moskus-Antilope.
- Kalmykkerne*: En mongolsk Stamme, der udvandrede fra Mongoliet under Djengiskhan (paa den Tid kaldtes de: Olöter) og nu bor i Uralbjergene og langs Volga.
- Kanpo*: Abbeden for et lamaïtisk Kloster; en Munk; ogsaa en af de øverste „hvide“ Præster (ikke Munke).
- Kanpo-Gelong*: Gelong af 1ste Klasse (se: Gelong); ogsaa blot en Ærestitel.
- Karma*: Efter Buddhisternes Lære en Materialisation af Skæbnens Idé, svarende til Grækernes Nemesis (Romernes Justitia).
- Khan*: En Konge.
- Khayrus*: En Art Ørred (Forel).
- Kirgiserne*: Den store mongolske Stamme, som bor mellem Floden Irtysch i Vestsibirien, Balkasch Søen og Volga.
- Kuropatka*: En Agerhøne.
- Lama*: Et Fællesnavn for de lamaïtiske Præster.
- Lan*: En Vægt Sølv eller Guld omtrent = 4 gram.
- Lanhon*: En rund Lerflaske.
- Maramba*: Dr. theologis.
- Merin*: Øverste Politimyndighed for et „Distrikt“ i Soyoternes Land i Urianhai.
- „*Om Mani padme Hung!*“: „Om“ har to Betydninger. Det er Navnet paa den første Goro, men betyder ogsaa: „Hil Dig“. I denne Forbindelse altsaa: „Hil Dig, store Lama i Lotusblomsten!“.
- Mendé* (Soyotisk): „God Dag“, „Farvel“.
- Nagan-hushun*: En Have eller indhegnet Plads, paa hvilken Kineserne i Mongoliet dyrker alleslags Køkkenurter.
- Naida*: En særegen Slags Baal, der benyttes af sibiriske Pelsjægere.
- Noyon*: Prins eller Khan. I høflig Tiltale: „Herre!“ „Excellence“.
- Obo*: Hellige Forsoningstegn paa alle farlige Steder i Urianhai og Mongoliet.
- Olöter*: Se: Kalmykker.
- Om*: Navnet paa den første Goro (se dette); ogsaa Navnet paa den underjordiske Stats hemmelige, magiske Videnskab. Det betyder ogsaa: „Hil Dig!“

Orochoner: En mongolsk Stamme, der bor i Nærheden af den sibiriske Flod Amur.

Oulatchen: Eskorte for Postheste; offentlig ansat Fører.

Ourton: En Poststation, hvor de Rejsende faar friske Heste og andre Oulatchen'er.

Pandita: Den øverste Rangklasse af buddhistiske Munke.

Panti: Hjortetakkers „Bast“, meget anset Lægemeddel i Kina og Tibet.

Pogrom: Massebord paa ubevæbnede; Massakre.

Paspa: Grundlæggeren af den „Gule Sekt“, der nu spiller Hovedrollen i al lamaitisk Teologi.

Sait: En mongolsk Guvernør.

Salga: En Slags Ørken-Agerhøne.

„Sayn“ : „Goddag“, „Godmorgen“, „Godaften“, „Alt vel“, „Godt!“.

Taiga: Det sibiriske Ord for: Skov.

Taimen: En stor Ørred, der kan veje indtil 60 Kilo.

Ta Lama: Egentlig: den store Præst. Betyder nu: en Doktor i Medicin.

Tashur: En svær Bambusstok.

Turpan: Den røde Vildgaas eller Lama-Gaas.

Tzagan: Hvid.

Tzara: Et Dokument, der berettiger Indehaveren til at rekvirere Heste og oulatchen'er paa Poststationerne.

Tzirik: Mongolske Soldater, der udskrives ved Opbud.

Tzuren: En Doktor (der tillige er Giftblander).

Ulan: Rød.

Urga: ¹⁾ Navnet paa Mongoliets Hovedstad; ²⁾ som Fællesnavn: en Slags mongolsk Lasso.

Vatannen: Sproget i Verdenskongens underjordiske Stat.

Wapiti: Det amerikanske Elsdyr.

Yurta: Det almindelige mongolske Telt af Filt.

Zabachine: En Nomadestamme i Vestmongoliet.

Zabarega: Isbjerge, der om Foraaret dannes langs med en Flods Bredder.

Zikkurat: Et højt Etage-Taarn i babylonisk Stil.

INSTYTUT
BADAŃ LITERACKICH PAN
BIBLIOTEKA
00-330 Warszawa, ul. Nowy Swiat 71
Tel. 26-68-63

DR. OSSENDOWSKIS RUTE PAA FLUGTEN GENNEM ASIEN

*Hvad Olfert Ricard siger
om KIPLING:*

EN af Kiplings Omgangere fortalte forleden Dag, at Kipling elsker at sidde med en Flok Børn omkring sig og fortælle; men naar Voksne nærmer sig, tier han. Hver Slags for sig, tænker han vel; men det fik mig til at tænke paa, at han er Digter for enhver Alder. *Junglebogen* maa ligesom Andersens *Æventyr* kunne nydes først af Børn og senere engang paany paa en langt herligere Maade af Voksne. *Havets Helte* og *Stilk & Co.* er for Overgangsalderen og *Lyset der sluktes* for moden Ungdom. Hans Fortællinger fra Indien er for dem i Manddomsalderen, og jeg har set en gammel Mand sluge *Kim* og faa Lyst til at rejse til Indien! Ingen har vendt Danskes Kærlighed mod England som han, og faa kunde jeg tænke mig saa nødig at ville undvære. — Jeg plejer gerne at spørge mine Konfirmander, hvad for Bøger de læser. Det varer sjældent længe før *Kipling* nævnes, og glemmer de ham, skal jeg nok minde dem. Han er den mandigste og sundeste Digter, jeg kender.

Oktober 1922

OLFERT RICARD

K
54